

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Økonomiplan 2022–2025

Årsbudsjett 2022

Vedtatt av bystyret 9. desember 2021

Innhold

Bystyrets vedtak	1
Innledning	4
Kommunedirektørens innledning	8
Utviklingstrekk	11
Kommuneplanen	18
Å leve i Fredrikstad	19
Å skape i Fredrikstad	20
Å møte framtiden i Fredrikstad	21
Overordnet målekort med perspektiver	22
Innbyggere og samfunn	25
Økonomi	27
Interne prosesser	30
Medarbeidere og organisasjon	32
Økonomistyring	36
Klimabudsjett	62
Helse og velferd	74
Satsinger og utfordringer	74
Økonomi	76
Utdanning og oppvekst	85
Satsinger og utfordringer	85
Økonomi	87
Kultur, miljø og byutvikling	96
Satsinger og utfordringer	96
Økonomi	98
Teknisk drift	103
Satsinger og utfordringer	103
Økonomi	105
Kommunedirektørens sentrale staber	111
Satsinger og utfordringer	111
Økonomi	112
Fredrikstad kirkelige fellesråd	115
Satsinger og utfordringer	115
Økonomi	116
Investeringer	118

Vedlegg:

- Detaljoversikt investeringer
- Budsjettnotat selvkost
- Oversikt over låneporteføljen per 30. september 2021
- Budsjettskjemaer
- Særutskrift Bystyret 9. desember 2021

Bystyrets vedtak

Bystyrets vedtak 9. desember 2021 – saksnummer 2021/9774

1. Med hjemmel i kommunelovens paragraf 14-3 og 14-4 vedtas Fredrikstad kommunes økonomiplan for perioden 2022–2025 og årsbudsjett for 2022 med netto utgiftsrammer fordelt på de enkelte tjenesteområder slik det framkommer i oversikten for driftsbudsjettet på side 50.
2. Investeringsbudsjettet for 2022 med finansiering vedtas slik det framkommer i investeringsoversikten på side 60 og i vedlegg 1. og 2.
 - Investering - Tårnet på Isegran: Endres i tråd med vedtak i bystyrets sak 172/21.
 - Investering - Bekkevold ridesenter: Endres i tråd med vedtak i bystyrets sak 174/21.
3. Kommunale avgifter, egenbetaling og gebyrer fastsettes i samsvar med dokumentet «Egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser 2022».
4. Det godkjennes låneopptak på 920,9 millioner kroner for finansiering av investeringer i 2022. Rebudsjettering av investeringer fra 2021 vedtas i egen sak.
5. Investeringsstilskudd til Fredrikstad kirkelige fellelsråd overføres netto (fratrasket merverdikompensasjon).
6. Det godkjennes låneopptak i Husbanken til videre utlån med inntil 250,0 millioner kroner for 2022. Rebudsjettering fra 2021 vedtas i egen sak.
7. Kassekreditt i bank med inntil 150 millioner kroner kan benyttes for å overholde økonomiske forpliktelser i løpet av året.
8. Det godkjennes en ramme for leasingavtaler for utskifting av biler og andre mindre behov på inntil 10,0 millioner kroner for 2022.
9. Det godkjennes en garantiramme på til sammen 15,0 millioner kroner til dekning av depositum og husleiegarantier ved NAV.
10. Det godkjennes en ramme for leasing av el-sykler til ansatte på inntil 5,0 millioner kroner for 2022.
11. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre justeringer i budsjetterte kalkulatoriske renter og avdrag og budsjetterte finansposter, der avvik i framdriften av prosjektet fører til forsinket låneopptak.
12. For selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam og feier skal eventuelle underskudd framføres til neste års selvkostberegning og dekkes over kommende års gebyrer.
13. Låneporteføljen til Fredrikstad kommune som framkommer i vedlegg 3, vedtas og legges til grunn for refinansieringer i 2022.
14. For eiendomsskatt gjelder:
 - 14.1. Det utskrives eiendomsskatt for 2022 i henhold til Lov om eiendomsskatt av 6. juni 1975 § 3 a på alle faste eiendommer i hele kommunen.

- 14.2. Ved utskriving av eiendomsskatt for 2022 gjøres det i henhold til eiendomsskattelovens § 8 A-3, med takster vedtatt 1. mars 2022 med virkning fra 1. januar 2022, jf. eiendomsskattelovens § 14. I henhold til §8 A-2 vil skattegrunnlaget for bustader og fritidsbustader bli sett til verdet multiplisert med 0,7.
- 14.3. Etter overgangsreglene i lov av 19.12.2017 utskrives eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. For 2022 utskrives skatten på 4/7 deler av differansen mellom eiendomsskattegrunnlagene for slikt utstyr for 2018 og 2019.
- 14.4. Med de unntak som nevnt under i vedtakets pkt. 14.5, skal skatteøre i Fredrikstad kommune være 7 ‰, jf. eiendomsskattelovens § 11.
- 14.5. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 12 litra a skal «skatteøre for bustaddelen i eigedomar med sjølvstendig bustaddelar og fritidseigedomar være 3,4 ‰.
- 14.6. Bolig- og fritidseiendommer tilordnes et bunnfradrag etter Lov om eiendomsskatt § 11. 2. ledd på 1,0 million kroner for skatteåret 2022 per boenhet. Dersom det skal være mer en boenhet på en eiendom, er det en forutsetning for flere bunnfradrag at alle boenhetene framgår av matrikkellen og at det betales offentlige avgifter for samme antall boenheter.

Som selvstendig boenhet som har krav på bunnfradrag anses:

1. Bolig som er godkjent av plan- og bygningsmyndighetene som selvstendig boenhet etter gjeldende regelverk på godkjenningstidspunktet.
 2. Alle fritidsboliger.
 3. Hver enkelt leilighet/boenhet i boligsammenslutninger som boligsameier, boligselskap, borettslag, eierseksjonssameier mv.
 4. Andre boenheter som:
 - a. er fysisk atskilt fra øvrig boareal i eksisterende bolig,
 - b. er godkjent til varig opphold,
 - c. har egen separat inngang og
 - d. har alle hovedfunksjoner (stue, kjøkken, soverom (soveplass), bad og wc) for en bolig.
- 14.7 Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:
- litra a, «Eigedomar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten».
 - litra b, «Bygning som har historisk verdi, som er fredet gjennom fredningsvedtak, jf. Lov om kulturminner».
- 14.8 Eiendommer som spesifisert i eiendomsskattelovens § 5 er fritatt for eiendomsskatt. Eiendommer som blir drevet som gårdsbruk og skogsbruk, jf. § 5h, skal svare eiendomsskatt for våningshuset og kårboligen med garasje og uthus og passende tomt. Eiendomsskatten svares etter samme satser som for andre boligeiendommer.
- 14.9 Ved utskriving av eiendomsskatt, taksering og klager over utskrevet eiendomsskatt, gjelder «Veiledende rammer og retningslinjer for taksering i Fredrikstad kommune i henhold til lov om eiendomsskatt», vedtatt av skattetakstutvalget og klageutvalget for eiendomsskatt 25.05.2020.

- 14.10 Eiendomsskatten for 2022 betales i 4 årlige terminer. Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger betales med samme antall terminer som offentlige avgifter for øvrig.
- 14.11 Klager over utskriving av eiendomsskatt avgjøres av klageutvalget for eiendomsskatt oppnevnt av kommunestyret, jf. Lov om eiendomsskatt § 20.

Innledning

I desember 2019 vedtok samarbeidspartiene sin politiske plattform, som er en del av budsjettet og økonomiplanen. De kulepunktene/strategiene som ble vedtatt da, er å anse som fortsatt gjeldende bestillinger/føringer for administrasjonen. Disse gjentas derfor ikke i dette dokumentet.

Verdivalg

Bystyrets visjon er å skape et samfunn med like muligheter for alle og som tar klimaendringene på alvor. Vi ønsker en utvikling som er i tråd med naturens tålegrense, og at miljø skal få høyere fokus i all planlegging.

Våre verdier er fundert på at alle er like mye verdt og skal ha samme muligheter, uavhengig av sosial og etnisk bakgrunn, alder, kjønn, funksjonsevne og seksuell legning.

Fredrikstad – Den lille verdensbyen – skal være en tolerant og mangfoldig kommune, som har en åpen port mot verden og som engasjerer seg utenfor eget lokalsamfunn. Vi tar sterk avstand fra all form for rasisme, hat og diskriminering.

Tre utfordringer vi må forholde oss til på alle nivåer, er:

- *De store og økende forskjellene mellom fattige og rike. Dette henger nøye sammen med likestilling mellom kjønn, og fordeling av makt og innflytelse.*
- *Klimaendringene og redusert naturmangfold, som krever umiddelbare og kraftfulle tiltak.*
- *Den moderne folkevandringen, med flukt fra krig, undertrykkelse, fattigdom og miljøkatastrofer, og utfordringer med integrering.*

En av fredrikstadsamfunnets hovedutfordringer er at antallet arbeidsplasser ikke vokser i takt med befolkningsveksten. Vi er en attraktiv kommune å bosette seg i, men det skapes ikke nok arbeidsplasser. Ett av våre hovedmål er arbeid til alle, og derigjennom å øke takten på grønn konkurransekraft. Kommunene i Søndre Viken-regionen må samarbeide om å skape flere arbeidsplasser i regionen og i Viken fylke.

Samarbeidspartiene vil være garantister for å videreføre og videreutvikle en offensiv næringspolitikk. Vi har som grunnholdning at vi skal legge til rette for vekst, utvikling og flere arbeidsplasser ved å sikre stabile rammebetingelser.

Fredrikstad har, som andre industribyer, behov for kontinuerlig omstilling. Næringslivet vårt har et godt grunnlag for å gå front for nye, framtidsrettede og miljøvennlige løsninger. Vi vil støtte dem som har ideer og pågangsmot til å skape nye grønne arbeidsplasser, og som er pådrivere for miljøvennlige løsninger.

Nærings- og arbeidslivet skal ha forutsigbare, kommunale rammebetingelser, rask og effektiv tilrettelegging og service med høy kvalitet. Ansatte har krav på gode arbeidsvilkår og trygge arbeidsplasser.

Forutsigbarhet i samferdselsprosjekter og arealplaner er viktig for næringsutvikling.

Trepartssamarbeidet er bærebjelken i arbeidslivet og forutsetningen for utviklingen av gode tjenester og arbeidsplasser. Dette krever bred medvirkning, involvering og tillit til de ansatte.

Vi sier klart nei til all form for konkurranseutsetting av de grunnleggende velferdstjenestene, som skole, barnevern og eldreomsorg, og vi sier ja til å bygge ut velferden. Dette vil vi gjøre gjennom å bedre skolen, helse- og omsorgstjenestene og kulturtilbudet, framfor å kutte i skatten.

Å satse på folkehelse er en av de mest grunnleggende investeringene vi kan gjøre for at flere av oss skal få et bedre liv. Derfor mener vi at folkehelse skal være gjennomgående i all vår politikk.

For samarbeidspartiene er likestilling en sentral del av frihetskampen. Selv om vi har kommet langt, er vi ikke i mål. Vi må arbeide videre med økt likestilling og kulturendring.

Målet må være at Fredrikstad kommune skal være den mest likestilte kommunen i landet, der alle har de samme mulighetene. Fredrikstad kommune skal være en foregangskommune for universell utforming. Samarbeidspartiene ønsker å trekke fram fem hovedmål:

- Tilrettelegge for vekst i antallet bærekraftige arbeidsplasser, samt et seriøst og anstendig arbeidsliv
- Et framtidsrettet og klimavennlig Fredrikstad (kutte 30 prosent klimagassutslipp i løpet av perioden)
- Bygge sterke lag rundt det enkelte barn
- En eldreomsorg som fremmer livskvalitet, og hvor eldre er sjef i eget liv
- At vår kommune har levende, rause og inkluderende lokalsamfunn

Økonomi

Hvis vi skal nå målene vi setter oss er det helt avgjørende at vi fortsatt har orden i kommuneøkonomien. Vår samarbeidsavtale er ambisiøs på vegne av fredrikstadsamfunnet. Evnen til å gjennomføre målene våre er avhengig av at kommunens økonomi er i balanse, og at vi har trygg økonomisk styring.

De siste årene har overføringene fra staten over statsbudsjettet gitt utfordringer for både drift og investeringer. Fredrikstad kommune har fått en rekke oppgaver som ikke har blitt fullfinansiert, og den nylig avgåtte regjeringen har underfinansiert sektoren. For Fredrikstad kommune har dette betydd kostnadsutt. Vi ber kommunedirektøren om å løfte eventuelle tilførte oppgaver som viser seg å være betydelig underfinansiert til politisk behandling, før situasjonen eventuelt løses ved interne omprioriteringer.

Ny regjering har, i sin tilleggsproposisjon, foreslått å styrke kommuneøkonomien, noe vi har tatt hensyn til i senere kapittel om budsjettets inntektsside.

Budsjettet for 2022 er stramt og vil kreve budsjett disiplin. Det er ikke anledning til å gå ut over tildelte rammer på noe nivå, uten at det først er behandlet og avklart av overordnet ledelse. Om nødvendig, må kommunedirektøren tidlig løfte konkrete budsjettutfordringer til behandling og avklaring i bystyret.

#bærekraft25

Bystyret har fastslått at Fredrikstad kommune i 2025 skal ha en mer robust og bærekraftig økonomisk situasjon enn i dag. Kommunedirektøren er i gang med et program for utvikling, fornying, omstilling og kostnadsreduksjon, som heter #bærekraft25. Program #bærekraft25 omfatter hele kommuneorganisasjonen, og innebærer systematisk arbeid for å utvikle, foreslå og gjennomføre tiltak som skal sikre bærekraftig økonomi, tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling i Fredrikstad kommune. Grunnet pandemisituasjonen har forbedringsarbeidet i Fredrikstad kommune naturlig nok blitt forskyvnet.

Partiene mener det er viktig at prosessene rammes inn av partssamarbeid, hvor de ansatte og deres organisasjoner involveres grundig. Det er bra og viktig at både programstyret og de seksjonsvise styringsgruppene har bred deltakelse fra hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. Det forventes at

kommunedirektøren har fullt fokus på å få ut effekten av tiltakene, og at alle ledere og arbeidsfellesskap gis nødvendig støtte og verktøy til å lykkes med et svært krevende omstillingsarbeid.

Kommunens heltidssatsing videreføres, og utvides til å omfatte hele organisasjonen, slik kommunedirektøren legger opp til.

Det blir viktig å se utviklingsarbeidet i program #bærekraft25 i sammenheng med både kommunens og regjeringens ønske om tillitsreform. Kommunedirektøren bes om å se lokal innretning og tiltak i sammenheng med det varslede nasjonale arbeidet.

Covid-19

Vi har siden mars 2020 vært preget av en verdensomspennende pandemi. For Fredrikstad kommune, i likhet med alle andre kommuner, har koronapandemien medført flere oppdrag. Vi har også måttet innrette driften i hele kommunen for å følge smittevernregler. Det har berørt alle seksjoner. Oppdrag om tredje vaksinedose og fortsatt testing og smittesporing ser ut til å vedvare minst gjennom første tertial 2022.

Hovedprioriteringer i budsjettet

Bystyret viderefører i stor grad tidligere prioriteringer.

Helse- og velferdsseksjonen er betraktelig styrket fra kommunedirektøren, for å kunne få nok tid til nødvendig omstilling. Bystyret sender et sterkt signal om at rammene må holdes innenfor denne seksjonen etter flere år med betydelig merforbruk.

Innbyggere med behov for helse- og velferdstjenester ønsker å få tjenester så nært hjemmet som mulig. Det betyr at Fredrikstad kommune i enda større grad må dreie sine tjenester mot forebyggende og tilretteleggende tjenester i midtre og nedre del av omsorgstrappa, som gjør det mulig å bo hjemme lenger.

Innen utdanning og oppvekst satser vi fortsatt på en sosial profil, med fokus på tidlig innsats. Det er viktig at hvert enkelt barn blir sett og hørt. Satsingen på ekstra lærerårsverk utover norm i levekårsutsatte områder ligger inne i kommunedirektørens forslag.

Klima og miljø er også et hovedsatsingsområde for bystyret. Med klimabudsjett har Fredrikstad kommune tatt et viktig steg i retning av å nå ambisiøse klimamål. I den forbindelse har vi videreført styrking av ressurser for å kunne samhandle bedre med industri og næringsliv slik at vi kan jobbe mer målrettet med klimaarbeidet.

Bystyret prioriterer sykkelsatsingen videre, med mål om økt sykkelandel på minimum 12 prosent og gjennomføring av vedtatte planer. Videre fortsetter vi arbeidet med mål om å øke naturmangfoldet i kommunen, gjennom restaurering av natur og forvaltning av arealer.

Bystyret har antydnet hva styrkingene til det enkelte utvalg kan benyttes til. Det er opp til det enkelte utvalg å foreta den endelige prioriteringen innenfor sin budsjettramme.

Verbalforslag og bestillinger

Bystyret anerkjenner at kommunen står overfor et krevende omstillingsarbeid i tiden som kommer, og har derfor foreslått et begrenset antall nye verbalforslag og bestillinger for å ha fokus på tidligere vedtatte verbalforslag og bestillinger. For å lette arbeidsbelastningen for administrasjonen ber bystyret kommunedirektøren prioritere fokus på politiske bestillinger vedtatt i samarbeidsavtalen, jf. budsjett 2020.

1. Kommunedirektøren bes utarbeide en tverrfaglig (TD og KMB) sak der det beskrives hvordan de ulike hensynene blir ivaretatt innenfor kommunens parkeringspolitikk.

Disse hensynene, og evt. flere ønskes belyst:

- Regulere og redusere bilkjøring (oppnå nullvekstmålet, unngå trafikkork mm.)
- Stimulere overgang til el-biler
- Sikre tilgjengelighet til sentrum, sentrumsutvikling og sentrumsbutikkens attraktivitet vs. andre handelsområder, som Østfoldhallene
- Kommunens inntekter, blant annet til fergetilbudet
- Sosiale hensyn med tanke på parkeringsavgift

2. Klimabudsjett: Kommunedirektøren bes om å utrede tiltak og virkemidler kommunen kan iverksette for å bidra til fredrikstadsamfunnets omstilling av person- og varebilparken, samt tyngre kjøretøy, til nullutslipp eller biogass. Dette for å nå målene innen veitransport i klimaplanen.

Kommunedirektørens innledning

Kommunedirektørens kommentar er ikke justert etter bystyrets vedtak.

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til økonomiplan for perioden 2022–2025 og årsbudsjett 2022. Planen bygger på, og viderefører, bystyrets økonomiplan for 2021–2024. Gjeldende økonomiplan er oppdatert med utfordringsbildet fra 2021 og nye rammebetingelser, som frie inntekter, finansposter, pensjon og endringer i etterspørsel etter kommunens tjenester.

Økonomiplanen følger opp Fredrikstads kommuneplan – Fredrikstad mot 2030. Målsettingen er at det skal være godt å leve, godt å skape og godt å møte framtiden i Fredrikstad. Visjonen er at vi skal være *Den lille verdensbyen*.

Utviklingen av Fredrikstad mot 2030 skjer ikke bare i bystyresalen eller i kommuneorganisasjonen, det skjer i hele kommunen. Aktive innbyggere, ildsjeler, lokalsamfunn og næringsliv er alle med og bidrar. Fredrikstad skal tiltrekke seg innbyggere, nye næringer, kompetansemiljøer og arbeidsplasser. For å klare dette må vi spille på lag. Samarbeid mellom kommune, næringsliv, academia og frivillighet er nøkkelen til en vellykket samfunnsutvikling, og målene når vi sammen.

Fredrikstad kommune er en kommune i vekst, og står foran store utfordringer. Forventningene fra innbyggerne, samfunnet og næringslivet fortsetter å øke, samtidig som kommuneøkonomien er tiltakende stram. Det skal gjennomføres massive utbyggings- og infrastrukturtiltak i kommunen og skapes nye arbeidsplasser, samtidig med omfattende digitalisering, det grønne skiftet og pådriv for mer aktive liv.

Kommunen skal også gjennomføre en rekke markante utbyggingsprosjekter, behandle nyskapende reguleringsplaner og byggesaker, utvikle framtidens kommunearbeidsplasser, innføre heltidsarbeid som det normale i driften, gjøre smartere og mer innovative anskaffelser med forventning om betydelige besparelser, bygge medarbeiderskap og kultur for åpenhet, likestilling og inkludering, forbedre forebygging og håndtering av konflikter og varslinger, og følge opp kommunens eierinteresser i flere selskaper.

For å møte samfunnsutfordringene har bystyret pekt på følgende sektorovergripende innsatsområder; helhetlig oppvekst, områderettet innsats, aktiv by, bærekraftig kulturarv, samt næringsvennlig og klimavennlig kommune.

Koronapandemien har, som i 2020, preget prioriteringer og økonomiske disposisjoner gjennom 2021. Siden mars 2020 har Fredrikstad kommunes organisasjon prioritert koronaberedskapsledelse og ivaretagelse av smittevern, kombinert med sikring av at innbyggerne har fått nødvendige tjenester og effektiv testing og vaksinerings. Dette har vært det aller viktigste, i tråd med sterke nasjonale føringer. Samtidig har koronasituasjonen bydd på både store utfordringer, arbeidsmiljømessige konsekvenser og forsinkelser i planlagt utvikling og omstilling. Regjering og storting har fulgt opp med økt økonomisk handlingsrom til finansiering av kostnadskrevende smitteverntiltak og vaksinerings av befolkningen. Fra nasjonalt nivå vil dette følges opp også i 2022, og inn mot revidert nasjonalbudsjett.

Fredrikstad kommune er i vekst, og står foran store utfordringer. Sett opp mot det økonomiske handlingsrommet, har kommunen et for høyt kostnadsnivå ved inngangen til 2022. Finansieringsbehovet samsvarer ikke med finansieringsevnen. Samtidig har kommunens innbyggere større levekårsutfordringer enn snitt. Dette er en utvikling lik den vi har sett de siste årene, og tiltakene for å redusere inngangsfarten fra et budsjettår til et annet har så langt ikke vært tilstrekkelige. Som tjenesteleverandør kan kommunen konstatere at innbyggernes forventninger og etterspørsel etter tjenester øker mer enn kommunens inntektsnivå gir rom for. Dette innebærer at Fredrikstad kommune nå har et endrings- og omstillingsbehov som klart overstiger forutsetningene i gjeldende økonomiplan.

Samtidig skal vi forberede oss på det varslede utfordringsbildet som møter oss og resten av samfunnet framover mot 2040. Når vi ser 10-15-20 år fram i tid vil den demografiske utviklingen utfordre både den økonomiske og sosiale bærekraften i Norge. Vi er en av flere kommuner som allerede nå opplever stort press på utgifter innen helse og omsorg, og perspektivmeldingens analyser konstaterer at dette bare er den spede begynnelsen.

Flere eldre og forholdsvis færre i arbeidsfør alder, kombinert med flyttestrømmer mot byene og trangere økonomiske forhold nasjonalt, vil utfordre kommunal tjenesteproduksjon, inntektsgrunnlaget, tilgangen på arbeidskraft og dynamikken i lokalsamfunnet. Disse utviklingstrekkene vil treffe ulikt i den enkelte kommune, avhengig av blant annet flyttestrømmer, næringsstruktur, størrelse og sentralitet. Samtidig blir det en øvelse i seg selv å påkalle befolkningens oppmerksomhet og interesse for utviklingstrekkene og det tilhørende radikale endringsbehovet. Fredrikstad kommune deltar for tiden i et KS-prosjekt kalt; 2040 begynner nå – kunsten å unngå kommunal kollaps. Dette setter oss på sporet av at vårt stramme situasjonsbilde må forstås i en større helhet.

Kommunen har de senere årene hatt fokus på løpende å identifisere og iverksette tiltak som kan gi det nødvendige økonomiske handlingsrommet framover. Omstillingsprogrammet #bærekraft25 samler kommunens arbeid med å etablere en bærekraftig økonomi – i første omgang fram mot 2025. Program #bærekraft25 ble vedtatt av bystyret i gjeldende økonomiplan, og omfatter hele kommuneorganisasjonen.

Programmet innebærer systematisk arbeid med å utvikle, foreslå og gjennomføre tiltak som skal sikre bærekraftig økonomi, tjenester og samfunnsutvikling i Fredrikstad kommune. Det skal legges opp til kostnadsoptimaliserte og effektive tjenester, innenfor det til enhver tid økonomiske handlingsrommet, og det skal utvikles en kultur for kontinuerlig forbedring.

Åpenhet, medvirkning, samskaping og forankring hos innbyggere, politikere, tillitsvalgte, vernetjenesten, ledere og medarbeidere ligger til grunn for arbeidet med programmet. Partssamarbeidet er en forutsetning for utvikling av gode tjenester og arbeidsplasser.

Framdriften i arbeidet er bremset av koronapandemien. Årsakene til dette er at forutsetningene for medvirkning, samskaping og forankring har blitt betydelig redusert av alle smitteverntiltakene, og at mange av våre ledere og medarbeidere har måttet bruke betydelige ressurser på aktiviteter knyttet til håndtering av pandemien, framfor utviklings- og omstillingsarbeid. Dette medfører at denne økonomiplanen ikke fullt ut spiller den omstillingen og de tiltakene som er nødvendige for å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi mot 2025.

Kommunens samlede plan for omstilling fram mot 2025, med tilhørende forslag til mål og tiltak, vil legges fram til politisk behandling i løpet av første halvår 2022. Det er likevel lagt opp til et svært ambisiøst omstillingsprogram som skal bringe oss i riktig retning allerede i 2022-budsjettet, særlig innen helse og velferd. Kommunedirektøren understreker at tiltak som det ligger til administrasjonen å beslutte, løpende vil bli implementert, og ikke avvente til en samlet plan foreligger.

De økonomiske rammene og prioriteringene fra kommunedirektørens side tar utgangspunkt i statsbudsjettet lagt fram av regjeringen Solberg. Endringsforslag fra den nye regjeringen Støre skal legges fram medio november, og etter forhandlinger mellom partiene på Stortinget om en flertallsinnstilling, legges dette fram til endelig vedtak i desember. Kommunedirektøren har på to områder hensyntatt den politiske plattformen til den nye mindretallsregjeringen. Risikonivået i budsjettforslaget er som følge av dette noe økt med hensyn til utviklingen i frie inntekter og for håndteringen av den foreslåtte innstramningen i ordningen for finansiering av ressurskrevende tjenester.

Det er tjenesteområdene innen helse og velferd som har det største behovet for tilpassing til de økonomiske rammene. For å legge til rette for et gjennomførbart driftsopplegg for 2022, tilføres

Seksjon for helse og velferd 200 millioner kroner i 2022, med nedtrapping til 0 i 2025, for å gi tilstrekkelig tid til den nødvendige omstillingsprosessen. Seksjon for utdanning og oppvekst tilføres 18 millioner kroner i 2022, for å gi også denne seksjonen noe mer tid til omstillingsarbeidet. Innen disse områdene er det behov for dreining av tjenestene og gjennomføring av krevende tiltak.

Det økte finansieringsbehovet på kort sikt er foreslått dekket gjennom forventet økte skatteinntekter utover statsbudsjettet, prisjustering og flere eiendommer innen eiendomsskatt, kortsiktig innsparing i pensjonsutgifter og noe reduserte finanskostnader. I tillegg er det innarbeidet effektiviseringskrav i de øvrige seksjonene som en del av arbeidet med #bærekraft25.

Utover dette er det nødvendig å bruke disposisjonsfond for å kunne finansiere det økte behovet i 2022, men med bedring fra 2023. Dette bryter med den økonomiske målsettingen om at driftsbudsjettet skal legges fram med positivt netto driftsresultat, men vil være forsvarlig for et enkelt driftsår, så lenge det foreligger en forpliktende plan for å rette opp en negativ utvikling.

Kommunedirektøren er fortsatt bekymret for utviklingen i kommunens gjeldsvolum. Det legges opp til ny vurdering av volum og finansieringsnivå inn mot neste rullering av økonomiplanen, med mål om redusert framtidig lånevolum og kapitalbinding gjennom renter og avdrag. Økonomiplanen viser at veksten i rammefinansiert gjeld vil øke i planperioden. Økt egenkapitalevne og redusert finansieringsbehov er en del av premissene for en bærekraftig økonomi, for å kunne møte et framtidig investeringsbehov spesielt innen skole og helse og omsorg.

Klimabudsjettet er et viktig verktøy for å identifisere treffsikre tiltak som fremmer miljø og lavutslipp i Fredrikstad kommune. Bystyret har satt ambisiøse klimamål, og klimabudsjettet skal synliggjøre innsatsen som skal gjøres i perioden for å nå klimamålene og oppnå utslippskutt. Klimaendringene har ført til økt fokus på overvannsproblematikk og gir også en økt slitasje på kommunal infrastruktur. Klimatiltak i kommende planverk er avgjørende for å møte dagens og framtidens klimaendringer. Oppfølging sikres gjennom forankring i organisasjonen, dedikerte ansvarlige for hvert tiltak og jevnlig rapportering på gjennomføringen.

Syssettingsvekst og økt verdiskaping i eksisterende og nye bedrifter er viktige faktorer for å øke kommunens evne til tjenesteyting og styrke levekårene i årene framover. Kommunen samarbeider med Fredrikstad næringsforening (FNF) om satsingen «Vekst i Fredrikstad», og har ambisjoner om å kunne hevde oss i konkurransen om å være Norges mest næringsvennlige kommune.

Fredrikstad kommune har et stort driftsbudsjett, på rundt 7 milliarder kroner, som finansierer døgkontinuerlige gode tjenester på alle områder, i regi av nærmere 7000 dedikerte medarbeidere. Med disse omfattende menneskelige og økonomiske ressursene har vi et stort potensial for fornyelse og forbedring av tjenestene også innenfor de svært stramme rammene som kommunen nå må forholde seg til.

Når det gjelder satsinger og utfordringer, viser kommunedirektøren til omtalen på de enkelte tjenesteområdene.

Utviklingstrekk

Fredrikstad har over lang tid vært en kommune med positiv befolkningsvekst, i snitt rundt 1 prosent per år de siste 10 årene. 1. januar 2021 var det 83 193 innbyggere i Fredrikstad, og i løpet av første halvår steg innbyggertallet med 259 personer, til 83 452 personer.

Det er positiv nettoflytting til Fredrikstad kommune. Hittil i 2021 (per 1.7) har det flyttet 1 972 personer til Fredrikstad, mens 1 696 personer har flyttet ut. Dette gir et flytteoverskudd på 276. I Fredrikstad kommune er det de yngste aldersgruppene som flytter mest. Dette er i samsvar med resten av landet. Imidlertid er det flere unge voksne som flytter ut av kommunen enn inn, sammenlignet med andre store byer.

Fødselsoverskuddet, som er differansen mellom antall fødte og antall døde, er lavt. Siste halvår var tallet negativt. Det ble født 345 og døde 362 personer. Denne utviklingen har pågått over lengre tid, og kan forklares med at kommunen har en lavere andel av befolkningen i fruktbar alder, sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Prognosen for 2021–2033 har følgende forutsetninger:

- *Fruktbarhet:* Fruktbarheten er fortsatt lav, men forventes å stige noe utover i perioden. Per nå er det samlede fruktbarhetstallet cirka 1,5 barn per kvinne, litt over landsgjennomsnittet, som er på 1,48 barn per kvinne.
- *Flytting:* Prognosen forutsetter at det fortsatt vil flytte flere til enn fra Fredrikstad. Det forventes en positiv nettoflytting til Fredrikstad. Gjennomsnittlig årlig vekst forventes å bli på cirka 1 prosent. Dette begrunnes også med antagelser om at kortere reisetid til Oslo vil gjøre det mer attraktivt å pendle over lengre avstander, og nasjonale forventninger om fortsatt innvandring til Norge.
- *Aldring:* Vi lever stadig lengre og prognosen følger SSBs forutsetninger om dødelighet, men med lokal statistikk som grunnlag.
- *Skolekretser, boligbygging og generasjonsskifte:* Vi har en ambisiøs arealplan, med muligheter for tilstrekkelig boligbygging. Det er både en forutsetning og en konsekvens av vekst. Fordelingen til skolekrets gjøres blant annet på bakgrunn av befolkningssammensetningen, boligbyggeprogrammet, eksisterende boligstruktur og forventninger om kommende generasjonsskifter. Det er flere områder i Fredrikstad som skal utbygges, eller forventes utbygget. I tråd med overordnede målsettinger, er det forventet en sterk vekst i sentrumsområdet. Samtidig får vi også en vekst i lokalsamfunnene, som er populære blant barnefamiliene.

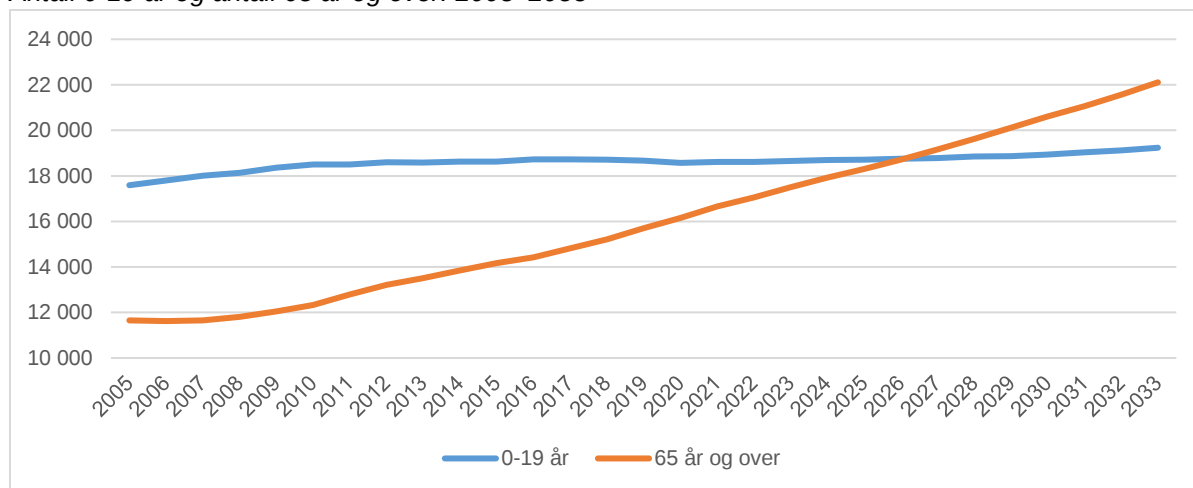
Befolkningsprognose 2021–2033

Per 31.12:	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0 år	763	735	710	758	774	781	788	804
1-2 år	1 634	1 610	1 572	1 522	1 543	1 603	1 626	1 640
3-5 år	2 534	2 570	2 580	2 568	2 532	2 479	2 482	2 520
6-12 år	6 677	6 622	6 583	6 570	6 472	6 466	6 466	6 433
13-15 år	2 992	3 024	3 063	3 034	3 128	3 110	3 100	3 015
16-18 år	3 078	3 027	3 078	3 112	3 135	3 175	3 150	3 237
19-44 år	26 045	26 111	26 223	26 564	26 864	27 135	27 484	27 800
45-66 år	24 691	24 927	25 179	25 237	25 373	25 433	25 542	25 583
67-79 år	9 637	9 952	10 294	10 693	10 932	11 273	11 432	11 623
80-89 år	3 111	3 147	3 247	3 250	3 363	3 493	3 722	3 958
90+ år	610	660	664	666	669	683	686	691
Totalt	81 772	82 385	83 193	83 973	84 786	85 632	86 479	87 306
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0 år	810	815	830	835	840	844	849	852
1-2 år	1 663	1 685	1 696	1 716	1 735	1 745	1 755	1 762
3-5 år	2 581	2 610	2 640	2 668	2 694	2 719	2 743	2 765
6-12 år	6 420	6 429	6 449	6 467	6 495	6 544	6 612	6 697
13-15 år	2 980	2 978	2 968	3 000	3 014	3 015	2 992	2 959
16-18 år	3 221	3 210	3 137	3 106	3 107	3 100	3 130	3 143
19-44 år	28 123	28 405	28 697	28 926	29 120	29 296	29 409	29 557
45-66 år	25 668	25 795	25 952	26 039	26 131	26 227	26 331	26 452
67-79 år	11 668	11 687	11 843	12 059	12 269	12 526	12 796	13 003
80-89 år	4 282	4 580	4 773	4 960	5 143	5 333	5 479	5 632
90+ år	715	757	792	821	863	868	918	980
Totalt	88 130	88 950	89 776	90 597	91 411	92 217	93 014	93 802

Kilde: SSB/KOMPAS

Prognosen over viser en forventet utvikling av befolkningen fram mot 2033, innenfor 11 ulike aldersgrupper. Usikkerheten i anslagene øker jo lenger ut i perioden man kommer. Befolkningens sammensetning er i ferd med å endres, både nasjonalt og lokalt. Det er en kraftig økning i andel eldre, samtidig som andel barn og unge er på vei ned. Denne utviklingen har pågått over lengre tid.

Antall 0-19 år og antall 65 år og over. 2005–2033

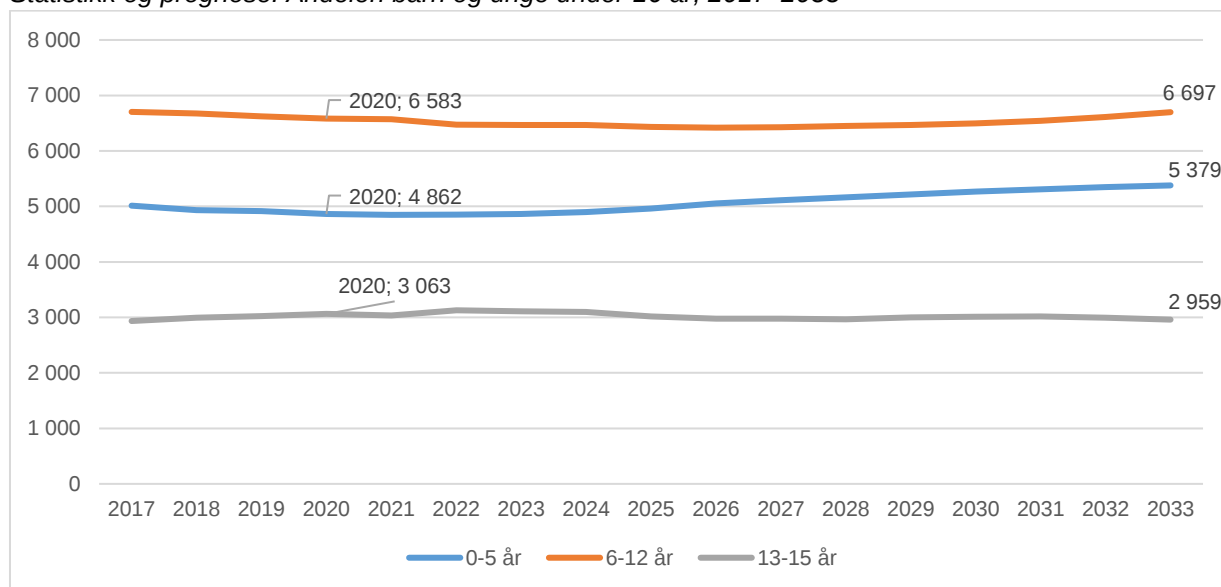
Kilde: SSB/KOMPAS

Figuren viser den statistiske utviklingen siden 2005, kombinert med prognosen framover for aldersgruppe 0-19 år og 65 år og over. Det er forventet et historisk skifte i befolkningsutviklingen når andelen eldre (65 år og over) blir større enn andelen yngre (0-19 år), rundt 2026. Denne

befolkningsutviklingen er ikke særegen for Fredrikstad, men noe som observeres i mange kommuner. Utviklingen kan forklares med at det er store alderskull som nå blir eldre, og at vi lever stadig lenger. Samtidig er det færre kvinner i fruktbar alder og det fødes færre barn per kvinne.

Det er størst usikkerhet i prognosens anslag for barn og unge. Små endringer i fruktbarheten vil gi store utslag. Det samme gjelder for endringer i flyttemønstret, ettersom det er de yngste som flytter mest. De to neste figurene viser utviklingen for barn og unge og de eldste.

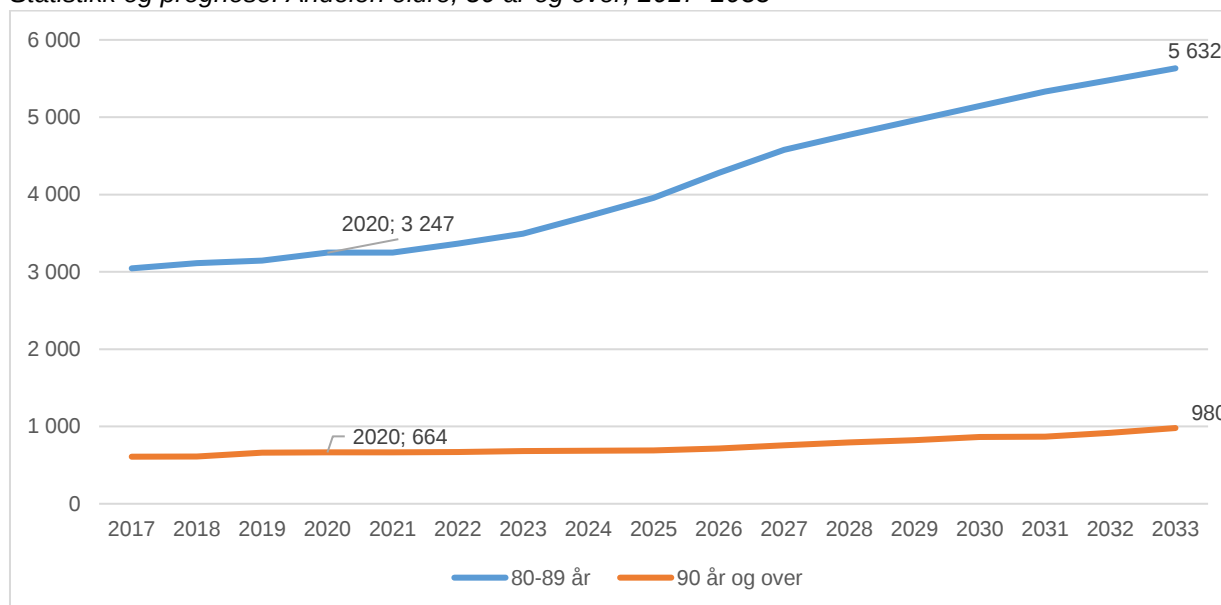
Statistikk og prognose: Andelen barn og unge under 16 år, 2017–2033

Kilde: KOMPAS/SSB

Det forventes en relativt stabil utvikling i andelen barn og unge, for hele kommunen sett under ett.

Statistikk og prognose: Andelen eldre, 80 år og over, 2017–2033

Kilde: KOMPAS/SSB

Som figuren viser, er det særlig aldergruppen 80-89 år som vil vokse i perioden framover. Graden av usikkerhet er liten når det gjelder anslagene for den eldre delen av befolkningen.

Tjenesteutvikling

Fredrikstad vil, i likhet med resten av landet, få en økt andel eldre framover, samtidig som andelen yrkesaktive synker. Andelen personer på 80 år og eldre er forventet å dobles innen 2040. Dette vil utfordre den økonomiske og sosiale bærekraften i vårt samfunn framover.

Det er ikke mulig å se for seg at framtidens omsorg bare skal innebære å skalere opp de modellene vi har i dag. Verken kommuneøkonomien eller samfunnsøkonomien vil kunne tåle det. Det vil medføre enorme investeringskostnader, med tilhørende kraftig økning i driftsutgifter og personalbehov. Per nå er det svært få, om noen, folkevalgte, samfunnsplanleggere eller fagfolk, som anbefaler en slik strategi. Det er derfor viktig å satse på tiltak som gir folk gode liv lenger. Vi må satse på forebygging og tidlig innsats for de yngre eldre. Løsningen er ikke flere institusjonsplasser, men en dreining av ressurser i retning av mer hjemmebaserte og ambulante tjenester, og en økning av aktivitets- og avlastningstilbudet for hjemmeboende, med mål om å understøtte og utløse ressurser hos brukeren selv.

Dreiningarbeidet, fra pleie- og omsorgsfokus til mestrings- og (re)habiliteringsfokus, er godt i gang, men må intensiveres. Eksempler på satsingsområder er innføring av mestringskultur, rehabilitering, velferdsteknologiske løsninger, helsevakten, trygghetspatruljen, økt bruk av ambulante tjenester, ambulerende dagtilbud for personer med demens, tidlig psykisk helsehjelp og tiltaket unge i arbeid.

Helse- og velferdstjenester

Per juli 2021 var det samlet sett 6 317 mottakere av helse- og omsorgstjenester i Fredrikstad. Det er 181 flere brukere enn det var på dette tidspunktet i 2020. Av disse hadde 1 929 et lite behov for tjenester, 3 241 et middels behov og 1 147 hadde et omfattende bistandsbehov. Med en allerede stor brukermasse, som får et stort utvalg av tjenester, og en trend som viser at antall brukere og tjenestebehov er jevnt stigende, forventes det et stort press på driften i årene som kommer.

Pasientutskiftingen av brukere i hjemmesykepleietjenesten per måned er økende. Kort liggetid i spesialhelsetjenesten fører til økt press på det kommunale tjenestetilbudet, og erfaringen er at pasientene er sykere ved utskrivningstidspunktet. Dette krever en forbedring i observasjons- og vurderingskompetanse i alle deler av tjenesten. I 2021 er det planlagt bruk av virtuell oppfølging. Pasienter med behov for tett oppfølging etter utskrivelse fra sykehus, vil få behovsstyrt oppfølging i eget hjem. Det skal oppleves trygt å motta tjenester i hjemmet. Dette kan være et alternativ til kommunale korttidsplasser.

Innbyggere blir raskere skrevet ut fra spesialhelsetjenesten, med behov for helseoppfølging, rehabilitering og livsmestring. For kommunen fører dette til et voksende antall brukere som får tjenester fra Friskliv og mestring, og en økning i etterspørselen etter helsetjenester, levekårtiltak og tilrettelagte botilbud. Utviklingen viser en økende trend med kjøp av private tjenester. Hovedårsaken er mangel på egnede boliger. De hjelpetrengende på boligmarkedet er unge, mellom 18 og 25 år. Majoriteten har alvorlige psykiske vansker og lidelser, der rus ofte er symptomet på underliggende problemer.

Det er et stadig økende antall kvinner og menn med atferds- og voldsutfordringer. I tillegg til dette erfares det en voksende gruppe med kognitiv svikt fra ung alder. En viktig oppgave for helse- og velferdstjenestene er å videreutvikle samhandlingen mellom tjenestenivåer, for å sikre mer sømløse tjenesteforløp.

Fredrikstad kommune har lav dekning av fysio- og ergoterapitjenester. Brukere har stadig mer sammensatte utfordringer og behov for langvarig oppfølging. Lav dekning av kommunale fysio- og ergoterapeuter gir utslag i avvik på iverksatte tjenester innen gjeldende frister.

Det har vært en økning innenfor flere av tjenestene til funksjonshemmede og et stadig større behov for avlastningstjenester for barn og unge. Dette gjelder spesielt i punktvis og ambulante tjenester i

hjemmet. Det er betydningsfullt for familier med krevende omsorgsoppgaver at avlastningen er av et slikt omfang og kvalitet at tilbudet oppleves som reelt avlastende, at det er både forutsigbart, fleksibelt og forsvarlig.

Det er store rekrutteringsutfordringer til stillinger som fastlege. Flere legekantor står i fare for å mangle leger, og det er for få plasser på fastlegenes lister i forhold til innbyggertallet i Fredrikstad. Kommunen har tatt initiativ til å etablere et nytt legekantor med oppstart senest januar 2022. *Plan for legetjenesten 2019–2026* skal revideres i 2022.

Arbeidsledigheten har økt under pandemien. I 2020 var arbeidsledigheten oppe i 5,5 prosent i Fredrikstad. Økningen var sterkest for innvandrere fra «gruppe 2»-landene. Blant denne gruppen steg den registrerte arbeidsledigheten til 15,4 prosent i 2020. Per 1. august 2021 var det registrert 3,8 prosent helt ledige i Fredrikstad, noe som kan tyde på at ledigheten kan være på vei ned.

Barnehage

En oppdatert befolkningsprognose viser en kraftig økning i antall barn med behov for barnehageplass. Dersom befolkningsprognosen treffer, vil vi få en økning i antall barn i alderen 0-5 år. Fra 2020 til 2033 vil det øke med om lag 530 barn i aldersgruppen 0-5 år. Det er få barnehagetomter som ikke allerede er bygget ut. Konsekvensene på sikt kan være at kommunen ikke kan oppdrive nok barnehageplasser.

Skolestruktur

Elevtallet i Fredrikstad kommunes skoler har gått jevnt ned siden skoleåret 2018–19. Elevtallet endres i hovedsak som følge av størrelser på elevkull, flytting mellom kommuner, innvandring og overgang til private grunnskoler. Elevtallet er nå 9039. Skolene har et fokus på universell opplæring, slik at andelen spesialpedagogiske vedtak skal holdes på et lavest mulig nivå. Mange elever som kommer flyttende, har store spesialpedagogiske vedtak.

Det er behov for å sikre at det til enhver tid er riktig skolekapasitet. Dagens skolestruktur henger i stor grad sammen med den tidligere kommuneinndelingen.

Flere av skolebyggene har et stort behov for rehabilitering for å kunne tilfredsstille dagens krav til skolebygg. Enkelte skoler har behov for arealutvidelse for å kunne møte forventet elevtallsøkning, samtidig som det er noe ledig kapasitet andre steder. Flere av skolene er også relativt små. Spesielt mangler det skolekapasitet i byområdet, hvor det er planlagt at den største delen av framtidig boligbygging skal skje.

Arbeidet med plan for skolebygg 2021–2031 ble påbegynt i 2020. Som en del av planens kunnskapsgrunnlag er alle skolebyggene vurdert med hensyn til rom og arealer, elevkapasitet, funksjonell egnethet og bygningsmessig tilstand. Dette skal danne grunnlag for vurdering av framtidig skolestruktur med tilhørende investeringsbehov.

Barnevernet

Det har vært et økt fokus på å skape felles forståelse om oppvekstreformen og barnevernsreformen, som trer i kraft 1. januar 2022. Reformens hovedlinje bygger på økt tidlig innsats, større grad av forebyggende arbeid og flere tiltak i hjemmet, for å unngå plasseringer i fosterhjem og på institusjon. Dette er ikke en oppgave som etat tjenester til barn og familier og barnevernet klarer å møte alene. Innsatsen krever tverrfaglig samarbeid på tvers av ulike tjenestetilbud i kommunen, da familier som har behov for tjenester fra barnevernet ofte har et sammensatt utfordringsbilde.

Kommunen vil ha økt fokus på tverrsektorielt samarbeid og prøve ut nye samhandlingsformer i tverrfaglig arbeid. En metodikk kommunen prøver ut er velferdsplan, som er en modell og metode for arbeid på tvers av tjenesteområdene, utviklet av Asker kommune. Sentralt i velferdsplan-metoden er

investeringstankegangen, som innebærer at vi går fra å tenke velferd som en kostnad til å tenke velferd som en investering.

Folkehelse

Levekårskartleggingen (2020) og helseoversikten (2019) viser oss utfordringsbildet i Fredrikstad på flere områder. Det er store sosiale forskjeller i helse, i tillegg til at forskjellene generelt øker. I korte trekk forteller statistikken fra levekårskartleggingen og helseoversikten at kommunen er preget av en rekke forhold som gir folkehelseutfordringer:

- sosial ulikhet i helse er vår største utfordring
- økende forskjeller mellom levekårssonene
- økende sykkelighet; både fysisk og psykisk
- økende andel uføre
- fallende sysselsetting
- økende lavinntekt, spesielt i barnefamilier
- lavt og fallende mestringsnivå i skolen (målt som «andelen barn på laveste nivå leseferdighet og regneferdighet i 5. klasse»)
- redusert frafall i videregående opplæring, men fortsatt høyt
- økt opplevelse av stress og press, både blant unge og voksne

Næringsutvikling

Hovedmålet for næringsutviklingen i Fredrikstad er formulert slik: *Den relative veksten i antall arbeidsplasser skal være større enn befolkningsveksten.* I 2018 hadde Fredrikstad 32.317 arbeidsplasser, fordelt på 23.026 i privat sektor og 9.291 i offentlig sektor.

Antall arbeidsplasser i Fredrikstad kommune er redusert gjennom de siste 10 årene. Det er derfor ingen tvil om at målsettingen om vekst i antall arbeidsplasser ikke er nådd. Reduksjonen i antall arbeidsplasser skyldes i stor grad at bedrifter har flyttet ut av kommunen, og delvis at bedrifter har lagt ned. Spesielt er antall arbeidsplasser innen tradisjonelle industribedrifter redusert.

En del av årsaken til at bedrifter flytter ut av kommunen er at Fredrikstad har manglet attraktive næringsarealer. Når en bedrift opplever suksess og behov for å vokse, har ikke kommunen kunnet tilby passende arealer. Bedriften har dermed måttet søke seg ut av kommunen. Flyttingen har stort sett skjedd innenfor bo- og arbeidsmarkedsregionen. En del bedrifter søker seg nærmere E6, delvis fordi deres virksomhet er transportrelatert. Også flere kontorbedrifter ønsker enklere parkeringsforhold og kort vei til hovedveiene. Dette har medført flytting fra Fredrikstad til Grålum i Sarpsborg.

Fredrikstad har lite ferdig opparbeidede næringsarealer. Mange oppfatter dagens industriområder som ferdig utbygget. Bedrifter som vokser og trenger mer plass ønsker ikke å gå igjennom langvarige reguleringsprosesser, men søker byggeklare tomter. Dette har vært mangelvare i Fredrikstad over flere år. Selv om det nå er lagt inn nye næringsarealer i kommuneplanens arealdel, vil det ta tid å få arealene opparbeidet. Regulering og opparbeiding koster penger, og tempoet er ofte bestemt av hvor mye finansiell kapital grunneier har.

Arealplan

Arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel (2021–2033) er igangsatt. Planprogrammet er vedtatt. Arbeidet bygger på målene i kommuneplanens samfunnsdel 2018–2030. Arealplanen blir et svært viktig virkemiddel i utviklingen av bærekraft i kommunen.

Klima og miljø

Fredrikstad kommune har ambisiøse klimamål og vil bidra til at vi globalt holder oss innenfor 1,5°C-målet. Gjennom kommunedelplan for klima 2019–2030 er følgende mål vedtatt:

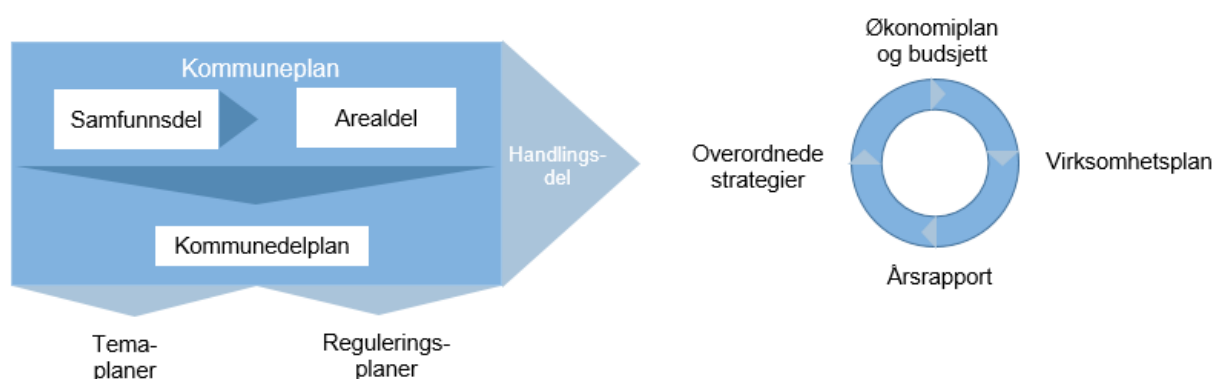
1. Innen 2030 skal klimagassutslippene være redusert med minst 60 prosent, sammenliknet med 2016.
2. Fredrikstad skal bidra til at Østfoldregionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050 ved både kraftig å redusere utslippene og øke CO2-opptakene i Fredrikstad.
3. Fredrikstad skal bidra til å oppnå det globale lavutslippssamfunnet innen 2050.

For at klimamålene skal kunne nås, har kommunen innført klimabudsjett som styringsverktøy siden 2019.

Pandemien forsterker forskjellene

Pandemien har forsterket utfordringene for Fredrikstad kommune. Pandemien rammer ulikt, og utsatte grupper rammes hardest. Dette kan få stor betydning for Fredrikstad kommunes arbeid med sosial bærekraft, og målene i samfunnsplanen om at «Fredrikstad er et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring». Forskere ved Oslo Met har slått fast at ettersom pandemien treffer så ulikt blir det enda viktigere å jobbe for å redusere sosial ulikhet. Strategien i vår samfunnsplan om å prioritere forebygging, helsefremming og reduksjon i sosial ulikhet i helse og levekår er med andre ord viktigere enn noen gang.

Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument. Planen beskriver langsiktige utfordringer, mål og strategier for samfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen danner grunnlaget for alt annet planarbeid i kommunen. I den nye kommuneloven får økonomiplanen status som kommuneplanens handlingsdel. Dette innebærer at det skal være en tydelig sammenheng mellom den langsiktige kommuneplanen og den mer kortsiktige økonomiplanen, som rulleres hvert år.

Fredrikstad kommunes visjon er «Den lille verdensbyen». Samfunnsdelen beskriver Fredrikstad som den lille byen i verden og den store byen i Østfold. Vi inngår i et globalt fellesskap, og må ta ansvar for å bidra til at utviklingen i Fredrikstad er bærekraftig, og i tråd med FNs bærekraftsmål.

Gjennom kommunens økonomiplan og årsbudsjett skal kommuneplanen operasjonaliseres med målrettede tiltak. Dette betyr at økonomiplanen ikke bare skal tydeliggjøre kommuneplanens prioriteringer og innsatsområder, men omsette disse til konkrete tiltak.

Kommuneplanen er basert på FNs innsatsområder, som legges til grunn for planleggingen:

- Sosial bærekraft
- Økonomisk bærekraft
- Miljømessig bærekraft

Kommuneplanen er inndelt i tre innsatsområder for å svare på disse bærekraftselementene:

Å LEVE I FREDRIKSTAD

- viser hvordan vi skal jobbe med den sosiale bærekraften

Å SKAPE I FREDRIKSTAD

- viser hvordan vi skal jobbe med økonomisk bærekraft

Å MØTE FRAMTIDEN I FREDRIKSTAD

- viser hvordan vi skal jobbe med miljømessig bærekraft

Å leve i Fredrikstad

SLIK VIL VI HA DET:	SLIK GJØR VI DET:
Alle opplever trygghet, mestrer hverdagen og har flere aktive leveår med god helse og trivsel	Prioritere forebygging, helsefremming og reduksjon av sosial ulikhet i helse og levekår. Vektlegge innbyggernes egne ressurser og erfaringer. Legge til rette for at folk tar sunne valg. Gi alle innbyggere mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Jobbe for et inkluderende arbeidsliv og tilrettelagte arbeidsplasser. Utvikle likeverdige, trygge og effektive helse- og velferdstjenester. Forebygge skader, vold og ulykker i hjem, skole, fritid og i trafikken.
Alle har en oppvekst der de opplever mestring, tilhørighet og inkludering	Sikre at barn og unge utvikler ferdigheter for å møte morgendagens samfunn. Styrke foreldrenes mulighet til å gi barna en trygg og god oppvekst. Sikre tidlig innsats på tvers av tjenestene. Gi tett og langsiktig oppfølging til de med særlige utfordringer.
Alle bor godt i rause og aktive lokalsamfunn	Fremme frivillighet og deltakelse ved å mobilisere lokalsamfunnenes ressurser. Overløpstrafikk¹⁾ inn i boområdene skal reduseres. Sikre arealer og planlegge for gode grøntområder, friluftsområder, møteplasser og infrastruktur, gjennom blant annet universell utforming, som er tilgjengelig for alle. Legge til rette for lek, aktivitet, kulturtilbud, naturopplevelser og fritidstilbud. Gi innbyggerne mulighet til å bo i eget hjem så lenge som mulig. Sikre bomiljø med god alderssammensetning, som inkluderer vanskeligstilte i boligmarkedet. Legge til rette for trygghet og deltakelse i sosiale fellesskap.
Et urbant sentrum som oppfordrer til økt byliv	Skape gode byrom med møteplasser som gir økt utfoldelse, aktivitet og sosialt fellesskap. Sikre fortetting med kvalitet og vektlegge god arkitektur og byplanlegging. Bruke kunst og kultur i kulturhusene og i byrommene til å overraske, vekke undring og debatt. Sikre at langsiktige samfunnsinteresser knyttet til byens historiske verdier blir ivaretatt. Bruke kulturminner og kulturmiljøer som en ressurs i byutviklingen. Sikre at sentrum inneholder boliger og handel og variasjon i kulturtilbud og opplevelser.

Note: 1) Overløpstrafikk er når bilister velger å kjøre småveier gjennom boområder i stedet for hovedveier, for å unngå kø.

Å skape i Fredrikstad

SLIK VIL VI HA DET:

Bedrifter ønsker å etablere seg i Fredrikstad og Nedre Glomma

Det er attraktivt å drive næringsvirksomhet, og eksisterende bedrifter finner rom for vekst

En kommune, et forsknings- og utviklingsmiljø og et næringsliv som sammen stimulerer til nyskaping, innovasjon og entreprenørskap

Næringslivet og offentlig sektor har tilgang til relevant kompetanse for morgendagens utfordringer

SLIK GJØR VI DET:

Sikre arealer til nye bedrifter.
Være en aktiv pådriver for næringsutvikling som en del av Osloregionen.
Aktivt søke etablering av statlige arbeidsplasser.

Legge til rette for bedrifter som ønsker å vokse.
Legge til rette for infrastruktur med god kapasitet som veg, havn, jernbanebane, tilgang til flyplass, vann og avløp og IoT¹⁾.
Videreutvikle samarbeidet med Fredrikstad Næringsforening.
Styrke samarbeidet om næringsutvikling i Nedre Glomma.

Støtte opp om næringsklynger som er i positiv utvikling og miljøer som tiltrekker seg gründere.
Utnytte samskapingspotensialet i utviklingen av «smart kommune».
Fokus på det grønne skiftet og sirkulærøkonomi.
Stimulere til digitalisering av produkter og tjenester.
Styrke samarbeidet mellom besøksnæring og destinasjonsutvikling
Styrke samhandlingen mellom kommunen, lokalt næringsliv, Høgskolen i Østfold og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet på Ås.

Styrke samarbeidet mellom det offentlige og næringslivet for å etablere flere lærlingplasser.
Motivere ungdom til å fullføre videregående skole og ta høyere utdanning.
Utvikle et transportsystem som gjør det lett å komme til og fra arbeidsplasser i Nedre Glomma.
Videreutvikle Fredrikstad som studentby.
Styrke kunnskapen om, og formidlingen av, hva som finnes av kompetansemiljøer i Nedre Glomma.

Note: 1) Internet of things (tingenes internett). I praksis innebærer det å utstyre gjenstander med sendere og mottagere slik at de kan kommunisere via internett eller radiosamband, uten at mennesker må ta initiativ.

Å møte framtiden i Fredrikstad

SLIK VIL VI HA DET:	SLIK GJØR VI DET:
Fredrikstad er en grønn by, hvor ansvarlig produksjon og forbruk prioriteres	Styrke kunnskapen om, og hensynet til, naturmangfoldet. Sikre at innbyggerne har frisk luft, rent vann og fredfylte og stille områder. Ivareta markagrensen og definere nye områder. Sikre og ivareta grønne korridorer fra elva til marka, et bynært friluftsliv, og sammenhengende turmuligheter langs elv og kyst. Sikre dyrket og dyrkbar mark. Skog- og havressursene brukes og forvaltes på en bærekraftig måte. Redusere utslippene som oppstår andre steder som en konsekvens av vårt forbruk. Forbruk dekkes gjennom lavest mulig bruk av ressurser.
Fredrikstad er en kompakt by der klimavennlig transport, og nye og eksisterende bygg bidrar til å løse klimautfordringene	Prioritere høy arealutnyttelse i sentrumsområdet og nært knutepunkt for kollektivtransport. Utvikle en by der de funksjoner innbyggerne trenger i hverdagen ligger i gang- og sykkelavstand. Prioritere fossilfrie og effektive transportløsninger. Basere utbygging på sirkulær tankegang¹⁾, miljøvennlige materialer og energiløsninger og lave klimagassutslipp. Det utvikles analysegrunnlag for transportsystemet slik at de beslutninger som tas sikrer god måloppnåelse. Utvikle et transportsystem som er sikkert, fremmer verdiskaping og bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet.
Fredrikstad integrerer klimatilpasning i all fysisk planlegging	Videreutvikle blågrønne løsninger og øke fokus på arealutvikling som håndterer intens nedbør. Tilpasse og sikre byen mot konsekvensene av ekstremnedbør og kombinasjonen av havnivåstigning og stormflo.

Note: 1) Sirkulær tankegang innebærer å redusere råvarebruk, avfallsmengder, utslipp og energiforbruk til et minimum. Dette kan innebære alt fra biogassproduksjon til redesign av brukte klær.

Overordnet målekort med perspektiver

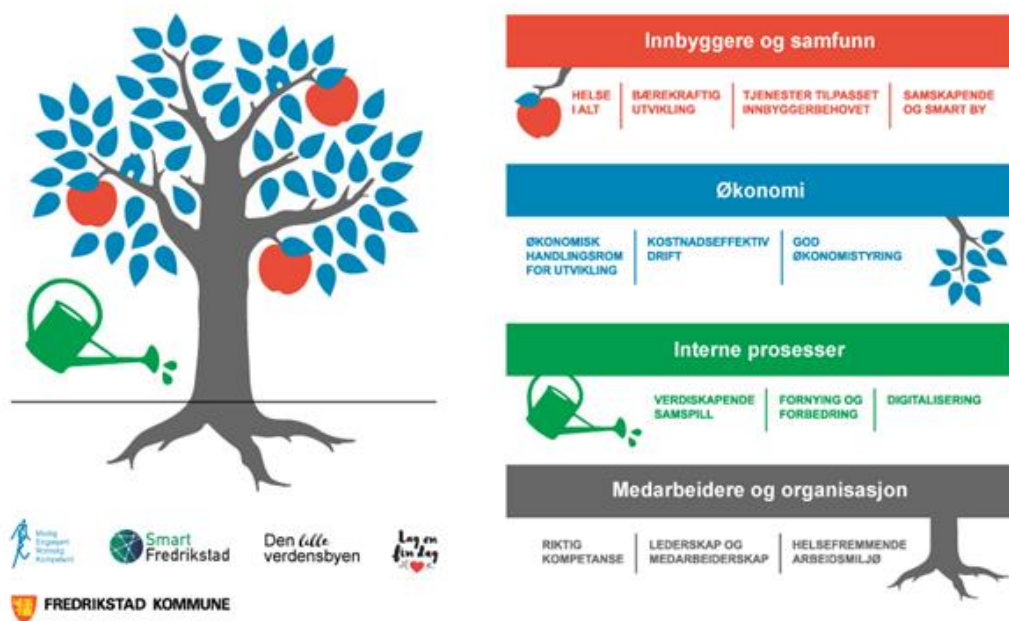
Fredrikstad kommunes virksomhetsstyring har de siste 15 årene bygget på styringsmodellen *balansert målstyring*.

Balansert målstyring handler om å tydeliggjøre visjon, strategier og mål, og omsette disse til konkrete handlinger og tiltak. Strategier og mål konkretiseres ned til målbare indikatorer, og gjennom året rapporteres det på status og måloppnåelse.

Balansert målstyring er også et rammeverk, basert på fire ulike perspektiver. Fredrikstad kommune benytter fire perspektiver som alle er viktige for styring, prioritering og ressursbruk; innbyggere og samfunn, økonomi, interne prosesser, og medarbeidere og organisasjon.

Kommunedirektøren har utarbeidet et strategikart for Fredrikstad kommune. Strategikartet brukes for å visualisere og kommunisere virksomhetens strategi til hele organisasjonen. Dette skal bidra til at alle delene av organisasjonen trekker i samme retning, det vil si at det er samsvar mellom kommunens og seksjonenes mål, og ledernes og medarbeidernes handlinger.

Fredrikstad — Den lille verdensbyen

Dette strategikartet danner grunnlaget for arbeidet med å definere gode, målbare parametere innenfor hvert mål. En helhetlig oversikt over organisasjonens mål med tilhørende måleindikatorer presenteres som et målekort i Fredrikstad-kompasset. Hver indikator måler resultat opp mot et på forhånd tallfestet mål, og måloppnåelse skisseres ved hjelp av statuslys.

Det kommende året iverksetter vi et større arbeid for å skape en bedre og mer helhetlig virksomhetsstyring i Fredrikstad kommune, ved å fokusere på mål- og resultatstyring. Det skal sikre at kommunen løser sine oppgaver på alle nivåer, og når sine overordnede mål.

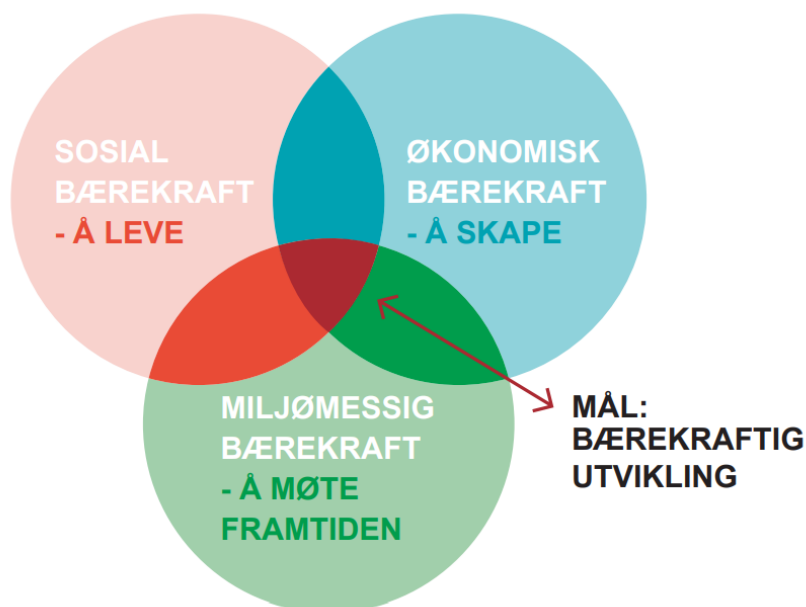
Mål- og resultatstyringen vil blant annet omfatte:

- Fastsetting av mål og resultatkrav
- Planlegge aktiviteter og tiltak for å nå disse målene
- Løpende rapportering av status og måloppnåelse
- Analyse og iverksetting av korrigerende tiltak
- Evaluering

I den forbindelse ønsker vi også å fase ut begrepet balansert målstyring, og erstatte dette med mål- og resultatstyring.

Årsaken til dette er at balansert målstyring har et definert rammeverk med fire perspektiver, som er statiske. Selv om vi har justert disse noe for å passe bedre for Fredrikstad kommune, ved for eksempel å erstatte kundeperspektivet med innbyggere og samfunn, så setter dette rammeverket likevel noen begrensninger for hvordan vi skal rigge virksomhetsstyringen vår. Begrepet mål- og resultatstyring er således mer dynamisk, og derfor lettere å tilpasse en stor og kompleks organisasjon som Fredrikstad kommune.

Vår plan er at vi fra og med 2023 i stedet benytter oss av de tre innsatsområdene fra kommuneplanens samfunnsdel; å leve i Fredrikstad, å skape i Fredrikstad, og å møte framtiden i Fredrikstad. Dette håper vi skal bidra til å forsterke sammenhengen mellom overordnede planer og den løpende oppfølgingen og rapporteringen.

Målekort Fredrikstad kommune

Som et ledd i utviklingen av en ny og helhetlig virksomhetsstyring vil målekortet revideres i planperioden, og inneholder inntil videre et minimum av de viktigste nøkkelindikatorene.

INNBYGGERE OG SAMFUNN				
	RESULTAT	MÅL	STATUS	TREND
Tjenester tilpasset innbyggerbehovet			●	...
Samskapende og smart by			●	...
Bærekraftig utvikling			●	...
Helse i alt			●	...

ØKONOMI				
	RESULTAT	MÅL	STATUS	TREND
God økonomistyring			◆	↗
Budsjettavvik (netto) hittil i år	-5,4%	0%	◆	↗
Årsprognose	Kr. -256 181 014	Kr. 0	◆	→
Økonomisk handlingsrom for utvikling			●	...
Kostnadseffektiv drift			●	...

INTERNE PROSESSER				
	RESULTAT	MÅL	STATUS	TREND
Verdiskapende samspill			●	...
Fornying og forbedring			◆	↗
Avvik - HMS, antall hittil i år	1 228	-	●	...
Avvik - Informasjonssikkerhet og personvern (GDPR), antall hittil i år	46	-	●	...
Avvik - Tjenestekvalitet, antall hittil i år	1 057	2 667	◆	→
Forbedringsforslag/innovasjon, antall hittil i år	79	133	◆	↗
Avvik - Legemiddelhåndtering, antall hittil i år	2 086	-	●	...
Digitalisering			●	...

MEDARBEIDERE OG ORGANISASJON				
	RESULTAT	MÅL	STATUS	TREND
Riktig kompetanse			●	...
Lederskap og medarbeiderskap			●	...
Helsefremmende arbeidsmiljø			◆	↗
Sykefravær hittil i år	8,7%	7,8%	◆	↗
10-Faktor resultater			●	→

Resultater per 2. tertial 2021

Måltall 2022

Indikator	Resultat per aug. 2021 ¹⁾	Måltall 2021	Måltall 2022
Budsjettavvik (netto) hittil i år	-5,4 %	0,0 %	0,0 %
Årsprognose	0	0	0
Sykefravær hittil i år	8,7 %	7,8 %	7,8 %
Avvik – HMS, antall hittil i år	1 228	1500	1 500
Avvik – Informasjonssikkerhet og personvern (GDPR), antall hittil i år	46	100	100
Avvik – Tjenestekvalitet, antall hittil i år ²⁾	3941	6 000	6 000
Forbedringsforslag/innovasjon, antall hittil i år	79	200	200

Noter: 1) Resultat per aug. 2021 inkluderer avvik på ferge drift rapportert gjennom Sjøfartsdirektoratets avvikshåndteringsverktøy CCOM

2) Avvikskategoriene legemiddelhåndtering, hjelpemiddelformidling og opplæringsloven § 13-10 er i tabellen inkludert i Avvik – Tjenestekvalitet

Innbyggere og samfunn

Utviklingstabell samfunn er ment å belyse samfunnets utviklingstrekk over en lengre tidshorisont. Dette omfatter indikatorer som ikke nødvendigvis er direkte påvirkbare av kommunens drift, men som sier noe om utviklingen i samfunnet. Kildene for data er Statistisk sentralbyrå (SSB), Folkehelseinstituttet (FHI), KOSTRA, egne uttak fra det offisielle eiendomsregisteret (Matrikkelen) og egen rapportering fra Seksjon for teknisk drift (TD). Tallene er korrigert for ulikheter i inntekt, da hensikten er å vise hvor gode kommunene er i forhold til sine rammebetingelser.

Å LEVE I FREDRIKSTAD										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utdanningsnivå, høyere utdanning 16 år+ (forholdstall hele landet = 100) - Grunnskole	114,2	115,1	114,1	114,0	114,1	113,5	114,7	115,4	116,2	-
Utdanningsnivå, høyere utdanning 16 år+ (forholdstall hele landet = 100) - Videregående skole	99,8	100,3	99,6	100,3	94,8	95,7	103,7	103,9	103,9	-
Utdanningsnivå, høyere utdanning 16 år+ (forholdstall hele landet = 100) - Fagskole	-	-	-	-	85,6	88,8	89,2	91,3	92,7	-
Utdanningsnivå, høyere utdanning 16 år+ (forholdstall hele landet = 100) - Universitet	86,6	86,7	85,7	85,6	86,0	89,3	86,1	86,2	86,4	-
Gjennomføring i videregående opplæring, andel (prosent)	-	-	69	68	69	71	74	77	-	-
Dødelighet (0-74 år, forholdstall, hele landet =100) Menn	109,0	111,0	109,0	109,0	107,0	106,0	106,0	105,0	102,0	-
Dødelighet (0-74 år, forholdstall, hele landet =100) Kvinner	106,0	107,0	106,0	109,0	110,0	110,0	110,0	111,0	111,0	-
Andel innvandrere i befolkningen, landbakgrunn gruppe 1	4,6	5,1	5,3	5,4	5,5	5,6	5,7	5,8	5,9	5,9
Andel innvandrere i befolkningen, landbakgrunn gruppe 2	8,8	9,3	9,7	10,1	10,7	11,5	12,0	12,6	13,1	13,6
Befolkningsvekst, prosent per 1.1.	1,4	1,6	1,0	0,7	1,0	1,5	1,1	1,0	0,8	1,0
Uføre 18-44 år, forholdstall (Norge = 100)	133,0	138,0	145,0	151,0	156,0	157,0	155,0	-	-	-
Andel barn i vedvarende lavinntektshusholdninger (EU60) (0-17 år, hele landet =100)	-	153,0	150,0	153,0	157,0	158,0	160,0	158,0	-	-
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage (prosent)	61,7	66,0	63,8	73,0	68,6	71,8	79,3	79,9	77,5	-
Andel barn 3-5 år i barnehage (prosent)	95,8	96,0	96,3	97,1	96,8	96,3	96,6	96,5	95,8	-
Leseferdigheter, 5.trinn (laveste mestringsnivå, landet =100)	105,0	108,0	107,0	109,0	106,0	102,0	103,0	111,0	117,0	-
Vaksinasjonsdekning (barnevaksinasjonsprogrammet, 9 åringer, hele landet = 100)	101,0	102,0	102,0	102,0	101,0	101,0	101,0	100,0	99,0	-
Andel boenheter i rød støysone (prosent)	-	-	-	-	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	-
Valgdeltakelse, fremmøteprosent	-	75,7	-	60,2	-	74,6	-	64,7	-	72,7

Å SKAPE I FREDRIKSTAD										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Skatteinngang	83,7	84,5	83,3	84,8	86,1	86,2	87,0	85,1	-	-
Bruttoinntekt	90,2	90,8	89,6	89,7	90,9	90,7	91,6	90,0	-	-
Arbeidsledighet, totalt, bosatte i prosent av arbeidsstyrken	3,7	4,2	4,4	3,7	3,4	3,1	3,1	3,3	5,1	-
Arbeidsledighet, innvandrere gruppe 1	5,7	7,1	7,3	7,5	6,5	5,3	5,6	5,8	9,1	-
Arbeidsledighet, innvandrere gruppe 2	17,4	18,1	18,1	14,0	12,3	11,0	10,6	10,6	15,4	-
Vekst, antall sysselsatte totalt (prosent)	1,3	0,3	0,5	-1,5	1,9	1,7	1,1	1,0	-0,2	-
Sysselsetting, totalt, andel av arbeidsstyrken 15-74 år	63,6	63,0	62,7	60,8	60,7	61,0	61,3	61,5	61,0	-
Sysselsetting, innvandrere gruppe 1	71,3	71,1	70,2	67,6	68,3	69,5	70,4	69,7	67,5	-
Sysselsetting, innvandrere gruppe 2	45,2	44,2	45,8	44,4	44,6	46,4	47,7	49,1	47,3	-

Å MØTE FRAMTIDEN I FREDRIKSTAD										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Klimagassutslipp (antall tonn CO2e)	-	321 490	-	305 580	300 670	295 840	307 050	276 000	-	-
Klimagassutslipp, prosentvis endring siden 2016	-	-	-	-	0,0	-1,6	2,1	-8,2	-	-
Andel innbyggere som bor i tettsteder (prosent)	91,2	91,8	91,9	92,5	92,4	92,8	93,1	92,5	92,7	-
Andel boligbygging i byområdet (prosent)	22,4	20,8	28,7	75,0	38,1	30,0	5,6	30,9	55,2	-
Andel boligbygging i tettstedet, jf. fylkesplanen (prosent)	63,4	66,7	60,6	77,7	43,6	50,2	77,5	60,4	29,0	-
Andel boligbygging, omlandet (prosent)	14,2	12,5	10,7	14,8	1,4	19,8	17,0	8,7	15,8	-
Antall reisende med byfergene (i hele tusen)	358,0	825,0	956,0	969,0	1 235,0	1 336,0	1 388,0	1 471,0	1 234,0	-
Gang- og sykkelvei i km som er kommunale	61,0	61,0	61,0	62,0	65,0	42,0	42,0	43,0	44,0	-
Tilrettelagt for syklende, andel km (målt som andel av alle kommunale veier)	-	-	-	-	-	-	-	-	9,6	-
Andel badevannsprøver som tilfredsstiller kvalitetskravene (prosent)	-	-	-	-	97	90	100	99	99	-
Luftkvalitet: antall dager med overskridelse av grenseverdi for svevestøv (PM10)	-	-	-	-	15	8	2	5	5	-
Andel kommunale virksomheter som er miljøfyrtårnsertifisert (prosent)	-	-	-	-	34	36	36	35	40	-
Andel vannforekomster med god økologisk tilstand (prosent)	-	-	-	-	-	-	-	-	9,6	-
Avgang dyrket og dyrkbar mark (dekar)	-	-	-	-	-	-	-	-	2,7	-

Økonomi

Den økonomiske inngangen til planperioden 2022–2025 er mer krevende enn lagt til grunn i gjeldende plan. Forutsatte omstillingstiltak i 2021 er ikke gjennomført med tilstrekkelig effekt. I tillegg øker etterspørselen etter kommunens tjenester.

Fredrikstad kommune har de senere årene hatt fokus på løpende å identifisere og iverksette tiltak som kan gi kommunen det nødvendige økonomiske handlingsrommet framover. Omstillingsprogrammet #bærekraft25 omfatter kommunens samlede arbeid for en bærekraftig økonomi fram mot 2025.

Programmet innebærer systematisk arbeid for å utvikle, foreslå og gjennomføre tiltak som skal sikre bærekraftig økonomi, tjenester og samfunnsutvikling i Fredrikstad kommune. Det skal legges opp til mer kostnadsoptimaliserte og effektive tjenester, innenfor det til enhver tid økonomiske handlingsrommet

På grunn av koronapandemien er framdriften i arbeidet bremsset. Årsakene til dette er at forutsetningene for medvirkning, samskaping og forankring har blitt betydelig redusert av de omfattende smitteverntiltakene, og at mange av våre ledere og medarbeidere har måttet bruke ressurser på aktiviteter knyttet til håndtering av pandemien. Dette medfører at denne økonomiplanen ikke fullt ut speiler den omstillingen og de tiltakene som vi mener er nødvendig for å sikre en bærekraftig økonomi framover.

Kommunens samlede plan for omstilling, med tilhørende forslag til tiltak, vil legges fram til politisk behandling i løpet av første halvår 2022. Arbeidet vil i tillegg omfatte utvikling av økonomiske måltall som legges til grunn for økonomioppfølgingen framover.

Økonomiplanens prioriteringer – kommunedirektørens forslag

Ut fra en samlet vurdering av finansieringsbehov og mulighet for å kunne tilpasse driftsøkonomien til realistiske rammer, samtidig med tydelig retning for omstillingsarbeidet, legger kommunedirektøren opp til endring av driftsrammene med følgende beløp/innretning:

- Seksjon for helse og velferd: For 2022 økes driftsrammen med 200 millioner kroner for å møte et krevende utfordringsbilde basert på det tjenesteforbruket seksjonen har ved inngangen til året. Denne økningen reduseres til 130 millioner kroner i 2023, deretter reduksjon til 50 millioner kroner og fra 2025 er rammen tilbake til startpunktet. Dette forutsetter løpende kostnadsreduksjoner og omstilling.
- Seksjon for utdanning og oppvekst: For 2022 økes rammen med 18 millioner kroner, for å dempe tiltaksbehovet i 2022. Dette gir økt handlingsrom for omstilling utover i planperioden.
- Seksjon for teknisk drift: Innarbeidet effektiviseringskrav med 5,5 millioner kroner i 2022, 2,5 millioner kroner videreføres i planperioden.
- Seksjon for kultur, miljø og byutvikling: Effektiviseringskrav på 1,8 millioner kroner i 2022.
- Kommunedirektørens sentrale staber: Effektiviseringskrav på 2,9 millioner kroner i 2022, økende til 4,0 millioner kroner fra 2023.
- Fredrikstad kirkelige fellesråd: Ingen endring i rammene, men det forutsettes at nye behov prioriteres innenfor rammen i hele økonomiplanperioden.
- Tiltak for å redusere administrative utgifter, slik bystyret har lagt opp til, er hensyntatt i de foreslåtte tiltakene.

Prioriteringene ovenfor øker finansieringsbehovet. Dette finansieres med følgende finansieringskilder:

- Disponering av økte skatteinntekter gjennom statsbudsjettet, anslått til 30 millioner kroner pluss økning med 40 millioner kroner.
- Eiendomsskatt – prisjusteringer og flere skatteobjekter utgjør 50 millioner kroner. Det vises til nærmere omtale under driftsbudsjettet.
- Innsparing pensjon, med omtrent 37 millioner kroner.
- Forutsatt sparing fra gjeldende økonomiplan med 41,6 millioner kroner (forutsatt avsatt til disposisjonsfond).
- Noe reduserte finansutgifter som følge av refinansieringer i 2021 og utsatte låneopptak/endret framdrift investeringer (ikke kronesatt).
- Økt overføring fra FREVAR KF med 5,0 millioner kroner.
- Bruk av disposisjonsfond med 14,3 millioner kroner.

Bystyret har utover dette lagt følgende endringer til grunn for økonomiplanperioden:

Inntektssiden

Bystyret er noe mer optimistiske til skatteinntekten i planperioden, og legger inn en årlig økning på 5 millioner kroner i rammene.

Det legges inn 2,15 millioner kroner som et generelt administrativt kutt, der det særlig pekes på kommunens ledelsesfunksjoner (se tekst under kommunedirektørens sentrale staber).

Bystyret er kjent med at FREVAR KF har en svært god utvikling i sin økonomi i 2021. Grunnet den krevende situasjonen for kommunen som helhet foreslås det derfor å øke overføringene fra FREVAR med 8,0 millioner kroner i 2022. Dette videreføres ikke i planperioden da FREVARs økonomi er noe usikker, blant annet på grunn av varslet CO2-avgift.

Eiendomsskatten settes ned fra dagens nivå på 4,0 promille til 3,4 promille, med bunnfradrag på 1 million kroner. Justeringen av kronebeløp gjenspeiler økningen i skatteobjekter, dvs. i all hovedsak nye boliger. Omtakseringen er forventet å gi et mer rettferdig resultat, og et såpass høyt bunnfradrag vil gi en mer sosial profil.

Gjennom endringer i sentrale rammebetingelser, har bystyret fått et økt handlingsrom på 23,9 millioner sammenliknet med kommunedirektørs forslag til budsjett, jf. Budsjettnotat 1 *Tilleggsproposisjonen (Prop. 1 S Tillegg 1)*. I tillegg kommer endringer som følge av vedtatt nasjonalbudsjett for 2022 (desember).

Totalt gir dette et handlingsrom på 39,05 millioner kroner i 2022 og 31,05 millioner kroner videre i økonomiplanperioden. Vedtatt nasjonalbudsjett øker handlingsrommet med 13,04 millioner kroner i 2022 med helårsvirkninger fra 2023.

Utgiftssiden

For 2022 brukes 9,6 millioner kroner til å opprettholde positiv bunnlinje, 21,45 millioner og 8,0 millioner kroner (engangsavsetninger 2022) til å stryke rammene i driftsseksjonene. Totalt 39,05 millioner kroner. I tillegg kommer endringer gjennom vedtatt nasjonalbudsjett som tilføres Seksjon for helse og velferd med 3,7 millioner kroner og Seksjon for utdanning og omsorg med 9,43 millioner kroner fra 2022. Helårsvirkninger innarbeides fra 2023.

Rammejusteringer

(i millioner kroner)	2022	2023	2024	2025
Kommunedirektørens sentrale staber	-2,15	-2,15	-2,15	-2,15
Kultur, miljø og byutvikling	2,15	0,65	0,65	0,65
Teknisk drift	15,20	11,70	11,70	11,70
Utdanning og oppvekst	5,20	4,20	4,20	4,20
Helse og velferd*	6,90	34,10	34,10	34,10
Sum styrking	27,30	48,50	48,50	48,50

* Fra 2023 legges det inn driftsmidler til 25 sykehjemsplasser samt 2,2 millioner kroner til kommunal andel til drift av Fontenhus.

I tillegg kommer, som nevnt ovenfor, disponering av økt rammetilskudd etter vedtatt nasjonalbudsjett.

Finansiering bunnlinje

- 9,6 millioner kroner

Disponering 8,0 millioner kroner fra FREVAR KF (2022):

- 5,0 millioner til fond vedlikehold
- 1,0 millioner kroner til styrking av fond mot barnefattigdom
- 0,5 millioner kroner til universell utforming
- 0,8 millioner kroner til imøtekommelse av søknad fra skiklubben
- 0,7 millioner kroner til engangstiltak for kunst- og kulturfeltet

Investeringsbudsjettet følger i stor grad opp bystyrets vedtak gjennom gjeldende økonomiplan, men med oppdatert framdrift og kostnadsjusteringer. Bystyret legger til grunn at dagens brannstasjon kan benyttes videre, men først når forventet sak kommer medio 2022, vil bystyret vite hva som trengs av investeringer i planperioden. I forhold til kommunedirektørens forslag er investering i ny brannstasjon med budsjettramme 250 millioner kroner tatt ut.

Risikoelementer i økonomiplanen:

- Økning i tjenestebehov og brukerutvikling
- Utviklingen i skatteinntekter
- Høyere rentebane enn forutsatt
- Negativ utvikling i finansavkastningen
- Lønnsoppgjør og pensjonsforutsetninger

Risikoreduserende tiltak:

- Omdisponeringen av disposisjonsfond som bystyret har satt av til konkrete formål
- Forsterkede kostnadsreduserende tiltak
- Redusere investeringsvolumet

Interne prosesser

Arbeidet med interne prosesser vil i stor grad handle om å utvikle en bærekraftig og hensiktsmessig organisasjon som kan svare på vårt samfunnsoppdrag og de utfordringer vi nå står overfor.

Omstilling vil prege mange fagområder og prosesser i hele organisasjonen. Organisasjonen må ha tilstrekkelig med kapasitet og kompetanse til å gjennomføre de nødvendige tiltakene og omstillingene.

Fokus i handlingsplanperioden vil være kontinuerlig forbedring, kvalitet, god ressursbruk, robotisering/automatisering, digitalisering og mål- og resultatstyring, i alle ledd.

Kontinuerlig forbedring og kvalitet

Alle enheter i organisasjonen skal ha systematisk fokus på forbedringer som kan gjøres for å øke effektivitet og kvalitet i tjenesteproduksjon og samarbeidsprosesser.

Organisasjonen vil utvikle og implementere et kvalitetssystem som bidrar til at viktige prosesser, risikovurderinger, avvik og forbedringsforslag er lett tilgjengelige og oversiktlige for alle. Kvalitetssystemet skal sikre at de tjenestene kommunen gir er i tråd med nasjonale føringer og omforente standarder. Dette er også et viktig virkemiddel i arbeidet for å øke organisasjonens totale beredskap i møte med nye utfordringer.

Det grønne skiftet innebærer at alle må jobbe mer systematisk og bevisst med hvilke klimaavtrykk vi setter. Organisasjonen vil jobbe målrettet for å redusere klimaavtrykk gjennom oppfølging av tiltak i klimaplanen, klimabudsjett, og legge til rette for universell utforming når arbeidsplasser og bygg utformes.

Anskaffelser er en viktig del av den utviklingen og omstillingen kommunen står overfor, både økonomisk og teknologisk. For å sikre god kvalitet og mulighet til å ta ut maksimale gevinster er det nødvendig med kunnskap og god systematikk i arbeidet.

Ressurser og arbeidsprosesser

Det skal gjøres en gjennomgang av organisasjonen for å vurdere organisering av tjenester, ledelse, stabsfunksjoner og arbeidsplassutforming, slik at vi kan benytte ressursene best mulig og skape nødvendig flyt i tjenesteproduksjonen. Framtidens arbeidsplasser må utformes slik at informasjon flyter lettere på tvers av strukturelle linjer, og hvor ad-hoc grupper kan etableres for å løse morgendagens utfordringer til det beste for innbyggerne. Innovasjon, fornying og forbedring skjer der ulike kunnskaper og erfaringer møtes for å løse en felles oppgave.

Arbeidet for å øke andelen som jobber heltid og utvikling av framtidens turnusløsninger er viktig for å øke kvaliteten i kommunens helse- og velferdstjenester. Faste heltidsstillinger er viktig både for den enkelte arbeidstaker, og for kommunens ressursbruk og tjenesteleveranser.

Robotisering/automatisering og digitalisering

En smartere kommune tar i bruk de teknologiske mulighetene i utviklingen av kommunen.

Digitalisering handler mye om å effektivisere ressursbruk og øke kvalitet. Ved å robotisere mange manuelle og regelstyrte arbeidsprosesser, vil vi forenkle arbeidsoppgaver, frigjøre ressurser og øke selvbetjeningsgraden for innbyggere og næringsliv. Det legges opp til økt grad av selvbetjeningsløsninger både internt og eksternt, der brukerperspektivet og personvern er godt ivarettatt.

Gode og integrerte systemer i tillegg til økt bruk av samhandlings-, delings- og læringsplattformer vil bidra til en større helhetsforståelse og innsikt i kommunens komplekse utfordringer. Dette som

grunnlag for at vi mer effektivt kan produsere de tjenestene vi skal levere. Økt bruk av blant annet sensorikk, AI, chat-bots og innføring av nasjonale komponenter innen helse- og velferdstjenestene vil gjøre utvekslingen av informasjon og samhandling lettere og mer enhetlig. Ved bruk av BIM og digitale tvillinger vil organisasjonen bygge kunnskap, omfavne og utvikle framtidens beredskap, og bygg-, eiendoms-, by forvaltning.

For å ivareta helhet og god samhandling er det nødvendig at alle digitaliseringsprosjekter koordineres på tvers av tjenesteområder og at det gjennomføres gode kost-nytte vurderinger i valg av tiltak og løsninger.

Mål og resultatstyring

Mål- og resultatstyring er vår vedtatte styringsmodell og skal bidra til effektiv utnyttelse av ressursene. Organisasjonen planlegger en ny satsing på mål- og resultatstyring med bred forankring i alle seksjoner. Denne nye satsningen skal peke ut en tydelig felles retning for driften av hele Fredrikstad kommune og sikre god iverksettelse av alle politiske vedtak.

Oppfølging av budsjett og gjennomføring av tiltak i program #bærekraft25 vil være en viktig aktivitet i perioden.

Medarbeidere og organisasjon

Kommuneplanens samfunnsdel gir retning for Fredrikstad kommunes utvikling i årene framover, for å strekke seg mot visjonen om å bli «Den lille verdensbyen». Fredrikstad kommune bidrar til å nå visjonen ved å være en viktig samfunnsbygger, en god og attraktiv arbeidsgiver, tjenesteleverandør og forvalter.

Arbeidsgiverstrategien mot 2030 peker på to hovedmål for kommunen som arbeidsgiver:

- Attraktiv arbeidsgiver
- Endringsdyktig og lærende organisasjon

Den skisserer også fem innsatsområder, som skal bidra til at kommunen blir en attraktiv, endringsdyktig og lærende organisasjon:

- Tydelig ledelse
- Riktig kompetanse
- Verdiskapende samspill
- Helsefremmende arbeidsplasser
- Smidig organisasjon

For å lykkes i dette arbeidet, fokuseres det på fire hovedområder i økonomiplan 2022–2025.

Bemanningsplaner

Personalressurser

For at Fredrikstad kommune skal lykkes med å levere ønskede tjenester til kommunens befolkning, må bemanningen stå i forhold til arbeidsoppgavene som skal løses. Vi må ha «*rett person på rett sted til rett tid*», innenfor en bærekraftig økonomi, og utarbeide bemanningsplaner som bidrar til dette. Personalressursene er en vesentlig kostnad for kommunen, og kontroll på antall årsverk, overtidsbruk og merarbeid er nøkkelfaktorer for å sikre et bærekraftig kostnadsbilde, sett i sammenheng med program #bærekraft25.

Overtid

Arbeidsmiljøloven setter begrensinger for antall arbeidstimer som er tillatt i løpet av et år, og når det må søkes dispensasjoner for dette. Kommunen skal i planperioden ha fokus på reduksjon av antall brudd i hht. aml § 10, slik at vi fyller vilkåret for å være en helsefremmende arbeidsplass.

Riktig kompetanse

Innsatsområdet Riktig kompetanse videreføres i Strategi for kompetanse og rekruttering 2018–2025. Riktig kompetanse innebærer å ha «*rett person på rett sted til rett tid*», og ses i sammenheng med satsingen på bemanningsplaner og kompetanseplaner. At kommunen har medarbeidere med riktig kompetanse, er en forutsetning for å kunne levere tjenester av god kvalitet, og møte framtidens utfordringer.

Mål for strategisk kompetansearbeid i Fredrikstad kommune

Fredrikstad kommune skal jobbe langsiktig, målrettet og systematisk med kompetanseutvikling og rekruttering, slik at vi:

- har riktig kompetanse
- utvikler og bruker medarbeideres kompetanse
- aktivt søker ny kunnskap gjennom samhandling, internt og eksternt

I dette ligger også at:

- *ledere* får kunnskap om kompetanse- og rekrutteringsarbeid, og nødvendige verktøy for å kunne vurdere og få oversikt over langsiktige kompetansebehov og rekrutteringsutfordringer.

- *medarbeidere* skal/kan utvikle og bruke jobbrelevant kompetanse, og opplever å jobbe i en organisasjon som fokuserer på faglig utvikling.
- *brukere* får tjenester av god kvalitet, som utføres av medarbeidere med riktig kompetanse.

Sentrale føringer

Sentrale lover, forskrifter og avtaler, som blant annet arbeidsmiljøloven, hovedavtalen og hovedtariffavtalen, legger føringer for det overordnede arbeidet med kompetanse og rekruttering i kommunen. Innenfor seksjonenes ulike fagområder vil lovverk, utredninger, rammebetingelser og satsinger på samme måte føre til behov for ny kompetanse. Dette vil påvirke hvordan seksjonene må jobbe med langsiktig kompetansearbeid og oppdaterte bemanningsplaner.

Lærlinger

Det skal tilrettelegges for 170 læreplasser i kommuneorganisasjonen, for å fremme kompetanseutvikling og sørge for tilgang på kvalifisert arbeidskraft, både i kommunen og i samfunnet for øvrig. I 2021 har det blitt vedtatt en ny plan for lærlingordningen i kommunen.

Lederskap og medarbeiderskap

Etiske prinsipper

Fredrikstad kommune har utarbeidet et sett med etiske prinsipper. Disse implementeres blant annet gjennom bruken av et ferdigutviklet verktøy på Frekit/intranettet, som veileder ledere og ansatte gjennom filmsnutter og problemstillinger. Både ledere, ansatte og politikere skal jobbe med de etiske prinsippene, slik at disse blir en del av kommunens verdigrunnlag.

Verdier

Arbeidet med ledelse og medarbeiderskap i Fredrikstad kommune skal være i tråd med våre verdier; Modig, Engasjert, Romsig og Kompetent (MERK).

I 2021 ble det lansert et nytt ledelsesprogram som skal implementeres i inneværende planperiode. Ledelsesprogrammet bygger på Lederplakaten – som er basert på MERK-verdiene – og elementene i mestringsorientert ledelse.

Det nye ledelsesprogrammet skal i større grad differensiere utviklingstilbudet til ulike lederroller, bygge fire felles nøkkelkompetanser hos ledere, og drive kompetanseutvikling med større fokus på hverdagslæring og læring fra andre.

Ledere i Fredrikstad kommune skal delta i obligatoriske ledersamlinger og i lederutvikling og -opplæring for øvrig. Nye utviklingstilbud blir implementert i tråd med implementeringsplanen for ledelsesprogrammet.

Medarbeiderundersøkelser og medarbeiderskap

Alle ansatte i Fredrikstad kommune skal hvert annet år delta i medarbeiderundersøkelsen 10-FAKTOR. Undersøkelsen ble gjennomført i 2021 og neste undersøkelse er i 2023. Ledelsen har ansvar for at resultatene fra undersøkelsen gjennomgås med medarbeiderne, og at det i etterkant jobbes aktivt med oppfølging av undersøkelsen, for fremme en god og attraktiv arbeidsplass.

Hvert annet år gjennomføres også en medarbeiderundersøkelse om likestilling og inkludering, neste gang i 2022.

Likestilling og diskriminering

Alle virksomheter skal arbeide målrettet og planmessig for likestilling og mot diskriminering. Fredrikstad kommune skal gjenspeile befolkningens mangfold, gjennom god og systematisk rekruttering, lederutvikling og kulturbygging. I arbeidet for å sikre et likestilt og inkluderende arbeidsmiljø for alle medarbeidere ferdigstilles det i 2022 en ny plan for mangfold, likestilling og inkludering for ansatte.

Det skal tilrettelegges for 300 språk- og arbeidspraksisplasser i kommuneorganisasjonen, for å fremme inkludering og likestilling.

Det skal tilstrebes kjønnsbalanse blant ledere og medarbeidere, og fastsetting av lønn skal fremme likelønn mellom kvinner og menn.

Kommunens heltidssatsing videreføres, og utvides til å omfatte hele organisasjonen.

Helsefremmende arbeidsmiljø

Det overordnede HMS-målet til Fredrikstad kommune er helsefremmende arbeidsplasser, der ansatte opplever mestring og mening i arbeidshverdagen. Gjennom ledernes systematiske HMS-arbeid, arbeid for et inkluderende arbeidsliv og utvikling av partssamarbeid i HMS-grupper, SAMU (seksjonenes arbeidsmiljøutvalg) og AMU (kommunens overordnede arbeidsmiljøutvalg) fokuseres det på å sikre helsefremmende og bærekraftige arbeidsforhold for alle ansatte.

Systematisk HMS-arbeid

Arbeidsmiljøloven § 3-1 angir arbeidsgivers plikt til å sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid på alle plan i virksomheten, og at dette skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte.

Som arbeidsgiver har Fredrikstad kommune et overordnet ansvar for et forsvarlig arbeidsmiljø på arbeidsplassen. Dette omfatter både fysisk, organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø.

Et godt forebyggende HMS-arbeid innebærer blant annet å:

- Se HMS-arbeid i sammenheng med daglig drift
- Ta initiativ til HMS-arbeid
- Sette mål, beskrive ansvar og myndighet
- Kartlegge og risikovurdere
- Planlegge og prioritere tiltak
- Sørge for gjennomføring av tiltak
- Evaluere tiltakene
- Dokumentere

Resultatet av godt HMS-arbeid vil bli synliggjort gjennom blant annet referater fra møter, sykefraværsoppfølging, 10-FAKTOR-undersøkelsen, likestillings- og inkluderingsundersøkelsen, avvikssystemet og varslingsordningen.

Fokus på arbeidsmiljøet

Med ny IA-avtale på plass, med virkning fra 01.01.19–31.12.22, er ordningen med egne IA-bedrifter historie og avtalen omfatter hele arbeidslivet. IA-avtalens generelle tiltak er tilgjengelige for alle, mens enkelte tiltak er konkret rettet mot spesifikke bransjer, med potensial for å redusere sykefravær.

Ny nasjonal IA-avtale har to prioriterte fokusområder:

- Forebyggende arbeidsmiljøarbeid
- Oppfølging av medarbeidere med hyppig, gjentakende og langvarig sykefravær

Fredrikstad kommunes mål for IA-arbeidet

- Reduksjon av sykefraværet. Sykefraværet skal ikke overstige 7,8 prosent innen utgangen av 2022.
- Forhindre frafall, ved å legge til rette for at medarbeidere med nedsatt arbeidsevne kan stå lenger i arbeid.

I 2022 vil arbeidet med å redusere sykefravær fortsatt ha høy prioritet i Fredrikstad kommune. Sykefravær, enten det er kortvarig eller langvarig, er belastende både for den enkelte kollega og for kommunens tjenestetilbud.

Fredrikstad kommunes overordnede IA-retningslinjer er styrende for alt arbeid seksjonene igangsetter for å redusere sykefravær og forhindre frafall. Seksjonene skal utarbeide egne IA-planer, som redegjør for hvilke utfordringer, satsingsområder og tiltak de ønsker at deres virksomheter skal arbeide med. IA-planene må skille mellom hvilke forebyggende og reparerende tiltak seksjonen vil jobbe med for å nå egne og kommunens felles mål.

Konflikthåndtering

Fredrikstad kommune har utarbeidet retningslinjer for konflikthåndtering. Målsettingen med retningslinjene er å fremme trygghet, tillit, åpenhet og et godt ytringsklima som gjennomgående prinsipper i alle virksomheter. Det betyr at alle ansatte skal være trygge på at de kan ta opp kritikkverdige forhold i full åpenhet på egen arbeidsplass. Virksomhetenes HMS-grupper vil ha en viktig rolle i å bidra til at ansatte blir kjent med formål, hensikt og den formelle saksgangen i slike saker.

Økonomistyring

Sammenlikning med andre kommuner

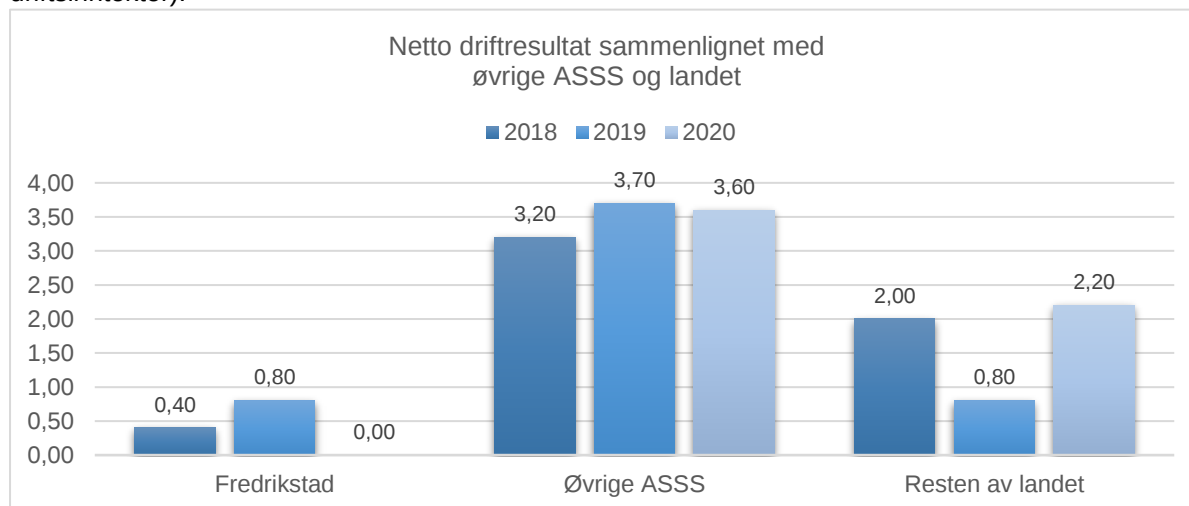
Fredrikstad kommune er med i ASSS-samarbeidet – Aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner. Dette er et samarbeid mellom de ti største kommunene i landet og KS; Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bærum, Kristiansand, Fredrikstad, Drammen, Sandnes og Tromsø. Hovedfokuset er analyse av styringsdata på aggregert nivå, hvor det fokuseres på effektivisering, gjennom kartlegging, analyse, læring og forbedringsarbeid. Det er omfattende nettverksarbeid gjennom året, innen tjenesteområdene grunnskole, pleie og omsorg, sosialtjeneste, barnevern, barnehage, byggesak, kommunehelse og eiendomsforvaltning.

På asss.no finnes sammenlikninger mellom kommunene, og detaljerte tematiske rapporter for hver kommune. Analysene er hovedsakelig på fire hovedområder:

- Regnskaps- og finansanalyser.
- Forskjeller i inntektsgrunnlag, utgiftsbehov og ressursbruk.
- Ressursbruk og kvalitet på tjenesteområdene.
- Tjenesteproduksjon og effektivitet.

På de forskjellige tjenesteområdene er det utarbeidet *tjenesteprofiler*, som viser utvalgte indikatorer som synliggjør ressursbruk og målt kvalitet. Dette måles i forhold til snittet i ASSS-nettverket. I dette snittet er alle kommunene med, og teller like mye. I analysene nedenfor er det brukt konserntall, og tallgrunnlaget er korrigert for å få mest mulig sammenliknbarhet. Konserntall innebærer at kommunale- og interkommunale foretak tas med i analysegrunnlaget, slik at vi får en helhet i tjenesteproduksjonen og økt kvalitet i tallgrunnlaget, som kan brukes til sammenlikninger mellom kommunene.

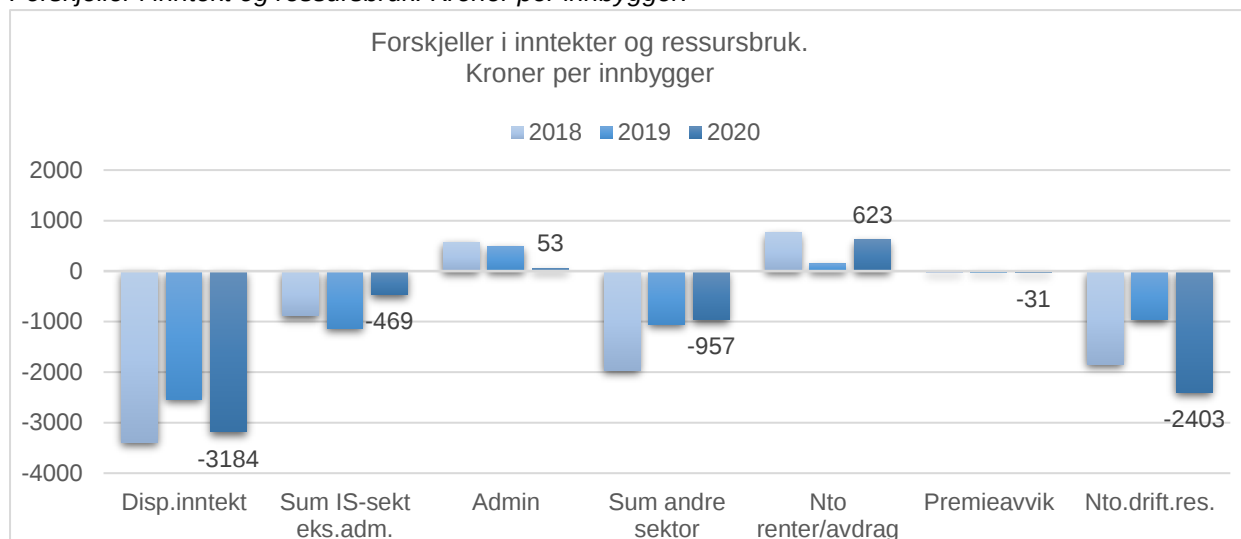
Figuren under viser utviklingen i netto driftsresultat (netto driftsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter).

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2021/artikler/okonomi/fredrikstad/regnskapsanalyse/>

Figuren over viser utviklingen i netto driftsresultat i Fredrikstad kommune, øvrige ASSS-kommunene og resten av landet. Fredrikstad har de siste tre årene et lavere netto driftsresultat enn resten av landet, og vesentlig lavere enn øvrige ASSS-kommunene. Fredrikstads netto driftsresultat gikk ned med 0,80 prosentenheter fra 2019–2020, mens de øvrige ASSS-kommunene hadde en nedgang på 0,10 prosentenheter fra 2019 til 2020.

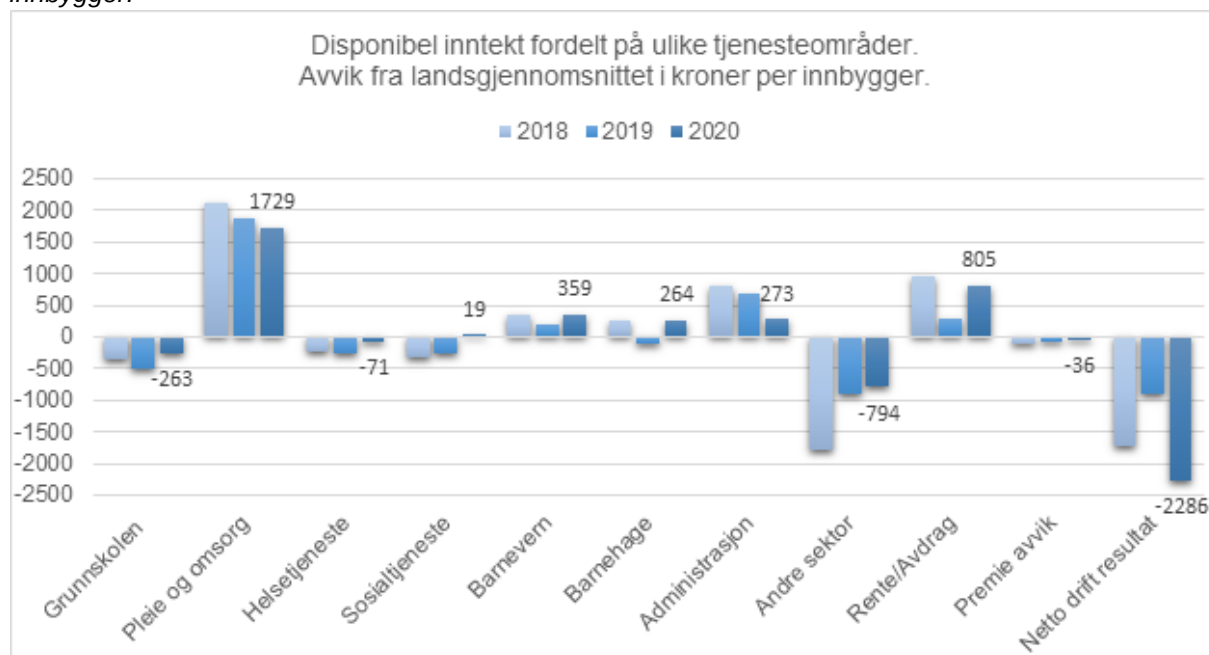
Forskjeller i inntekt og ressursbruk. Kroner per innbygger.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2021/artikler/okonomi/fredrikstad/fredrikstad-ressursbruk-produksjon-og-effektivitet/>

Figuren over viser at Fredrikstad hadde 3 184 kroner lavere i disponibel inntekt per innbygger enn landsgjennomsnittet i 2020. Dette innebærer en mindreinntekt på 263 millioner kroner. Disponible inntekter i Fredrikstad er redusert med om lag 648 kroner per innbygger fra 2019 til 2020. Samtidig gikk netto driftsresultat ned 1 437 kroner per innbygger. Kommunen bruker mindre enn landsgjennomsnittet i kroner per innbygger på alle tjenesteområdene når disse er summert. Videre er det en økning i utgiftene til sektorene innenfor inntektssystemet. Det har vært en økning med 666 kroner sammenlignet med landsgjennomsnittet. Figuren viser at Fredrikstad bruker 53 kroner mer per innbygger til administrasjon enn landsgjennomsnittet i 2020. Dette er 437 kroner mindre enn i 2019, og viser en svært positiv utvikling. Sett opp mot utvalgte sammenliknbare kommuner, ligger nå Fredrikstad kommune nå relativt midt i sjiktet over andel administrasjonskostnader per innbygger.

Disponibel inntekt fordelt på ulike tjenesteområder. Avvik fra landsgjennomsnittet i kroner per innbygger.

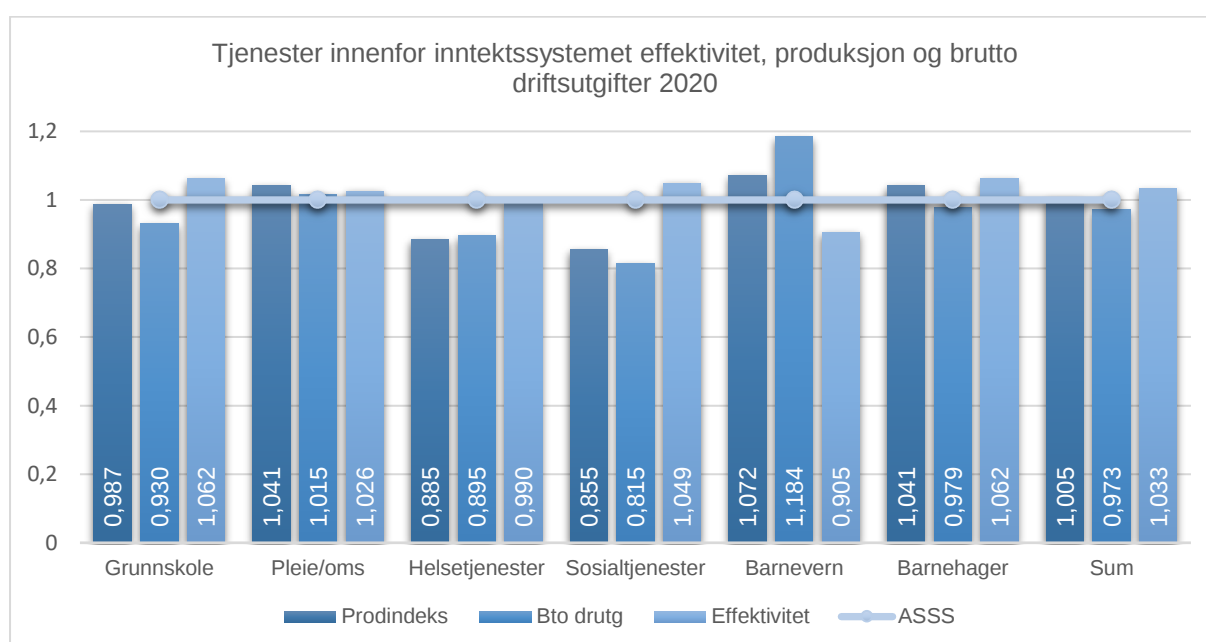

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2021/artikler/okonomi/fredrikstad/fredrikstad-ressursbruk-produksjon-og-effektivitet/>

Figuren viser hvordan Fredrikstad anvender sine inntekter sammenlignet med landsgjennomsnittet. Figuren er satt opp slik at summen av positive og negative avvik mellom Fredrikstad og landsgjennomsnitt alltid er lik null. Avvik fra landsgjennomsnittet viser hvordan kommunen prioriterer ressursbruken sammenliknet med landet for øvrig.

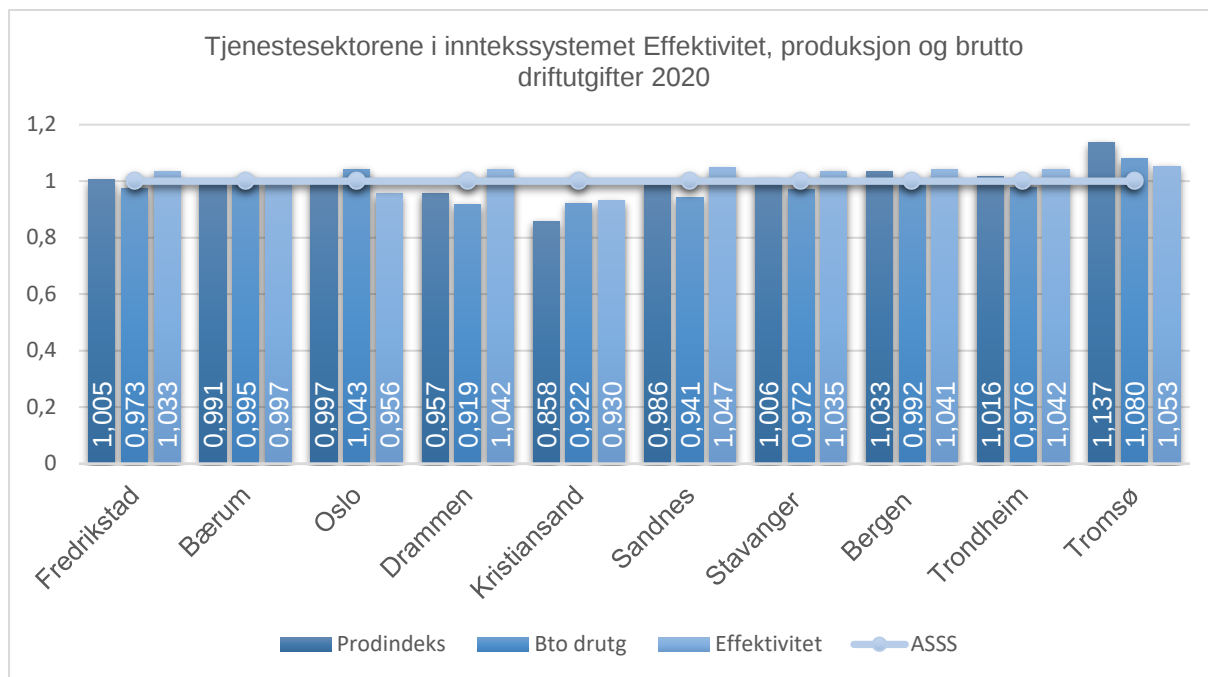
Fredrikstad bruker mer av de disponible inntektene enn landsgjennomsnittet til pleie og omsorg, barnevern, administrasjon og netto renter og avdrag. I 2020 har kommunen også brukt mer av disponible inntekter til sosialtjenester og barnehage. 2020 var andel av disponibel inntekt som kommunen anvendte til netto driftresultat (sparing/egenkapital) 2 286 kroner lavere per innbygger enn landsgjennomsnittet.

I de to neste figurene ser vi på produksjonen av tjenester, sett i forhold til ressursinnsatsen. Dette uttrykker effektiviteten i kommunen. Det må tas høyde for at analysene i hovedsak beskriver en teknisk effektivitet, og at andre vel så viktige effektivitetshensyn i ulik grad ikke fanges opp tilstrekkelig. Det er derfor viktig å se disse analyseresultatene i sammenheng med tjenesteprofiler for de forskjellige tjenesteområdene, og eventuelle brukerundersøkelser.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2021/artikler/okonomi/fredrikstad/fredrikstad-ressursbruk-produksjon-og-effektivitet/>

I figuren over ser vi på produksjonen i Fredrikstad innenfor ulike sektorer. I 2020 var summen av de ulike tjenestene 0,5 prosent høyere enn ASSS-snippet. Videre ser vi at tjenesteproduksjonen var høyest innenfor barnevern, 7,2 prosent høyere enn ASSS-snippet. Sosialtjenesten hadde den laveste produksjon i forhold til de andre sektorene, 14,5 prosent under ASSS-snippet. Figuren viser at summen av effektiviteten i Fredrikstad var 3,3 prosent høyere enn ASSS-snippet. Kommunen hadde mest effektiv produksjon innenfor grunnskole, som lå 6,2 prosent over ASSS-snippet, mens barnevernet hadde minst effektivt produksjon av tjenester, 9,5 prosent under ASSS-snippet.

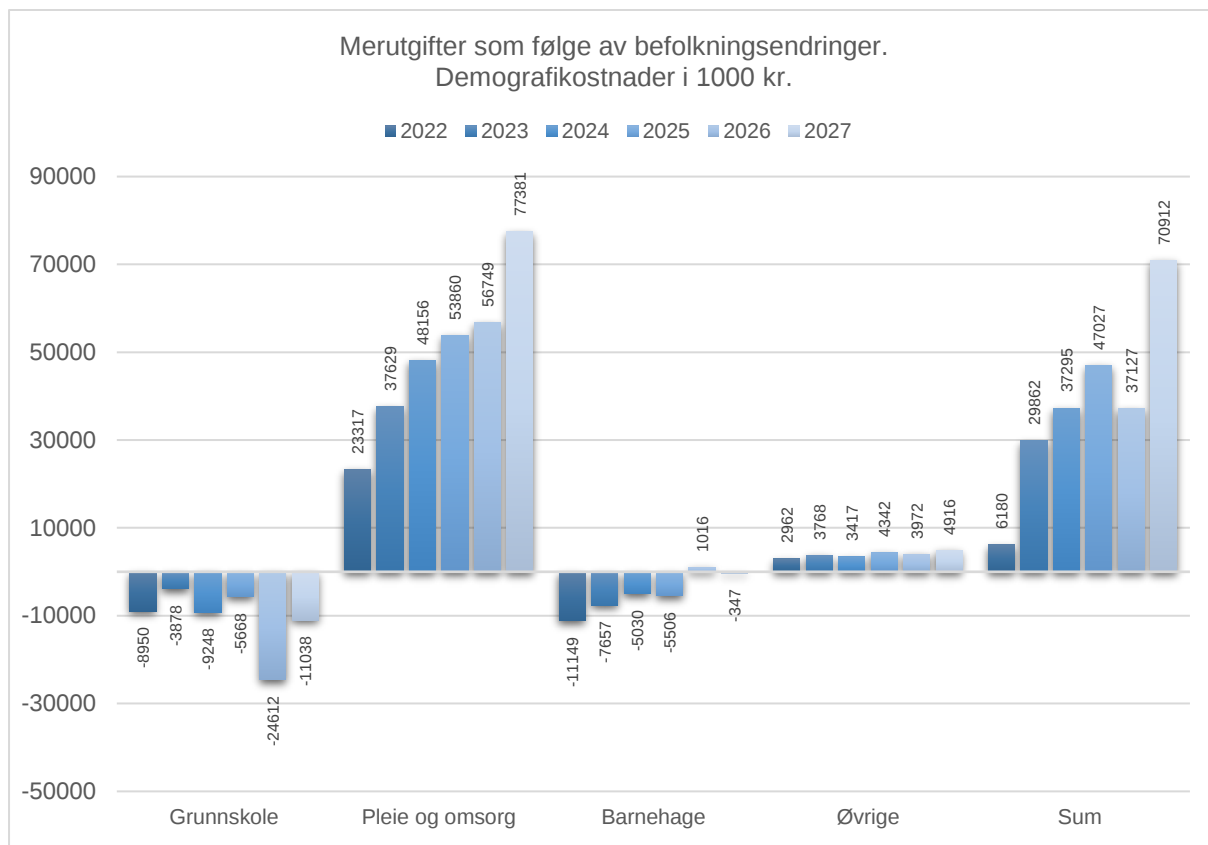
<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2021/artikler/okonomi/asss-samlet/forskjeller-i-inntektsgrunnlag-utgiftsbehov-og-ressursbruk/>

Figuren over viser at Fredrikstad, sammen med Drammen, Sandnes, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø, hadde en effektivitet i 2020 over ASSS-snittet. Felles for kommuner med høy effektivitet er at disse kommunene har en høy produksjon av tjenester kombinert med lave brutto driftsutgifter. Bærum, Oslo og Kristiansand hadde henholdsvis 0,3, 4,4 og 7,0 prosent lavere effektivitet enn ASSS-snittet, og samtidig en produksjon av tjenester med høyere brutto driftsutgifter.

Demografiutvikling mot 2027

Følgende vurderinger og analyser for Fredrikstad kommune er hentet fra ASSS-samarbeidet, og gir et anslag for den demografiske utviklingen fram mot 2027 som påvirker utgiftsbehovet. KS har utarbeidet analysen, som tar utgangspunkt i beregningsopplegg som Teknisk Beregningsutvalg (TBU) bruker for å analysere kostnadsutviklingen som følger av den demografiske utviklingen. Dette er en forenkling av kostnadsnøkklene, med utgangspunkt i aldersfordelte innbyggertall, for å få fram utviklingen i kommunesektorens utgifter. Beregningene omfatter sektorene grunnskole, pleie og omsorg, barnehager og øvrige. Øvrige sektorer omfatter kommunehelsetjenesten, sosiale tjenester og barnevern.

Demografikostnaden viser hvor mye brutto driftsutgifter innenfor disse sektorene må øke i årene framover, gitt at kommunen vil videreføre standard og dekningsgrad på samme nivå som for landsgjennomsnittet i 2021, og forutsatt at produktiviteten er konstant. I figuren under er det anslått hva dette vil utgjøre årlig i 2021-kroner, og samtidig fordelt demografikostnadene på de ulike sektorene. Kategori «øvrige» omfatter kommunehelsetjenesten, sosiale tjenester og barnevern.

SSBs befolkningsframskriving fram mot 2027 tilsier at Fredrikstad må øke brutto driftsutgifter med om lag 4,3 prosent for å kunne videreføre tjenestetilbudet på lik linje med landsgjennomsnittets standarder og dekningsgrader fra 2021. Utgiftsbehovet øker mest i pleie og omsorg. Det er en forventet vekst på 14 prosent. Innenfor grunnskole og barnehage er det forventet en nedgang på henholdsvis 4,4 og 3,5 prosent. I de neste 6 årene må kommunen øke brutto driftsutgiftene med om lag 38 millioner kroner. Utgiftsbehovet til pleie og omsorg antas å øke med i gjennomsnitt i underkant av 50 millioner kroner per år, mens grunnskole har en nedgang på i gjennomsnitt 11 millioner kroner per år.

Økonomistyring – premisser for økonomiplanperioden

Sentrale styringsdokumenter og vurderinger

Regjeringens perspektivmelding 2021 – det langsiktige perspektivet

Hvert fjerde år legger regjeringen fram sin perspektivmelding, med utfordringsbildet for de neste ti årene. Meldingen er en relativt nøktern framstilling av de økonomiske utfordringene som samfunnet Norge står foran. Perspektivmeldingen skisserer utfordringene, mens løsningene bestemmes politisk.

I de nærmeste årene vil det stå halvparten så mange yrkesaktive bak hver pensjonist, sammenliknet med i dag. Statens utgifter vil øke utover inntektsveksten. Det økonomiske handlingsrommet i framtidige statsbudsjetter strammes inn. Samtidig skal det grønne skiftet gjennomføres.

For å håndtere utfordringene framover varsler regjeringen i 2021 at den vil føre en politikk som bidrar til å skape flere jobber i privat sektor, økt sysselsetting og bedre ressursbruk. Det vil være viktig å satse på utdanning, integrering, inkludering, innovasjon og effektivisering. I sum vil dette legge grunnlaget for hvordan regjeringen vil utvikle Norge til et mer bærekraftig velferdssamfunn.

Verdenssamfunnet står overfor en enorm, felles utfordring med å redusere utslippene av klimagasser. Regjeringen redegjør for at den har iverksatt viktige tiltak og hevet ambisjonsnivået i klimapolitikken. Parallelt må vi forberede oss på konsekvensene av at klimaet endrer seg, med økt risiko på mange områder. Omstillingen til et grønnere samfunn og forebygging av klimarisiko vil innebære kostnader på kort sikt. Derfor er det så viktig at tiltakene som settes inn, er effektive. Omstillingen til et grønnere samfunn vil ha konsekvenser for norsk olje- og gassvirksomhet, men regjeringen viser i meldingen at konsekvensene kan bli mindre enn fryktet.

Velferdsordningene er basert på at forholdet mellom de som yter og de som mottar ikke kan bli for skjevt. Mye må gjøres for å hindre utenforskap, og opprettholde en stor og kompetent arbeidsstyrke.

Svekket produktivitetsvekst de siste tiårene er en utfordring vi deler med de fleste andre vestlige land. For Norge vil i tillegg petroleumsnæringen miste mye av sin betydning som vekstmotor for norsk økonomi framover. Omstillingen har allerede begynt. Den første tilpasningen etter oljeprisfallet i 2014 var bratt, men norsk økonomi kom godt gjennom den. Over tid vil petroleumsinntektene avta, og pensjonsfondet vil snu, fra å vokse raskere til å vokse saktere enn resten av økonomien.

Usikkerhet og svingninger i verdens aksjemarkeder påvirker verdien av pensjonsfondet, som har finansiert en stadig større andel av statsbudsjettene. Det taler for å være forsiktig i bruken av oljepenger, innenfor de rammene som handlingsregelen setter.

Sammen med lavere vekst i skatteinntektene framover, og økte utgifter til pensjoner og helse og omsorg, bidrar det til at handlingsrommet i budsjettene vil bli trangere. Om få år vil statens utgifter øke raskere enn inntektene, og fram mot 2060 vil det, ifølge framskrivninger i denne meldingen, være et udekket finansieringsbehov over statsbudsjettet på om lag 5 mrd. kroner årlig.

Disse utfordringene er ikke kun mulige utviklingstrekk i en fjern framtid; vi møter dem nå. Valg vi gjør i dag, påvirker mulighetene vi og våre etterkommere har til å leve gode liv i framtiden. Endringer i årene framover vil i mange sammenhenger kreve at vi fortsetter å omstille oss. Regjeringen varsler at de vil videreføre arbeidet med nødvendige reformer.

Norge har i utgangspunktet gode forutsetninger for å møte framtiden. Vi har en godt utdannet befolkning, et godt rustet næringsliv som er åpen for digitalisering, og en spesiell finansiell styrke.

Statsbudsjettet 2022 – regjeringen Solberg

- Inntekter 2021

I *Revidert nasjonalbudsjett 2021* ble realveksten i kommunesektorens samlede og frie inntekter i 2021 anslått til henholdsvis 9,0 og 5,9 mrd. kroner. Bevilgninger som følge av koronapandemien er ikke med i veksten.

Realveksten i kommunesektorens samlede og frie inntekter i 2021 anslås nå til henholdsvis 11,4 og 9,4 mrd. kroner. Inntektsveksten er vesentlig høyere enn lagt opp til i statsbudsjettet for 2021. Årsaken er dels en betydelig økning i skatteinntekter i 2021.

Kommunesektorens skatteinntekter i 2021 ser nå ut til å bli 5,9 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett, noe som i hovedsak skyldes høyere lønns- og sysselsettingsvekst i 2021 og høyere mottatte utbytter i 2020 enn tidligere anslått. Samtidig er også pris- og kostnadsveksten for 2021 oppjustert fra 2,7 prosent til 3,3 prosent. Økningen i kostnadsveksten skyldes dels økt lønnsvekstanslag, dels en økning i byggekostnadene og en kraftig økning i elprisene hittil i år. Oppjusteringen av kostnadsveksten trekker isolert sett inntektsveksten i 2021 ned med 2,4 milliarder kroner.

Våren 2020 nedsatte regjeringen en arbeidsgruppe med representanter fra berørte departementer og KS for å gi faglige vurderinger av de økonomiske konsekvensene av pandemien for

kommunesektoren. Arbeidsgruppens mandat er forlenget til april 2022. I neste rapport skal arbeidsgruppen anslå merutgifter og mindreinntekter for hele 2021. Regjeringen vil komme tilbake med en ny vurdering av merutgifter og mindreinntekter i kommunesektoren i 2021 i revidert nasjonalbudsjett for 2022.

- Kommunesektorens inntekter i 2022

I kommuneproposisjonen for 2022 la regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 1,7 og 2,6 mrd. kroner. Det ble varslet en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på mellom 2,0 og 2,4 mrd. kroner. Videre ble det varslet at veksten i frie inntekter ville bli fordelt med 0,4 mrd. kroner til fylkeskommunene og mellom 1,6 og 2,0 mrd. kroner til kommunene.

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i sektorens samlede inntekter i 2022 på 3,8 milliarder kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 0,7 prosent. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2021, slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021, korrigert for bevilgninger begrunnet i koronapandemien. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 2,5 prosent.

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter i 2022 på 2,0 mrd. kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 0,5 pst. I likhet med de samlede inntektene er veksten i frie inntekter regnet fra inntektsnivået i 2021 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021, korrigert for bevilgninger begrunnet i koronapandemien. Regjeringen foreslår at veksten i frie inntekter fordeles med 1,6 mrd. kroner til kommunene og 0,4 mrd. kroner til fylkeskommunene.

Av veksten til kommunene begrunnes 100 mill. kroner med å legge til rette for flere barnehagelærere i grunnbemanningen og må ses i lys av ambisjonen om at 50 prosent av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere innen 2025. Videre begrunnes 100 mill. kroner av veksten med tiltak for barn og unges psykiske helse, herunder psykisk helse i videregående skole og lavterskeltilbud i kommunene. Av dette knyttes 75 millioner kroner til kommunene og 25 millioner kroner til fylkeskommunene.

Som nevnt, er skatteanslaget for 2021 oppjustert med 5,9 milliarder kroner i denne proposisjonen. Siden inntektsveksten i 2022 regnes fra inntektsnivået i revidert nasjonalbudsjett for 2021 korrigert for koronabevilgninger, vil oppjusteringen av skatteanslaget for inneværende år ikke påvirke nivået på sektorens inntekter i 2022.

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen og merutgifter knyttet til pensjon. I kommuneproposisjonen for 2022 ble det pekt til beregninger som viste merutgifter for kommunesektoren i 2022 på om lag 1,2 milliarder kroner knyttet til den demografiske utviklingen. Av dette ble det anslått at 0,9 milliarder kroner er knyttet til tjenester som finansieres av de frie inntektene.

I kommuneproposisjonen for 2022 ble det videre anslått en vekst i kommunesektorens samlede pensjonskostnader på om lag 0,6 milliarder kroner utover anslått lønnsvekst. Det var større usikkerhet enn vanlig knyttet til anslaget, blant annet som følge av endret reguleringsmetode for løpende pensjoner i 2021 og størrelsen på frigjorte premiereserver som følge av ny offentlig tjenstepensjon og nye regler for samordning av ytelsene fra tjenstepensjonen med ytelsene fra folketrygden. Med oppdaterte beregninger anslås det nå en vekst i de samlede pensjonskostnadene på om lag 0,4 milliarder kroner i 2022.

Etter dette anslås kommunesektorens handlingsrom å øke med 0,5 milliarder kroner i 2022, i tillegg til effektivisering i driften.

Den kommunale skattøren skal fastsettes ut fra en målsetting om at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av kommunenes samlede inntekter. I 2022 forventes det en relativt høy vekst i skattegrunnlagene for kommunesektorens inntektsskatt på grunn av gode vekstutsikter. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2022 bygger blant annet på en sysselsettingsvekst på 1,4 prosent og en årslønnsvekst på 3,0 prosent fra 2021 til 2022. Videre er anslaget på skatt på utbytte oppjustert. Det tilsier at skattørene må justeres ned for å opprettholde en skatteandel på 40 prosent. Øremerkede tilskudd skal benyttes i tråd med formålet som er angitt for bevilgningen. Andelen øremerkede tilskudd utgjør 5,6 prosent av de samlede inntektene.

Gebyrinntekter er kommunale avgifter og egenbetaling for tjenester som leveres av kommunen, eksempelvis tekniske tjenester, helse- og omsorgstjenester og barnehager, og utgjør 14,9 prosent av de samlede inntektene. Merverdiavgiftskompensasjon er refusjon til kommunesektoren for anskaffelser som er merverdiavgiftspliktige, og utgjør 4,8 prosent av de samlede inntektene.

Når det gjelder finansiering av ressurskrevende tjenester, legger regjeringen opp til at kommunenes kostnader øker med 300 millioner kroner ved at innslagspunktet øker med 50 000 kroner utover lønnsveksten. Ut fra forskjellige budsjettprinsipper i stat og kommuner, vil denne endringen gi effekt allerede fra 2021.

Barnevernsreformen

Barnevernsreformen ble vedtatt av Stortinget i 2017 og trer i kraft fra 2022. Reformen innebærer at kommunene skal få et økt faglig og økonomisk ansvar. Den overordnende målsettingen for reformen er at flere barn skal få rett hjelp til rett tid, og at tjenestetilbudet i større grad skal tilpasses lokale behov. Kommunene kjenner ofte tjenestemottakerne best, og kan derfor sette inn tiltak som i større grad passer hver enkelt familie.

Overføringen av ansvar fra stat til kommune skal bidra til å styrke mulighetene og insentivene kommunene har til økt fokus på forebygging og tidlig innsats, mer effektiv bruk av ressurser og bedre tilpasset hjelp.

Det skal gis mer hjelpetiltak og være større fokus på å hjelpe foreldre til å være gode foreldre og ta hånd om omsorgsbehovene til egne barn, og gjennom dette redusere antall omsorgsovertakelser (tidlig innsats), samt jobbes for å benytte nettverk og familie til fosterhjemsplasseringer. Det statlige barnevernet (Bufetat) skal yte bistand dersom det er behov for plassering og kommunen ikke finner egnet fosterhjem i slekt eller barnets nettverk.

Reformen innebærer et økt ansvar for veiledning og oppfølging av fosterhjem. Det gis en styrking i rammetilskuddet til kommunene.

Denne ramkestyrkingen skal dekke det vi tidligere har fått av tilskudd, styrkinger og refusjoner. Følgende økonomiske elementer overføres kommunesektoren:

- Økt kommunalt ansvar:
 - Gjennom rammetilskuddet (barnevernsnøkkelen): 655 millioner kroner
 - Gjennom rammetilskuddet (særskilt fordeling): 655 millioner kroner (overgangsordning over 2 år)
- Økt kompetansekrav (rammetilskudd barnevernsnøkkel – overgangsordning): 52,5 millioner kroner
- Innlemming av øremerket tilskudd til stillinger i barnevernet: 841,1 millioner kroner (barnevernsnøkkel)

- Statsbudsjettet og Fredrikstad kommune

I hovedsak følger regjeringen opp signalene fra kommuneproposisjonen fra i våres. Inntektsanslagene ligger i det laveste anslaget i forhold til intervallet angitt i kommuneproposisjonen fra i sommer. For

2021 viser resultatet og prognosene relativt høye skatteinntekter som delvis videreføres i 2022. I det forberedende arbeidet med økonomiplanen er det tatt høyde for dette noe som bystyret ble oppdatert på i juni.

Det er barnevernsreformen som gir de største endringen i statsbudsjettet. Dette pluss andre endringer omtales nærmere under økonomiomtalen til de aktuelle seksjonene.

- Justeringer – Tilleggsproposisjonen (Prp.s. tillegg 1)

Endringer i rammebetingelser

- De frie inntektene økes samlet med 2,5 milliarder kroner. Av dette tilføres 2,0 milliarder kroner kommunesektoren og innarbeides i rammetilskuddet.
- Innføring av nytt tilskudd på 500 000 kroner per år per grunnskole.
- Reduksjon av maksprisen i barnehager (kompensasjon i rammetilskuddet)
- Innstramming i regelverket for private barnehager ved reduksjon i pensjonstilskuddet (reduksjon i rammetilskuddet).
- Reversering av forslag om en ekstra time i naturfag på ungdomstrinnet (reduksjon i rammetilskuddet).
- Reversering av innstramming i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester.
- Som følge av forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget forventes kommunene å få økte inntekter i 2022 med 2 517 mill. kroner, som følge av økt skatt på alminnelig inntekt og formue. Dette motsvares av en tilsvarende reduksjon i rammetilskuddet

Endringene er lagt til grunn i driftsforutsetningene.

- Justeringer –vedtatt nasjonalbudsjett

- Gratis plass kjernetid SFO for førsteklasinger (12 timer). Kommunenes rammetilskudd foreslås økt med 640 mill. kroner for å dekke inntektsbortfallet av redusert foreldrebetaling i 2022.
- Fjerne avkorting av barnetrygd i sosialhjelpen fra 1. september 2022. For å kompensere for kommunenes merutgifter foreslås rammetilskudd økt med 187 mill. kroner i 2022.

Endringene er innarbeidet i rammeforutsetningene og kommentert på de aktuelle tjenesteområdene. Helårsvirkninger innarbeides ved neste rullering av økonomiplanen.

- Statsforvalters styringssignaler i oppfølgingen av statsbudsjettet

Kommunene må planlegge sin økonomi under betydelig usikkerhet, da de har begrenset påvirkning på sine rammebetingelser. Kommuneloven setter klare krav til en forsvarlig økonomiforvaltning, samtidig som behovet for tjenester kan synes større enn tilgangen på ressurser.

Det at vi er i et valgår gjør at kommuneopplegget er klart noe senere enn det vi er vant med de seneste årene. Statsforvalteren ber kommunene om å ikke forskuttere noe før vedtaket er fattet.

Av erfaring anbefaler statsforvalteren at kommunene i budsjett- og økonomiplanarbeidet tar sikte på følgende:

- Netto driftsresultat i budsjett og økonomiplan kan med fordel utgjøre 3 prosent eller mer av driftsinntektene, avhengig av nødvendige avsetninger og investeringer. Buffere er en nødvendighet for å kunne takle svingninger på både inntekts- og utgiftssiden.
- Sammen med et godt driftsresultat bør kommunene også fokusere på sine disponible midler på fond. Fondsmidler er en viktig reserve, som gir mulighet til å møte svingninger i utgifter og inntekter på en kontrollert måte.
- Egenfinansieringsgraden et viktig bidrag for å styrke kommunenes økonomiske stilling, og de ber derfor kommunene bestrebe seg på å ha den så høy som mulig.

- Langsiktig gjeld må holdes på et forsvarlig nivå. Kommunene må i økonomiplanen synliggjøre en forsvarlig betjening av etablert og planlagt lånegjeld. Statsforvalteren anbefaler kommunene å utarbeide oversikter som viser effektene av en renteoppgang på kort og mellomlang sikt. Dette for å skape bevissthet rundt mulige effekter av nivået på lånegjelden.
- Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å ha et bevisst forhold og en mest mulig omforent holdning til hva som må, bør og kan gjøres. Dette gjelder særlig på investeringssiden, hvor de anbefaler kommunene å utarbeide oversikter med en lengre tidshorisont enn det som kreves i økonomiplanen, for tidlig å kunne fange opp mål-investeringer og konsekvensene av disse. Det fordrer også gode planleggingsverktøy, gode befolkningsprognoser og aktiv bruk av disse.
- Måltallene er et viktig styringsverktøy for kommunene og skal gjenspeile hva som skal til for å oppnå en forsvarlig langsiktig økonomisk utvikling. Det er ikke fasit på hvilke måltall kommunene bør velge og nivået på dem, det viktigste er at de er godt forankret i kommunen og at de styres etter. Disse bør ikke endres for ofte, da det langsiktige perspektivet i økonomien er viktig å ivareta.

Utfordringsbildet inn mot 2022 og økonomiplanperioden

Den økonomiske inngangen til kommende økonomiplanperiode er mer krevende enn lagt til grunn i gjeldende plan. Forutsatte omstillingstiltak i 2021 er ikke gjennomført med tilstrekkelig effekt. I tillegg øker etterspørselen etter kommunens tjenester. Dette har vært en utvikling som har forsterket seg over de siste årene, men som i stor grad har vært dekket gjennom positiv utvikling i frie inntekter og fondsbruk. For første gang siden 2010 ble regnskapet for 2020 avsluttet med merforbruk, som ble dekket inn med bruk av oppsparte midler (disposisjonsfond). Dette betyr at veksten i eksterne rammebetingelser ikke var tilstrekkelig til å dekke inn samlet merforbruk i driften. En slik økonomisk utvikling er ikke bærekraftig.

Prognosene for 2021, og dermed inngangen til 2022, viser i stor grad den samme utviklingen. Når dette skrives ligger den negative prognosen på mellom 0 og 50 millioner kroner som følge av merforbruk i de løpende driftsutgiftene (korrigert for koronaeffekter) i forhold til budsjett. Eksterne rammebetingelser, som frie inntekter, finans og pensjonsføringer, dekker regnskapsteknisk økte driftsutgifter i tjenesteproduksjonen for regnskapsåret 2021. Merforbruket videreføres ufinansiert inn i 2022 og økonomiplanperioden, og forsterker utfordringsbildet som må løses på kort og lang sikt.

Økonomisk målsetting – #bærekraft25 – prioriteringer – økonomiplanens tilnærming

I gjeldende økonomiplan legger bystyret følgende målsetting til grunn for økonomistyringen:
Hvis vi skal nå målene vi setter oss er det helt avgjørende at vi fortsatt har orden i kommuneøkonomien. Vår samarbeidsavtale er ambisiøs på vegne av oss selv, men ikke minst på vegne av fredrikstadsamfunnet. Evnen til å gjennomføre målene våre er avhengig av at kommunens økonomi går i balanse og at vi har trygg økonomisk styring.

En slik målsetting kan ikke baseres på forventninger om sterk vekst i inntekstposter og rammebetingelser som kommunen i liten grad kan påvirke. Driftsnivået må tilpasses realistiske inntektsrammer.

Kommunedirektøren legger til grunn *bystyrets vedtatte målsetting for økonomistyringen*:

Fredrikstad kommune skal ha en økonomisk handlefrihet som gjør det mulig med planmessig styring av tjenestetilbudet kombinert med økt egenkapitalevnene og redusert gjeldsbelastning.

- Økonomiplanen legges fram med et positivt netto driftsresultat hvert år 2023, med avsetning til fond og egenkapitalfinansiering av investeringer.
- Det settes fokus på investeringsvolum og finansiering i henhold til utviklingen i kapitalkostnader og frie inntekter. Dette innebærer en bevisst og planmessig holdning til disponering av framtidige frie inntekter i forhold til økte renter og avdrag.

- Det gjennomføres en kritisk vurdering/dokumentasjon av alle investeringsbehov/-forslag med minimum følgende analyser/vurderinger før investeringen prioriteres og innarbeides som usikkert anslag i henhold til prosedyre:
 - kost/nytte
 - behov for investeringen blant annet med hensyn på demografi, levekår og kommuneplansatsinger/prioriteringer
 - anvisning/dekning av driftskostnader (inkludert forvaltning, drift og vedlikehold)
 - framtidig risiko i forhold til investeringens påvirkning på kommunens driftsbalanse
 - om formålet kan løses på annen måte
 - om formålet bør finansieres over investeringsbudsjettet
 - om formålet er en naturlig kommunal oppgave
 - kapasitet til å gjennomføre investeringen i henhold til budsjettforutsetningen
- Investeringsbeslutninger gjennomføres i henhold til reglement for planlegging og gjennomføring av investeringer.
- Nye investeringsbehov utover gjeldende økonomiplan dekkes primært med omprioriteringer.
- Teknologiinvesteringer finansieres primært med egenkapital (overføring fra driftsbudsjettet).
- Investeringer som gir effektiviseringsgevinster i den løpende driften prioriteres.
- Økt salg av kommunens realkapital inkludert bygg og grunneiendom for å styrke egenkapitalevnen vurderes.
- Budsjettet og økonomiplanen bygger på en realistisk vurdering av inntekter og utgifter.
- Økt prioritering av vedlikehold av kommunens realkapital.

Teknisk beregningsutvalg for kommunesektoren er et partssammensatt utvalg for rapportering, statistisk bearbeiding og faglig vurdering av data som gjelder økonomien i kommunene og fylkeskommunene.

Utvalget anbefaler at netto driftsresultat for kommunesektoren over tid bør utgjøre om lag 2 prosent av driftsinntektene, med et anbefalt nivå på 1,75 prosent for kommunene (inkl. Oslo) og 4 prosent for fylkeskommunene. For å kunne følge denne anbefalingen, vil det samlede økonomiske tiltaksbehovet for Fredrikstad kommune fram til 2025 være på nærmere 500 millioner kroner.

På kort sikt er utfordringsbildet så krevende at det ikke er realistisk å nå dette målet uten å gjennomføre tiltak som i vesentlig grad reduserer tjenestetilbudet, med tilhørende nedbemanning. Det vurderes som lite skjønnsomt å gjennomføre akutte prosesser som medfører betydelig uro og usikkerhet i store brukergrupper og blant ansatte, framfor mer gjennomgripende og også tidkrevende omstillingsprosesser. Det kortsiktede innstrammingsbehovet må veies mot sannsynligheten for å lykkes med bærekraftige løsninger i et lengre perspektiv.

Program #bærekraft25

Fredrikstad kommune har de senere årene hatt fokus på løpende å identifisere og iverksette tiltak som kan gi kommunen det nødvendige økonomiske handlingsrommet framover. Omstillingsprogrammet #bærekraft25 omfatter kommunens samlede arbeid for en bærekraftig økonomi fram mot 2025. Program #bærekraft25 ble vedtatt av bystyret i økonomiplanen for 2020–2024, og omfatter hele kommuneorganisasjonen.

Programmet innebærer systematisk arbeid for å utvikle, foreslå og gjennomføre tiltak som skal sikre bærekraftig økonomi, tjenester og samfunnsutvikling i Fredrikstad kommune. Det skal legges opp til mer kostnadsoptimaliserte og effektive tjenester, innenfor det til enhver tid økonomiske handlingsrommet. Gjennom målrettet opplæring og aktiviteter i programmet, vil kommunen også søke å etablere en kultur for kontinuerlig forbedring, som skal sørge for at vi er i stand til å gjøre stadige tilpasninger og forbedringer. Programmet skal sikre enda større fokus på nødvendig utvikling, fornying, omstilling og kostnadsreduksjon gjennomgående i organisasjonen.

En sentral del av arbeidet gjennom programmet vil være å legge til rette for god gjennomføring og gevinstrealisering av de tiltakene som besluttes, både i gjeldende økonomiplan og framover. Dette vil gjøres gjennom månedlige rapporteringer og hensiktsmessige verktøy som gjør kommunen i stand til å justere og gjennomføre aktiviteter for å sikre at målsettingene oppnås.

Programmet styres av et programstyre og koordineres av et programkontor som ledes av kommunedirektørens sentralstab. I hver av seksjonene er det etablert egne styringsgrupper. Programstrukturen og tilhørende programoppfølging er etablert i tråd med beste praksis for programstyring. Både formannskap og administrasjonsutvalg følger arbeidet løpende.

Åpenhet, medvirkning, samskaping og forankring hos innbyggere, politikere, tillitsvalgte, vernetjenesten, ledere og medarbeidere ligger til grunn for arbeidet med programmet, og for omstillingsarbeidet framover. Partssamarbeidet er en forutsetning for utvikling av gode tjenester og arbeidsplasser. For å få til god omstilling og nødvendig endring er det viktig med bred medvirkning, involvering og tillit til de ansatte, og at ansattes representanter involveres tidlig i prosessene. Dette gjelder både fagorganisasjonene og vernetjenesten, som begge er representert i programstyret og i de seksjonsvise styringsgruppene.

På grunn av koronapandemien har framdriften i arbeidet blitt bremsset. Årsakene til dette er at forutsetningene for medvirkning, samskaping og forankring har blitt betydelig redusert, og at mange av våre ledere og medarbeidere har måttet bruke ressurser på aktiviteter knyttet til håndtering av pandemien. Dette medfører at denne økonomiplanen ikke spiller den omstillingen og de tiltakene som vi mener er nødvendig for å sikre en bærekraftig økonomi framover for kommunen.

Kommunens samlede plan for omstilling, med tilhørende forslag til tiltak, vil legges fram til politisk behandling i løpet av første halvår 2022. Arbeidet vil i tillegg omfatte utvikling av økonomiske måltall som legges til grunn for økonomioppfølgingen framover.

Bystyrets bestilling av en gjennomgang av organisasjons- og ledelsesstrukturen i kommunen planlegges gjennomført i samme tidsperiode. Samtidig understrekes det at tiltak som det ligger til administrasjonen å beslutte, selvfølgelig løpende vil bli implementert, og ikke avvente til forslag til en samlet plan foreligger.

Et sentralt fokus for arbeidet med omstilling er å fokusere på tverrfaglighet og deling av beste praksis mellom seksjoner, etater og virksomheter, for å sikre gode og kostnadseffektive tjenester og prosesser. Kommunen har et stort antall prosesser og tjenester som krever tverrfaglig innsats på tvers av seksjoner, etater og virksomheter. Det er derfor svært viktig å tilrettelegge for bruk av kommunens samlede kompetanse og ressurser på en bedre måte enn i dag.

Samhandling ble også trukket fram som et sentralt tema fra de nærmere 1 000 medarbeiderne og lederne som var invitert til arbeidsverksteder om #bærekraft25 i september 2021. Deltakerne ble satt sammen i grupper på tvers av kommunen, innenfor områdene stab og støtte, inkludering og utenforskap, samfunnsutvikling, mestring og forebygging, drift og vedlikehold, myndighetsutøver, læring og oppvekst, boliger, institusjoner og ambulerende tjenester. Det kom over 1 000 innspill og forslag til tiltak som det nå arbeides videre med å vurdere, i tillegg til de ideene til tiltak som er framkommet blant annet gjennom analyser, læring fra andre kommuner og internt arbeid i seksjonene. Til sammen, og sammen med tidligere utviklede og delvis vedtatte tiltaksforslag, skal dette etablere en helhetlig retning for den samlede omstillingen av kommunen.

Økonomiplanens prioriteringer

- Ut fra en samlet vurdering av finansieringsbehov og mulighet for å kunne tilpasse driftsøkonomien til realistiske rammer, samtidig med tydelig retning for omstillingsarbeidet, legger kommunedirektøren opp til endring av driftsrammene med følgende beløp/innretning:
- Seksjon for helse og velferd: For 2022 økes driftsrammen med 200 millioner kroner for å møte et krevende utfordringsbilde basert på det tjenestoomfanget seksjonen har ved inngangen til året. Denne økningen reduseres til 130 millioner kroner i 2023, deretter reduksjon til 50 millioner kroner og fra 2025 er rammen tilbake til startpunktet. Dette forutsetter løpende kostnadsreduksjoner og omstilling.
- Seksjon for utdanning og oppvekst: For 2022 økes rammen med 18 millioner kroner, for å dempe tiltaksbehovet i 2022. Dette gir økt handlingsrom for omstilling utover i planperioden.
- Seksjon for teknisk drift: Innarbeidet effektiviseringskrav med 5,5 millioner kroner i 2022, 2,5 millioner kroner videreføres i planperioden.
- Seksjon for kultur, miljø og byutvikling: Effektiviseringskrav på 1,8 millioner kroner i 2022.
- Kommunedirektørens sentrale staber: Effektiviseringskrav på 2,9 millioner kroner i 2022, økende til 4,0 millioner kroner fra 2023.
- Fredrikstad kirkelige fellesråd: Ingen endring i rammene, men det forutsettes at nye behov prioriteres innenfor rammen i hele økonomiplanperioden.
- Tiltak for å redusere administrative utgifter, slik bystyret har lagt opp til, er hensyntatt i de foreslåtte tiltakene.

Kommunedirektøren understreker at det etter disse rammeendringene fortsatt er behov for gjennomføring av krevende tiltak i perioden. Det vises til økonomiømtalen for de enkelte seksjonene.

Prioriteringene ovenfor øker finansieringsbehovet. Dette finansieres med følgende finansieringskilder:

- Disponering av økte skatteinntekter gjennom statsbudsjettet, anslått til 30 millioner kroner pluss økning med 40 millioner kroner.
- Eiendomsskatt – prisjusteringer og flere skatteobjekter utgjør 50 millioner kroner. Det vises til nærmere omtale under driftsbudsjettet.
- Innsparing pensjon, med omtrent 37 millioner kroner.
- Forutsatt sparing fra gjeldende økonomiplan med 41,6 millioner kroner (forutsatt avsatt til disposisjonsfond).
- Noe reduserte finansutgifter som følge av refinansieringer i 2021 og utsatte låneopptak/endret framdrift investeringer (ikke kronesatt).
- Økt overføring fra FREVAR KF med 5,0 millioner kroner.
- Bruk av disposisjonsfond med 14,3 millioner kroner.

Nærmere omtale av rammebetingelsene framkommer i økonomiømtalen for de enkelte seksjonene.

Innsparing – anskaffelsesområdet

For å imøtekomme de krav og forventninger om potensielle kostnadsbesparelser innen innkjøp, ble prosjektet «Bedre innkjøp» etablert i 2020. Gjennom prosjektet er det utarbeidet en innkjøps- og forbruksanalyse, heretter kalt spendanalyse for å sikre et kvantitativt faktagrunnlag. Med prosjektets fokus på identifisering av lavthengende frukter, er det i første omgang valgt å ha fokus på tre hovedkategorier; IKT, forbruksmateriell og profesjonelle tjenester.

Prosjektets fase 1 inneholdt utarbeiding av spendanalyse, inkludert kategoriseringsarbeid, prioritering av kategorier, identifisering og validering av mulige tiltak, og en tiltaksprioritering. Potensialet som framkommer gjennom analysen, er innarbeidet i seksjonenes driftsrammer for gjennomføring. Analysen har tatt utgangspunkt i påvirkbare kostnader innen driftsbudsjettet. Følgende innsparinger er

foreløpig innarbeidet i driftsrammene:

Seksjon	Totalt
Teknisk drift	2 621 500
Helse og velferd	3 094 500
Utdanning og oppvekst	3 846 500
Kultur, miljø og byutvikling	744 000
Sentrale staber	1 943 500
Sum innsparing	12 250 000

Fase 2 av prosjektet er implementering av tiltak fra fase 1, for å ta ut ytterligere potensielle kostnadsbesparelser i planperioden. En viktig forutsetning for at kommunen skal lykkes med kostnadsbesparelser er at det innføres kategoristyring. Kategoristyring innebærer å samle beslektede innkjøp i grupper (kategorier), som understøtter markedets inndeling. Hver kategori koordineres av en kategoriansvarlig, som er spesialist på «sin» kategori. Gjennom spesialisering, styring av behov og økt standardisering kan det tas ut et potensiale i de fleste kategorier. For å lykkes i arbeidet er det viktig at seksjoner og virksomheter er lojale mot inngåtte rammeavtaler, benytter innkjøpssystemet, effektiviserer prosesser, forholder seg til det standardiserte sortimentet osv.

Arbeidet videreføres i planperioden, etter samme metodikk som er lagt til grunn i fase 1 for de resterende ni hovedkategoriene, for å finne ytterlige innsparinger i henhold til økonomiplanens forutsetninger. Kommunedirektøren følger opp dette gjennom 2022 med ytterligere gevinstrealisering budsjettert til 8 millioner kroner, og i neste rullering av økonomiplanen.

Bystyrets endringer utover kommunedirektørens forslag

Det vises til tidligere omtale – Målekort og økonomi - om endringene som er innarbeidet i de økonomisk rammebetingelsene.

Kort oppsummert styrkes det økonomiske handlingsrommet gjennom økte inntektsrammer slik det framkommer gjennom Tilleggsproposisjonen og endelig vedtatt nasjonalbudsjett i tillegg til at skatteinngangen er økt med 5,0 millioner kroner og overføringen fra FREVAR KF er økt med 8,0 millioner kroner isolert for 2022. Handlingsrommet er økt med drøye 39 millioner kroner i 2022 og 31,0 millioner i økonomiplanperioden.

Hovedoversikt og kommentar til de forskjellige postene

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 første ledd:

(i tusen kroner)	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
1 Rammetilskudd	2 443 890	2 264 526	2 446 065	2 446 065	2 446 065	2 446 065
Rammetilskudd Covid - 19		129 931				
Rammetilskudd vaksinasjon		21 096				
2 Inntekts- og formueskatt	2 171 553	2 394 286	2 517 000	2 517 000	2 517 000	2 517 000
Realvekst frie inntekter			0	49 631	99 758	150 386
3 Eiendomsskatt	284 228	272 000	325 000	325 000	325 000	325 000
4 Andre generelle driftsinntekter	11 952	57 227	10 800	9 700	9 000	8 000
5 Sum generelle driftsinntekter	4 911 623	5 139 066	5 298 865	5 347 396	5 396 823	5 446 451
6 Sum bevilgninger drift, netto	4 624 845	4 924 893	4 943 608	4 890 239	4 813 694	4 752 979
7 Avskrivninger	351 113	0	0	0	0	0
8 Sum netto driftsutgifter	4 975 957	4 924 893	4 943 608	4 890 239	4 813 694	4 752 979
9 Brutto driftsresultat	-64 335	214 173	355 257	457 157	583 129	693 472
10 Renteinntekter	28 906	23 300	24 506	25 856	26 856	28 856
11 Utbytter	6 218	15 700	17 700	22 000	22 000	22 000
Overføring fra FREVAR	9 000	14 000	22 000	14 000	14 000	14 000
12 Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	57 039	34 565	36 900	37 823	38 768	39 737
13 Renteutgifter	127 721	111 118	136 452	182 300	223 869	251 184
14 Avdrag på lån	268 250	290 000	333 933	365 917	399 370	435 270
15 Netto finansutgifter	-294 809	-313 553	-369 279	-448 538	-521 615	-581 861
16 Motpost avskrivninger	351 113	0	0	0	0	0
17 Netto driftsresultat	-8 031	-99 380	-14 022	8 618	61 514	111 611
Disp. eller dekning av netto driftsresultat						
18 Overføring til investering	-1 413	-340				
19 Avsetning til bundne driftsfond	-75 542	-6 699	-463			
20 Bruk av bundne driftsfond	32 475	34 188	22 791			
21 Avsetning til disposisjonsfond	-63 847	-96 646	0	-3 618	-56 514	-106 611
- Disposisjonsfond vedlikehold			-5 000			
- Disposisjonsfond mot barnefattigdom			-1 000			
- Disposisjonsfond FEAS 99/00			-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
- Disposisjonsfond til bstemte formål			-2 000			
22 Bruk av disposisjonsfond	52 698	168 877	4 694			
Bruk av tidligere års mindreforbruk	63 660					
23 Dekning av tidligere års merforbruk						
24 Sum disp. eller dekning av netto drifts	8 031	99 380	14 022	-8 618	-61 514	-111 611
25 Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Note: Tabellen er oppdatert med bruk av bundne fond.

Noter og kommentarer

Frie inntekter – skatt og rammetilskudd

Skatt og rammetilskudd (inntektsutjevning) er i utgangspunktet basert på anslagene slik de framkommer i statsbudsjettet («grønn bok»). Fredrikstad kommune er en minsteinntektskommune, som får en relativ høy inntektsutjevning (IU). IU innebærer at skatteinntektene heves i sum til omtrent 95 prosent av landssnittet per innbygger. I perioden 2014 til 2020 har Fredrikstad kommune i snitt ligget på drøye 84 prosent av gjennomsnittlig skatteinntekt per innbygger i forhold til landssnittet. Inntekstutjevningen er dermed relativ høy.

Statsbudsjettet legger til grunn at merinntektene som ble varslet i revidert nasjonalbudsjett videreføres i 2022. For Fredrikstad kommune utgjør dette omtrent 30 millioner kroner, som er innarbeidet i tallgrunnlaget fra statsbudsjettet («grønn bok»). For 2021 er det ved utløpet av september registrert en merskatteinntekt på drøye 84 millioner kroner over budsjett. Landstallene viser også et potensiale for store merinntekter, utover anslagene i revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Med utgangspunkt i skatteinntektene per dato og kommunens utfordringsbilde, anser kommunedirektøren at det er tilrådelig å øke skatteinntektene med 40 millioner kroner for 2022, utover anslagene i statsbudsjettet. Det er en risiko med å øke slike inntekter, men dette er uansett basert på anslag og forutsetninger som erfaringsmessig endres gjennom året. Dersom utviklingen gjennom året går i negativ retning, må dette korrigeres gjennom budsjettjusteringer og forsterkede tiltak.

Skatt og rammetilskudd er justert i henhold til Stortingets behandling av statsbudsjettet og er ut over dette økt med 5,0 millioner kroner i henhold til bystyrets vedtak.

Kronemessig legges følgende til grunn for budsjett og økonomiplanperioden:

- Skatteinntekter: 2 517,0 millioner kroner
- Rammetilskudd: 2 446,1 millioner kroner (inkludert 312,2 millioner kroner gjennom inntektsutjevningen)

I planperioden er det innarbeidet en realvekst på 1,0 prosent. Anslaget er oppjustert i forhold til tidligere år. Det forutsettes at nye oppgaver, endrede finansieringsløsninger og lignende kommer i tillegg. Dette er et anslag med relativt stor risiko siden utviklingen utover 2022 er ukjent.

Frie inntekter – eiendomsskatt

Inntekt fra eiendomsskatt budsjetteres med totalt 325 millioner kroner for 2022. Inntekten er fordelt mellom bolig-/fritidseiendom med 237 millioner kroner og næring med 88 millioner kroner.

Inntektsanslaget tar utgangspunkt i inntektsnivået i 2020 og ikke 2021, siden endringer i eiendomsskatteloven i 2021 reduserte beregningsgrunnlaget for inntektene for boliger. Grunnlaget for 2020 er korrigert for flere objekter, prisjustering til 2022 nivå og justerte verdier ettersom taktene skulle vært kontortaksert med inntil 10 prosent årlig i henhold til eiendomsskatteloven. Disse korrigeringsene innebærer at nivået for eiendomsskatt i prinsippet videreføres med utgangspunkt i justert verdigrunnlag fra 2020.

Bystyret har vedtatt at det legges inn et bunnfradrag på 1 million kroner per boenhet. Bunnfradraget vil komme i tillegg til den obligatoriske reduksjonsfaktoren på 30 prosent for boliger og fritidseiendommer. Eiendomsskattesatsen settes ned fra 4 promille til 3,4 promille og med bunnfradrag på 1,0 millioner kroner. Justering av kronebeløpet gjenspeiler økningen i skatteobjekter, dvs. i all hovedsak nye boliger. Omtakseringen er forventet å gi et mer rettferdig resultat, og såpass høyt bunnfradrag vil gi en mer sosial profil. For næringseiendommer videreføres satsen på 7 promille.

Hvis inntektene blir høyere enn stipulert etter 2. termin 2022, vil det være mulig å redusere promillen i revidert budsjett.

Ved dette forslaget vil standardeiendommen SSB tar utgangspunkt i (husbankhus på 120 m2), få samme eiendomsskatt som i 2021, som er under nivået i 2020.

Ved neste rullering prisjusteres inntektsgrunnlaget i økonomiplanen med utgangspunkt i kommunal lønns- og prisvekst (deflator) i henhold til anslagene i statsbudsjettet.

Finansposter, overføringer og utbytte

Finanspostene består av følgende hovedkomponenter:

- Rente- og avdragsutgifter som allerede ligger i kommunens balanse/vedtatt i 2021 og beregnede kapitalkostnader for nye lån i henhold til investeringsbudsjettets finansieringsbehov. Dette inkluderer rammefinansierte og selvfinansierende lån.
- Renteinntekter består av avkastning finansielle omløpsmidler, bankrenter og renter fra låntakere som har startlån (videreformidlet fra Husbanken).
- Rente- og avdragsinntekter som dekker kapitalkostnader fra investeringer i selvkostanlegg innen vann, avløp, renovasjon og feier, husleier og interne lån i kommunen eks. minibusser ol.
- Statlige kompensasjonstilskudd.
- Overføring fra FREVAR KF.
- Utbytte fra Fredrikstad Energi AS, Østfold Energi AS og Isegran Eiendom AS.

Rente- og avdragsutgifter

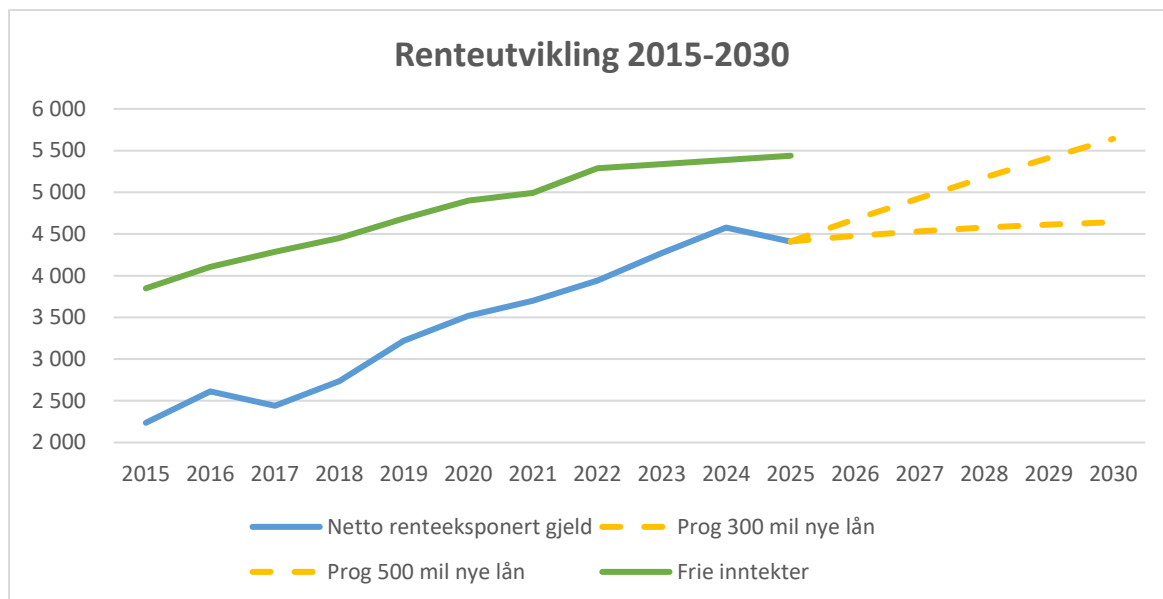
Tabellen nedenfor viser utviklingen i brutto renter og avdrag basert på økonomiplanens finansieringsbehov og forventet framdrift/likviditetsbehov.

(i millioner kroner)	2022	2023	2024	2025
Renteutgifter- lån vedtatt t.o.m. bud 2021	132,6	157,3	173,2	184,8
Avdrag - lån vedtatt t.o.m bud 2021	333,9	341,1	344,1	344,1
Kapitalutg. nye investeringer fra 2022	1,8	28,1	59,8	91,1
Kapitalutg. nye selvfinansierende inv.2022	2,0	21,6	46,1	66,4
Sum	470,4	548,2	623,2	686,5

Som det framkommer av investeringsbudsjettet, er det en del store kapitalkrevende investeringer i planperioden som i stor grad lånefinansieres (utover merverdiavgiftskompensasjon og tilskudd til Onsøyheimen). Ved utløpet av 2021 og 2022 vil i underkant av 50 prosent av kapitalkostnadene bli dekket over frie inntekter, men utover i planperioden vil kommunens egenfinansieringsgrad øke.

Sum finansieringsbehov for rammefinansierte investeringer er fra 2021 til 2025 på i underkant av 3,2 milliarder kroner. Den selvfinansierte delen er på i underkant av 1,9 milliarder kroner. Av dette er 1,5 milliarder kroner gebyrfinansiert.

Grafen nedenfor viser utviklingen i frie inntekter satt opp mot utviklingen i gjeld. Dette er renteesponert gjeld som dekkes innenfor frie inntekter (rammefinansiert gjeld). Jo nærmere renteesponert gjeld nærmer seg frie inntekter jo mer av de frie inntektene benyttes til betjening av renter og avdrag og begrenser handlingsrommet.

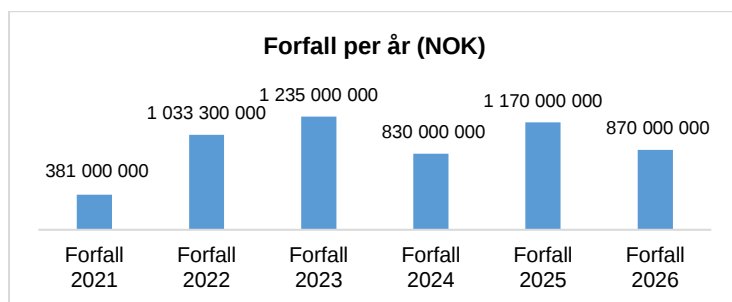
I forhold til kommunedirektørens forslag til økonomiplan og budsjett, er de frie inntektene økt i henhold til nye sentrale rammebetingelser pluss en mindre økning av skatteinntektene. Samtidig er finansierungsbehovet redusert ved at ny brannstasjon er tatt ut. Samlet sett viser dette en bedret gjeldsgrad. Krysningspunktet mellom utvikling i frie inntekter og gjeld er skjøvet utenfor denne planperioden.

I økonomiplanperioden reduseres investeringsvolumet og flater ut fra 2024 til 2025.

Fra 2025 er det innarbeidet forskjellige prognoser for gjeldsutviklingen med utgangspunkt i økonomiplanforslaget for 2025 – med låneopptak på 500 millioner kroner (øverst) eller 300 millioner kroner per år som utgangspunkt for analyser/simuleringer.

Handlingsrommet er begrenset når det gjelder utviklingen i frie inntekter utover potensialet i eiendomsskatten. Det er investeringsvolumet og finansieringsevnen som er påvirkbar. Dette tas opp i en helhetlig drøfting gjennom #bærekraft25.

Når det gjelder forfallsstrukturen på gjeldsporteføljen har kommunen en god spredning i hovedstolforfall med en lav andel som forfaller innen 12 mnd. (15,3 prosent). Figuren under viser lån som skal refinansieres i planperioden. Det er rom for å refinansiere og ta opp nye lån med flytende rente i kommende år. Det er lagt til grunn en rente på 1,8 prosent for nye lån i 2022. Rentenivået øker utover i planperioden. Avdrag er tilpasset minimumsavdrag og tidspunkt for låneopptak.

Gjeldsutviklingen kommenteres under *Investering/finansiering*.

Renteinntekter

Renteinntektsposten består av flere elementer som omtales under tabellen.

(i mill. kroner)	2022	2023	2024	2025
Renteinntekter	56,4	58,7	60,6	64,6
Renter/avdrag – dekkes gj. bruker/stat ol.	165,7	182,6	199,8	216,0
Sum	221,9	242,3	260,4	280,6

Hovedtyngden av renter og avdrag som dekkes gjennom brukerbetalinger gjelder gebyrer vann, avløp, renovasjon og feier, som beregnes og avregnes i henhold til strenge selvkostregler.

Langsiktig forvaltningsportefølje

Avkastningen for den langsiktige forvaltningskapitalen er budsjettert med utgangspunkt i bystyrets vedtatte finans- og gjeldsreglement – risikofrirente pluss 1,7 prosent. Dette tilsier omtrent 3,0 prosent.

Det er tidligere satt av midler til et rentebufferfond på drøye 21 millioner kroner, som kan brukes dersom det er behov for det i 2022. Det er risiko i en slik budsjettpost, siden inntektene benyttes til finansiering av driften før de er opptjent og posten er markedsutsatt. Nevnte bufferfond reduserer risikoen noe, forutsatt at fondet er tilgjengelig i 2022. Utgangspunkt for beregningen er 1 230 millioner kroner. Ved likviditetsbehov vil det være nødvendig å flytte fra den langsiktige porteføljen til bank.

Bankrente

Det er lagt til grunn en flytende rente på 1,6 prosent, og anslått gjennomsnittlig likviditet/bankinnskudd.

Renter fra låntakere

Budsjettposten er basert på anslag på flytende renter og utlån (startlån).

Kalkylerente for beregning av selvkostgebyrer (renter dekkes av eksterne)

Det er lagt til grunn 2,25 prosent. Avvik på rentesats eller framdrift på investeringer gir resultateffekt for kommunekassa.

Kompensasjonstilskudd fra staten

Tilskudd beregnes med utgangspunkt i Husbankens flytende rente på 1,0 - 1,5 prosent.

Overføringsinntekt FREVAR KF

FREVAR KF er en del av den samlede kommuneorganisasjonen, og kommunedirektøren anbefaler å øke overføringsinntekten per år med 5,0 millioner kroner, som et bidrag for å styrke samlet driftsbalanse. Nytt beløp blir 14 millioner kroner med unntak av 2022

På grunn av den gode utviklingen gjennom 2021, har bystyret økt overføringsinntekten isolert for 2022 med 8 millioner kroner som benyttes til konkrete formål. Det vises til resultat disponeringen i hovedoversikten ovenfor.

Utbytte

Fredrikstad kommune eier 51 prosent av Fredrikstad Energi AS, 5,66 prosent av aksjene i Østfold Energi AS og 100 prosent av aksjene i Isegran Eiendom AS. Budsjettposten forutsetter at Østfold Energi AS minimum utbetaler samlet 100 millioner kroner i utbytte i 2022, som tilsvarer 5,7 millioner kroner. Det forventes også utbytte fra Fredrikstad Energi AS. Dette må betraktes som et sterkt signal til Fredrikstad Energi AS om forventning om utbytte i årene framover. Isegran Eiendom AS er under utvikling/oppbygging og kommunen kan foreløpig ikke forvente utbytte fra dette selskapet. Samlet utbytte øker i planperioden. Budsjettposten er beheftet med stor usikkerhet.

Driftsrammer (fordeling av linje – sum bevilgninger drift netto)

Bystyret har styrket driftsrammene med følgende beløp utover kommunedirektørens forslag:

(i millioner kroner)	2022	2023	2024	2025
Kommunedirektørens sentrale staber	-2,15	-2,15	-2,15	-2,15
Kultur, miljø og byutvikling	2,15	0,65	0,65	0,65
Teknisk drift	15,20	11,70	11,70	11,70
Utdanning og oppvekst	5,20	4,20	4,20	4,20
Helse og velferd*	6,90	34,10	34,10	34,10
Sum styrking	27,30	48,50	48,50	48,50

* Fra 2023 legges det inn driftsmidler til 25 sykehjemsplasser samt 2,2 milliner kroner til kommunal andel til drift av Fontenhus.

I tillegg til disse endringene, kommer justerte rammer som oppfølging av vedtatt nasjonalbudsjett (økt rammetilskudd):

- Seksjon for utdanning og oppvekst med 9,34 millioner kroner (gratis kjerntid SFO for førsteklasinger)
- Seksjon for helse og velferd med 3,7 millioner kroner (fjerne avkorting av barnetrygd i sosialhjelp).
- Helårsvirkning av disse endringene innarbeides ved neste rullering av økonomiplanen.

Detaljene i driftsrammene framkommer i økonomiometalen for de enkelte seksjonene.

(i tusen kroner)	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Seksjoner / tjenesteområder	2022	2023	2024	2025
Kommunedirektørens sentrale staber	226 695	225 818	222 818	225 818
Effektivisering administrasjon	-2 150	-2 150	-2 150	-2 150
Kultur, miljø og byutvikling	178 719	179 883	179 883	179 883
Teknisk drift	424 775	428 706	428 706	428 706
Utdanning og oppvekst	1 907 185	1 889 539	1 889 539	1 889 539
Helse og velferd	2 262 230	2 202 007	2 132 257	2 082 257
Kirken	47 009	47 009	47 009	47 009
Felles ansvar regnskap (899001)	42 528	102 011	115 441	117 916
Bevilgninger drift	5 086 991	5 072 822	5 013 503	4 968 978

Note: Driftsrammene inkluderer bruk av bundne fond.

Driftsrammene i planperioden presenteres i 2022-kroner, slik at endring i rammeoversikten viser reelle endringer og ikke endringer som følge av lønns- og prisvekst. Innsparings- og omprioriteringsbehov framkommer på de enkelte tjenesteområdene. Kommunedirektøren har fulgt opp regjeringens satsinger og endringer gjennom statsbudsjettet, og innarbeidet dette på de aktuelle tjenesteområdene.

I rammeforutsetningene i budsjettforberedelsen er det lagt til grunn en forventet lønns- og prisvekst på 2,5 prosent (deflator), i samsvar med statsbudsjettet. Samme utgangspunkt er lagt til grunn for gebyrer som justeres med deflator.

Fellesutgifter

Den største delen av denne samleposten gjelder kommunens samlede pensjonsbudsjett med inndekking av premieavvik (pensjon). Se utdypende kommentar nedenfor når det gjelder pensjon.

Andre poster er yrkesskadeforsikring, arbeidsgivers andel av OU-midlene, revisjonsutgifter, borgerlig konfirmasjon, dekning av begravelser til avdøde uten formue og nære pårørende, dekning av kommunens andel av utgiftene ved Solbergårnet, og kommunens andel av vedlikeholdsmidler til sivilforsvarsmateriell.

Gevinstrealiseringsplanen vedrørende anskaffelser følges opp. Det er allerede innarbeidet besparelser på 12,5 millioner kroner i seksjonsrammene. Det resterende for 2022 og opptrappingen i perioden

ligger fortsatt som en sentral innsparing, som vil bli fordelt ut etter hvert som arbeidet går framover. Det vises til egen omtale om denne posten.

Fellespostene omfatter finansiering av kommunens Microsoft-produkter. I inneværende økonomiplan er det satt av 12 millioner kroner. Av denne posten benyttes 2 millioner kroner til finansiering av andre kommuneomfattende brukerlisenser. Finansieringsbehovet øker, siden prismodellene endres – billigere i innkjøp, men dyrere i drift. Dette er systemer som effektiviserer driften og vil bidra til reduserte utgifter framover.

KS-kontingent og ansvarsforsikringer for hele kommunen er tatt ut av budsjettet til kommunedirektørens staber og budsjettert som fellesutgifter. Det er også budsjettert med utgifter til eiendomstaksering og «Hjem-jobb-hjem»-prosjektet. Når det gjelder eiendomstakseringen gjelder dette i hovedsak klagebehandling. Kommunen har spart tilsvarende summer i 2021.

Det framtidige investeringsbehovet er stort, spesielt innen tjenesteområdene oppvekst og omsorg. Dette er investeringer som ikke er konkretisert, eller er i en tidlig i behovsfase, og er ikke innarbeidet i investeringsbudsjettet. I henhold til kommuneloven med forskrifter, er det ikke lov å innarbeide slike bevilgninger i investeringsbudsjettet. For å kunne analysere behov, utrede alternativer, kvalitetssikre anslag/alternativer og innarbeide tiltak i investeringsbudsjettet med finansiering, er det nødvendig med disponible utredningsmidler. Det er satt av 5 millioner kroner til dette framtidsrettede arbeidet fra 2022.

For å kunne gjennomføre det omfattende omstillings- og fornyingsarbeidet som kommunen nå står overfor på en god måte, blir det avgjørende viktig med tilgang til nødvendige analyser, samt riktig kompetanse og kapasitet til utvikling av tiltaksforslag og konkrete planer, fasilitering av medvirkning med både innbyggere og medarbeidere, og støtte til konkret planlegging, forankring og gjennomføring, parallelt med den løpende driften. Det er budsjettert med 10 millioner kroner til dette i 2022, med en reduksjon utover planperioden.

Oppfølging av bystyrevedtak (finansiering satt av under fellesutgifter)

Ordningen med økonomisk støtte til lavinntektsfamilier for dekning av bompengeutgifter, er foreløpig videreført fram mot vårcparten innenfor en ramme på 0,2 millioner kroner. Om ordningen skal videreføres eller ikke, vurderes som et av tiltakene i #bærekraft25. Foreløpig er det i 2021 utbetalt rundt 150 000 kroner. Det er relativt små summer per søker, med et stort administrativt arbeid, som binder knappe ressurser.

Prosjekt for attraktiv studentby og utvikling velkomstpakke/tilskuddsordning til studenter som melder flytting til Fredrikstad kommune, er utsatt på grunn av koronapandemien. Foreløpig er det satt av 0,5 millioner kroner til tiltaket fra høsten 2022. Kommunedirektøren kommer tilbake til saken.

Pensjon

Fra 1. januar 2020 er det innført nye regler for offentlig tjenestepensjon, som et ledd i tilpasning til pensjonsreformen. Alle medlemmer født i 1963 og senere vil tjene opp pensjon for alle år i arbeid. De vil også kunne ta ut pensjon fra 62 år, og kombinere løpende pensjon med arbeidsinntekt, uten at pensjonen reduseres. Alderspensjon under opptjening for disse medlemmene vil bli regulert med alminnelig lønnsvekst, det vil si i samsvar med endring i grunnbeløpet. Det er fortsatt ikke avklart endelig løsning for dem med særaldersgrense, eller hvilken alderspensjon de som allerede er uføre skal få.

Endringer i regelverket om overgang til nye samordningsregler mellom tjenestepensjonsordningene og folketrygden vil påvirke kravet til størrelsen på premiereserven. For de fleste vil disse endringene føre til et lavere krav til premiereserve. Dette har medført frigjorte midler, og for Fredrikstad kommune utgjør dette 352,5 millioner kroner. Det er i 2021 benyttet 180,0 millioner kroner av disse midlene for å redusere den framtidige dekningen av de akkumulerte premieavvikene i økonomiplanperioden.

I kommuneregnskapet skal det beregnes en pensjonskostnad basert på prinsipper fastsatt i en regnskapsstandard. Beregning av faktisk innbetalt pensjonspremie er basert på andre prinsipper. Forskjellen mellom disse betegnes premieavvik. Utviklingen i premieavviket henger sammen med utviklingen i pensjonspremien. Hvis innbetalt premie er større enn kostnaden, skal differansen inntektsføres i regnskapet det året det oppstår og omvendt hvis premien er lavere. Deretter skal det utgifts- eller inntektsføres i årene etterpå, til det er utjevnet. Som følge av stadig redusert amortiseringstid på nye premieavvik, vil det akkumulerte premieavviket som skal dekkes inn øke i årene framover.

Pensjonskostnaden framover er forutsigbar, mens pensjonspremien er uforutsigbar, da den avhenger blant annet av de enkelte års avkastning, rentenivå, pensjoneringsmønster og reguleringspremien som følge av lønns- og trygdeoppgjør.

Kommunens premieinnbetaling avhenger også av bruk av eventuelt premiefond. I budsjettet for 2022 er det forutsatt å ikke benytte noe av den frigjorte premiereserven, men kun eventuelt overskudd for 2021. Tilbakeføring til premiefondet (tilføring av overskudd) for 2021, som kan brukes i 2022, avhenger av KLPs resultat for 2021, og er blant annet avhengig av behovet for å øke tilleggsavsetningene (styrke soliditeten) i KLP. Utviklingen i finansmarkedene er preget av pandemien og det er derfor usikkert hvor stort overskuddet vil bli og hvor mye som kan tilbakeføres til premiefond i 2021. Det er i beregningene forutsatt noe tilbakeføring, men størrelsen på den endelige tilbakeføringen vil først bli fastsatt i slutten av første kvartal 2022.

Det er en økning i premien og størrelsen på premieavviket i 2022, i forhold til 2021. I utgangspunktet skulle det vært en større reduksjon som følge av blant annet ekstra stor reguleringspremie i 2021, endringer i medlemsmassen og redusert premie for bruttogaranti som skyldes at nye samordningsregler gir mindre avvik enn tidligere mellom forsikret alderspensjon og det som faktisk kommer til utbetaling. Grunnet bruk av den frigjorte premiereserven har det medført en lavere premie i 2021 og som da gir en økning i premien til 2022 i stedet for en reduksjon.

Det er lagt opp til at satsene for egenkapitalinnskuddet blir videreført i 2022, på nivå med 2021. Egenkapitalinnskuddet budsjetteres i investeringsbudsjettet og kan ikke lånefinansieres. For 2022 er det finansiert med bruk av fritt investeringsfond.

Vurderinger for planperioden

På bakgrunn av endringer i rammebetingelsene og nye beregninger fra pensjonsleverandørene er det gjort en helhetlig vurdering av pensjonsutgiftene i planperioden. Det forventede positive resultatet på pensjonsposteringene i årsavslutningen i 2021 forventes videreført i 2022. Det vurderes derfor som forsvarlig å innarbeide et positivt bidrag fra pensjonsposteringene i årsavslutningen med 95 millioner kroner også i 2022, og 40 millioner kroner i 2023 (KLP). For 2024 og 2025 er det innarbeidet forholdsvis små positive bidrag.

Disse vurderingene er beheftet med risiko, og det gjøres oppmerksom på følgende risikomomenter:

- I beregningene fra pensjonsleverandørene er det lavere pensjonspremie i 2022 hvis det ses bort fra effekten av brukt av den frigjorte reserven. Hvis lønnsoppgjøret blir høyere vil det fort gi store utslag i beregningene. KLP har anslått lønnsvekst på 3 prosent.
- Uavklarte regler rundt særaldersgrense og de som allerede er uføre som følge av ny offentlig pensjonsordning, kan medføre behov for avsetninger for å dekke opp for disse gruppene.
- Det er liten tvil om at pensjon har bidratt positivt til kommunens resultat med større beløp de siste årene. Ved å gjøre disse grepene mister vi mulighet til å påvirke regnskapsresultatet med pensjonsposteringene i årsavslutningen.

Premieavviket ved utløpet av 2022 anslås til 472,5 millioner kroner inklusiv arbeidsgiveravgift, som er en økning i forhold til utgangen av 2021. For 2024 og 2025 er det innarbeidet kun effekten av et

premieavvik for 2022. Det er ikke mulig å si noe mer konkret om den videre utviklingen i 2024 og 2025. Vi har ikke kvalifiserte tall for denne perioden.

Det var i økonomiplan 2021–2024 forutsatt at det akkumulerte premieavviket ikke skulle øke med et positivt premieavvik for 2021. Det var forutsatt at frigjøringen av premiereservene ved overgang til nye samordningsregler mellom tjenestepensjonsordningene og folketrygden i sin helhet kan benyttes til dekning av premie, slik at det ikke oppstår premieavvik for 2021. Gjennom året viste det seg at premien og premieavviket økte og det ble vurdert at bare deler av det skulle dekkes med 180,0 millioner kroner av de frigjorte reservene. Vurdering av bruk av den frigjorte reserven for 2022 anbefales å gjøres når det foreligger sikrere anslag for 2022 i løpet av neste år.

Netto driftsresultat

Økonomiplanen legges frammed et marginalt positivt nettodriftsresultat for 2022 som følge av økt overføringsinntekt fra FREVAR KF. Denne disponeres til bystyrets prioritert fondsavsetninger:

- 5,0 millioner kroner til fond vedlikehold
- 1,0 millioner kroner tilstyrking av fond mot barnefattigdom
- 0,5 millioner kroner til universel utforming
- 0,8 millioner kroner til imøtekommelse av søknad fra skiklubben
- 0,7 millioner kroner til engangstiltak for kunst- og kulturfeltet

Et år med bruk av fond vurderes som tilrådelig, så lenge dette bare gjøres unntaksvis. Forutsatt at innarbeidede tiltak gir forventet effekt og at målsettingen med #bærekraft25 nås, viser netto driftsresultat en positiv utvikling. Dette gir igjen et bedre beslutningsgrunnlag for utvikling av måltall for netto driftsresultat og fordelingen mellom sparing (avsetning til disposisjonsfond) og egenkapital til finansiering av investeringsbudsjettet. Måltall vil som tidligere kommentert, bli utviklet gjennom #bærekraft25 og innarbeides i neste rullering av økonomiplanen.

Egenbetaling og gebyrer

Større endringer i egenbetalinger, gebyrer og premisser for endringer er omtalt i de forskjellige seksjonskapitlene. Detaljene framkommer i egenbetalingsheftet med eget sammendrag. Det arbeides med løsninger for å få dette lettere digitalt tilgjengelig.

Noen endringer:

- Egenbetaling og kostpenger i SFO økes med lønns- og prisvekst. I tråd med regjeringens budsjettforlik skal det innføres gratis halvdagsplass i SFO fra nytt skoleår august 2022. Som følge av dette, vil tilpasset plass- og prismodell for SFO legges fram ved behandling av 1. tertialrapport 2022. Vedtatt justert modell vil være gjeldende fra og med august 2022.
- Satser og moderasjonsordninger for barnehage er justert i henhold til satser i statsbudsjettet.
- Årsgebyr for tilsyn med mindre avløpsanlegg er økt utover pris- og lønnsvekst, siden det er vedtatt at kontrollgebyret skal dekke alle kostnader knyttet til tilsynsaktiviteten. Det er et stort behov for å gjennomføre tilsyn med anleggene. Mange anlegg fungerer ikke som de skal, og i tillegg til ordinært tilsyn er det også behov for å følge opp forrige års tilsynsobjekter.
- Det er blitt utarbeidet nye gebyrsatser for gebyrer vedtatt med hjemmel i forurensningsforskriften, kapittel 2, «Forskrift om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeid» og gebyrer vedtatt med hjemmel i forurensningsloven § 48, § 49, § 50, § 52 A om tilsyn med næringsavfall. Gebyrsatsene går over til timespris for medgått tid. Tidligere har det vært kun ett gebyr uavhengig av tidsbruk.
- Prisene for idrettsanlegg gjelder primært for organiserte lag/foreninger som bedriver idrett i Fredrikstad kommune. For disse gruppene er trening på hverdager (kl. 15.00 – 22.00) og tildelt sesongtrening for barn/unge (til og med 20 år) gratis i driftssesongen. Prisene dobles for leietakere fra andre kommuner.
- Idrett, kor, korps og øvrige frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (til og med 20 år) i Fredrikstad kan leie aktivitetssalene gratis til trening og lavinntektsarrangement.

Det samme gjelder for barnehager på dagtid i de salene det er ledig tid, samt i de idrettshallene som på dagtid fungerer som gymsaler for sin nærscole.

- Utleie av Lisleby samfunnshus og administrasjonsbygg – kommunale møter og politiske partier benytter møterom uten kostnad.
- Enkelte priser for utleieobjekter som ikke har stått i egenbetalingsheftet har blitt lagt inn. Prisene er justert etter lønns- og prisvekst. Det er også blitt lagt til nye utleieobjekter for friluftsbadet som gjelder trening og idrettsarrangementer.
- Dagens egenbetalingshefte gir lite rom for å utarbeide pakkeavtaler for aktiviteter i badene for større grupper/bedrifter. Det foreslås at pris settes etter avtale ved inngåelse av bedriftsavtaler, og arrangementer og aktiviteter
- Det ble vedtatt i bystyret i 2020 at kulturhusene skulle ha halv pris på leie så lenge kravet om 1 meter var gjeldene. Nye leiepriser som ble innført i 2021 har derfor kun vært gjeldende fra høsten 2021 og utover. Det er foreslås at prisene holdes uendret for å stimulere til utleie.
- Gebyrer for vann, avløp, renovasjon, slamtømming og feier er budsjettert med 100 prosent kostnadsdekning fra gebyrinntekter og bruk av selvkostfond. Gebyret for vann øker med 7,0 prosent, avløp øker med 7,0 prosent, renovasjonsgebyr økes med 1,8 prosent, mens gebyr for feier øker med 9,0 prosent. Gebyr for slamtømming øker med 2,0 prosent.
- Normalgebyret for vann, avløp, renovasjon og feier er basert på et årlig vannforbruk på 150 kubikkmeter og 140 liters renovasjonsdunk uten hjemmekompostering. For en slik normalhusholdning vil gebyrene utgjøre totalt 10 509 kroner, en økning på 555 kroner fra 2021, som tilsvarer 5,6 prosent Tjenesten «fresing av skorstein» er tatt ut, da den ikke er aktuell.
- Dagens parkeringspolitikk opprettholdes med unntak av:
 - Innføring av parkeringsavgift for el-bil i grønn sone (gateparkering).
 - Innføring av parkeringsavgift for el-bil i parkeringshus i tidsrommet kl. 00.00-06.00 (pris som øvrige biler).
- Eiendomsskatten innkreves i henhold til lov om eiendomsskatt og bystyrets budsjettvedtak for 2022. For bolig- og fritidseiendommer legges det opp til et bunnfradrag på 1,0 million kroner og 3,4 promille. For næringseiendommer videreføres 7 promille.

Investering/finansiering

<i>Tall i millioner kroner</i>	2021	2022	2023	2024	2025
Felles investeringer	4,0	15,1	22,1	16,3	40,0
Kulturtjenester	50,7	197,5	322,7	304,5	5,0
Teknisk drift	180,3	226,4	128,4	98,3	45,5
Helse og velferd	223,0	241,6	-0,1	25,5	0,5
Oppvekst	90,6	32,7	279,7	259,2	11,2
Kirketjenester	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Belønningsmidler	13,0	5,6	5,6	5,6	5,6
Egenkapital innskudd KLP	15,8	16,7	17,8	18,8	19,5
Sum netto rammefinansierte investeringer	590,4	748,5	789,1	741,2	140,2
	2021	2022	2023	2024	2025
Fra investeringsfond	15,8	16,7	17,8	18,8	19,5
Bruk av disp.fond	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overføring fra driftsbudsjett (IT inv.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overføring fra drift (tilbakebetaling lån inv.fond)					
Tilskudd belønningsmidler	10,5	4,5	4,5	4,5	4,5
MVA-komp belønningsmidler	2,5	1,1	1,1	1,1	1,1
MVA-kompensasjon	109,2	140,0	166,8	127,9	19,4
Lånebehov rammefinansierte investeringer	452,3	586,1	598,9	588,8	95,6
	2021	2022	2023	2024	2025
Vann, avløp og renovasjon	267,4	264,5	345,7	371,7	295,0
Teknisk drift	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
Eiendomsutvikling	5,1	5,1	5,1	5,1	0,0
Boligstrategi	39,5	94,7	54,5	47,9	11,2
Sum netto selvfinansierte investeringer	313,0	365,2	406,3	425,7	306,2
<i>Finansiering:</i>					
MVA-kompensasjon	11,3	10,2	3,2	0,0	0,0
Salgsinntekter - vann og avløp		2,0	2,0	2,0	2,0
Bruk/avsetning investeringsfond	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Salg bolig/næringstomter/eiendomsutvikling	4,5	15,3	4,5	4,5	0,0
Lånebehov selvfinansierte investeringer	296,7	337,2	396,0	418,7	303,7

Investeringsbudsjettet finansieres i hovedsak med lån og merverdiavgiftskompensasjon. Det er ikke innarbeidet egenkapital i denne økonomiplanen. Tidligere forutsatt egenkapital er strøket. Dette er ikke en bærekraftig løsning, men vurderes, som tidligere kommentert, tilrådelig på kort sikt. Ny «retning» må etableres i 2022, slik at vi kan møte perioden 2023–2026 med en bærekraftig økonomistyring, med bedre balanse mellom drift og investeringer.

Høsten 2021 er den totale låneporteføljen bokført med drøye 7,4 milliarder kroner. Dette inkluderer gjeld som dekkes over frie inntekter, gebyrer og husleier, startlån og statlige kompensasjonstilskudd. I underkant av 50 prosent er selvfinansierende. Foreløpig i 2021 er det tatt opp 400 millioner kroner i nye lån og 250 millioner kroner i startlån, og nedbetalt 278 millioner kroner i ordinære avdrag over driftsbudsjettet. I tillegg skal det fra bundet investeringsfond, benyttes 100 millioner kroner til nedbetaling av Startlån. Dette gjelder ekstraordinære mottatte avdrag fra 2019 og 2020.

Investeringsforslaget, slik det nå foreligger, øker lånevolumet i perioden (2022–2025) med omtrent 1,3 milliarder kroner (gjeld som dekkes innenfor frie inntekter). I tillegg kommer låneopptak i Husbanken – startlån – til videreutlån som dekkes gjennom låntakernes betjening av renter og avdrag. Ramme for 2022 settes til 250 millioner kroner.

Bystyret legger til grunn at dagens brannstasjon kan benyttes videre, men først når forventet sak kommer medio 2022 vil vi vite hva som trengs av investeringer i planperioden. Kommunedirektørens forslag til ny brannstasjon er tatt ut av investeringsbudsjettet.

Bystyret har i tillegg i vedtaket lagt til grunn følgende justeringer:

- Investering - Tårnet på Isegran: Endres i tråd med vedtak i bystyrets sak 172/21.
- Investering - Bekkevold ridesenter: Endres i tråd med vedtak i bystyrets sak 174/21.

Investeringer i boliger i henhold til boligsosial handlingsplan finansieres med tilskudd fra Husbanken og lån. Dette er selvfinansierende investeringer, som dekkes gjennom husleier. Investeringsoversikten på dette området er oppdatert i forhold til vedtatt økonomiplan og i henhold til realistisk framdrift.

Investeringer innen selvkostområdene vann, avløp, renovasjon og feier finansieres med lån, som i sin helhet dekkes over gebyrer.

I planperioden vil det bli brukt nesten 73 millioner kroner til finansiering av egenkapitalinnskudd i KLP. Dette finansieres over fritt investeringsfond.

Det vises forøvrig til omtale vedrørende renter og avdrag og utvikling i renteeksponert gjeld.

Investeringene er omtalt i eget kapittel lenger bak i økonomiplanen.

Klimabudsjett

Fredrikstad kommune har satt seg ambisiøse klimamål og vil bidra til at vi globalt holder oss innenfor 1,5°C-målet i Parisavtalen. Klimabudsjettet skal synliggjøre innsatsen som skal gjøres i perioden for å nå klimamålene, og er et styringsverktøy i arbeidet med å oppnå utslippskutt. Oppfølging sikres gjennom forankring i organisasjonen, dedikerte ansvarlige for hvert tiltak og jevnlig rapportering på gjennomføring av klimatiltakene.

Fredrikstads klimamål

Gjennom kommunedelplan for klima 2019–2030 er følgende ambisiøse mål vedtatt:

- Innen 2030 skal klimagassutslippene være redusert med minst 60 prosent, sammenliknet med 2016.
- Fredrikstad skal bidra til at Østfoldregionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050 ved både kraftig å redusere utslippene og øke CO₂-opptakene i Fredrikstad.
- Fredrikstad skal bidra til å oppnå det globale lavutslippssamfunnet innen 2050.

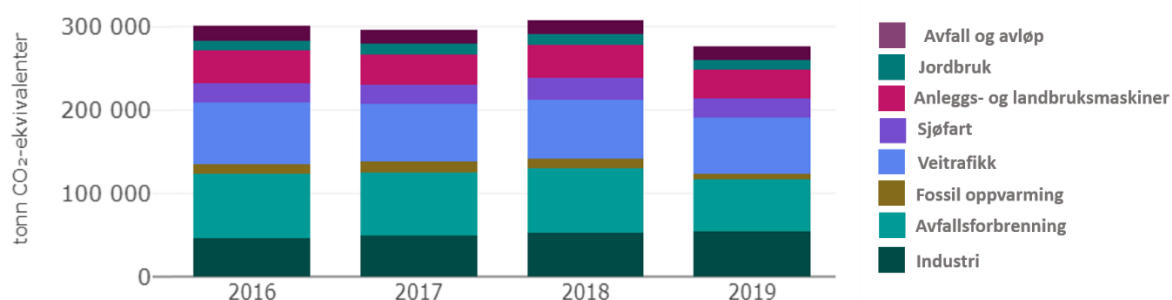
Målet om 60 prosent kutt innen 2030 tilsvarer en reduksjon på nesten 181 000 tonn CO₂-ekvivalenter (CO₂e) fra 2016-nivå. For å nærme oss dette målet, er en rekke tiltak beskrevet under punktene A til F mot slutten av dette kapitlet.

For å nå klimamålene, er det viktig at hele kommuneorganisasjonen samarbeider, på tvers av egne virksomheter og sammen med innbyggerne og lokalt næringsliv, samt regionale og statlige myndigheter.

Status for klimagassutslipp i Fredrikstad

Miljødirektoratet publiserer årlige beregninger for klimagassutslipp i norske kommuner. Beregningene kommer med en forsinkelse på litt over et år. Figuren under viser utviklingen i Fredrikstad i perioden 2016 til 2019. Tall for 2020 forventes ved årsskiftet 2021f–2022.

Utslipp av klimagasser fra aktiviteter i Fredrikstad i perioden 2016–2019 fordelt på utslippssektorer.

Vi ser at utslippene har gått noe ned i perioden. Utviklingen etter referanseåret 2016 er beskjeden, en reduksjon på nesten 25 000 tonn. Dette tilsvarer en reduksjon på 8,2 prosent. Deler av utslippskuttene som er realisert i perioden 2016–2019 kommer som følge av nasjonal politikk, som for eksempel forbudet mot fossil oppvarming, elbil-politikken og innblanding av biodrivstoff i fossilt drivstoff.

I utslippsregnskapet for 2019 er tallene for utslipp fra avfallsforbrenning vesentlig lavere enn i resten av perioden. Vi har ingen forklaring på dette. Det er derfor en mulighet for at utslippene fra denne sektoren vil øke igjen i utslippsregnskapet for 2020. Dette vil påvirke reduksjonen som er beskrevet i avsnittet over.

Det presiseres at statistikken kun gir en oversikt over de direkte utslippene, altså de som oppstår innenfor Fredrikstad kommunes geografiske grenser. Dette innebærer at utslipp som skjer andre steder i verden, som konsekvens av Fredrikstadsamfunnets forbruk, ikke er inkludert. Det samme gjelder flyreiser. På den annen side kommer utslipp fra Fredrikstads industribedrifter på Fredrikstads utslippsregnskap, selv om en stor del av det som produseres sendes ut av kommunen som følge av etterspørsel i andre kommuner og land.

Status for klimaarbeidet i Fredrikstad

Det gjøres mye godt klimaarbeid i Fredrikstad. Under gis en oversikt over den kommunale innsatsen, samt et innblikk i tiltak som gjennomføres i næringslivet.

Arealplanlegging

Den nye arealplanen for Fredrikstad har en målsetting om at 60 prosent av boligbyggingen skal skje i byområdet, 30 prosent i tettstedet og 10 prosent i lokalsentrene. Dette legger grunnlaget for reduserte utslipp fra transportsektoren på sikt. Nye juridiske bestemmelser om utbyggers tilrettelegging for sykkel, ladeinfrastruktur for elbiler, maksimumsbestemmelser for parkering med mer, vil også bidra til å kutte klimagassutslipp.

Reduserte utslipp fra veitrafikk

Det har vært en reduksjon i utslippene fra veitrafikk på 10,3 prosent fra 2016 til 2019. For lette kjøretøy er reduksjonen 11,3 prosent i samme periode. Reduksjonen skyldes blant annet innblanding av biodrivstoff og en økning i elbilandelen av reisene. Elbilbestanden i Fredrikstad er per oktober 2021 18,3 prosent. Andelen elbiler av personbilsalget har det siste året ligget på mellom 60 og 70 prosent, når man bryter ned på månedssalget.

Vi ser også en nedgang i personbiltransporten på 9,2 prosent i Nedre Glomma i perioden 2016–2020. I perioden 2019–2020 var nedgangen på hele 10,8 prosent. Innføring av bompenger og tiltak mot spredningen av koronaviruset har bidratt til nedgangen i denne siste perioden.

Utskiftingen i kommunens egen kjøretøy- og maskinpark har også bidratt til reduserte utslipp. Per september 2021 var andelen elektriske kjøretøy av total bil- og maskinpark på 24,2 prosent. Andelen biogasskjøretøy var på 7,8 prosent. Innen 2030 skal hele kjøretøyparken være fossilfri.

For å muliggjøre overgang til blant annet biogasskjøretøy er det bygget et biogassanlegg i Tomteveien 45. Dette ble ferdigstilt sensommeren 2021. Fredrikstad kommune har selv kun behov for fylling av komprimert biogass, men har lagt til rette for en framtidig pumpe som muliggjør fylling av flytende biogass. Kjøretøy som benytter dette har lenger rekkevidde, og pumpen kan bidra til at flere næringsaktører omstiller til fornybart drivstoff. Viken fylkeskommune har finansiert kulverten som muliggjør en slik framtidig utvidelse.

For å bistå den delen av befolkningen som bor i borettslag og sameier til å gå fra fossil- til elbil, ble det i 2019–2020 innvilget støtte til ladeinfrastruktur til 540 nesten ladeklare p-plasser i boligselskap. Tiltaket muliggjør overgang til elbil og bidrar til å kutte i klimagasser framover. Effekten av tiltaket er beregnet å være nesten 940 tonn CO₂ i 2030.

Kollektivtransport

Blant bosatte i Fredrikstad utgjorde andelen reiser med kollektivtransport 8 prosent i 2018/2019. Dette inkluderer fergereiser. Siden 2013, da fergene ble gratis, er fergetilbudet utvidet og omleggingen til elektriske ferger har startet. Det gode fergetilbudet har ført til at antall passasjerer økte fra 350 000 i 2012 til nesten 1,5 millioner i 2019. Satsingen på økt, gratis fergetilbud har fortrenget et stort antall bilreiser, og den årlige effekten av tiltaket er beregnet å være omtrent 1 450 tonn CO₂e årlig. Dersom trenden med et stadig økende antall passasjerer og elektrifisering av fergene fortsetter, vil den årlige effekten i 2030 kunne bli 4 200 tonn CO₂e.

Tilrettelegging for økt sykkelandel

Fredrikstads sykkelprogram ble etablert i august 2020, med mål om å øke sykkelandelen i Fredrikstad. To større infrastrukturprosjekter for sykkel er under bygging, og flere er under planlegging og/eller regulering. Alle sykkelruter i kommunen er i ferd med å bli skiltet med sykkelskilt.

I tillegg til tiltak innenfor sykkelprogrammet, har Bypakke Nedre Glomma etablert et pilotprosjekt med bysykler. Kommunen har også etablert et tilbud til ansatte om å lease el-sykler, og flere hundre har til nå benyttet seg av ordningen.

Klimakrav i anskaffelser og bygg- og anleggsprosjekter

Fredrikstad kommune bruker sin innkjøpsmakt og stiller klimakrav i anskaffelser. I anskaffelsen av persontransporttjenester ble taxinæringen stimulert til omlegging til utslippsfrie biler. Effekten av dette er beregnet å være gradvis økende fra 125 til 580 tonn CO₂ i avtaleperioden. Klimakrav har blitt stilt i en rekke andre anskaffelser, senest for håndverkertjenester. Kravstillingen i denne konkurransen bidro til at 10 av 13 leverandører kjører utslippsfritt i hele avtaleperioden.

Når det gjelder nye bygg- og anleggsprosjekter, skal alle kjøretøy og maskiner som brukes på oppdrag for Fredrikstad kommune benytte fossilfritt drivstoff, og fortrinnsvis el, hydrogen og biogass. Rolvsøy barnehage ble Fredrikstad kommunes første fossilfrie byggeplass, og etableringen av ny sykkelvei, samt rehabilitering av vann- og avløpsledninger i området rundt Lisleby allé, skal gjennomføres som et fossilfritt, og delvis utslippsfritt, anleggsprosjekt.

Energiforbruk i kommunale bygninger og anlegg

Reduksjonen i energiforbruket i kommunens formålsbygg er beregnet til 15 prosent siden 2016. Det gode resultatet skyldes flere gjennomførte ENØK-tiltak, men også et unormalt varmt år i 2020. Det jobbes videre mot målsettingen om 30 prosent reduksjon innen 2030. Det er også gjennomført en utredning av potensial for solceller på kommunale bygg, og solcelleanlegg ferdigstilles på Trara og Manstad skoler i løpet av oktober 2021. I tillegg er belysning i lysløypene i Fredrikstadmarka og Østsidenmarka skiftet ut til energisparende LED-belysning.

De siste årene har det blitt skiftet ut mer vannledningsnett enn tidligere år. Dette reduserer lekkasjer av rensedrikkevann. Reduserte lekkasjer gir lavere energiforbruk gjennom å unngå unødig produksjon av drikkevann. Nye ledninger reduserer også innlekking av fremmedvann i spillvannsledninger. Det fører til mindre mengde avløpsvann som pumpes til renseanlegget og reduserer dermed strømforbruket.

Mat og matsvinn

Omsorgssentrene jobber for å redusere mengden matsvinn. Reduksjonen i mengde matsvinn i omsorgssentrene er beregnet å være 12,4 prosent, sammenliknet med referanseåret 2017. Fredrikstad kommunes målsetting er en halvering av matsvinnet innen 2030. Dersom omsorgssentrene lykkes i å nå målet, er reduksjonen i klimafotavtrykket beregnet å være 80 tonn CO₂e.

Klimafotavtrykket fra Fredrikstad kommunes matinnkjøp skal reduseres med 25 prosent innen 2025. Seksjon for helse og velferd ved kommunekjøkkenet jobber med tiltak og for å finne en god metode for å måle forbedring. Dessuten er flere skoler i gang med prosjekter som innebærer dyrking av mat.

Næringslivets innsats for omstilling til lavutslippssamfunnet

Deler av Fredrikstads næringsliv leder an i det grønne skiftet. Øra var et av landets fremste industriområder innen sirkulærøkonomi lenge før begrepet ble kjent, og Norsk senter for sirkulær økonomi har base her. Siste skudd på stammen for å få ressurser tilbake til kretsløpet, er et anlegg for resirkulering av materialer fra brukte elbilbatterier og et anlegg for gjenvinning av gips.

Avfallsforbrenning og industrien på Øra sørger sammen for at vi har et av landets mest effektive energigjenvinningssystemer. Avfallsforbrenningsanleggene leverer damp til industrien og fjernvarme til husholdninger og næringsbygg, og fjernvarmen bidrar til avlastning av el-nettet.

Aktiviteten på Øra industriområde krever store mengder energi, og bedrifter på området står for en stor andel av klimagassutslippene fra industrien i Fredrikstad. Derfor har Fredrikstad kommune søkt om, og fått innvilget, støtte fra Miljødirektoratet til en kartlegging for klimakutt på Øra industriområde. Prosjektet skal gjennomføres sammen med aktørene og kartlegge nåværende og framtidig energi- og effektbehov. Utredning av flere konsepter for kraftig reduksjon av klimagassutslippene fram mot 2030 inngår i arbeidet. Kommunen er dessuten partner i prosjektet *Innovasjon gjennom industriell symbiose*, som i tillegg til å identifisere overskuddsenergi vil avdekke om overskuddsmaterialer kan utnyttes bedre enn i dag.

Fredrikstad kommune har ikke fullstendig oversikt over de mange gode klimatiltakene som byens næringsliv planlegger. Likevel trekker vi fram et godt eksempel fra gipsplateprodusenten Gyproc, som fram mot 2023 vil elektrifisere produksjonsprosessen sin og fase ut all bruk av naturgass. Dette vil kutte omtrent 14 000 tonn CO₂ fra dagens nivå og gi et verdifullt bidrag til å nå Fredrikstads klimamål. Enova, som har støttet omleggingen, hevder at prosjekt hos Gyproc vil bli en pilot for mer klimavennlig gipsplateproduksjon på verdensbasis.

I Fredrikstad har vi bedrifter innen materialgjenvinning, biodrivstoff og byggevarer som bidrar til energieffektivisering. Flere selskaper er langt framme med å tilby smarte og småskala fornybare energiløsninger. For eksempel har Borg Havn IKS mål om å bli en utslippsfri havn innen 2030, og har over lang tid hatt en satsing på egenproduksjon av energi. Havna deltar i utvikling av nye energi- og miljøløsninger i havneområdet og samarbeider med næringslivsaktører om smart-grid løsninger. Borg Havn skal også i gang med å utrede lokal produksjon av hydrogen til bruk i skip.

Også byggebransjen bidrar til å fremme de klimavennlige løsningene. I Verksbyen samarbeider utbygger, strømselskap, netteier og fjernvarmeselskapet om nye energiløsninger. De har lyktes i å teste ut en løsning som kan bidra til at borettslag og sameier kan produsere ny fornybar energi fra solceller. Dessuten kan energi fra bygningene utveksles med fjernvarmenettet for en best mulig energiutnyttelse.

Til tross for at det skjer mye bra, har mange av aktivitetene i Fredrikstadsamfunnet for store utslipp av klimagasser sett i forhold til målene vi skal nå det nærmeste tiåret. Nesten en fjerdedel av klimagassutslippene lokalt stammer fra avfallsforbrenning, der Fredrikstad tar ansvar for å håndtere både eget og andre kommuners avfall. Disse utslippene kan reduseres kraftig dersom vi lykkes med å få til karbonfangst fra de to anleggene på Øra (Frevar og Kvitebjørn Bio-El). Borg CO₂ samler flere partnere som jobber for å få dette til. Videre har næringslivet og academia gått sammen om å stifte Norsk forening for miljø- og ressurseffektiv fangst, bruk og lagring av CO₂ (CCUS Norge).

Framskrivinger

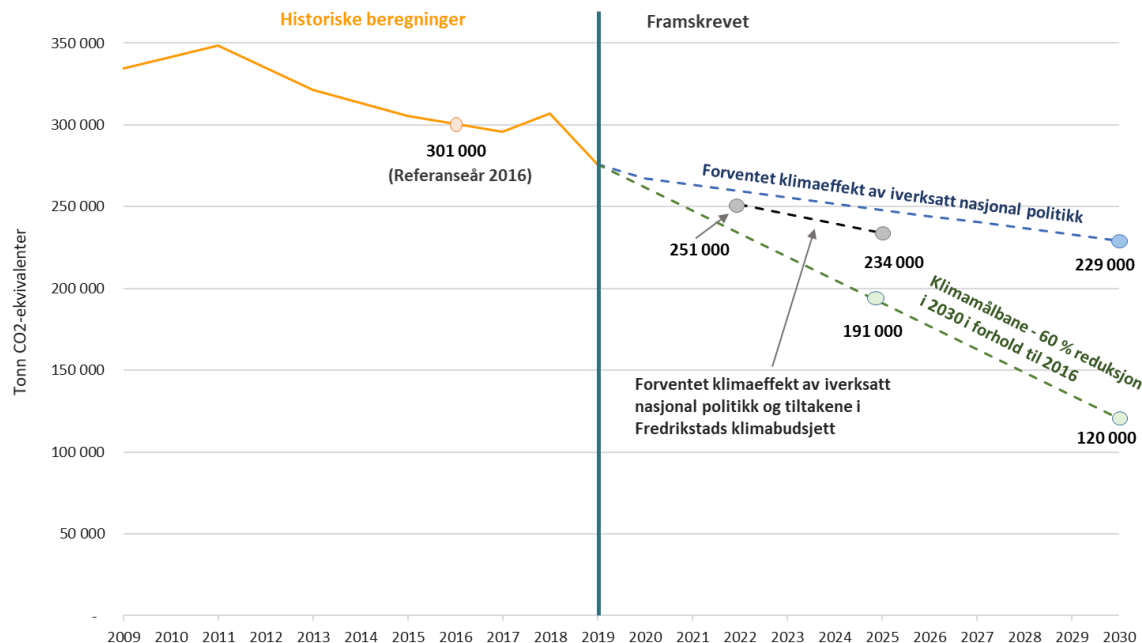
For å nå målet om 60 prosent kutt innen 2030 i forhold til 2016-utslippene, må utslippene i 2030 ikke overstige 120 000 tonn CO₂e. Kuttet i forhold til referanseåret vil da måtte være nesten 181 000 tonn CO₂e innen 2030.

Summen av virkningen av nasjonal iverksatt politikk og tiltak i Fredrikstad er imidlertid ikke tilstrekkelig for å nå dette målet, men det vises til en rekke ikke-quantifiserte og understøttende tiltak som vil gi en effekt på sikt, selv om størrelsen på kuttet er uvisst. Dessuten forventes drahjelp fra teknologiutvikling og nye statlige rammevilkår i årene fram mot 2030. Dette tilsier større kutt senere enn det som synliggjøres i dette klimabudsjettet.

For å illustrere hvordan utslippene forventes å utvikle seg er det laget framskrivinger for utvikling av utslippene av klimagasser. Figuren under viser:

- Forventet klimaeffekt av iverksatt nasjonal politikk (blå bane)
- Forenklet klimamålbane for å nå 60 prosent reduksjon i 2030 sammenliknet med 2016 (grønn bane)
- Forventet klimaeffekt av iverksatt nasjonal politikk og tiltakene i Fredrikstad kommunes klimabudsjett (sort bane)

Framskrivinger av utslippsreduksjon i Fredrikstad. Utslippskutt måles mot referanseåret 2016

Figuren leses slik:

Historiske utslipp – oransje heltrukne linje:

Den oransje heltrukne linjen viser historiske utslippstall hentet fra Miljødirektoratets utslippsregnskap for kommunen. Tidsserien starter i 2009.

Forventet klimaeffekt av iverksatt nasjonal politikk – blå stiple linje:

Framskrivingene er et estimat for hvordan klimagassutslippene i Fredrikstad forventes å utvikle seg dersom det ikke gjennomføres noen nasjonale tiltak som påvirker utslippene utover hva som er iverksatt i dag. Framskrivingene representerer med andre ord ikke Norges klimamål.

Framskrivingene etter 2019 er basert på beregninger som er gjort for nasjonale utslipp utarbeidet av Finansdepartementet, publisert i Nasjonalbudsjettet 2022. Framskrivingene bygger på en rekke forutsetninger, blant annet befolkningsframskriving, økonomiske utsikter og videreføring av dagens iverksatte klimapolitikk. Framskrivingene inneholder betydelig usikkerhet, og usikkerheten øker desto lengre utover i tid framskrivingene strekker seg. Den forsterkede virkemiddelbruken som regjeringen signaliserte i Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030, vil gi utslippsreduksjoner utover det som framkommer i framskrivingene.

Framskrivingene er skalert direkte ned fra nasjonale totale utslipp (uten olje og gass-sektoren) til kommunens klimagassutslipp som er hentet fra siste publiserte utslippsberegninger fra Miljødirektoratet. Dette er en forenkling. Hvorvidt den lokale effekten av nasjonal politikk er vesentlig annerledes enn det nasjonale gjennomsnittet, har ikke blitt analysert. For eksempel vil den lokale næringssammensetningen kunne påvirke utslippsframskrivingene på en måte som ikke framgår i den nasjonale framskrivingen. Andre lokale "avvik" fra de nasjonale framskrivingene kan være ulike

økonomiske utsikter enn landsgjennomsnittet, en annen befolkningsutvikling, eller at ulike deler av dagens klimapolitikk (for eksempel elbilpolitikken) ikke slår ut gjennomsnittlig i kommunen.

Forenklet klimamålbane – grønn stiplet linje:

Den grønne stiplede linjen representerer utslippsbanen som Fredrikstad må følge for å nå målet om 60 prosent reduksjon av klimagassutslippene i forhold til 2016-regnskapet. Linjen viser framskrevet nødvendig utvikling i årene fra 2019 fram mot 2030.

Forventet klimaeffekt av iverksatt nasjonal politikk og tiltakene i Fredrikstads klimabudsjett – svart stiplet linje:

Den svarte stiplede linjen viser samlet forventet effekt av iverksatt nasjonal politikk og kvantifiserte, direkte utslippsreduksjoner i klimabudsjettet. De lokale tiltakene som ligger inne i denne linjen beskrives i tabellen «Tiltak og virkemidler med kvantifiserte utslippsreduksjoner» i punkt A under. Effekten av kvantifiserte tiltak i avsnittet «Status for klimaarbeidet i Fredrikstad» er også inkludert i den svarte stiplede linjen. Behovet for ytterligere nødvendig utslippsreduksjon er vist ved avstanden mellom den sorte stiplede linjen og den grønne linjen. Dette gapet utgjør 43 000 tonn CO₂e i 2025.

De framskrevne utslippskurvene framstilles lineært. Dette er en forenkling.

Tiltak i klimabudsjett 2022

Tiltakene i årets klimabudsjett er spilt inn av ulike fagmiljøer i kommunens seksjoner. De gir ikke nødvendigvis en samlet oversikt over igangsatte og/eller planlagte klimatiltak i hele organisasjonen. De gir heller ikke en fullstendig oversikt over mulige klimatiltak.

Tiltakene er delt inn i fem ulike tabeller, ut fra typen utslippskutt de gir, og om de kan tallfestes eller ikke. Noen tiltak har det vært mulige å beregne effekten av. For andre tiltak har dette ikke latt seg gjøre. Selv om utslippsreduksjoner ikke har latt seg kvantifisere, betyr ikke det at tiltakene nødvendigvis har mindre påvirkning på klimagassutslippene enn de kvantifiserte tiltakene.

Utslippskutt har blitt beregnet ved hjelp av to ulike metoder:

Klimadelmål: I de tilfellene det allerede finnes en vedtatt målsetting, har utslippskuttet blitt beregnet ut fra å nå dette målet. Dette gjelder for eksempel sykkel. Det er imidlertid ikke sikkert at tiltakene og de økonomiske midlene som bevilges i perioden, er tilstrekkelig for å oppnå det beregnede kuttet. Hvorvidt ressursbruken gir tilstrekkelig effekt, må følges opp over tid.

Nedenfra og opp: Andre tiltak er beregnet «nedenfra og opp», det vil si at det er tatt utgangspunkt i hva som skal utføres. Klimaeffekt av overgang til elektriske ferger er et eksempel på et slikt tiltak. Her er utslippsreduksjonen beregnet ut fra de dieseldrevne fergene som erstattes av ferger med elektrisk framdrift.

For mange tiltak har det vært nødvendig å gjøre en del forutsetninger for å kunne beregne utslippskuttene. Dette gjelder blant annet tiltak hvor man bytter fra personbil til andre framkomstmidler (kollektiv, sykkel, gange).

Det kan være en viss dobbelttelling når effekten av enkelte klimatiltak beregnes. Eksempelvis er det vanskelig å skille effekten av tiltak kommunen selv setter i verk for å stimulere til flere nullutslippskjøretøy og effekten av iverksatt nasjonal politikk, som ligger inne i den blå stiplede linjen i figuren som viser framskriving av utslippsreduksjoner. Vi velger likevel å tilskrive de lokale tiltakene en andel utslippskutt for å synliggjøre at de lokale tiltakene definitivt bidrar. Dette kan medføre en viss dobbelttelling med de nasjonale virkemidlene. Dette antar vi er innenfor usikkerhetsmarginen som allerede ligger inne i nedskaleringen av nasjonal iverksatt politikk til kommunalt nivå.

Effektberegningene av tiltakene er basert på best tilgjengelig informasjon og metodikk. Det må imidlertid presiseres at det er usikkerhet knyttet til både størrelsen på utslippsreduksjoner og

tidspunktet de vil realiseres. Det samme gjelder forutsetningene som har blitt lagt til grunn. Beregningsmetodikken som ble brukt i fjorårets klimabudsjett er forbedret. Dette medfører at klimaeffekten av flere av tiltakene har blitt justert i forhold til reduksjonene som ble oppgitt i klimabudsjett 2021. Klimabudsjettet vil fortsatt forbedres over tid i takt med kunnskapsutvikling og eventuell kapasitetsstyrking.

A: Tiltak og virkemidler med kvantifiserte utslippsreduksjoner

Tabellen under gir oversikt over tiltak hvor det har vært mulig å beregne kvantifisert utslippsreduksjon. «Utslippssektor» i tabellen henviser til inndelingen i Miljødirektoratets utslippsberegninger og i hvilke samfunnssektorer det er forventet at en effekt oppnås. Tiltakene i tabellen bidrar til å redusere utslippene som oppstår innenfor Fredrikstad kommunes geografiske grenser.

Tiltak og virkemidler i klimabudsjett 2022 som har latt seg kvantifisere.

Tiltak og virkemidler i klimabudsjett 2022	Reduserte utslipp i forhold til 2016 *			Ansvar
	2022	2025	2030	
Utslippssektor: Lette kjøretøy				
Klimaeffekt av bomringen ** og redusert pris på buss	4 500	6 300	9 300	KMB – Miljø og byutvikling
Klimaeffekt av å øke sykkelandelen fra 4 prosent (2016) til 12 prosent (2030)	780	1 560	2 860	KMB og TD
Utskifting av fossildrevne kommunale biler	750	1 300	1 860	TD – Vann, avløp og renovasjon
Klimaeffekt av passasjerøkning på fergene etter 2016	410	410	410	TD – Bydrift
Klimaeffekt av å øke gangeandel fra 15 prosent (2016) til 20 prosent (2030)	150	300	550	KMB – Miljø og byutvikling
Utslippssektor: Sjøfart				
Klimaeffekt av overgang til elektriske ferger	50	290	300	TD – Bydrift
Utslippssektor: Anleggsmaskiner og tunge kjøretøy				
Fossilfrie bygg- og anleggsplasser på oppdrag fra Fredrikstad kommune	1 180	2 940	5 870	TD – Prosjektutvikling
Sum utslippsreduksjoner **** (tonn CO ₂ e)	7 810	13 100	21 160	

Note: * Utslippskuttene gjelder også årene som ikke står i tabellen. For tiltak som styrkes over tid og dermed gir økning i utslippskutt, antas det å være en lineær økning i utslippskutt i årene mellom tidsangivelsene i tabellen. Alle tall oppgis i tonn CO₂e.

** Forutsetningen for beregningen er en videreføring av bomringen på dagens nivå. Klimaeffekten som er beregnet inkluderer bomringens trafikkavvisende effekt, samt at takstene stimulerer til omlegging til utslippsfrie biler.

*** Dersom man beregner den totale klimaeffekten av fergetilbudet, og ikke bare passasjerøkningen etter 2016, er tiltakseffekten beregnet å være 1 450 tonn CO₂e årlig.

**** Summen er rundet av til nærmeste 100 tonn CO₂e. Effekt av tiltakene er rundet av til nærmeste 10 tonn CO₂e.

Utslippskuttene, som følge av de kvantifiserte tiltakene i klimabudsjettet, gir sammen med effekten av nasjonal klimapolitikk, følgende grad av måloppnåelse:

Grad av måloppnåelse			
	2022	2025	2030
Prosentvis reduksjon fra tiltakene i klimabudsjett 2022 og gjennomførte tiltak fra fjorårets klimabudsjett, sammenliknet med 2016	3 %	5 %	8 %

+ Prosentvis reduksjon som følge av iverksatt nasjonal politikk, sammenliknet med 2016	14 %	17 %	24 %
= TOTAL PROSENTVIS REDUKSJON, SAMMENLIKNET MED 2016	17 %	22 %	32 %

B: Ikke-kvantifiserte tiltak og virkemidler som forventes å redusere utslippene av klimagasser, gi energibesparelser eller som binder karbon

I tabellen under ligger det tiltak som det ikke har vært grunnlag for å beregne effekten av, men som forventes å redusere utslippene av klimagasser. Utfordring med å kvantifisere effekten av disse tiltakene skyldes usikkerhet både i størrelsen på tiltak og tidspunktet for eventuell effekt.

Underoverskriftene i tabellen henviser til inndelingen i Miljødirektoratets utslippssektorer og antyder i hvilke samfunnssektorer det er forventet at effekten oppnås. Tiltak som forventes å kutte utslipp utenfor Fredrikstad kommunes grenser (indirekte utslipp) har en egen deloverskrift. Tabellen inneholder også energitiltak. Dette er viktige klimatiltak, selv om de ikke kan regnes som utslippskutt som finner sted i Fredrikstad.

Tiltak i klimabudsjett 2022 som ikke er kvantifisert, men som forventes å gi utslippskutt eller energibesparelser.

Tiltak / virkemidler og beskrivelse	Ansvar
Vegtransport	
Etablere elbilladere ved kommunale bygg. Laderne skal kunne benyttes av brukere av byggene. Driftskostnader skal dekkes av brukere gjennom betalingsløsning.	TD – Bygg og eiendom
«Smarte» søppelkasser. Søppelkasser i det offentlige rom skal gradvis skiftes ut til smarte søppelkasser. Disse varsler behov for tømning og drives av solceller. I løpet av 2022 skal det minimum være tatt i bruk 20 smarte søppelkasser.	TD – Bydrift
Redusere fartsgrensen i flere områder til 30 km/t- og 40 km/t-soner. Redusert fart sparer drivstoff.	TD – Bydrift
Utrede bilpool-ordning for kommunalt ansatte. Tilgang på flere tjenestebiler vil kunne redusere utslipp både fordi en bilpool vil kunne ha en høy andel av fossilfrie biler og fordi tilgjengelige tjenestebiler vil gjøre det mulig for ansatte å unngå bilreiser til og fra arbeidsplassen. En bilpool åpner dessuten muligheten for en bildelingsordning for innbyggerne.	TD – Stab
Utrede behov for infrastruktur for fornybare drivstoff i Fredrikstad. For å tilrettelegge for en transportsektor som på sikt skal bli utslippsfri, er det behov for en analyse av framtidens fordeling av kjøretøyteknologi og behovet for areal- og infrastruktur tilknyttet dette.	KMB – Miljø og byutvikling
Anleggs- og landbruksmaskiner	
Gradvis utskifting av maskinpark fra fossilt drivstoff til elektrisk. Gradvis fase ut fossildrevet utstyr og ta i bruk elektrifiserte maskiner når disse skal byttes ut.	TD – Bydrift og Bygg og eiendom
Energibesparelse	
Energibesparelser innen vann og avløp. Gjennomføring av separeringsprosjekter som bedre skiller avløp og overvann, reduserer pumping fra kloakkpumpestasjonene. Det blir også mindre mengder avløpsvann som må renses. Fornyning av vannledningsnett og aktiv lekkasjelytting for å finne lekkasjer, gir mindre svinn av drikkevann. Dette medfører mindre produksjon av vann.	TD – Vann, avløp og renovasjon
Etterspørre lavtemperaturasfalt. Lavtemperaturasfalt gir mindre energiforbruk og også reduserte utslipp av klimagasser, dersom fossil gass benyttes til oppvarmingen.	TD – Bydrift
Energiproduksjon / avfallsforbrenning	
Økt utsortering av plast i gartneriproduksjon. Være pådriver for økt utsortering av plast i gartneriproduksjon, gjennom inngåelsen av nye rammeavtaler.	TD – Bydrift

Økt utsortering av landbruksplast. Være pådriver for økt utsortering av landbruksplast.	KMB – Miljø og byutvikling
Tiltak som reduserer indirekte utslipp	
Gjenbruk og redesign av møbler og materiell. Utrede hvordan det i større grad kan legges til rette for gjenbruk og ombruk av kontormøbler og annet materiell, samt utvikle konsept for gjenbruksverksted.	TD – Bygg og eiendom
Utrede tiltak for økt materialgjenvinning og for gode ombruksløsninger i forbindelse med rulleringen av avfallsplanen.	TD – Vann, avløp og renovasjon
Gjenbruk av tekstiler. Ved revidering av retningslinjen for tildeling av helse- og velferdstilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner vil det vurderes en vektlegging av aktiviteter som bidrar til økt innsamling, gjenbruk og reparasjon av klær, under forutsetning av at aktivitetene også medfører økt sysselsetting og/eller egenmestring.	HOV – Stab
Karbonbinding	
Klimaoptimal skjøtsel av skog. Ha fokus på klimavennlig forvaltning i kommende forvaltningsplan for skog, samt være pådriver gjennom for eksempel kursing for klimaoptimal skjøtsel overfor skogeiere.	KMB – Miljø og byutvikling
Bevare trær. Økt fokus på bevaring av trær og planting av nye trær i bymessige strøk der gamle trær blir felt.	TD – Bydrift

C: Tiltak og virkemidler med kvantifisert energibesparelser eller ny energiproduksjon

Tiltakene i tabellen under skal gjennomføres i perioden for å redusere energiforbruk i kommunal bygningsmasse, i tråd med følgende målsettinger i klimaplanen:

Nye kommunale bygg skal bygges slik at de har 20 prosent lavere energiforbruk enn gjeldende teknisk forskrift.

Gjennomsnittlig energiforbruk per kvadratmeter fra kommunal eiendomsmasse skal være 10 prosent lavere innen 2022 og 30 prosent lavere innen 2030, sammenliknet med 2016.

Tiltak	Energibesparelse (GWh)			Ansvar
	2022	2025	2030	
Energibesparelser i eksisterende bygningsmasse: En rekke tiltak reduserer energiforbruket årlig med nesten 1,5 GWh. Reduksjon måles i forhold til 2016.	6	12	18	TD – Bygg og eiendom

D: Tiltak med kvantifisert reduksjon av klimagassutslipp fra forbruk

For å nå målet i klimaplanen om å bidra til det globale lavutslippssamfunnet, skal Fredrikstad-samfunnet bidra til å redusere utslipp som oppstår andre steder som en konsekvens av vårt forbruk. Noen av de tidligere nevnte tiltakene bidrar til dette, men det har kun vært mulig å kvantifisere effekten av følgende tiltak:

Tiltak	Reduserte utslipp *			Ansvar
	2022	2025	2030	
Ettersorteringsanlegg for husholdningsavfall. Anlegget planlegges satt i drift i 2024. Dette vil gi økt materialgjenvinning av avfall fra husholdningene og erstatte klimafotavtrykket fra bruk av jomfruelig materiale.		7 060	7 300	TD – Vann, avløp og renovasjon
Klimavennlig mat i egen matservering. Fredrikstad kommune skal redusere klimafotavtrykket fra organisasjonens matinnkjøp med 25 prosent innen 2025. Ernæring i henhold til ernæringsråd for brukere og pasienter i helse- og omsorgstjenestene skal ivaretas.	300	600	600	HOV / UO
Redusere matsvinnet i sykehjemmene. Fredrikstad kommune skal redusere matsvinnet med 30 prosent innen 2025 og 50 prosent innen 2030. For å bistå sykehjemmene er det satt av en 20 prosent prosjektstilling, finansiert av Klimafondet, for å fasilitere arbeidet.	50	70	80	HOV – Omsorgssentre
SUM UTSLIPPSREDUKSJONER ** (tonn CO₂e)				

Note: * Utslippskuttene gjelder også årene som ikke står i tabellen. For tiltak som styrkes over tid og dermed gir økning i utslippskutt, antas det å være en lineær økning i utslippskutt i årene mellom tidsangivelsene i tabellen. Alle tall oppgis i tonn CO₂e.

** Summen er rundet av til nærmeste 100 tonn CO₂e. Effekt av tiltakene er rundet av til nærmeste 10 tonn CO₂e.

E: Aktiviteter som understøtter utslippsreduksjoner, energieresultater og ressurseffektivitet

Tabellen under omfatter aktiviteter som forsterker klimaarbeidet gjennom å berede grunnen for videre framtidige utslippsreduksjoner. Disse aktivitetene inkluderes i klimabudsjettet for å tydeliggjøre hvilke aktiviteter som drives for å fremme utslippsreduksjoner og energieresultater.

Tiltak og virkemidler	Ansvar
Deltakelse i nettverkene Klima Østfold og Klimapartnere Østfold.	KMB – Miljø og byutvikling
Bruke næringsfondet til å støtte prosjekter som bidrar til å gjennomføre næringsplanens strategier. Det grønne skiftet og sirkulærøkonomi er et strategisk viktig satsingsområde.	KMB – Miljø og byutvikling
Deltakelse i ulike prosjekter sammen med andre aktører: <i>EarthResque</i> som skal søke å finne gode løsninger for bærekraftig håndtering og bruk av overskuddsmasser og avfall. <i>Innovasjon gjennom industriell symbiose</i> som skal bidra til å sikre at alle material- og energiresurser i Øra-området blir utnyttet mest mulig effektivt. <i>Kartlegging for klimakutt på Øra industriområde</i> som skal kartlegge nåværende og framtidig energi- og effektbehov, samt utrede flere konsepter for kraftig reduksjon av klimagassutslippene fram mot 2030.	KMB – Miljø og byutvikling

F: Mulige betydningsfulle tiltak og kommunal virkemiddelbruk

I tabellen under presenteres noen klimatiltak som vil ha særskilt stor reduserende effekt på utslippene som finner sted i Fredrikstad, samtidig som Fredrikstad kommune har tilgjengelige virkemidler for å kunne utløse tiltakene. Oversikten er ment som *signal* på tiltak som det kan ha stor betydning å satse på, eller trappe opp, de kommende årene. De vedtas altså ikke gjennom økonomiplan 2022–2025.

Noen tiltak er ikke inkludert i tabellen fordi teknologien er umoden og kostbar (for eksempel karbonfangst), det finnes et nasjonalt forbud eller fordi omfanget er usikkert. I tillegg vil det finnes en rekke viktige klimatiltak der Fredrikstad kommune per nå ikke har de nødvendige virkemidlene som skal til for å bidra til å utløse tiltakene.

Tiltakene i tabellen under er skalerbare, slik at effekten av tiltaket kan justeres ved å endre styrken i tiltaket eller i virkemidlet som bidrar til å utløse tiltaket. For eksempel er virkemidlet forbud i liten grad justerbart, mens en avgift er justerbar. Høyere avgift vil normalt redusere aktiviteten som avgiftsbelegges.

Tredje kolonne i tabellen gir supplerende informasjon om tiltakene:

- Mulige virkemidler kommunen kan bruke for å utløse tiltakene. Disse er markert med ulike farger. Sort indikerer at virkemidlet ikke er tatt i bruk, oransje at virkemidlet er delvis tatt i bruk mens grønn skrift innebærer at virkemidlet er innført.
- Mulige kostnader for kommunen.
- Mulige virkninger for andre.

Tiltak som vil kunne ha særskilt store utslippsreduserende effekter i Fredrikstad.

Tiltak	Potensiell utslippseffekt	Supplerende informasjon
Redusere personbiltrafikken Sektor: Veitrafikk	Svært betydelige utslipp i sektoren. Kommunen har relativt sterke virkemidler.	i) Fortetting som grep i arealplanlegging. Endre parkeringsnorm og redusere antall offentlige parkeringsplasser og/eller øke parkeringsavgiftene. Innføre bilfrie eller enveiskjørte gater. Tilrettelegge for buss og koordinering mellom transportmåter (f.eks. flere tilgjengelige parkeringsplasser på kollektiv-knutepunkt). Tilrettelegge for bildeling. ii) Relativt lave direkte kostnader for kommunen ved kravstilling, men potensielt reduserte inntekter fra p-avgift. iii) Kostnader for trafikanter med mulig negative virkninger for næringsliv gjennom trafikkavvisning. Reduserte utslipp som bedrer lokal luftkvalitet. Økt fysisk aktivitet gir helsegevinster. Frigjør areal for byliv.
Elektrifisere personbilparken Sektor: Veitrafikk	Svært betydelige utslipp i sektoren. Kommunen har relativt sterke virkemidler.	i) Miljødifferensierte bompenger og p-avgifter. Tilrettelegge for lading. Støtte eller tilrettelegge for etablering av ladeinfrastruktur i områder der beboere mangler lademulighet fordi de ikke har biloppstillingsplass på egen grunn. Krav for nybygg. ii) Kostnader knyttet til utbygging. Vedlikehold og/eller subsidiering av ladeinfrastruktur. iii) Kan påvirke trafikantkostnadene i positiv eller negativ retning, avhengig av virkemiddelbruken. Reduserte utslipp som bedrer lokal luftkvalitet.
Utslippsfri * varetransport Sektor: Veitrafikk	Svært betydelige utslipp i sektoren. Kommunen har relativt sterke virkemidler.	i) Innføre lavutslippssoner. Reservere laste-/losseplasser for utslippsfrie varebiler. Tilrettelegge infrastruktur for alternative drivstoff. Krav i kommunens egne anskaffelser. ii) Trolig begrensede kostnader for lavutslippssoner, men kostnader knyttet til evt. infrastrukturutbygging.

		iii) Kostnader særlig for næringsaktører med mulige ringvirkninger. Reduserte utslipp som bedrer lokal luftkvalitet.
Energi-effektivisering og skifte til fossilfri energi i industrien	Svært betydelige utslipp i sektoren. Kommunen har relativt svake virkemidler.	i) «Myke» virkemidler: Være pådriver for energiskifte for industrien. Informere og koordinere skifte fra LNG til biogass. Koordinere nettselskap og industriaktører for økt nettilknytning. Påvirke staten til å bruke sine virkemidler. ii) Relativt lave kostnader. iii) Mulige merkostnader for industriaktørene.
Sektor: Industri		

Note * I tråd med drivstoffhierarkiet, vedtatt i Klimaplanen, sidestilles biogass med elektrisitet og hydrogen.

Bruk av avgifter og reguleringer, som for eksempel økt p-avgift for fossilbiler og prioritering av fossilfri varetransport, er effektive virkemidler for å redusere klimagassutslipp. Samtidig har virkemiddelbruken begrensede økonomiske kostnader for kommunen. Økte avgifter kan dessuten gi inntekter. Slik klimapolitikk kan imidlertid være krevende å gjennomføre. En antakelse om manglende aksept blant befolkningen for styrkede klimaavgifter og begrensende reguleringer kan føre til en svakere klimapolitikk enn det som er nødvendig for å nå klimamålene.

Det har imidlertid blitt foretatt undersøkelser (Menon Economics, 2021. *Sett pris på klimaet – økt aksept for avgifter som virker*) om hvordan man kan oppnå større aksept for økte klimaavgifter blant befolkningen. Menon finner at flere innbyggere er for høyere klimaavgifter enn imot. Aksepten for klimaavgifter kan dessuten styrkes dersom avgiftsinntektene øremerkes til bestemte formål. Dette gjøres allerede i Fredrikstad til en viss grad, gjennom at parkeringsavgiftene bidrar til å finansiere fergedriften.

Tabellen over kunne potensielt vært lenger dersom den ble utvidet til også å omfatte karbonbinding og tiltak som kutter klimagassutslipp som oppstår utenfor kommunens grenser (indirekte utslipp). Arealplanlegging kan benyttes til å redusere arealbruksendringer som gir klimagassutslipp gjennom endringer i karbonlagre i jord og biomasse. Dersom naturareal bygges ned, fører det til utslipp av klimagasser. Kommunens myndighetsutøvelse når det gjelder plan- og bygningsloven kan også brukes overfor, og i samarbeid med, utbyggingsaktørene for å redusere klimafotavtrykket fra de mange store utbyggingene som skal gjennomføres i Fredrikstad.

For å redusere klimagassutslipp som oppstår utenfor Fredrikstads geografiske grenser, kan kommunen forsterke og utvide tilretteleggingen for sirkulærøkonomi. Noen eksempler vil være å tilrettelegge for mer ombruk, deleløsninger og reparasjoner for aktørene i Fredrikstadsamfunnet.

Kommunen har begrensede virkemidler for å redusere utslipp fra flere av samfunnssektorene. I slike tilfeller kan kommunen tilrettelegge for utslippsreduksjoner gjennom «mykere» virkemidler, som å bidra med kunnskap, skape samarbeidsplattformer, koordinere aktører, og liknende. Det er ikke mulig å anslå utslippseffektene av dette, men det kan like fullt være fruktbar klimapolitikk, særlig på lengre sikt.

Helse og velferd

Satsinger og utfordringer

Vårt mål med helse- og velferdstjenestene er at alle skal få den hjelpen de trenger, når de trenger den. Det er ikke mulig å se for seg at framtidens omsorg bare skal innebære å skalere opp de modellene vi har i dag. Verken kommuneøkonomien eller samfunnsøkonomien vil kunne tåle det. Det viktigste er å forebygge, det vil si jobbe med folkehelse på en slik måte at vi alle lever gode liv med god helse lengst mulig; at vi klarer oss selv lenger enn i dag. Bystyret mener at en dreining av tjenestene til mer ambulante tjenester og forebyggende arbeid er riktig.

Vi støtter at Fredrikstad korttidssenter flytter sin virksomhet til Onsøyheimen i 2023, men vil presisere at denne flyttingen er et ledd i å utbedre og oppruste helsehustilbudet i og ved Fredrikstad korttidssenter til det minisykehuset det skal være i framtiden. Vi må ha moderne helsehus som kan ta imot pasienter som er ferdigbehandlet på sykehuset – dette som et ledd i å ha nok korttidsplasser, samtidig som man ruster opp hjemmetjenesten, ambulante tjenester, dagsenter og andre tjenester lengre ned i omsorgstrappa.

Vi flytter ikke plassene ved Torsnes sykehjem til Onsøyheimen. Nåværende Torsnes sykehjem byr på flere økonomiske og driftsmessige utfordringer, men siden det foreløpig ikke foreligger noen alternativer for bruk av bygget med hensikt om å drifte annen kommunal tjeneste, tar vi på nåværende tidspunkt ikke stilling til den videre driften her. Kommunedirektøren bes planlegge for at økningen i antall sykehjems plasser ligger fast på 30 når Onsøyheimen settes i drift, og bystyret legger inn midler til dette fra og med 2023.

Kommunen skal bidra til at det samlede tilbudet til eldre i Fredrikstad styrkes med flere tilbud om tilrettelagte boliger – dette i tråd med den politiske bestillingen om å legge til rette for bygging av et «Holmen II», og de strategiene som ligger i den nye planen for helse- og omsorgsbygg mot 2040 .

Bystyret har tidligere vedtatt en opptrapping av ordningen med å ikke inkludere barnetrygden i beregningsgrunnlaget for sosialstønad. Målet om å trekke barnetrygden ut av beregningsgrunnlaget står ved lag, og vi legger inn midler til seks måneder i 2022.

Fontenehuset er et viktig tilbud innen arbeidsrettet rehabilitering og psykisk helse, som har fått en god start med stadig økende medlemsmasse. Vi ønsker å sikre driften av huset, og velger å øke rammen med 2,2 millioner kroner årlig fra 2023, da det per nå ser ut til at den kommunale finansieringsandelen vil bli noe høyere fra 2023. Her bes kommunedirektøren følge utviklingen.

Målet er at innbyggerne skal få likeverdige, trygge og effektive helse- og velferdstjenester. Seksjonens tjenester skal medvirke til god helse og livskvalitet, styrke tjenestemottakernes egenmestringsevne og gi pårørendestøtte.

Ved inngangen til 2022 er det planlagt at Fredrikstad kommune skal ha en *Strategi for Leve hele livet*, som del av den nasjonale kvalitetsreformen for eldre. Målet er at Fredrikstad skal bli en aldersvennlig kommune. Det handler om å gjøre byen i stand til å møte utfordringene og mulighetene knyttet til en aldrende befolkning, et samfunn der eldre opplever tilhørighet, mestring og trygghet og har mulighet til å leve frie og meningsfulle liv. Sentrale temaer i arbeidet er universell utforming, bolig, transport, samfunnsdeltagelse, kommunikasjon og medvirkning. Det krever en tverrsektoriell tilnærming fra kommunens ulike seksjoner, og et samarbeid mellom kommunen og sivilsamfunnet.

Etter halvannet år med koronapandemi kjenner organisasjonen på en slitasje og et ønske om kunne vende tilbake til en mest mulig normal hverdag. Det er fortsatt veldig usikkert hvordan de neste årene vil bli, men med god vaksinedekning og effektive vaksiner, vil det sannsynligvis være mulig å unngå nye store smittebølger. Det har vært nedlagt et imponerende arbeid med koronaberedskap, som seksjonen fortsatt vil være i behov av. Smitteverntiltakene har medført at det er personer og grupper som nå trenger hjelp til å komme i normalt gjenge igjen.

Arbeidet med program *#bærekraft25* fortsetter med økende intensitet. Kommunen skal sikre en drift i økonomisk balanse, og samtidig etablere økonomisk handlingsrom til nødvendig styrking og utvikling av kommunens tjenester, vedlikehold og nye investeringer. For å finne gode løsninger er vi avhengig av innspill og forslag til effektivisering og innsparing fra alle, og ikke minst fra de ansatte som kjenner tjenestene og innbyggerne våre best. Det handler også om å arbeide smartere ved å kvitte seg med tidkrevende arbeidsprosesser og frigjøre tid til det som er våre kjerneoppgaver, utvikle nye samarbeidsformer med innbyggerne og sørge for full effekt av den teknologien vi er i ferd med å implementere.

Seksjonen har utarbeidet forslag til utviklingstiltak på flere områder, der kommunen ser ut til å ha et potensiale for mer økonomisk effektiv drift, samtidig som det gir rom for en modernisering av enkelte tjenester.

Det vil være fokus på dreining av tilbudet på alle tjenesteområder, i retning av mer hjemmebaserte og ambulante/punktvisse tjenester, aktiviserings- og frisklivstjenester, i tillegg til tidlig innsats, innarbeiding av mestringskultur og tilbud om hverdagsrehabilitering. Samtidig er det viktig å ha riktig dimensjonert antall sykehjemsplasser, slik at de som trenger dette får et godt tilbud.

Det er et mål å understøtte mestring på et lavest mulig omsorgsnivå, og prøve ut flere virkningsfulle tiltak samtidig. For yngre personer med funksjonshemming kan det for eksempel være utvidet bruk av SFO, veiledning, punktvisse tjenester, omsorgsstønad og fritidstilbud. Familieveiledning som pårørendestøtte er et satsingsområde under tidlig innsats.

Seksjonen har økt fokus på strukturert tverrfaglig innsats for egenmestring etter oppstått tjenestebehov, ved for eksempel å opprette et innsatsteam som skal ivareta utskrivningsklare pasienter som har behov for forsterkede tjenester i hjemmet. Den enkelte skal delta aktivt i utformingen av sine tjenester, og pårørende som involveres i den utstrekning tjenestebruker samtykker. Det er et mål å få til mer fleksible avlastningsløsninger for pårørende til eldre (i hjemmet, timebasert, på kveld og helg), for å forebygge belastning og utslitthet hos pårørende. Vi jobber med å få økt kapasitet til å kunne ta imot pasienter fra sykehuset samme dag, også på kveld og helger. Da må vi ha nok hjelpemidler på lager, og mer fleksibel hjemkjøring av disse. Hjelpemidler må for eksempel kunne kjøres ut til hjemmet samme dag som pasienter skrives ut fra sykehus.

Det er et mål å styrke kompetanse og beredskap ved Fredrikstad og Hvaler legevakt, og videreutvikle Helsevakten med flere velferdsteknologiske løsninger, i samarbeid med andre kommuner. Framover satser vi på bruk av eHelse-løsninger og velferdsteknologi, sammen med mestringstiltak og tjenesteutvikling for å skape trygghet i hjemmet.

Etablering av sykehjemsdrift i nytt sykehjemsbygg og forvaltning av uhensiktsmessige bygg må håndteres i planperioden. På planen står også utredning av egnet avlastnings- og kompetansesenter for barn og unge med funksjonsnedsettelse. Utredningen skal omfatte en økonomisk analyse av løsningsforslagene, men ikke minst gi en god faglig plattform for tjenestene som skal gis her. I tillegg kommer utredning av to lokasjoner for arbeids- og aktivitetstilbud til funksjonshemmede, en på vestsiden og en på østsiden. I dag er det for mange og små uhensiktsmessige lokasjoner, som ikke er tilpasset brukergruppen. Utredningen skal omfatte en økonomisk analyse av løsningsforslagene.

I tråd med boligstrategi *Leve i mitt hjem* skal det etableres et boligkonsept for framtiden i Etat tjenester til funksjonshemmede. Lokalenes utforming må tilpasses tjenestemottakernes behov.

Det boligsosiale arbeidet og samhandlingen mellom seksjoner må intensiveres i planperioden, for å nå målet om at alle skal bo trygt i egen bolig. Vi satser på aktivitet til alle mottakere av økonomisk sosialhjelp, via egnede tiltak som skal bidra til raskere overgang til arbeid.

En stor andel av unge mennesker med funksjonsnedsettelse står utenfor ordinært arbeidsliv og blir tidlig uføre. Det skal arbeides målrettet med å få flere ut i ordinært arbeidsliv.

For å redusere utenforskap, må det en felles satsing til. En stor andel innbyggere er uføretrygdet, uten utdanning og kompetanse for arbeidslivet, og det er en økning i antall innbyggere som mottar sosialhjelp. Det er økt innsats i NAV, i samarbeid med blant annet kommunehelsetjenesten, Seksjon for kultur, miljø og byutvikling og andre aktører.

På inntektssiden satser vi på økt salg av middag og andre mattilbud til innbyggerne, samt av vaskeritjenester til andre kommuner.

Vi arbeider videre med heltidssatsingen, økt kompetanse og forbedringsarbeid innen arbeidsorganisering og turnus. Seksjonen jobber målrettet med å øke rekrutteringen til helsefaglige stillinger som er vanskelige å få besatt, spesielt sykepleiere og leger.

Seksjon for helse og velferd har store og krevende utfordringer foran seg. Da er det ekstra viktig å holde fast ved de tiltak og prioriteringer som vi mener vil gi ønsket utvikling. Vi står allerede i en endringsprosess med dreining av tjenestene, der hjelp til egenmestring er satt i fokus. Videreføring av dette er en forutsetning for å lykkes med å sikre bærekraftige og gode helse- og velferdstjenester i planperioden.

Økonomi

Tall i tusen kroner (i 2022-kroner) ¹⁾	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ramme 2021	2 043 242	2 025 819	2 036 069	2 036 069
<i>Endringer høsten 2021</i>				
Kommuneoverlege overført fra KMB	1 363	1 363	1 363	1 363
Overføring av 0,3 årsverk til legemiddelhåndtering fra HR til HOV	235	235	235	235
Styrket basistilskudd fastleger – høst 2021	1 095	1 095	1 095	1 095
Kompensasjon for andel av tjenestemottaker- og behovsvekst	200 000	130 000	50 000	0
Andel av innsparing anskaffelser	-3 095	-3 095	-3 095	-3 095
<i>Endringer som følge av statsbudsjettet 2022</i>				
Basistilskudd til fastleger – helårseffekt av endring 2021	1 175	1 175	1 175	1 175
Basistilskudd til fastleger – økning i 2022	777	777	777	777
Forvaltning og drift av nasjonale eHelseløsninger	4 909	4 909	4 909	4 909
Ressurskrevende tjenester, tilleggskompensasjon	-838	-838	-838	-838
Dagsats tiltakspenger	1 051	1 051	1 051	1 051
Implementering av rusreformen	1 524	1 524	1 524	1 524
Tolkeloven	150	150	150	150
Fjern avkorting av barnetrygd	3 741	3 741	3 741	3 741
Styrking bystyret	6 900	34 100	34 100	34 100
Netto ramme	2 262 230	2 202 007	2 132 257	2 082 257

Note: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

Seksjonen hadde ved inngangen til siste tertial 2021 et høyere driftsnivå i flere etater/virksomheter enn vedtatt budsjett. Merforbruket ses i vesentlig grad i sammenheng med økt tjenestevolum, nye rammebetingelser (både i 2021 og 2022), mindre effekt av vedtatte innsparingstiltak og kompleksitet innen lovpålagte oppgaver.

Rammen til helse- og velferdsutvalget styrkes med 6,90 millioner kroner i 2022. For 2022 anbefaler bystyret utvalget å bruke styrkingen som følger:

- Ta barnetrygden ut av inntektsberegning ved søknad om økonomisk sosialhjelp: 6,90 millioner kroner.
- Fra 2023 legges det inn driftsmidler til 25 sykehjemsplasser samt 2,2 millioner kroner til kommunal andel til drift av Fontenehus

Endringer i rammebetingelser

- Fra 2022 etableres det en ekstra kompensasjon, i tillegg til det ordinære toppfinansieringstilskuddet, til enkelte mindre kommuner som har spesielt høye utgifter til ressurskrevende tjenester. Tilskuddet er finansiert ved et trekk i innbyggertilskuddet til alle kommuner på i alt 55 millioner kroner. Dette utgjør for Fredrikstad kommune en utfordring på 838 000 kroner. I tillegg legges det i statsbudsjettet for 2022 opp til en forhøyning av innslagspunktet med 50 000 kroner utover prisvekst. Dette er foreløpig ikke hensyntatt i budsjettet. For 2022 er det budsjettet med en refusjon på 130 millioner kroner. Endringen i tilskuddsordningen ressurskrevende tjenester til brukere under 67 år fra 2021 til 2022 gir en utfordring på 17 millioner kroner i 2022.
- Fastlegeordningen er styrket med 3,0 millioner kroner over statsbudsjettet. I tillegg har seksjonen innarbeidet en styrking på ytterligere 8,2 millioner kroner innenfor legevakten og legetjenester. Legevakten får stadig flere oppgaver og henvendelser, samtidig er det reforhandlet avtale med Hvaler kommune som det er tatt høyde for i budsjettet.
- Det har vært en flerårig satsing på å styrke tjenestene på rusfeltet, og staten har styrket kommunen med 1,5 millioner kroner. Det er budsjettet med 20 millioner kroner i øremerkede midler i 2022 (2021: 24,5 mill. kr.). Friskliv og mestring har jobbet godt med å søke på statlige tilskuddsordninger og det har gitt positive resultater. Det er gitt flere tilsagn og det er mottatt midler fra Statsforvalter og andre statlige organer til ulike aktiviteter og prosjekter. I stor grad fullfinansieres prosjektene de første årene det mottas tilskudd, men ofte etter en tre-årsperiode forventes det fra staten en kommunal delfinansiering.
- Statsbudsjettet styrker kommunen med 4,9 millioner kroner til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger. Forslaget innebærer blant annet en plikt for kommuner til å betale for kostnadene til forvaltning og drift av helsenet, inkludert grunndata og helselD, og kjernejournal, e-resept og helsenorge.no.
- Kompensasjon for økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger. Det foreslås å innføre en felles dagsats for tiltakspenger tilsvarende minstesats for dagpenger fra 1. januar 2022. Det legges til grunn at tiltakspengemottakere, som allerede mottar supplerende sosialhjelp, vil motta mer sosialhjelp når tiltakspengene reduseres. Som kompensasjon for dette økes rammetilskuddet med 69 mill. kroner til alle kommuner. Dette utgjør for Fredrikstad kommune 1,1 millioner kroner.
- Øke bruken av kvalifiserte tolker. Den nye tolkeloven ble vedtatt i juni 2021 og trer i kraft 1. januar 2022. Det er lovfestet at offentlige organer skal bruke kvalifisert tolk når det er nødvendig for å ivareta hensynet til rettssikkerhet eller for å yte forsvarlig hjelp og tjeneste. Offentlige organ skal kunne velge mellom frammøtetolking og fjerntolking.
- Kommunedirektøren styrker seksjonen med 200 millioner kroner i 2022. Det er en reduksjon i planperioden som krever omstillinger i lys av *#bærekraft25*.
- Med bakgrunn i en innkjøpsanalyse i regi av prosjekt Bedre innkjøp legger budsjettet til grunn en innsparing i seksjonen på 3,1 millioner kroner.

Nye Onsøyheimen sykehjem er innflyttingsklart på nyåret 2023. I økonomiplan 2021–2024 styrket bystyret seksjonen med 21,7 millioner kroner i 2023 og ytterligere 10 millioner kroner i 2024 for en opptrapping av antall sykehjemsplasser. Dette finansierer driften til 30 nye sykehjemsplasser (netto tilvekst) og 12 dagsenterplasser. Som et innsparingstiltak i #bærekraft25 foreslås det ved Onsøyheimen sykehjem kun etablert fem helt nye plasser, i tillegg til 12 nye dagsenterplasser for hjemmeboende personer med demens. Resterende 115 plasser foreslås benyttet som en erstatning for plasser som i dag er i bruk i eldre bygningsmasse. Alle langtidsplassene på Torsnes sykehjem (25 plasser) flyttes permanent og korttidsplassene på nåværende Fredrikstad korttidssenter (90 plasser) flyttes midlertidig til Onsøyheimen sykehjem. Forslaget sikrer full drift ved det nye sykehjemmet fra åpningsdato.

Framtidig løsning for bygget på Torp (Fredrikstad korttidssenter), utredes og fremmes som en egen politisk sak. Driftssituasjonen ved Fredrikstad korttidssenter er utfordrende. Nåværende bygg har en del tekniske svakheter og holder ikke dagens standard for sykehjemsdrift. Det er spesielt lite egnet for drift av korttidsplasser på grunn av dobbeltsengsrommene og at de fleste rommene deler bad og toalett.

Driftssituasjonen ved Torsnes sykehjem er utfordrende. Nåværende bygg byr på flere økonomiske og driftsmessige utfordringer på grunn av størrelse og beliggenhet. Det gjennomføres en mulighetsstudie for bygget med den hensikt å drifte annen kommunal tjeneste i bygget. Dette fremmes som en egen politisk sak når det er gjennomført.

Drift av nytt sykehjem, rehabiliteringsbehov og videre bruk av eldre bygningsmasse vil bli vurdert i planperioden, i forbindelse med ferdigstilling av *Plan for helse- og omsorgsbygg mot 2040*, del 2. Planarbeidet vil omfatte utredning og planlegging av riktig dimensjonerte og framtidsrettede helse- og omsorgsbygg, for å møte økningen i behov for tjenester som forventes mot 2030 og 2040. Planen omfatter både rehabilitering og nybygg.

Antall sykehjemsplasser i drift 2021–2025

	Status/framskriving				
	2021	2022	2023	2024	2025
Status ¹⁾	597	597	597	597	597
Antall omsorgsboliger med døgn tjenester	88	88	88	88	88
Tilvekst av fysiske sykehjemsplasser (utbygging)	0	0	120	120	120
Bortfall av uegnede sykehjemsplasser i drift	0	0	-115	-115	-115
Totalt antall døgnplasser i drift	685	685	690	690	690

Note: 1) Kommunale akuttplaner (KAD-senger) ikke medregnet (11 plasser).

Brutto utgifter og inntekter

Tall i tusen kroner (I 2022-kroner) ¹⁾	Justert budsjett 2021 ²⁾	Budsjett 2022
Brutto utgifter	2 763 996	2 918 652
Brutto inntekter	724 677	656 422
Netto resultat	2 039 319	2 262 230

Noter: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

2) Budsjett ekskludert korona og vaksinasjon. Forskjeller mellom vedtatt og justert budsjett gjelder oppgaveendringer i 2021.

Bosetting og integrering av flyktninger

Bystyret vedtok, som anmodet fra IMDi, å bosette 46 flyktninger i 2021, hvorav fire enslige mindreårige. Per august er det bosatt 14 voksne og familier med barn. Det er avtalt bosetting av ytterligere 10 personer. Det er usikkert hvor mange som totalt blir bosatt i 2021.

Det mottas integreringstilskudd for bosetting av flyktninger innenfor en femårsperiode. Mange flyktninger er ikke selvhjulpne etter tilskuddsperioden.

Det forventes en ny anmodning fra IMDi mot slutten av året. Fredrikstad har ingen signaler på hvor mange kommunen vil bli forespurt om å bosette i 2022. Tilstrømmingen til Norge endres ut fra nasjonal og internasjonal politikk. Koronapandemien har også forhindret bosetting. Kommunen har de siste årene bosatt færre flyktninger, sett i forhold til antallet i perioden 2014 til 2017. Det gir mindre integreringstilskudd, som igjen krever tilpasning av aktiviteten. I 2018 mottok kommunen 108,2 millioner kroner til målgruppen. Tilskuddet er redusert hvert år, og for 2022 er det budsjettert med et integreringstilskudd på 36,1 millioner kroner (2021: 48,1 mill.kr.). Dette er midler som skal fordeles mellom Seksjon for utdanning og oppvekst og Seksjon for helse og velferd, med henholdsvis 6,1 og 30 millioner kroner (foreløpig beregning). I Seksjon for helse og velferd er midlene fordelt mellom NAV og Etat friskliv og mestring. I 2021 budsjetterte NAV og Etat friskliv og mestring med en forventet overføring av integreringstilskudd på henholdsvis 53 og 6,1 millioner kroner. Dette er for høyt, og både inntekts- og utgiftsbudsjettet må nedjusteres. Det er foreløpig ikke funnet en konkret løsning på hvordan den totale utfordringen skal håndteres. Tilpasningsarbeidet har startet, og gjennomføres innenfor rammen av program #bærekraft25.

Med bakgrunn i færre bosettinger omprioriterer NAV ressurser og reduserer aktiviteten innenfor flyktningområdet med 4,2 millioner kroner (6 årsverk) og Etat friskliv og mestring har anslått en innsparing på 3,2 millioner kroner (3,7 årsverk).

Omprioriteringer og aktiviteter/tiltak som er innarbeidet innenfor rammen

Seksjonens ramme krever store omstillinger, og utfordringene øker i planperioden. Økt tjenestevolum, redusert integreringstilskudd, reduksjon i tilskuddsordningen for ressurskrevende brukere, mindre statlige overføringer og lav effekt av vedtatte innsparingstiltak øker utfordringene. Behovet for omprioriteringer og aktiviteter/tiltak er på totalt 135,8 millioner kroner. 84 millioner kroner er prioritert innenfor tildelt ramme, og resterende 51,8 millioner kroner møtes med innsparingstiltak som er spesifisert i egen tabell.

I tabellen under framkommer omprioriteringer og nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet innenfor rammen i Seksjon for helse og velferd:

<i>Tall i tusen kroner</i>	2022	2023	2024	2025
Mindre integreringstilskudd i HOV ¹⁾	30 000	30 000	30 000	30 000
Reduksjon i tilskuddsordningen ressurskrevende tjenester	17 000	17 000	17 000	17 000
Reduksjon i tilskudd til kommunalt rusarbeid (økt kommunal andel)	7 900	8 500	8 650	13 360
Bortfall av tilskudd psykolog, skolehelsetjenesten og virtuelltrening	1 471	1 471	1 471	1 471
Ny reforhandlet Legevaktavtale Hvaler - mindre refusjon	3 000	3 000	3 000	3 000
Krisesenter - økte utgifter og mindre refusjon fra andre kommuner	3 100	3 100	3 100	3 100
Økt tjenestemottakerbehov:				
– Økning private kjøp	24 237	24 237	24 237	24 237
– Økning kommunale BPA-tjenester	4 266	4 266	4 266	4 266
– Brønnerødliia bofellesskap	2 000	3 000	3 000	3 000
– O. J. Moumsvei - barnebolig	2 091	3 136	3 136	3 136
– Østheimveien - nytt bofellesskap	0	8 098	8 098	8 098
– Økt ressurser helg og natt pga. kapittel 9 vedtak	1 504	2 256	2 256	2 256
– Flere tjenestemottakere i arbeid/aktivitet	1 500	1 500	1 500	1 500
– Økte ressurser i hjemmetjenesten på helg	2 000	2 000	2 000	2 000

– Økning i legetjenester	1 600	1 600	1 600	1 600
– Økte ressurser i Legevakt	3 300	3 300	3 300	3 300
– Økning i Eplestien - botiltak	9 000	9 000	9 000	9 000
– Nettoøkning i stønader – sosialhjelpsmottakere, deltagere i kvalifiseringsprogram og introduksjonsprogram	8 000	8 000	8 000	8 000
– Økning i sosialhjelp og KVP med hhv. fem og ett årsverk	4 200	4 200	4 200	4 200
Økte utgifter til drift; lisenser, velferdsteknologi, utstyr og annen drift	738	738	738	738
Økning tilknyttet driftstilskudd innen fysioterapi grunnet takstforhandlinger	900	900	900	900
Kommunal andel til drift av Fontenehus	1 400	2 800	2 800	2 800
Tiltak rettet mot praksisen rundt utskrivningsklare pasienter fra sykehuset	5 500	5 500	5 500	5 500
Tiltak rettet mot turnusalternativer og satsing på heltid	1 700	1 700	1 700	1 700
Tiltak for å bedre boligsituasjonen i seksjonen	2 800	2 800	2 800	2 800
Sum nye aktiviteter/tiltak i anslåtte beløp	137 207	150 102	150 252	154 962

Note: 1) Mindre tilskudd/overføring for flyktninger over fem år. Det må også påregnes mindre utgifter, se innsparingstabell (tilpasningsbehov).

Økt tjenestemottakerbehov

- Det er en økende andel mennesker med behov for helse- og omsorgstjenester. Økningen er betydelig innenfor BPA, bo- og avlastningstjenester. Samlet sett har seksjonen budsjettert med økninger i BPA-tjenester og kjøp av bo- og avlastningstjenester på henholdsvis 4,3 og 24,2 millioner kroner (se tabell *omprioriteringer og nye aktiviteter/tiltak*). Det legges samtidig opp til en innsparing på 12,5 millioner kroner i 2022, som øker til 25 millioner kroner i planperioden, relatert til private kjøp (se tabell *innsparingstiltak/økte inntekter*). Mange tjenestemottakere kommer fra spesialisthelsetjenesten og har behov for døgnkontinuerlige tjenester. En tilbakevendende utfordring er mangel på egnede boliger. Det er en overordnet målsetting å tilby tjenester i egen regi, og unngå private kjøp. Det er en kontinuerlig prosess å skaffe egnede boliger. Det etableres også flere botilbud i egen regi. Gjennom temaplan *Leve mitt liv* arbeides det med nye boligkonsepter, samt å gi tjenester via ambulant team. Statsforvalter stiller også større og strengere bemannings- og kompetansekrav (kapittel 9-vedtak).
- Hjemmetjenesten har endret alle turnuser til langvakter, og det er en økning på helg (pga. flere timer) på om lag 2 millioner kroner.
- Flere mottakere er i behov av sosialhjelp. Prognosen for 2021 tilsier antall mottakere på 2 687, en økning på 23 millioner kroner og 330 mottakere sammenlignet med fjoråret. For å håndtere veksten i antall sosialhjelpsmottakere er NAV styrket med fem årsverk innen sosialhjelpsarbeidet. Målet er å redusere stønadstiden fra 6,2 til 5,9 måneder, hvilket kan gi besparelser i størrelsesorden 8,5 millioner kroner. I tråd med sentrale styringssignaler er det også lagt opp til en styrking i kvalifiseringsprogrammet med ett årsverk. Med bakgrunn i lavere bosetting av flyktninger er det budsjettert med færre deltagere i introduksjonsprogrammet og mindre utbetalt introduksjonsstønad. Budsjettet har også tatt høyde for lavere overføring av integreringstilskudd, noe som gjør at NAV reduserer med seks årsverk innenfor flyktningområdet.
- For å kunne dreie driften til mer hjemmebaserte tjenester og økt tidlig innsats, som økonomiske og faglige bærekraftstiltak, parallelt med ordinær og økende drift, er det avsatt 10 millioner kroner til gjennomføring av program *#bærekraft25*.

Innsparingstiltak/økte inntekter

Seksjonen hadde i 2021 en lavere gjennomføringstakt på vedtatte tiltak enn budsjettert, og et høyere driftsnivå i flere etater/virksomheter i størrelsesorden 150 millioner kroner utover vedtatt budsjett.

Innsparingskravet øker i planperioden opp til 225,2 millioner kroner i 2025. Rammene har blitt strammere, statlige tilskudd reduseres og effekten av vedtatte tiltak i 2021 er mindre enn forutsatt

Innsparingskravet i 2022 for seksjonen er beregnet til 51,8 millioner kroner og er fordelt som følger:

<i>Tall i tusen kroner</i>	2022	2023	2024	2025	Kommentarer
<i>Tjenester til funksjonshemmede</i>					
Turnus- og bemanningsgjennomgang	-12 900	-12 900	-12 900	-12 900	Reduksjon i bofellesskap, avlastning, arbeid/aktivitet og mobile team.
Reduksjon i private kjøp	-5 000	-10 000	-10 000	-10 000	Forutsetter bygningsmessige tilpasninger og boliger, og tilgjengelig velferdsteknologi. Halvårseffekt i 2022.
Gjennomgang av boligkonsept	-1 125	-2 250	-2 250	-2 250	Redusert bemanning Brønnerødli og boligkonsept i etaten skal gjennomgås. Halvårseffekt i 2022.
Natt-team	-350	-2 520	-2 520	-2 520	Lavere bemanning på natt, forutsetter kort responstid, velferdsteknologi og nødvendig bygningsmessig tilpasning.
Samlokalisering av tjenester (Furutun)		-7 000	-7 000	-7 000	Utrede nærmere. Ingen effekt i 2022.
Organisasjonsendringer	-3 256	-13 232	-13 232	-13 232	Klar strategi for flere mobile tjenester, gruppeaktiviteter og felles fagforankring.
<i>Friskliv og mestring</i>					
Reduksjon i støttekontakttjenesten	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	Støttekontakttjenesten har i 2021 et mindreforbruk. Det er en utfordring med å rekruttere nok støttekontakter. 2021-nivået videreføres.
Restriktiv bruk av vikarer	-1 450	-1 450	-1 450	-1 450	
Reduksjon i administrative tjenester	-250	-250	-250	-250	
Endring i drift	-700	-700	-700	-700	Samordne ressurser innenfor tilskuddsordningen funksjonshemmede.
Reduksjon i private kjøp	-7 500	-15 000	-15 000	-15 000	Forutsatt tilgjengelige boliger. Halvårseffekt i 2022.
Flyktningarbeid – samlokalisering og synergier av ressurser	-1 600	-3 200	-3 200	-3 200	Forutsetter omstilling av 3,7 årsverk. Halvårseffekt i 2022.

NAV

Tall i tusen kroner	2022	2023	2024	2025	Kommentarer
Redusere sosialhjelpsutgifter	-8 500	-8 500	-8 500	-8 500	Færre mottakere av sosialhjelp. Stønadstiden forventes redusert fra 6,2 til 5,9 måneder. NAV har omprioritert ressurser og redusert aktiviteten innenfor flyktningområdet med 6 årsverk. Samtidig styrkes tjenesten med tilsvarende årsverk, en netto økning på null årsverk.
Reversering – barnetrygd som inntekt ved søknad om økonomisk sosialhjelp	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	Budsjett 2022 legger opp til en reversering av tidligere vedtatte økonomiplaner som la til grunn barnetrygden som inntekt ved søknad om økonomisk sosialhjelp. I 2021 ble det budsjettert med 2,5 millioner kroner for tre måneder. Prognosen for 2021 tilsier merutgifter på 2,3 millioner kroner relatert til tiltaket.
Flyktningarbeid – samlokalisering og synergier av ressurser	-2 100	-4 200	-4 200	-4 200	Forutsetter omstilling av 6 årsverk. Halvårseffekt i 2022.
Mat, vaskeri og praktisk bistand					
Økte inntekter	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	
Stab og fellestjenester					
Reduksjon i administrative tjenester	-1 070	-1 070	-1 070	-1 070	
Midler til HVU sin disposisjon	-500	-500	-500	-500	Budsjettpost til disposisjon for helse- og velferdsutvalget
Sum konkretiserte tiltak	-51 801	-88 272	-88 272	-88 272	
Behov for ytterligere tiltak – se alternative forslag til løsninger under #bærekraft25		-100 318	-170 218	-224 928	Sett i forhold til tildelt ramme er det behov for ytterligere tiltak.
Sum i anslåtte beløp	-51 801	-188 590	-258 490	-313 200	

#bærekraft25

Kostnadsreduksjonsprogrammet #bærekraft25 er et oppdrag gitt av bystyret der kommunen skal videreføre og supplere vedtatte økonomiltak og finne nye tiltak for å tilpasse driften til kommunens økonomi og tildelte økonomiramme. Målsettingen med programmet er etablering av økonomisk driftsbalanse og økonomisk handlingsrom.

Veksten og utviklingen av kommunen har gitt utfordringer i grenseskillet økonomi og tjenesteleveranse. De økonomiske prognosene tilsier at kommunen må hente inn et merforbruk i 2022, og samtidig finne løsninger på et behov tilsvarende omtrent 500 millioner kroner fram mot 2025.

Formålet med #bærekraft25 er å sikre et større fokus på utvikling, fornyelse, omstilling og kostnadsreduksjon i hele organisasjonen. Alle som arbeider i Fredrikstad kommune skal sammen bygge opp og løfte fram #bærekraft25, samtidig som vi skal ivareta våre brukere, pårørende, innbyggere, ansatte, organisasjonen og kommunen.

For å lykkes med dette, er det avgjørende at alle har fokus på, og henter ut, tverrsektorielle gevinster. Vi må ta grep som sikrer seksjonsovergrepene tiltak, fordi våre tjenestemottakere er i kontakt med hele kommunens apparat. Dette gjør vi sammen, gjennom bred forankring i hele kommuneorganisasjonen.

Seksjon for helse og velferd – en seksjon i kontinuerlig utvikling

Alle etater/virksomheter og medarbeidere i Seksjon for helse og velferd har vært i en kontinuerlig utvikling de senere år. Behovene til de vi gir tjenester til endrer seg, lovverket stiller stadig nye krav, og de demografiske utviklingstrekkene i Fredrikstad påvirker tjenestebehovet. Gjennom vedtatte økonomiplaner og budsjett leveres et bredt spekter av tjenester til innbyggere fra vugge til grav. Kommune må fortsatt ha fokus på å styrke tjenestetilbudet og innsatsen på de laveste trinnene i omsorgstrappen, som et generelt forebyggende tiltak mot press på de mest ressurskrevende tjenestene (heldøgns omsorgstjenester).

Seksjon for helse og velferd gikk inn i 2021 med et merforbruk på 155,1 millioner kroner. Årsaken er sammensatt:

- økt tjenestevolum
- nye, meget kostbare vedtak knyttet til enkeltbrukere
- nye rammebetingelser fra nasjonalt hold
- mindre effekt av vedtatte innsparingstiltak enn ønsket
- kompleksitet innen lovpålagte oppgaver
- usikre omkostninger knyttet til arbeidet med koronapandemien

Parallelt med pandemi, en krevende økonomisk situasjon og økende tjenestebehov har seksjonen jobbet med effektiviseringer og hvordan vi kan arbeide smartere. Det arbeidet pågår hver dag, i tett samarbeid mellom medarbeidere, tillitsvalgte og ledere.

I bærekraftarbeidet er det ønskelig å samle de gode løsningene. Medarbeidere blir involvert gjennom ulike tverrsektorielle arbeidsverksteder hvor de gode tiltakene kommer fram i samspill med hverandre, basert på faglig kunnskap og erfaring. Alle stener vil bli snudd for å utnytte kommunens samlede ressurser på en optimal måte.

Vår ambisjon er å lykkes med omstillingen som ligger i program *#bærekraft25*. Det gjør vi ved å:

- utvikle og sikre et felles eierskap til det vi gjør og hvordan det skal bli
- ta velfunderte og gode, framtidsrettede beslutninger om tjenestenivå og struktur
- involvering av medarbeidere og tillitsvalgte for å sikre flyt i organisasjonen
- løfte fram de gode suksesshistoriene – og de er mange
- erkjenne utfordringene og tørre å ta de krevende samtalene – sammen
- ha fokus på det omforente målet – hele organisasjonen
- utnytte handlingsrommet i en organisasjon som har bred kompetanse, dyktige medarbeidere og høy integritet

I *#bærekraft25* har seksjonen så langt identifisert rundt 200 tiltak som nå kvalitetssikres, vurderes og jobbes videre med. En endring i beste praksis, organisering og nivåstyring krever at man arbeider godt med tiltak før de implementeres i organisasjonen. Forslag vil fremmes i politiske saker når arbeidet i *#bærekraft25* går inn i neste fase.

Seksjonen leverer tjenester til mennesker med ulike behov og det er avgjørende å levere på lovpålagte oppgaver og sikre en innretning der brukere blir selvhjulpne og friskere. Vi må tenke annerledes og ha en gjennomgrepene og planmessig satsing på tjenesteutvikling, innovasjon og omstilling. Målsettingen er å levere mer for mindre, ved å for eksempel bruke moderne verktøy og teknologi som sikrer at vi oppnår effektivisering og gevinstrealisering.

Det økonomiske handlingsrommet i driften er krevende, og vår ressursbruk er primært knyttet til dyktige ansatte som bistår personer med et behov for hjelp. Noe av utfordringen er at det er vanskelig å forskuttere og tallfeste i eksakte verdier behovet knyttet til tjenestene seksjonen skal levere. Ut fra en økende befolkning, demografiutvikling og befolkningssammensetning kan vi anta at trenden vi har sett de senere årene vil vedvare. For å møte denne utviklingen er vi nødt til å samordne ressursene vi rår over bedre og mer effektivt. Det er målet med bærekraftarbeidet organisasjonen nå står i.

Økonomiske utfordringer og behov det ikke er funnet rom for i planperioden:

- For å sikre større økonomisk robusthet er det ønskelig å etablere en driftsbuffer for årlig forventet, men ikke spesifisert, tjenestemottaker- og behovsvekst. Det er ikke funnet rom for dette i planperioden. I tiden som kommer kan det forventes ytterligere tjenestemottaker- og behovsvekst innen psykisk helse og rusmestring, hjemmesykepleie (gradvis flere eldre og flere hjemmeboende med demens), sykehjem, tjenester til funksjonshemmede (økt behov for avlastning for barn og unge og økende levealder) og NAV (økonomisk sosialhjelp til blant annet flyktninger og innbyggere som mister statlig støtte til livsopphold).
- Det er nå ute en høring i kommunene om endring i sosialtjenesteloven, hvor alle søkere skal behandles individuelt. En konsekvens er økning i antall søknader som skal saksbehandles.
- Utvikle/øke ambulerende dagtilbud for personer med demens i hjemmesykepleien.
- Liten mulighet for å øke på drift/oppfylle driftsbehov som for eksempel oppgradering av utstyr og bygningsmessige utbedringer.
- Servicemedarbeidere og apotekteknikere.
- I tråd med politisk vedtak arbeides det med å finne mulighetsrom til å kunne styrke ergo- og fysioterapi-tjenesten.

Nye/endrede egenbetalinger og gebyrer:

Egenbetalinger foreslås prisjustert i tråd med prisvekst fra 2021 til 2022.

Utdanning og oppvekst

Satsinger og utfordringer

Barnehagen er en del av utdanningsløpet, og tidlig innsats gir innsparing på sikt. Grytidlig og tidlig innsats 0-10 år, gjør at vi får tifolds tilbake. Barnehagen og skolen virker sosialt utjevnerende, og gjør at vi kan løfte alle barn gjennom en felles referanseramme. Den samlede oppvekstpolitikken, med tidlig innsats rettet mot familier og barn, vil være avgjørende for å oppnå vårt mål om like muligheter til alle.

Bystyret ønsker ikke å redusere prosjektet «Svøm Fredrikstad». Derfor har vi lagt inn 1 million kroner til dette i budsjettet. Prosjektet bidrar med viktig svømmeopplæring for barn, og er et viktig tiltak i arbeidet med sosial utjevning.

Bystyret ønsker ikke å avslutte ordningen med støtte til eksterne voksenopplæringstiltak. Fredrikstad kommune har i flere år støttet ulike voksenopplæringstiltak og målgrupper med totalt 200 000 kroner, basert på innsendte søknader. Dette ønsker vi å videreføre i 2022.

Bystyret ønsker ikke en prisjustering utover lønns- og prisvekst på ordinære foreldrebetalingssatser for SFO.

Skolehager har også vært et prioritert område for bystyret, og driftsrammen økes med ytterligere 500 000 kroner årlig i økonomiplanperioden.

En god oppvekst

Seksjon for utdanning og oppvekst ivaretar de oppgavene som skal styrke og trygge barn og deres familier gjennom oppveksten. Fokusområder som at alle skal oppleve trygghet, mestre hverdagen, ha god helse og oppleve tilhørighet er i tråd med flere av hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel. De ressurser og egenskaper barn får med seg gjennom de første leveårene har avgjørende betydning for muligheter, valg og mestringsstrategier videre i livet. En god oppvekst er ikke bare viktig her og nå, den varer i generasjoner.

Et av hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel er: «*Alle har en oppvekst der de opplever mestring, tilhørighet og trivsel*». Folkehelse og livsmestring er viktige tverrfaglige temaer i oppveksttjenestene og skal bidra til å gi barn og unge kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg.

Gode universelle primærarenaer som helsestasjon, skole og barnehage er viktige virkemidler for å redusere forskjeller i levekår og folkehelse. Sammen med foreldrene har disse primærarenaene en svært viktig rolle i barns liv. For å bidra til utjevning av forskjeller så tidlig som mulig er tidlig innsats et satsingsområde. Gode forebyggende tverrfaglige tiltak er en viktig strategi for hele oppvekstområdet. Satsingen ligger i å finne en felles og riktig løsning for barnet på tvers av tjenesteområder. Barnet står i fokus, i tråd med den langsiktige strategien for å nå målene i samfunnsplanen.

Seksjonen arbeider målrettet for å utvikle barn og unges opplevelse av tillit, mestring, kompetanse og ferdigheter. Dette er avgjørende for deres muligheter, valg og mestringsstrategier, i eget liv og som bidragsyter i fellesskapet. Barnehager og skoler er viktige arenaer for dette. Barn- og familietjenesten skal bistå der det er behov for ekstra støtte og oppfølging så tidlig som mulig.

Trender og utvikling

Fredrikstad kommune opplever et økende behov for ekstra innsats overfor enkelte barn med særskilte hjelpebehov, både av pedagogiske og medisinske/helsemessige årsaker. Dette gir press på ressurser i alle etatene i seksjonen. Økende antall barn som har behov for tiltak i barnehage og skole samsvarer

i stor grad med økningen man ser innenfor barnevernstjenesten. Brukerutviklingen tilsier imidlertid flere meldinger som resulterer i et økt antall undersøkelser og flere omfattende tiltak for hjemmeboende barn. Barnevernet har også en økning i ettervernstiltak for ungdom, og har ansvar for økonomisk bistand i form av livsopphold, bolig og lignende så lenge ungdommen er under utdanning. Konsekvenser av koronapandemien for barn og unge har fått et økt fokus, spesielt det siste halve året. Det kan forventes et økt behov for støtte- og oppfølgingstiltak til barn og unge framover.

Statlige føringer

Fra nasjonalt hold er det tatt tydelige grep for at vi skal ha en barnehage og skole som gir muligheter for alle barn og unge, uavhengig av sosial, kulturell og språklige bakgrunn, kjønn, kognitive og fysiske forskjeller. Det krever inkluderende fellesskap, tidlig innsats og et godt tilpasset pedagogisk tilbud til alle barn og unge i barnehage og skole.

Det er et mål at barn og familier som sliter skal få den støtten de trenger før utfordringer i hverdagen vokser til alvorlige problemer. Oppvekstreformen (barnevernsreformen) trer i kraft i 2022. Det innebærer at refusjonsordningen avvikles som følge av reformen, og at kommunene får fullt finansieringsansvar for ordinære fosterhjem. Kommunene kompenseres gjennom en økning i rammetilskuddet fra 2022. Budsjettforslaget forutsetter at reformen er fullfinansiert. Videre får kommunene ansvar for all veiledning og oppfølging etter at barnet har flyttet inn i fosterhjemmet. Både i et menneskelig og økonomisk perspektiv er det viktig å vri tjenestene fra behandling til forebygging. Det er viktig at barn og familier som trenger bistand får rett hjelp til rett tid, og at det er helhet og sammenheng i tjenestetilbudet. Dette arbeidet vil ha et særlig fokus i etat for barne- og familietjenester.

Kvalitet og kompetanse

Kommunedelplan for oppvekst (oppvekstplanen) ble vedtatt i februar 2021 og er en viktig styringsplan for oppvekstområdet. Seksjonens tre etater skal utarbeide temaplaner for kvalitet i tjenestene som skal konkretisere strategier og tiltak i oppvekstplanen. Temaplanene for kvalitet i etatene vil være viktige verktøy for etatenes utførelse av tjenestene, samhandling mellom tjenestene og operasjonalisering av mål i ny oppvekstplan.

Strukturelle muligheter

Kommunedirektøren er bedt om å legge fram en strategi for å øke andelen kommunale barnehager i Fredrikstad. Strategier for å øke andelen kommunale barnehager er fulgt opp i plan for barnehagebygg (vedtatt februar 2021). Formålet med planen er å sikre riktig dimensjonert barnehagekapasitet i kommunen, og ses i sammenheng med verbalvedtak om å øke den kommunale andelen barnehager.

Fredrikstad kommune har en ressurskrevende skolestruktur, noe som blant annet er beskrevet i kostnadsreduksjonsprogrammet fra 2018. Mange små skoler gir høyere utgifter per elev i grunnskolen, jamført med KOSTRA-tall. Tallene for grunnskole 2019 viser en teoretisk innsparingsmulighet i Fredrikstad på flere millioner kroner, sammenlignet med noen av de andre kommunene i ASSS-samarbeidet. Hovedårsaken er at Fredrikstad kommune har en skolestruktur som gjør det vanskeligere å drive kostnadseffektivt, sammenlignet med en struktur med færre og større skoler. Dette har også betydning for kvalitet og fleksibilitet i skoledriften. Endret skolestruktur er således et svært viktig moment for å kunne effektivisere og optimalisere ressursbruken i grunnskolen, i et mer langsiktig perspektiv. Arbeidet med ny plan for skolebygg har startet, og det er foretatt en tilstandsvurdering av skolebyggene. En mulighetsstudie med ulike alternativer for endret skolestruktur vil foreligge senhøsten 2021. Deretter vil prosessarbeidet med å ferdigstille en plan til politisk behandling følge.

Omstilling og #bærekraft25

Kommunen er i stort behov av omstilling for å få en bærekraftig utvikling. Bystyret har derfor vedtatt at det skal gjennomføres et omstillingsprogram kalt #bærekraft25. Det er flere bærekraftprosjekter som

seksjonen vil arbeide med i 2022 og framover. Seksjon for utdanning og oppvekst har startet en satsing med å vri tjenestene til mer fokus på forebygging og tidlig innsats. Fokus skal vris til å sette inn tiltak lavere i tiltakstrappen, og bidra til at barn og unge opplever mestring, læring og sosial trygghet, og blir i stand til å mestre og være en bidragsyter i voksenlivet.

Gode og trygge oppvekstmiljøer handler om mange ting. Skole og barnehage er selvsagt en viktig del av et barns liv, sammen med foreldrene. Gode og trygge oppvekstmiljøer handler også om gode fritidsmuligheter, utvikling av ferdigheter og vennskap utenfor barnehage og skole. God samhandling og samarbeid med spesielt Seksjon for kultur, miljø og byutvikling og Seksjon for helse og velferd er vesentlig for at vi som lokalsamfunn kan utvikle gode oppvekstmiljøer som kan bidra til å utjevne sosiale helse- og levekårsforskjeller.

De økonomiske rammebetingelsene for 2022 er meget stramme og medfører hard prioritering av ressurser og innsats, og gjennomføring av flere innsparingstiltak. Den pågående koronapandemien har medført, og vil kunne medføre, omprioritering av oppgaver og forskyving av fokus og innsats som vil medføre at måloppnåelse vil kunne ta lengre tid. Det er likevel viktig å ha fokus på, og jobbe målrettet for, å få til endringer som vil medføre mer bærekraftig og målrettet innsats for barn og unge. Seksjonen vil ha full oppmerksomhet på å vri ressursene til mer forebygging, tidlig innsats og helhetlig tverrfaglig samarbeid i 2022 og videre i planperioden, med de ressursene den har tilgjengelig.

Økonomi

<i>Tall i tusen kroner (i 2022-kroner)</i>	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ramme 2021	1 846 725	1 846 725	1 846 725	1 846 725
Netto endringer i vedtatt økonomiplan 2021–2024	-8 140	-7 785	-7 785	-7 785
<i>Endringer høsten 2021</i>				
Styrket driftsramme BST 11/21 – nedjustert pensjonstilskudd private barnehager	3 361	3 361	3 361	3 361
Styrket driftsramme BST 11/21 – kapitaltilskudd private barnehager 1. halvår	1 921	1 921	1 921	1 921
Styrket driftsramme BST oktober – kapitaltilskudd private barnehager 2. halvår	1 767	1 767	1 767	1 767
<i>Rammeendringer</i>				
Styrking	18 000	0	0	0
Andel av innsparing anskaffelser	-3 847	-3 847	-3 847	-3 847
DKS – overføring til Seksjon for kultur, miljø og byutvikling	-359	-359	-359	-359
<i>Endringer som følge av statsbudsjett 2022</i>				
Inntektsgradert foreldrebetaling SFO	547	547	547	547
Nominell videreføring av kapitaltilskudd i barnehagene 2021	-3 875	-3 875	-3 875	-3 875
Økonomisk tilsyn med private barnehager	-76	-76	-76	-76
Barnevernsreformen, kostnadsnøkkelen	22 461	22 461	22 461	22 461
Barnevernsreformen, øremerket	12 503	12 503	12 503	12 503
Statlige og private skoler, endring i elevtall	-1 794	-1 794	-1 794	-1 794
Redusert pensjonstilskudd, private barnehager	-3 152	-3 152	-3 152	-3 152
Barnekoordinator (innarbeidet ½ år)	1 524	1 524	1 524	1 524
Ekstra skoletime i naturfag i grunnskolen (reversert)	1 521	1 521	1 521	1 521
Kompetansekrav i statlig og kommunalt barnevern	800	800	800	800
Tolketjenester/tolkeloven	160	160	160	160

Opptopping lærernorm	3 000	3 000	3 000	3 000
Netto tilleggspolisjonen (se nedenfor)	581	581	581	581
Gratis kjernetid FSO 1. klasse	9 357	9 357	9 357	9 357
Styrking bystyret	4 200	4 200	4 200	4 200
Netto ramme	1 907 185	1 889 539	1 889 539	1 889 539

Note: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

Barnehageetaten er styrket i driftsrammen som følge av kapitaltilskudd og nedjustert pensjonstilskudd til private barnehager. Reduksjonen i øvrige netto endringer skyldes i hovedsak bortfall av styrking fra oppvekstutvalget i 2021, som var knyttet til koronamidler. Barnehageetaten har også en reduksjon knyttet til arealendringer i forbindelse med ny Rolvsøy barnehage.

Kommunedirektøren forslår å styrke Seksjon for utdanning og oppvekst med 18 millioner kroner i 2022. Samtidig er seksjonen tildelt sin andel av totalt innsparingspotensial knyttet til anskaffelser, i tråd med en innkjøpsanalyse i regi av prosjekt Bedre innkjøp, på 3,9 millioner kroner. Til sist foretas det en overføring fra Seksjon for utdanning oppvekst til Seksjon for kultur, miljø og byutvikling knyttet til Den kulturelle skolesekken, relatert til oppgaveendring.

Seksjonens budsjettamme er endret med føringene i forslag til statsbudsjett:

- Statlig tildeling av midler til moderasjonsordning i SFO økes, da ordningen utvides til å også gjelde 3., og 4. trinn fra og med høsten 2021 nasjonalt. I Fredrikstad kommune er disse trinnene allerede innlemmet i ordningen fra tidligere.
- Stortinget har vedtatt å videreføre satsene for kapitaltilskuddet til private barnehager nominelt på samme nivå i 2021 som i 2020. Økningene i rammetilskuddet, som kompenserte for den midlertidige videreføringen av kapitaltilskuddet i 2021, korrigeres ut i 2022 og medfører en rammereduksjon på 3,9 millioner kroner.
- Fra 1. januar 2022 overtar Utdanningsdirektoratet ansvar for økonomisk tilsyn med private barnehager. Som følge av dette reduseres rammetilskuddet til kommunene.
- Stortinget har vedtatt en barnevernsreform fra 2022, som blant annet gir kommunene økt faglig og økonomisk ansvar, jf. *Proposisjon 73 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven* (barnevernsreform). Som kompensasjon for det økte finansielle ansvaret økes rammetilskuddet til kommunene med 1 310 millioner kroner i 2022. Av dette fordeles 655 millioner kroner etter delkostnadsnøkkel for barnevern, mens 655 millioner kroner fordeles særskilt i en overgangsperiode på to år basert på kommunenes bruk av barnevernstiltak før reformen (regnskapsåret 2020).
- Justering statlige/private skoler – økt elevtall. Seksjonen blir trukket 1,8 millioner kroner som følge av barn som går over fra offentlig til privat skole i kommunen. Dette skyldes hovedsakelig utvidelse av skoletilbud på Wang Ung.
- Kunnskapsdepartementet foreslår å redusere pensjonspåslaget til private barnehager fra dagens nivå på 13 prosent til 11 prosent fra 1. januar 2022. For å gi barnehager med mindre økonomisk handlingsrom noe bedre tid til å tilpasse seg inntektsbortfallet, opprettes en ny overgangsordning for enkeltstående barnehager. Samlet sett innebærer dette at kommunene får lavere utgifter til private barnehager.
- Etat tjenester til barn og familier yter tjenester som i mange tilfeller krever samarbeid med andre velferdstjenester. Regjeringen har i Proposisjon 100 L (2020–2021) foreslått flere lovendringer som skal styrke oppfølgingen av utsatte barn og unge og familiene deres, gjennom et økt samarbeid mellom velferdstjenestene. Regjeringen har blant annet foreslått rett til barnekoordinator for familier som venter barn eller har barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte tjenester.
- Det tildeles 0,8 millioner kroner for innføring av kompetansekrav for tilsatte i barnevernet.
- Tolkeloven, som blant annet regulerer offentlige myndigheters bruk av tolk, trer i kraft 1. januar 2022, jf. *Proposisjon 156 L (2020–2021) Lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk*

mv. (tolkeloven). Som kompensasjon økes rammetilskuddet til kommunene. Hovedformålet med loven er todelt; den skal sikre rett og forsvarlig hjelp og tjeneste gjennom regulering av offentlige organers sitt ansvar for å bruke tolk, og den skal sikre at tolkene holder en faglig forsvarlig standard. Offentlige organ skal kunne velge mellom frammøtetolkning og fjerntolkning.

- Særskilt fordeling av tilskudd til lærernorm fra 2021 innlemmes, slik at alt nå ligger i rammetilskuddet og blir tildelt etter delkostnadsnøkkel for grunnskole framover.

Gjennom tilleggsproposisjonen er følgende endret i forhold til opprinnelig statsbudsjett – nettostyrking 581 000 kroner:

- Redusert makspris barnehage – styrking med 4,400 millioner kroner
- Redusert pensjonspåslag – reduksjon med 2,360 millioner kroner
- Ekstranaturfagtime innføres ikke: - 1,459 millioner kroner

Rammen til Seksjon for utdanning og oppvekst styrkes med 4,2 millioner kroner i planperioden, men med 1 ekstra million i 2022 (engangsmidler). For 2022 anbefaler bystyret oppvekstutvalget å bruke styrkingen som følger:

- Voksenopplæring i regi av eksterne: 0,2 millioner kroner
- Lavere foreldrebetaling SFO: 2,5 millioner kroner
- Svøm Fredrikstad: 1,0 millioner kroner
- Skolehager: 0,5 millioner kroner
- Avsetning til fond mot barnefattigdom: 1 million kroner (2022)

Brutto utgifter og inntekter

<i>Tall i tusen kroner (I 2022-kroner)</i>	<i>Justert budsjett 2021¹⁾</i>	<i>Budsjett 2022</i>
Brutto utgifter	2 221 152	2 219 895
Brutto inntekter	346 238	312 710
Netto resultat	1 874 914	1 907 185

Noter: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

I tillegg kommer 1,0 million kroner som avsettes til fond mot barnefattigdom

Økte refusjoner og tilskudd budsjettet i 2022

Barnehageetaten mottar refusjon fra andre kommuner for barn med barnehageplass i private barnehager i Fredrikstad, som er bosatt i en annen kommune. Tilsvarende mottar kommunen refusjonskrav for andre kommuner for barn i Fredrikstad. Barnehagene får også refusjon fra Høgskolen i Østfold i forbindelse med studenter.

I skoleetaten er det i tillegg refusjoner for fosterhjemsbarn i andre kommuner bosatt i Fredrikstad på 19 millioner kroner, norsktilskudd/personstilskudd fra IMDi på 9 millioner kroner og tilskudd for vikarmidler til lærere i videreutdanning fra Utdanningsdirektoratet på cirka 10 millioner kroner som er de største postene av budsjetterte refusjoner/tilskudd. I tillegg mottar etaten blant annet integreringstilskudd, tilskudd for bosetting av personer med alvorlige, kjente funksjonsnedsettelse og/eller atferdsvansker, refusjoner for avlastning av elever med særskilte behov, studenter i praksis og skoleskyss.

Etat tjenester til barn og familier mottar integrerings- og særskilt tilskudd fra IMDi til tjenester bolig for enslige mindreårige asylsøkere på cirka 23 millioner kroner. Helsevern til barn og unge forventer tilskudd på cirka 2,5 millioner kroner til styrking av helsestasjon. Utover dette kommer tilskudd til ulike mindre prosjekter på til sammen cirka 1 million kroner. PP-Tjenesten og Barnevernet får refusjoner fra Hvaler kommune for kjøp av tjenester (PPT) og barnevernsvakt, samlet cirka 1,7 millioner kroner, samt jordmorrefusjoner.

Økte kostnader, brukerbehov og politiske vedtak som er innarbeidet innenfor rammen

<i>Tall i tusen kroner</i>	2022	2023	2024	2025
Økte påkrevde forpliktelser				
Økt tilskudd til private barnehager, blant annet som følge av dom i Høyesterett	10 000	8 000	8 000	8 000
Økt brukerbehov i tjenestene				
Helsestasjon for ungdom – 1 årsverk	850	850	850	850
Tiltak til ressurskrevende barn i barnehage	3 000	4 000	4 000	4 000
Ressursbehov Råkollen skole	2 500	2 500	2 500	2 500
Barnevern – utfordringer utover budsjett	12 500	8 500	8 500	8 500
Moderasjonsordninger for barnehage (utvidelse av ordningen, august 2019)	2 000	2 000	2 000	2 000
Forsterket læringsarena (helårseffekt)	900	900	900	900
Tilpasning tilrettelagt læringsmiljø for barn med særskilte behov	1 000	1 000	1 000	1 000
Kostnader til interne digitaliseringsprosesser i seksjonen	500	500	500	500
Økte kostnader til opphold og transport leirskole	1 000	1 000	1 000	1 000
Omprioriteringer grunnet nye satsinger				
Omprioriteringer for å tilrettelegge for omstilling				
Investeringsleder (BVT) i prosjekt velferdslab	400	400	400	400
Reduksjon i inntekter og økning i utgifter				
FRIS – lavere norsk- og integreringstilskudd	4 000	4 300	4 300	4 300
Redusert integreringstilskudd for elever i grunnskole 1.-10. trinn	1 300	1 400	1 400	1 400
EMA – enslige mindreårige flyktninger – redusert integreringstilskudd	13 000	13 000	15 000	15 000
Nye læreverk til ny læreplan (LK20)	2 500	0	0	0
Digitale læremidler (nye lisenser – LK 20), ikke dekket av tilskudd	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum økte kostnader og brukerbehov	56 450	49 350	51 350	51 350

Seksjon hadde i utgangspunktet et utfordringsbilde på 56,5 millioner kroner, som beskrevet i tabellen ovenfor. Med foreslått styrking på 18 millioner kroner vil dette reduseres til 38,5 millioner kroner i 2022. Tilskudd til private barnehager er foreløpig beregnet til 404,7 millioner kroner. Dette er en økning på 3,8 prosent, som tilsvarer 4,3 millioner kroner utover prisvekst. Som følge av endret barnetall, samt høyesterettsdom i januar 2021, er budsjettet for lavt i 2021. Underdekningen dras også med inn i 2022-budsjettet. Samlet utfordring er beregnet til 10,0 millioner kroner, forutsatt uendret barnetall fra 2021 til 2022. Barnetall per 15.12.21 danner grunnlag for tilskudd til private barnehager i 2022. Utfordringen skyldes i stor grad justering av tilskuddsberegning etter høyesterettsdom, samt merutgifter som følge av koronasituasjonen i 2020.

Virksomhet Helsevern for barn og unge har fram til nå hatt en helsesykepleier ansatt i prosjekt ved Helsestasjon for ungdom. Det er viktig å opprettholde stillingen, da behovet for tilbudet er stort og økende etter pandemien. Helsestasjon for ungdom ivaretar lovpålagt helsesykepleiertilbud for flere av våre private videregående skoler.

Utgifter til vedtakstimer etter barnehagelovens § 31 og § 37 har vist en økende trend over flere år, spesielt gjelder dette spesialpedagogisk hjelp etter § 31. Det er over flere år en økende tendens på barn med utfordringer innenfor autismespekteret. Dette er barn som krever mye ressurser.

Råkollen skole har betydelig reduserte refusjoner for utenbys barn sammenlignet med de tidligere år, samtidig er antall barn/ressursbehovet konstant siden alle skoleplassene for tiden benyttes av elever

bosatt i Fredrikstad kommune. Dette medfører behov for større andel av den kommunale rammen til virksomheten.

Barnevernet i Fredrikstad kommune yter tjenester til sårbare barn og familier, og behovet for tjenesten er stort. Ofte er det akutte hendelser som gjør at det må settes inn tiltak for å ta vare på de involverte. Dette gjør at det er vanskelig å estimere hva tjenesten vil koste årlig, men sett ut fra de siste tre årene, er det en utfordring mellom budsjett og faktisk drift på omtrent 15 millioner kroner. Det er iverksatt tiltak som kan redusere kostnadsbildet noe, men ikke tilstrekkelig til å kunne dekke inn dagens merforbruk. Dette er beregnet utover konsekvensene av barnevernsreformen.

Moderasjonsordninger i barnehager er knyttet til områdene gratis kjernetid, søskenmoderasjon og inntektsmoderasjon. Det vil over flere år være en økning i kostnadene til disse ordningene for kommunen. Deler av økningen skyldes utvidelser av ordningene de senere årene.

Det er et stort og økende antall barn med særskilte behov i Fredrikstad, og flere som blir anbefalt forsterket opplæringsarena i sakkyndig tilråding fra PPT enn hva vi har plasser til. Som følge av mangel på plasser i eksisterende tilbud, er det opprettet en ny forsterket læringsarena i ordinær skole i løpet av 2021. Dette krever økte ressurser i 2022.

De som ikke får plass på allerede opprettede alternative forsterkede tilbud, får sin opplæring i ordinær skole med omfattende tilpasninger der, både bygningsmessig, pedagogisk og organisatorisk. Elevene har ofte store vedtak om spesialundervisning og behov for medisiner, skjerming og tiltak som ikke inngår i det universelle opplæringstilbudet. Skoleetaten erfarer også årlig at familier med barn med store behov kommer tilflyttende til kommunen.

Budsjettmidler tilknyttet fagsystemet Vigilo må økes i takt med faktiske utgifter. Under koronapandemien oppstod et behov for å utvide avtalen med Vigilo med blant annet SMS-tjeneste for rask informasjonsdeling.

Som følge av høyere utgifter til transport og leirskole er budsjettet økt med 1 million kroner i 2022.

Prosjekt "Velferdsrab" er igangsatt i kommunen. Seksjonene for helse og velferd og utdanning og oppvekst samarbeider i dette prosjektet om å bedre kommunens tverrfaglige samhandling rundt barn fra lavinntektsfamilier. Seksjon for utdanning og oppvekst har gjennom prosjektet forpliktet seg til å bidra med 0,5 årsverk hvor innholdet i denne kompetansestillingen er å fungere som en investeringsleder som bidrar til å koordinere og samordne tjenester ut fra barnets og familiens behov. Denne stillingen ligger hos barnevernet.

Det har vært en kontinuerlig nedgang i antall flyktninger i Fredrikstad som har resultert i lavere inntekter/tilskudd (norsktilskudd og integreringstilskudd) til Fredrikstad internasjonale skole (FRIS). Dersom denne nedgangen fortsetter, må vi ta høyde for ytterligere lavere tilskudd. Det er stor usikkerhet knyttet til bosettingstallene for de nærmeste årene.

Det er også en skjevhet i tildelingsmodellen, som gir tilskudd for opplæring i norsk og samfunnskunnskap i tre år, mens innvandrere har rett til opplæring i fem år. Det er i dag få deltakere som venter på å begynne på norskkurs, og med begrenset grenseaktivitet kommer det få nye personer som skal ha norskopplæring. I tråd med færre egne innbyggere på norskkurs har FRIS i tillegg en større nedgang i deltakere på norskkurs som betales av andre kommuner eller betales av deltakeren selv. Samtidig har det vært en stadig økning i antall søkere til grunnskoleopplæring for voksne, hvor deltakerne har rettigheter etter opplæringsloven i et tilbud som må dekkes av kommunal ramme. Dette gjør det utfordrende å nedjustere driften på FRIS totalt sett.

Redusert integreringstilskudd til kommunen påvirker også andelen til ekstratiltak i grunnskolen, spesialundervisning og ekstra år i grunnskolen.

Tjenester til enslige mindreårige asylsøkere har fått kraftig reduksjon i integreringstilskudd de siste årene, og vil i årene framover også reduseres betraktelig. Med ny barnevernsreform kommer et økt og utvidet ettervern, som betyr at denne brukergruppen har krav på tjenester fra barnevernet opp til og med 24 år.

Skoleetaten har fått, og benyttet, tilskudd til implementering av LK20 i 2020 og 2021. Grunnet koronapandemien har arbeidet med dette blitt forsinket, og implementeringen vil fortsette i 2022. Ettersom prosessen vil pågå videre i kommende år, er vi fortsatt i en overgangsperiode som krever ressurser til dette arbeidet. Med lavere statlige øremerkede tilskudd til formålet må en større andel omprioriteres innenfor rammen.

Noe av den samme utfordringen framkommer i overgangen fra analoge til digitale læremidler. Samtidig avhenger dette også av framdriften i digitaliseringsstrategien til kommunen. På nåværende tidspunkt har alle elever ned til og med 4. trinn 1:1 digitale enheter. Det innebærer at småskoletrinnet, 1.-3. trinn, fortsatt må benytte en større andel analoge læremidler, i hovedsak engangsbøker.

Andre mindre kostnadsposter:

Psykososialt kriseteam er nytt fra 2019 og har tidligere ikke vært lagt inn i budsjett. Driften og utgiftene knyttet til teamet deles med Seksjon for helse og velferd. For Seksjon for utdanning og oppvekst er det innenfor rammen satt av 160 000 kroner til dette arbeidet i 2022.

Nordic Safe Cities er et internasjonalt nettverkssamarbeid Fredrikstad kommune har deltatt i de senere årene. Målet er å jobbe forebyggende mot ekstremisme og radikalisering, og samarbeide med andre storbyer med samme utfordringsbilde. Medlemsavgiften splittes mellom Seksjon for utdanning og oppvekst og Seksjon for helse og velferd. Det er lagt inn 60 000 kroner i budsjett for 2022 for å dekke dette.

Innsparingstiltak/økte inntekter

<i>Tall i tusen kroner</i>	2022	2023	2024	2025	Konsekvenser / kommentarer
Omstilling pedagogisk fagteam/ PPT	-3 000	-4 500	-5 000	-5 000	Igangsett arbeid i samarbeid med PP-tjenesten. Vurderes lagt inn som del av prosjekt #Bærekraft25
Justere bemanning i tråd med bemanning og pedagognorm barnehage	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	Minimal bemanning utover lovpålagt minstekrav. Bemanningsnormen stiller krav om minimum én ansatt per tre barn under tre år og én ansatt per seks barn over tre år. I tilfeller med spesielt krevende barnegrupper er det i enkelte tilfeller vært bemanning utover dette. Bortfall av denne ekstra bemanningen vil medføre økt belastning på personale og barnegruppen, og kan medføre økt sykefravær.

Etat tjenester til barn og familier – bedre samhandling og samkoordinering internt i etat og seksjon (#Bærekraftsarbeid) Mulige innsparinger og være: - Reduksjon av dyre tiltak som plasseringer utenfor hjemmet. - Reduksjon av sykefravær. - Lavere turnover - Reduksjon av dobbeltarbeid f.eks. hos både skole, helsestasjon og barnevern - Mindre belastning hos de barn og familier som mottar tjenester - Mindre møtevirksomhet/bedre ressursutnyttelse	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	Tettere samhandling mellom de ulike virksomhetene og på tvers i UO. Dette for å koble inn de ulike aktørene tidligere enn hos de barn og familier som trenger tjenester fra oss, og på den måte bidra til at vi kan redusere bruk av dyre tiltak og jobbe mer forebyggende og redusere tilfeller av dobbeltarbeid.
Omstilling og nedjustering av drift av Tjenester bolig for enslige mindreårige asylsøkere	-13 000	-13 000	-13 000	-13 000	Omstilling av Tjenesten for mindreårige asylsøkere gjøres gjennom å tilpasse tjenesten til dagens behov. Det innebærer blant annet en endring fra aktiv til hvilende nattevakt, avvikling av to boliger, og reduksjon i antall årsverk. Noen ansatte vil få nye oppgaver som er pålagt gjennom ny oppvekst/ barnevernsreform der av økt ansvar for ettervern.
Læremidler/ lisenser	- 1 200	- 1 200	- 1 200	- 1 200	Det er et pågående arbeid i skoleetaten for å etablere en tydeligere strategi for hva slags digitale lisenser og læremidler Fredrikstad kommune skal benytte framover. Vi er nødt til å stramme inn slik at mest mulig kjøpes inn sentralt, og slik at tilbudet av læremidler er relativt likt fra skole til skole.
Nedjustering av tilbud FRIS	- 3 800	- 3 800	- 3 800	- 3 800	Nedgang i budsjettet til FRIS følger av naturlig reduksjon i deltakere, men også en opprydding i tjenestetilbud som ikke er initiert under den myndighet og ansvar som er tillagt FRIS. Dette innebærer • Redusert budsjett til opplæringstiltak og ledelsen • Tiltak initiert av samarbeidsparter som et programtiltak fjernes • Fjerne tiltak hvor deltaker heller kan inngå i målgruppen for nye tiltak

					• Avvikling av kantinedrift
Økte refusjoner NAV-avtale FRIS	- 1 500	- 1 500	- 1 500	- 1 500	I 2020 ble det lovpålagt for NAV (i fylkeskommunens regi) å kjøpe tjenester knyttet til deltakere på norskkurs kommunalt fremfor fra private aktører. Estimatet for refusjoner knyttet til denne avtalen øker i budsjettet for 2022.
Sum i anslåtte beløp	-30 500	-32 000	-32 500	-32 500	

Det er foreslått konkrete innsparingstiltak for 34,2 millioner kroner. Resterende utfordringer på cirka 4,25 millioner kroner møtes med:

Videre arbeid med å utvikle tiltak og prosjekter innen program *#bærekraft25*. Direktørens ledergruppe jobber sammen med hovedtillitsvalgte i seksjonen med å stake ut videre kurs på grunnlag av alle innspill som har kommet inn etter arbeidsverkstedene med ansatte og ledere i uke 35 og 36. Blant annet handler tiltakene om at vi skal jobbe mer med å få til bedre koordinering og samhandling i og mellom tjenestene og seksjonene våre, samt at vi skal arbeide videre med digitalisering og effektivisering av arbeidsprosesser.

Erfaringsdeling og læring mellom virksomheter. Basert på analyser av kostnadsnivå identifiseres virksomheter som driver kostnadseffektivt. Lærdom fra disse overføres til alle sammenlignbare virksomheter.

Langsiktige tiltak:

Barnehager med større barneantall og bedre tilrettelagte bygg gir en mer effektiv drift og reduserte utgifter per barn. Framtidig innretning av barnehager og barnehagestruktur bør hensynta dette for å sikre kostnadseffektiv drift. Det jobbes kontinuerlig med å drive mest mulig effektivt innenfor dagens struktur gjennom erfaringsoverføring mellom enheter og identifisering av beste praksis.

I forbindelse med plan for skolebygg 2021–2031 vil framtidig skolestruktur og anbefalinger bli beskrevet. Dersom skolestrukturen i kommunen endres til færre og større virksomheter, vil det gi en mer kostnadseffektiv skoledrift.

Nye/endrede egenbetalinger og gebyrer

Dagens moderasjonsordninger i SFO for lavinntektsfamilier 1.-4. trinn og gratis SFO for 5.-7. trinnselever med særskilte behov videreføres på lik linje med fjoråret. På ordinær egenbetaling foreslås det en prisøkning på 200 kroner, per måned, i tillegg til lønns- og prisvekst for hel plass. De

Øvrige plasstilbudene prisjusteres i henhold til vedtektene for SFO. Satsene for ekstra oppholdsdager i ferier, samt ved at barn blir hentet for sent i skolefritidsordningen, videreføres på samme nivå som i 2021.

Kultur, miljø og byutvikling

Satsinger og utfordringer

Et mangfoldig tilbud innen kultur og idrett gjør samfunnet vårt rikere. Vi vil videreutvikle de kulturtilbudene vi har, og styrke den kulturelle grunnmuren i kommunen.

Deltagelse i idretten skaper fellesskap, gjennom gode opplevelser og verdifull fysisk aktivitet. Uten de frivillige organisasjonene ville mange oppgaver vært uløste, og byens sosiale og kulturelle liv ville vært fattigere.

Bystyret vil arbeide for en langsiktig og bærekraftig utvikling. Vi vil iverksette kraftfulle tiltak og håndheve de ulike miljøstandardene.

Fredrikstad vokser og forandrer seg i høyt tempo. For at byen skal bli et enda bedre sted å bo, må vi styre byutviklingen tydelig og forutsigbart. Det er viktig med en trygg by og levende lokalsamfunn.

Bystyret hever alderen for leiepriser for idrett fra 19 år til 20 år.

Skiklubben har søkt om tilskudd til et tredelt prosjekt som vi foreslår å innfri i budsjettet. Anlegget er blitt et flott tilskudd til marka og som siste byggetrinn vil klubben i løpet av 2022 forsøke å supplere anlegget med parkeringsplass, VA-ledning fram til anlegget og toalettbygg. Vi anser dette som en god investering i rekreasjon og folkehelse.

Kommuneplanens samfunnsdel – Fredrikstad mot 2030 – har som mål at det skal være godt å leve, godt å skape og godt å møte framtiden i Fredrikstad, og er knyttet opp mot de tre bærekraftmålene; sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Seksjon for kultur, miljø og byutvikling har et bredt seksjonsovergrepende ansvar for kommunens måloppnåelse innenfor alle tre bærekraftmålene.

Helseoversikten for 2019 viser at den sosiale ulikheten i helse er vår største folkehelseutfordring, og at ulikhetene øker. Levekårskartleggingen for 2020 bekrefter forskjeller i ulike levekårssoner, og kommunens folkehelseprofil tilsier at vi har større utfordringer knyttet til helse og levekår enn landsgjennomsnittet. Hverdagsaktiviteten er redusert, og Fredrikstad har en av de laveste andelene av syklende og gående i landet. For å snu denne trenden må kommunen satse tyngre på å fremme fysisk aktivitet og mobilitet. Likeså må det satses tyngre for å forebygge utenforskap i samfunnet, hvor kommunen har et særlig ansvar for å tilrettelegge for gode lokalsamfunn rike på aktiviteter og tilbud som bidrar til deltagelse og inkludering. En sterkere satsing på dette forebyggende arbeidet vil kunne gi samfunnsøkonomiske besparelser på sikt.

Kommunen står i en krevende økonomisk situasjon, og mange av seksjonens tjenesteområder har begrenset med ressurser sammenlignet med andre kommuner. Det er behov for å peke ut tydelige innsatsområder slik at arbeidet i større grad svarer opp det utfordrings- og mulighetsbildet som kommuneplanen tegner. Kommuneplanen peker særlig på sosial ulikhet i helse og behovet for at Fredrikstad må tiltrekke seg nye næringer og arbeidsplasser som de største utfordringene.

Kommunedirektøren vil i planperioden konsentrere innsatsen og ressursbruken inn mot følgende områder som bystyret har pekt på:

- Helhetlig oppvekst
- Områderrettet innsats
- Aktiv by

- Bærekraftig kulturarv
- Næringsvennlig kommune
- Klimavennlig kommune

Seksjonen skal ikke stå for alle leveranser innenfor disse områdene, men har en seksjonsovergripende rolle i å koordinere og spisse innsatsene for en samlet kommuneorganisasjon.

I løpet av planperioden skal seksjonen også ha hovedansvar for planleggingen og gjennomføringen av prosjektet og byeventet The Tall Ships Races Fredrikstad 2023, som vil kreve at flere av seksjonens og kommunens ressurser må styres inn mot prosjektet i perioden 2022–2023.

Sosial bærekraft

Kommuneplanens samfunnsdel skisserer som mål for sosial bærekraft at alle skal ha mulighet til å mestre hverdagen og realisere sitt potensial.

En av kommuneplanens strategier er at vi skal gi alle innbyggere mulighet til å delta i kulturaktiviteter. I planperioden er det lagt opp til å opprettholde de kommunale kulturtjenestene. Et kompetent og tilgjengelig kultur- og aktivitetstilbud er viktig for å sikre aktive og samfunnsdeltakende barn og unge. Samarbeidet mellom oppvekstsektor og kultursektor om blant annet satsingen på kulturskoletilbud i SFO-tiden, samt kulturskolepedagogenes samarbeid med barnehagene om dans og musikk som del av barns språk- og motorikkutvikling, skal videreføres og styrkes. Seksjonen skal også jobbe målrettet med kommunikasjon og satsinger på økt hverdagsaktivitet knyttet til skolehverdagen. Skolen er den viktigste konteksten for barn og unge i deres hverdag, og kommunedirektøren vil legge til rette for et forsterket fokus på å skape mer åpenbare og sammenhengende rammer for barn og unges *helhetlige oppvekst*. I dette ligger at seksjonen skal ta et større ansvar på tvers av seksjonene i å koordinere arbeidet med å fremme skolebygg som 24/7-bygg, styrke skolen som nærmiljøaktør, samt sikre skolens tilstøtende infrastruktur som gode nærmiljøarenaer.

Levekårskartleggingen for 2020 bekrefter forskjeller mellom de ulike levekårssonene i kommunen vår, og forskjellen mellom ulike områder øker. Fredrikstads strategi for områdesatsing danner utgangspunktet for kommunens arbeid i levekårsutsatte områder. Dette arbeidet må styrkes gjennom en mer konsentrert og koordinert ressursbruk og innsats. I 2022 vil det etableres et større program for *områderettet innsats*. Programmet skal blant annet bidra til økt samhandling mellom ulike fagområder og ulike deler av den kommunale organisasjonen, for å øke måloppnåelsen innenfor den områderettede innsatsen. Kommunens boligpolitikk som skal utformes i boligplanen blir også et viktig virkemiddel i dette arbeidet.

Det er en omforent forståelse i samfunnet om at mer fysisk aktive mennesker kan gi store samfunnsøkonomiske besparelser i årene som kommer. Kommunen er blitt partner i Global Active City, og sertifiseringsordningen skal gjennom etableringen av et program for aktiv by, bidra til økt samhandling og en helhetlig struktur i arbeidet med å fremme fysisk aktivitet og mobilitet i årene framover. Økt fokus på aktiv mobilitet og tilgangen til å bruke byrommene til fysisk aktivitet blir sentralt. I dette ligger også en offensiv satsing gjennom sykkelprogrammet, samt et sterkt fokus på fysisk mobilitet i areal- og samferdselsplanleggingen

Fredrikstad har en unik historisk Gamleby, men også en stolt arbeider- og industrihistorie, hvor anerkjente arkitekter har utformet særegne bolig- og næringsområder gjennom tidene. Den omfattende urbaniserings- og fortetningsprosessen Fredrikstad står overfor, stiller krav til en god gjennomføring som ivaretar de trekkene som viser byens historiske utgangspunkt, utvikling og egenart. Ved å prioritere kulturarven vår kan vi skape en levende by med egenart og tydelig identitet, og med byrom som innbyr til besøk, opphold og aktivitet. Seksjonen skal følgelig legge til rette for en *bærekraftig kulturarv*. I dette ligger at kommunen både skal implementere en strategi og ferdigstille reguleringsplan for Gamlebyen, samt utforme en kulturminneplan for forvaltning og utvikling av våre

kulturminner- og miljøer. En videre satsing på kommunens kulturminnefond vil også være et viktig redskap i arbeidet.

Økonomisk bærekraft

Kommuneplanens samfunnsdel skisserer som mål for økonomisk bærekraft at Fredrikstad og Nedre Glomma er en foretrukket næringsdestinasjon i Osloregionen, hvor verdiskaping og arbeidsplasser prioriteres. Kommunen har selv satt seg et mål om at sysselsettingsveksten skal være relativt større enn befolkningsveksten.

Kommunen vil jobbe for å få en vekst som tilfører flere arbeidsplasser med variert arbeidskraft og kompetanse til kommunen. Seksjonen må se på summen av de kommunale tjenestene som tilbys til næringslivet og sikre at de samlet bidrar til måloppnåelse om økt næringsetablering. Dette arbeidet vil fra 2022 bli organisert i et program for *næringsvennlig kommune*, med mål om at kommunen skal bli en bedre tilrettelegger og samarbeidspartner for lokalt næringsliv.

Miljømessig bærekraft

Kommuneplanens samfunnsdel skisserer som mål for miljømessig bærekraft at Fredrikstad er en grønn by, som møter lokale og globale miljø- og klimautfordringer med bærekraftige løsninger.

Seksjonen skal jobbe for at kommunens samlede innsats bidrar til at alle skal kunne ta gode valg og at vi blir en *klimavennlig kommune*. Det er en sterk sammenheng mellom utforming av byen og tettstedene rundt, og de valg folk gjør av reisemåter, som igjen påvirker utslipp av klimagasser. Klimautfordringene krever derfor endringer i bo- og mobilitetsvaner. Aktiv mobilitet, og satsing på sykkel, er vel så viktig for den miljømessige bærekraften som det er for den sosiale. Seksjonen har en viktig rolle som samfunnsutvikler og har ansvar for areal- og transportplanlegging. Dette legger grunnlaget for framtidige klimakutt. Kommuneplanens arealdel er det viktigste verktøyet kommunen har for å sikre ønsket boligutbygging og ivaretagelse av naturmangfold og landbruksområder, og seksjonen har startet opp arbeidet med å rullere denne. Videre vil arbeidet med å få på plass en bypakke fase 2 for Nedre Glomma ha høy prioritet. Bypakke Nedre Glomma er en viktig lokal tiltakspakke i arbeidet med å nå nullutslippsmålet.

Økonomi

<i>Tall i tusen kroner (i 2022-kroner)</i>	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ramme 2021	181 632	181 632	181 632	181 632
Netto endringer i vedtatt økonomiplan 2021–2024	-15	5 365	5 365	5 365
<i>Rammeendringer</i>				
Driftsmidler til Arena Fredrikstad		-4 375	-4 375	-4 375
Driftsmidler interkommunalt anlegg		-1 041	-1 041	-1 041
Overføring av kommunelege til Seksjon for helse og velferd	-1 363	-1 363	-1 363	-1 363
Rammeoverføring fra Seksjon utdanning og oppvekst DKS	359	359	359	359
Økte inntekter	-600	-600	-600	-600
Effektivisering administrasjonsutgifter og lønn	-1200			
Effektivisering anskaffelser	-744	-744	-744	-744
Endring bystyret	650	650	650	650
Netto ramme	178 719	179 883	179 883	179 883

1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

Endringer i vedtatt økonomiplan 2021–2024 gjelder avsatte driftsmidler til Arena Fredrikstad og interkommunale idrettsanlegg. Midlene er tatt ut av seksjonens budsjett som følge av foreløpige

uklarheter rundt periodisering og størrelser på driftsfølgervirkningene av investeringene. Kommunedirektøren vil komme tilbake til dette gjennom egne politiske saker.

I henhold til bystyrets vedtak i *Plan for legetjenesten 2019–2026*, er kommuneoverlegeressurs overført fra Seksjon for kultur, miljø og byutvikling til Seksjon for helse og velferd.

Det er gjort en rammeoverføring fra Seksjon for utdanning og oppvekst på bakgrunn at kommunen får lavere egenandeler til Den kulturelle skolesekken. Forslag til omprioritering av disse midlene framkommer lengre ned i dokumentet.

Videre er seksjonens ramme foreslått justert ned med 1,8 millioner kroner i 2022, for å bidra til kommunens samlede budsjett. Seksjonen forventer økte inntekter i våre publikumstjenester, da vi etter halvannet år med pandemi forventer å kunne ta ut potensialet i den økte innsatsen på markedsføring. Seksjonen forventer at inntektsøkningen vil gjelde for hele planperioden og kan bidra til program *#bærekraft25*. Videre vil seksjonen i 2022 ha innsparinger knyttet til planlagte vakanser og naturlige avganger.

Med bakgrunn i en innkjøpsanalyse i regi av prosjekt Bedre innkjøp legger budsjettet til grunn en innsparing i seksjonen på 0,7 millioner kroner.

Rammen til Seksjon for kultur, miljø og byutvikling styrkes med 0,65 millioner i planperioden. Bystyret anbefaler kultur- og miljøutvalget å bruke midlene slik i 2022:

- Leiepriser for idrett fra 19 år til 20 år: 0,65 millioner

Bystyret setter også av engangsmidler for 2022:

- 0,7 millioner kroner til engangstiltak for kunst- og kulturfeltet. Det legges til grunn at pengene rettes mot kulturskolen, men det er opp til utvalget å finne innretning på tiltaket.
- 0,8 millioner kroner til innvilgelse av søknad fra skiklubben

Midler til drift av Arena Fredrikstad, interkommunale idrettsanlegg, ridesenter, Trosvikhallen, samt Fredrikstad kommunes egenandel i en eventuell Bypakke fase II, er foreløpig ikke innarbeidet i økonomiplanperioden. Summen av forannevnte tiltak vil kunne få svært stor innvirkning på kommunens og seksjonens prioriteringer i driftsbudsjettet framover.

Bruttotall

<i>Tall i tusen kroner (I 2021-kroner)</i>	Justert budsjett 2021 ¹⁾	Budsjett 2022
Brutto utgifter	402 227	328 030
Brutto inntekter	145 920	149 311
Netto resultat ²⁾	256 307	178 719

Noter: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.
2) Forskjeller mellom vedtatt og justert budsjett gjelder i hovedsak vedtatte engangsstyrkinger av tilskudd til eksterne aktører i 2022, for eksempel gjennom næringsfondet eller lokalsamfunnsfondet.

I tillegg kommer engangsbevilgning med i sum 1,5 millioner kroner.

Seksjonen har i hovedsak videreført budsjettene til etatene og virksomhetene. Alle vakante stillinger vurderes før tilsetning og en del stillinger vil kunne få noe endret innhold for å ivareta seksjonens samlede behov og en strammere prioriteringer av innsatsområder i planperioden.

Omprioriteringer og nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet innenfor rammen

Seksjonen fikk i budsjettet for 2021 bestilling om å styrke innsatsen i klimaarbeidet med én stilling, som skulle innarbeides innenfor vedtatt ramme. Stillingen dekkes over midler satt av til utredninger knyttet til areal- og samferdselsplanlegging. Det er behov for midler til flere utredninger knyttet til

rullering av arealplanen og til samferdselsplaner i 2022. Dette vil bli dekket av restmidler fra avsluttede eksternt finansierte prosjekter, som har vært avsatt på fond. Volumet av planer som skal utarbeides er stort, og seksjonen vil framover vurdere å effektivisere enkelte av disse prosessene.

Kulturskolen styrkes med 400 000 kroner. Midlene skal benyttes til kulturskolens opptrappingsplan og breddeprogrammene SuperSFO og Kulturbarnprosjektet, i samarbeid med Seksjon for utdanning og oppvekst. Videre skal Fritid i Fredrikstad styrkes med 100 000 kroner for å kunne opprettholde dagens driftsnivå. Midlene dekkes av at kommunen fra 2022 har fått reduserte kostnader knyttet til *Den kulturelle skolesekken*, etter at Viken fylkeskommune har gjennomgått kommunenes egenandeler og utjevnet disse, noe som kommer tidligere østfoldkommuner til gode.

I 2022 vil det etableres et program for områderettet arbeid, hvor det skal ansettes en egen programleder til satsingen. Stillingen finansieres av lønnsmidler etter naturlige avganger i miljø- og byutviklingsetaten.

Seksjonen har økt tilskuddsordningen for idrettslag og anlegg med 250 000 kroner, i tråd med vedtak fra kultur- og miljøutvalget. Dette dekkes over økte inntekter fra utleien av Fredrikstad stadion, med bakgrunn i at Fredrikstad Fotballklubb har rykket opp en divisjon og dermed betaler en høyere husleie.

Det ble i forbindelse med budsjettet for 2020 satt av 500 000 kroner til frivillighetsdrevet fritidsklubb på Rolvsøy. Dette tiltaket er foreløpig ikke kommet i stand. Kommunedirektøren vil jobbe videre med initiativtakerne med mål om å finne løsninger på dette. Dersom tiltaket ikke kommer i stand har bystyret tidligere lagt til grunn at midlene skal styres mot kommunens fritidsklubbtilbud. Kommunedirektøren har følgelig foreslått at midlene kan omdisponeres til et målrettet ferie- og aktivitetstilbud for barn og unge, som en del av en sterkere satsing på områderettet arbeid. Ferietilbud var en stor suksess i 2021 for mange barn og unge, og framstår med en åpenbar positiv kost-nytteverdi som et sosialpolitisk tiltak. Kommunedirektøren vil komme tilbake til prioriteringene i egen politisk sak.

Deler av midler avsatt til Hunnebunn foreslås omfordelt. Seksjonen skal i 2022 utarbeide ny handlingsplan for Hunnebunn. Det er gjennomført en rekke undersøkelser og disse vil legge grunnlaget for videre anbefaling av tiltak for å bedre vannkvaliteten. I påvente av resultatene fra undersøkelser og ny handlingsplan, vil det kun gjennomføres alge fjerning i Hunnebunn i 2022. Resterende midler avsatt til Hunnebunn omfordeler til tiltak knyttet til miljømålene i EUs rammedirektiv for vann og vannforskriften samt tiltak i sjørretbekker og dammer.

Økonomiske utfordringer og behov det ikke er funnet rom for i planperioden:

- Gratis ukentlig kulturskoledag
- Utredning og gjennomføring av nyttårsfeiring

Tilskuddsfond for kulturminner (Kommunens kulturminnefond) er tomt. I tråd med bystyrets vedtak om å få framlagt et forslag til styrking av fondet, foreslås det at fondet tilføres 1,5 millioner kroner ved å omdisponere midler fra Fredrikstad kommunes smart- og næringsfond.

Lokalsamfunnsfondet er tomt. Det legges fram politisk sak om revidering av fondets retningslinjer ved årsskiftet 2021/2022. Det foreslås at fondet tilføres 1 million kroner, ved å omdisponere midler fra Fredrikstad kommunes smart- og næringsfond.

Seksjonen har mottatt flere søknader inn mot budsjettet, som det normalt ikke er inndekning for å kunne imøtekomme innenfor etablerte tilskuddsordninger. Søknader det gjelder er:

- Skiklubben søker om 800 000 kroner i tilskudd til toalettbygg.
- Skiklubben søker om 450 000 kroner i tilskudd til vannledning for å sikre tilførsel av vann og øke produksjonshastighet av snø.
- Stiftelsen Østfoldmuseene søker på vegne av Stiftelsen Fredrikstad museum om investeringstilskudd til brannsikring av Elingaard med 2 500 000 kroner.
- Hvaler kommune søker om 250 000 kroner i driftsbidrag til Besøkssenter Ytre Hvaler.

- Fredrikstad kommune må i 2022 ta stilling til et eventuelt spleiselag for finansiering av et båtbyggerverksted/riggverksted på Isegran. Kommunedirektøren kommer tilbake til dette i politisk sak i 2022.

Nye/endrede egenbetalinger og gebyrer:

Regulering og byggesak

I påvente av nytt gebyrregulativ er prisene justert etter lønns- og prisvekst. Nytt gebyrregulativ vil bli lagt fram til behandling i bystyret i 2022.

Miljø og landbruk

Årsgebyr for tilsyn med mindre avløpsanlegg er økt utover pris- og lønnsvekst, da det er vedtatt at kontrollgebyret skal dekke alle kostnader knyttet til tilsynsaktiviteten. Det er et stort behov for å gjennomføre tilsyn med anleggene. Mange anlegg fungerer ikke som de skal, og i tillegg til ordinært tilsyn er det også behov for å følge opp forrige års tilsynsobjekter.

Det er blitt utarbeidet nye gebyrsatser for gebyrer vedtatt med hjemmel i forurensningsforskriften, kapittel 2, «Forskrift om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeid» og gebyrer vedtatt med hjemmel i forurensningsloven § 48, § 49, § 50, § 52 A om tilsyn med næringsavfall. Gebyrsatsene går over til timespris for medgått tid. Tidligere har det vært kun ett gebyr, uavhengig av tidsbruk.

Kulturhusene

Det ble vedtatt i bystyret i 2020 at kulturhusene skulle ha halv pris på utleie så lenge kravet om 1 meters avstand mellom besøkende var gjeldende. Nye leiepriser som ble innført for 2021 har derfor kun vært gjeldende fra høsten 2021 og utover. Det foreslås at prisene holdes uendret i 2022, for å stimulere til utleie.

For Blå Grotte er prisene oppjustert over lønns- og prisvekst. Prisene er justert etter sammenlignbare kulturhus i regionen. I tillegg er prisene for leie av lokaler oppjustert som følge av økte utgifter. Det er også blitt opprettet nye utleieobjekter: Rigging av bord og stoler i sal, leie av prosjektor og trådløse mygger. Utleieobjektene er blitt opprettet som følge av nye investeringer.

Biblioteket

Det er blitt utarbeidet en forenkling av prismodellen for biblioteket, for å tilpasses digital booking.

Leiepriser for Idrett

Prisene gjelder primært for organiserte lag/foreninger/grupper, hjemmehørende i Fredrikstad kommune, som bedriver idrett og aktivitet. For disse gruppene er trening på hverdager (kl. 15.00 – 22.00) og tildelt sesongtrening for barn/unge (til og med 20 år) gratis i driftssesongen. Det foreslås at prisene dobles for leietakere fra andre kommuner.

Enkelte priser for utleieobjekter som ikke har stått i egenbetalingsheftet har blitt lagt inn. Prisene er justert etter lønns- og prisvekst. Det er også blitt lagt til nye utleieobjekter for friluftsbadet som gjelder trening og idrettsarrangementer.

Offentlig bad

Dagens egenbetalingshefte gir lite rom for å utarbeide pakkeavtaler for aktiviteter i badene for større grupper/bedrifter. Med mål om å øke inntektene er det foreslått at pris settes etter avtale ved inngåelse av bedriftsavtaler, og for arrangementer og aktiviteter.

Kulturskolen

Prisene for kulturskolen er uendret. Bystyret vedtok en oppjustering over lønns- og prisvekst i 2020 for å få innført en reduksjonsordning for lavinntektsfamilier.

Kino

Prisene for kinoen er uendret, som følge av at pandemien har gitt to år med lite utleie.

Aktivitetssaler

Idrett, kor, korps og øvrige frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (til og med 20 år) i Fredrikstad kan leie aktivitetssalene gratis til trening og lavinntektsarrangement.

Det samme gjelder for barnehager på dagtid i de salene det er ledig tid, samt i de idrettshallene som på dagtid fungerer som gymsaler for sin nærscole.

Utleie av Lisleby samfunnshus og administrasjonsbygg

Kommunale møter og politiske partier benytter møterom uten kostnad.

Enkelte priser kan avvike med lønn- og prisvekst som følge av avrundinger.

Teknisk drift

Satsinger og utfordringer

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å sette av tilstrekkelig med midler til verdibevarende vedlikehold. Dette har vært et nedprioritert område, som bystyret ønsker å sette av økte midler til innenfor et stramt budsjett. Vi setter i tillegg også av 5 millioner kroner til vedlikehold i engangsmidler for 2022, totalt 7 millioner økning fra kommunedirektørens forslag.

Parkeringspolitikken, som ble lagt om i 2016, har gitt god effekt på sentrumshandel, vært et godt virkemiddel for at flere har valgt elektrisk bil, og vært en viktig del av en positiv byutvikling. Bystyret ønsker ikke å sette dette i spill med store endringer på nåværende tidspunkt, og foreslår flere endringer i egenbetalingsheftet.

Bystyret opprettholder dagens parkeringspolitikk med unntak av:

- Innføring av parkeringsavgift for el-bil i grønn sone (gateparkering).
- Innføring av parkeringavgift for el-bil i parkeringshus i tidsrommet kl. 00.00-06.00.

Vi ønsker et bredere kunnskapsgrunnlag før vi vurderer større endringer, men varsler allerede nå at det ved høyere fyllingsgrad i de lukkede p-husene vil kunne bli nødvendig å innføre betaling for el-biler.

Bystyret ønsker raskere avklaringer når det gjelder videre bruk av kommunens bygningsmasse ved utflyttinger etc., da bygninger som står uten en klar plan for bruk generelt vil forfalle og tape verdi.

Prøvedrift på ny fergestrekning, Bekkhus-Vaterland, i samarbeid med Hydrolift Smart City ferries, gjennomføres for å teste ut nytt fergemateriell. Dette er et innovativt og spennende utviklingsarbeid, og et godt eksempel på samarbeid med næringslivet for å møte framtidens utfordringer.

Seksjonen leverer lovpålagte tjenester som rent drikkevann, avløpshåndtering, innsamling av husholdningsavfall, drift av kommunale veier, brannforebygging og beredskap. I tillegg forvalter, drifter og vedlikeholder seksjonen infrastruktur nødvendig for et godt tjenestetilbud innen skole, barnehage, helse og omsorg, kultur og idrett, samt grøntområder, parkeringsforvaltning, byferger og gjennomføring av kommunens utbyggingsprosjekter.

I planperioden skal det fortsatt satses på tilrettelegging for syklende og gående, samt reduseres antall biler i sentrum. Satsingen på mer miljøvennlig drift, gjennom utskifting av fossilfrie biler, smarte løsninger innenfor energibesparelse og økt fokus på arealeffektive arbeidsplasser videreføres.

Seksjonen jobber med ulike planer og tiltak relatert til kommunedelplan for klima, både innenfor bygg- og anleggsområdet, transport og fortsatt fokus innen energiøkonomisering. Seksjonen viderefører arbeidet med å videreutvikle og profesjonalisere byggherreorganisasjonen, og etablerer videre rammer og kompetanse innen utbyggingsavtaler og forhandlingsområdet. Dette for å sørge for at kommunen er en profesjonell aktør innen større byutviklings- og transformasjonsprosjekter.

Fredrikstad kommune eier en betydelig eiendomsportefølje av formålsbygg, og leier inn flere større bygninger til kommunalt bruk. Strategisk eiendomsforvaltning er et satsingsområde hvor optimal og effektiv utnyttelse av arealene har stor økonomisk betydning for hele kommunen. Ved en optimal arealforvaltning kan utgiftene reduseres i planperioden.

Seksjonen skal være en pådriver for grønne arealer og biologisk mangfold. Naturmangfoldet skal bevares og utvikles. Klimaendringene har ført til økt fokus på overvannsproblematikk og gir også en økt slitasje på kommunal infrastruktur. Klimatiltak i forhold til overvann er tema i kommende kommunedelplan for overvann, som avgjørende planverk for å møte dagens og framtidens klimaendringer.

Mattilsynet setter krav til 100 prosent reservevanndekning hos kommunene. Fredrikstad kommune har et samarbeid med Sarpsborg kommune og med Movar (Mosseregionen), og får tilført reservevann ved behov. Det arbeides med hvordan kommunen skal klare å få tilstrekkelig mengde reservevann i en lengre periode, i et framtidsperspektiv med forventet befolkningsvekst. Dette arbeidet vil fortsette i tiden framover, og vil kunne medføre at det må settes inn tiltak i planperioden.

Fredrikstad kommune skal bygge et nytt avløpsrenseanlegg, og seksjonen samarbeider med FREVAR KF for å realisere et helhetlig avløpssystem, hvor også nødvendige avløpsledninger skal etableres som en del av dette. I tillegg videreføres satsingen på utskifting av kommunens vann- og avløpsnett i et stort omfang.

Sentrale myndighetskrav pålegger alle kommuner i Norge å ha en sorteringsordning for matavfall, og i Fredrikstad skal dette innføres innen utgangen av 2023. I 2022 planlegges det for et prøveprosjekt for matavfall. Fokuset for prosjektet er å kartlegge og planlegge beholderbehov, ruter og informasjonsbehov til innbyggere. Prøveprosjektet vil også ha fokus på brukerbehov og -tilfredshet.

Samøving med Sarpsborg brann- og feiervesen, de industrivern som er etablert på Øra industriområde, og videre arbeid med å utvikle de funn som identifiseres i beredskapsanalysen, blir viktige satsingsområder i planperioden. Det skal satses på «Prosjekt utleieboliger», som er et målrettet arbeid med brannforebygging i byens utleieboliger, tilsyn i Gamlebyen blir prioritert i 2022, samt oppdatering av eksisterende felles brann-ROS for Fredrikstad, Hvaler, Sarpsborg og Rakkestad. Utvikling av lysløypenett og turveier er en satsing på lavterskel friluftsliv. I et folkehelseperspektiv er det ønskelig å øke antall kilometer belyste turveier og det arbeides aktivt med dette. Seksjonen har driftsansvar for Glommastien, Kyststien, lysløypene (Fredrikstadmarka, Østsidenmarka, Gressvikmarka), samt mange lokale stier og løyper. Med økende fokus, krav til høy kvalitet, flere brukere, og et mer ustabilt klima (regnskyl mm.) øker utgiftene til vedlikehold av dekker, sideterreng og lysanlegg.

God tilgang på lekeplasser og aktivitetsanlegg i nærområdene er viktig for folkehelsen, og etterspørselen øker med fortetting og befolkningsvekst. Dette er anlegg som også fungerer som sosiale møteplasser og bidrar til integrering. Anleggene er omfattet av sikkerhetsforskrifter, og det kreves jevnlig kontroll og vedlikehold. Et økende antall slike anlegg vil derfor ha budsjett- og kapasitetsmessige konsekvenser.

Utvikling av gjestehavn og tilbud til bobiler i Fredrikstad sentrum ble vedtatt av bystyret i 2017. I 2022 planlegges det å investere videre i gjestehavn. Investerings- og driftskostnader skal dekkes av havneavgifter og salg av stasjonsplasser (båtplass). Det letes fortsatt etter løsninger for bobilparkering.

Byfergene er blitt et varemerke for Fredrikstad og et viktig transporttilbud både for kommunens innbyggere og for besøkende. Siden 2013 har fergetilbudet vært gratis, og antall passasjerer var i 2019 i underkant av 1,4 millioner. Koronapandemien førte til en reduksjon i antall fergepassasjerer, men vi forventer at antallet vil ta seg opp igjen og har et mål om rundt 1,5 millioner passasjerer per år.

Driften av byfergene finansieres gjennom tre ulike kilder; rammefinansiering, belønningsmidler og parkeringsinntekter, hvor utfordringen er spesielt knyttet til parkeringsinntektene. Kommunens klimasatsing med mindre trafikk i sentrum, mer tilrettelegging og plass til syklende og gående, betyr at parkeringsareal omdisponeres til gang- og sykkel, sykkelparkering og andre tiltak med hovedfokus

på gående og syklende. Parallelt er det nasjonalt og lokalt en bred satsing på overgang fra fossildrevne til fossilfrie biler. Et incitament for å øke andelen fossilfrie kjøretøy er gratis parkering på visse tider av døgnet og på visse lokasjoner. Gratis parkering øker andelen el-biler i sentrum, men gir også mindre parkeringsinntekter. Utfordringsbildet er at parkeringsinntektene er avtagende, mens ønsket om utvidet rutetilbud på ferge er voksende.

Seksjonen møter endrede økonomiske rammebetingelser og utfordringer, noe som vil påvirke drift og organisering innad i seksjonen. «Mer for mindre til flere» oppsummerer dagens situasjon, og vil være retningsgivende også inn i planperioden. Det er utfordrende med økende vedlikeholdsetterslep på våre formålsbygg og på det kommunale veinettet. For kommunens bygningsmasse ble det i 2020 avdekket et samlet vedlikeholdsbehov på over 1,9 milliarder kroner for de nærmeste 10 årene (ref. bystyrets PS-sak 176/20). Av dette utgjør vedlikeholdsetterslepet på kort sikt om lag 172 millioner kroner. I 2015 ble vedlikeholdsetterslep estimert til 363 millioner kroner. Ny rapport er under utarbeiding, men det er ingen signaler om at veivedlikeholdsetterslepet er redusert. I snitt overtar kommunen 2 700 meter med vei per år. Dette inkluderer innfartsparkering, gang- og sykkelvei og gater/veier som kommunen overtar til drift og vedlikehold.

Økonomi

Tall i tusen kroner (i 2022-kroner)	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ramme 2021	427 326	427 326	427 326	427 326
Netto endringer i vedtatt handlingsplan 2021–2024	-4 336	-5 405	-5 405	- 5 405
<i>Rammeendringer våren 2021</i>				
Arealendringer – overføringer fra andre seksjoner	206	206	206	206
Endring/effektivisering	-5 500	-2 500	-2 500	-2 500
Andel av innsparing anskaffelser	- 2 622	- 2 622	- 2 622	- 2 622
Styrking bystyret	9 700	11 700	11 700	11 700
Netto ramme	424 775	428 706	428 706	428 706

Note: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

Seksjonens ramme for 2022 er videreført fra gjeldende budsjett og økonomiplan. I budsjett og handlingsplan 2019–2022 ble det, på bakgrunn av en økonomianalyse, vedtatt et kostnadsreduksjonsprogram. For 2022 er denne kostnadsreduksjonen i teknisk drift på 4,34 millioner kroner.

Rammen til Seksjon for Teknisk drift styrkes med 9,7 millioner kroner i 2022, økende til 11,7 millioner kroner for 2023–2025 i tillegg til engangsmidler på 5,5 millioner kroner for 2022. Bystyret anbefaler teknisk utvalg å bruke midlene slik i 2022:

- Økt driftsramme vedlikehold: 2,0 millioner kroner + 5,0 millioner kroner (engangsmidler for 2022)
- Reversere endringer parkering: 7,7 millioner kroner
- 0,5 millioner kroner til universell utforming (engangsmidler for 2022)

Seksjonen har vurdert nye tiltak, aktiviteter og omprioriteringer og har innenfor rammen funnet rom for å sette av 0,2 millioner kroner til en utredning om samarbeid med Sarpsborg kommune om verkstedtjenester og bil- og maskinpark. Utredning av samarbeid innenfor renovasjon finansieres over selvkostbudsjettet.

Økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold er knyttet til arealendringer i barnehager og fjernarkiv.

Optimaliseringen av arealbruken, og reduksjon av innleid areal til administrasjonsbygg, er et av tiltakene fra kostnadsreduksjonsprogrammet som allerede er innarbeidet i rammene gjennom tidligere økonomiplaner. Areal til administrasjonslokaler har de siste årene hatt en netto økning. Det er spesielt på innleid areal økningen er størst, som omtalt i årsrapporten for 2020. Det er et midlertidig økt behov for areal for å tilrettelegge for ombygging og strukturendring. Når ombygging og strukturendring er ferdig, vil arealbehovet reduseres. Reduksjon i seksjonens rammer er allerede gjennomført, selv om effekten av mindre arealbruk ikke er fullt ut realisert. Effekten må sees i et langsiktig perspektiv.

Tilsvarende reduksjon er gjeldende for effektivisering og digitalisering av renhold og eiendomsdrift. Rammen er allerede redusert, uten at gevinsten er realisert. Den kortsiktige konsekvensen av ovennevnte tiltak uten gevinstrealisering, er færre vedlikeholdsprosjekter på formålsbyggene. På lengre sikt vil effekten av tiltakene i kostnadsreduksjonsprogrammet, forutsatt gjeldende ramme, gi seksjonen handlingsrom til vedlikehold av formålsbygg.

Med bakgrunn i en innkjøpsanalyse i regi av prosjekt Bedre innkjøp legger budsjettet til grunn en innsparing i seksjonen på 2,6 millioner kroner.

Bruttoutgifter og inntekter

<i>Tall i tusen kroner (i 2022-kroner)</i>	Justert budsjett 2021 ¹⁾	Budsjett 2022
Brutto utgifter	1 187 973	1 225 588
Brutto inntekter	762 185	800 813
Netto ramme	425 788	424 775

Note: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

I tillegg kommer engangsmidler med i sum 5,5 millioner kroner for 2022.

Belønningsmidler

Bypakke Nedre Glomma har inngått avtaler med Fredrikstad kommune om tiltak som får belønningsmidler i 2022. Følgende midler er tildelt:

- Driftstøtte fergetilbud (bypakka) 6,0 millioner kroner
- Utvikling fergetilbudet (bypakka) 1,5 millioner kroner

Tilskudd/spillemidler

For planperioden har seksjonen søkt tilskudd og spillemidler relatert til lekeplasser, trafikkisikkerhet og idrett. Beløpet for 2022 utgjør 1,42 millioner kroner.

<i>Tilskudd</i>	2022	2023
Tilskudd aktivitetsparker	758 000	600 000
Tilskudd aktivitetsparker for eldre, rundløype og treningstrapp Smertulia	-	300 000
Tilskudd til marint herreløst avfall	110 000	110 000
Tilskudd til rydding av stillehavsøsters	-	-
Tilskudd til forsterket innsats på friområder sommeren 2022	-	-
Diverse tilskudd på statlige sikrede friområder	100 000	100 000
Etablering av dypvannsmolok	450 000	-
Tilskudd utbedring av brygge friområder	-	-
Tilskudd etablering av benker	-	-
Total	1 418 000	1 110 000

Innsparingstiltak/økte inntekter

Tabellen nedenfor er en oppsummering av tiltak, økte inntekter og reduksjon i kostnader som seksjonen har lagt til grunn for balanse i 2022:

<i>Tall i tusen kroner</i>	2022	2023	2024	2025
Avvikle avgiftsfritak for gateparkering for el-biler i grønn sone	500	500	500	500
Differensiert parkeringsavgift for el-biler i parkeringsanlegg (50 prosent av ordinær avgift)	2 500	2 500	2 500	2 500
Redusert periode med avgiftsfri parkering i parkeringsanleggene, satt opphør av avgiftsfritak i Cityterminalen	5 800	5 800	5 800	5 800
Dykkertjenesten, kostnadsfordeling tilstøtende kommuner	300	300	300	300
Riktig oppregulering av festekontrakter	600	600	600	600
Økt avkastningskrav til boligforvaltning	2 500	2 500	2 500	2 500
Opphør av brøyting og drift av veilys langs private veier	1 400	1 400	1 400	1 400
Utsette og forskyve innvendige og utvendige vedlikeholdsoppgaver	1 000			
Justere nivået på eksterne serviceavtaler og tilhørende utbedringer	600	600	600	600
Utbytting av tekniske komponenter, sanitærutstyr og driftsmateriell reduseres til det som er strengt nødvendig. Utbedring av solskjerming reduseres og sykehjem prioriteres.	600			
Planlagte reansettelser er skjøvet ut i tid og opplæring, kurs, kjøp av verktøy og utstyr redusert til et minimum. Mindre bruk av vikarer og ekstrahjelp	4 970			
<i>Tall i tusen kroner</i>	2022	2023	2024	2025
Redusert husleie Cityterminalen	1 200	1 200	1 200	1 200
Andel av innsparing anskaffelser	2 622	2 622	2 622	2 622
Sum	24 592	18 022	15 522	18 022

Parkeringsinntektene er økt med 8,8 millioner kroner gjennom flere ulike tiltak, hvor noen gjelder el-biler, mens andre gjelder for alle. For el-bilene avvikles avgiftsfritaket for gateparkering i grønn sone og det innføres parkeringsavgift i parkeringsanleggene. Parkeringsavgiften er satt til 50 prosent av ordinær parkeringsavgift, som er i tråd med handlingsrommet i gjeldende vegtrafikklov. For alle parkerende vil dagens avgiftsfritak i Cityterminalen opphøre, og avgiftsfritaket i Apenesfjellet og St. Hansfjellet reduseres til kun å gjelde mellom klokken 16 og 21 på hverdager.

Fredrikstad brann- og redningskorps leverer dykkertjenester til omkringliggende kommuner og dekker store deler av kostnadene til tjenesten over eget budsjett. Det er lagt til grunn at deler av kostnadene kan dekkes inn via et spleiselag med de aktuelle aktørene.

Arbeidet med riktig oppregulering av festekontraktene intensiveres og prioriteres i 2022. Kommunen har økte kostnader der hvor kommunen er fester, og tilsvarende justering skal gjennomføres for de festekontrakter hvor kommunen er bortfester og hvor gjeldende lovverk åpner for en regulering av festeavgiften.

Forvaltningen av kommunale boliger gis et økt avkastningskrav på 2,5 millioner kroner. Det påvirker ikke husleien for leietaker, men er et effektiviseringskrav til boligforvaltningen.

I løpet av de senere årene er det bygget nye veier og plasser i Fredrikstad som kommunen har overtatt for drift og vedlikehold. Dette er driftet og forvaltet uten at budsjettrammer har økt. I den siste femårsperioden ble det overtatt i snitt cirka 2 700 meter nye kommunale veier hvert år og i femårsperioden før det var gjennomsnittslengden cirka 3 700 meter hvert år. Fredrikstad har driftsutgifter per meter kommunal vei på omtrent 100 kroner per meter. Tilgjengelige midler til drift og vedlikehold av det kommunale veinettet er begrenset, og det er ikke grunnlag for å gjennomføre brøyting og drift av gatelys på private veier. Opphør av et slikt tilbud vil åpenbart ha en konsekvens for de innbyggerne som berøres, men dette er ikke en kommunal oppgave og det er ikke lenger rom for et slikt tilbud. Kommunen ser seg nødt til å avvike ordningen.

Innvendig og utvendig vedlikehold er skjøvet ut i tid for å komme i balanse. Videre utsettes fasadevask og utbytting av tekniske komponenter, sanitærutstyr og driftsmateriell reduseres til det som er strengt tatt nødvendig. Dette kan gi estetiske utfordringer. Det kuttes i serviceavtaler og utbedringer som følger av serviceavtalene, med mål om å utføre disse oppgavene med egne ressurser.

I tillegg er kostnader til kurs, opplæring, juridiske tjenester og konsulenter gjennomgått og redusert, samt at stillingsbehov og vakanser er skjøvet ut i tid. Det er redusert nivå på gressklipping, renhold, automatisering av lysstyring og robotisering. Bruk av vikarer og ekstrahjelp reduseres. Dette gir en engangseffekt i 2022 og videreføres ikke utover i planperioden.

Budsjett 2021 for Fredrikstad Parkering AS viser et positivt resultat før skatt på 1,2 millioner kroner. Selskapet er et «single-purpose»-selskap etablert for å eie parkeringsareal, og overskuddet bør justeres slik at det dekker selskapets forpliktelser, og ikke bygger seg opp midler. Husleien til Fredrikstad parkering AS for Cityterminalen er derfor redusert med 1,2 millioner kroner.

Innføring av brukerbetaling på fergene har vært vurdert. Det vil kreve investeringer og etablering av billettløsninger som vil ta noe tid før det er på plass. Det er vurdert at deler av driftskostnadene for fergene kan dekkes inn med brukerbetaling. Et annet alternativ kan være ytterligere økning i parkeringsinntektene, ved at avgiftsfritaket i Apenesfjellet og St. Hansfjellet fjernes helt og at det innføres p-avgift for el-biler med 50 prosent av ordinær avgift. Dette alternativet er ikke lagt til grunn i framlagte budsjettforslag. Tilgjengelig parkeringsareal vil over tid bli redusert ved tilrettelegging for gående og syklende, fortetting av byrom og mindre tilgjengelighet for biler i sentrum.

Økonomiske utfordringer og behov det ikke er funnet rom for i planperioden

Det er ikke funnet rom for følgende i planperioden:

- Det er ikke funnet rom for å sette av tilstrekkelig med midler til verdibevarende vedlikehold. Anbefalt nivå er 170 kroner per kvadratmeter, noe som tilsier cirka 68 millioner kroner på kommunens formålsbygg. Dette er langt fra realiteten i kommunen, hvor i tillegg også den negative utviklingen er økende, med 13 millioner kroner i 2020, 12,3 millioner kroner i 2021 og nå 11,3 millioner kroner i 2022.
- Seksjonen har ikke funnet rom for å sette av ekstra midler til beplantning ved og på bygg/sykehjem. Seksjonen ivaretar sitt ansvar i forhold til drift og vedlikehold, som på eiendommene innebærer klipping og vedlikehold av busker, hekker, plener etc. Seksjonen vil benytte 2021 og 1. kvartal 2022 til å gjennomgå uteområdene på sykehjemmene i samarbeid med Seksjon for helse og velferd for å tilstandsvurdere og kartlegge eventuelle endrede behov for områdene og optimalisere vedlikeholdsplanen for uteområdene. Det vektlegges samarbeid mellom de ulike fagmiljøene for å sikre en faglig god gjennomgang og identifisere og gjennomføre riktig tiltak i tilknytning til beplantning ved kommunens sykehjem. Kostander til ivaretagelse av beplantning vil avhenge av det enkelte sykehjems behov og utforming, og det kan også bli behov for mindre investeringer.

Selvkostområdene

Kommunale gebyrer beregnes i samsvar med retningslinjene for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Områdene vann, avløp, husholdningsrenovasjon, feiertjenester og slamtømming (VARFS) er omfattet av selvkostregelverk. Selvkost er definert som den totale kostnadsøkning kommunen påføres ved å produsere disse tjenestene. Det vil si at ved beregning av selvkost inngår både direkte kostnader (ved aktuell virksomhet/tjenesteområde) og kalkulerede indirekte kostnader (påløpt i andre virksomheter/seksjoner).

Kapitalkostnader beregnes med 5-årig swap-rente pluss et tillegg på 0,5 prosentpoeng. Følgende rentesatser ligger til grunn for gebyrberegninger og prognose for fondsavsetninger.

Kalkylerente selvkost

Prosent	Etterkalkyle 2020	Budsjett 2021	Prognose 2021	2022	2023	2024	Budsjett 2025
Swap-rente	0,89 %	0,91 %	1,45 %	1,75 %	1,94 %	2,05 %	2,17 %
Tillegg	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %
Rentesats budsjett/kalkyler	1,39 %	1,41 %	1,95 %	2,25 %	2,44 %	2,55 %	2,67 %

Kommunale gebyrer for VARFS er beregnet med 100 prosent kostnadsdekning fra gebyrer. For å balansere svingninger i inntekter og utgifter har kommunen egne selvkostfond (bundne driftsfond). Overskudd fra tidligere år er i henhold til gjeldende regelverk, satt av til selvkostfond. Bruk av selvkostfond og avsetning til selvkostfond inngår i seksjonens driftsbudsjett og driftsregnskap.

Selvkostfond VARFS (bundne driftsfond)

Tall i tusen kroner	Saldo 31.12				Prognose saldo 31.12	
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vann	14 113	7 465	0	6 109	464	-3 418
Avløp	4 751	10 351	4 181	11 297	12 015	6 459
Renovasjon	10 225	12 877	12 109	3 090	6 022	4 716
Renovasjon slam	263	-212	324	876	873	840
Feier	1 761	1 912	2 617	3 146	2 585	1 412
Sum	31 113	32 393	19 231	24 518	21 959	10 009
Selvkostfond FREVAR KF	16 274	8 855	7 455	4 455		
Sum fond	47 387	41 248	26 686	28 973	21 959	10 009

For at eventuelt underskudd skal framføres til neste års selvkostberegning, det vil si dekkes over kommende års gebyrer, må kommunen ha gjort vedtak om dette før underskuddet oppstår.

Seksjonen styrkes innen lekkasjesøk for å skifte ut gammelt ledningsnett. Dette er tiltak som vil redusere kostnader innen andre områder av driften.

Det skal settes av 0,3 millioner kroner til en utredning om samarbeid med Sarpsborg kommune om renovasjonstjenester.

Videreføring av moderne innsamlingsløsninger som større og færre hentepunkter der flere husstander kan dele avfallsbeholdere, framfor tradisjonelle beholdere på bakken. Avfallssystemer under bakken er kostnadseffektive å drifte, samt at de gir estetiske og funksjonelle tjenester til innbyggere og samfunn.

Effekten på pumpestasjonene skal forbedres ved å optimalisere pumpestørrelser ved utskifting, og ved å vedlikeholde og oppgradere utvalgte pumpeledninger. En slik optimalisering vil kunne redusere energiforbruket, og dermed også føre til en kostnadsbesparelse.

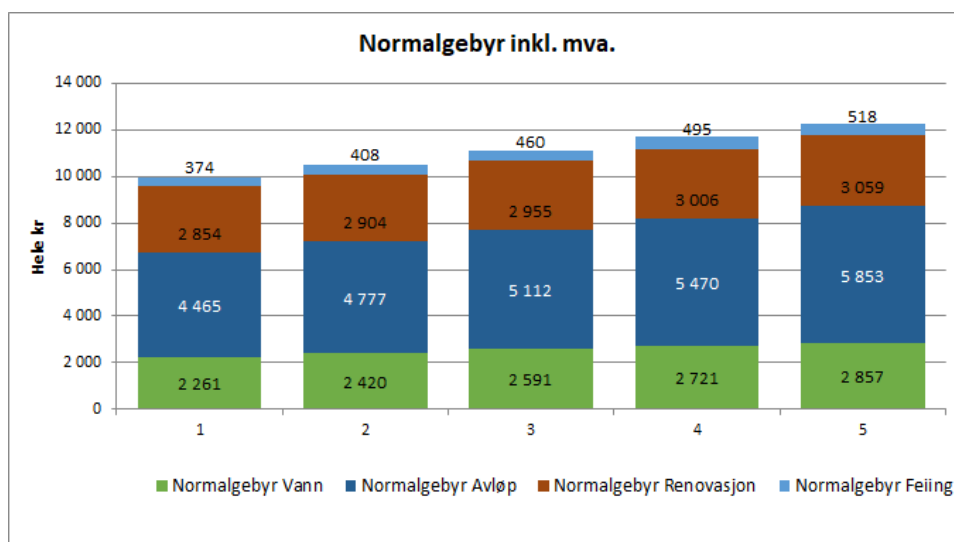
Nye/endrede egenbetalinger og gebyrer

Gebyrer for vann, avløp, renovasjon, slamtømming og feier er budsjettet med 100 prosent kostnadsdekning fra gebyrinntekter og bruk av selvkostfond. Gebyret for vann øker med 7,0 prosent, avløp øker med 7,0 prosent, renovasjonsgebyr økes med 1,8 prosent, mens gebyr for feier øker med 9,0 prosent. Gebyr for slamtømming øker med 2,0 prosent. Normalgebyret for vann, avløp, renovasjon og feier er basert på et årlig vannforbruk på 150 kubikkmeter og 140 liters renovasjonsdunk uten hjemmekompostering. For en slik normalhusholdning vil gebyrene utgjøre totalt 10 509 kroner, en økning på 555 kroner fra 2021, som tilsvarer 5,6 prosent.

En stor andel av kostnadene til Etat for vann, avløp og renovasjon skal dekke kjøp av tjenesteproduksjon fra FREVAR KF.

Sammenlignet med 2021 øker prisene fra FREVAR i 2022 med 7,2 prosent, som fordeler seg på følgende:

- Vannproduksjon: 5,0 prosent økning
- Avløpsrensing: 10,0 prosent økning
- Energigjenvinning: 2,5 prosent økning
- Drift av gjenvinningsstasjon: 6,7 prosent økning

Normalgebyr, utvikling fra 2021–2025.

Parkering

Dagens parkeringspolitikk opprettholdes med unntak av:

- Innføring av parkeringsavgift for el-bil i grønn sone (gateparkering).
- Innføring av parkeringsavgift for el-bil i parkeringshus i tidsrommet kl. 00.00-06.00 (pris som øvrige biler)

Kommunedirektørens sentrale staber

Virksomhetsstyring og økonomi
Innovasjon og utvikling

Satsinger og utfordringer

I budsjett for 2021 ble det lagt inn kutt i administrative kostnader på 5 millioner kroner, økende til 6 millioner kroner i 2022 og 10 millioner kroner fra 2023.

Bystyret ba kommunedirektøren om å gjøre en totalgjennomgang av organisasjons- og ledelsesstrukturen i kommunen, med hensikt å redusere kostnadene. Vi ser det arbeides med dette inn i 2022, men vi mener det er behov for ytterligere innstramming av administrative kostnader ut over det som ligger i kommunedirektørens forslag.

Bystyret foreslår et generelt kutt i administrative kostnader på ytterligere 2,15 millioner kroner i planperioden, ført på egen linje som effektivisering. Kommunedirektøren bes om å fordele dette nedtrekket på kommunens samlede administrative kostnader, og vi vil peke på ledelsesfunksjoner og kjøp og innleie av tjenester.

Bystyret er godt fornøyd med arbeidet så langt med prosjektet Bedre innkjøp, som forventes å gi betydelige innsparinger i planperioden.

Et krevende utfordringsbilde stiller krav til kompetente og nytenkende staber

Den sentrale stabsorganisasjonen skal legge best mulig til rette for gjennomføring av bystyrets samlede oppdrag og bestillinger, ved å være en kompetent og nytenkende stabs- og støttefunksjon for politisk og administrativ ledelse, og for de tjenesteytende enhetene. Kommunen står overfor et omfattende effektiviserings-, utviklings- og omstillingsarbeid, hvor vi må legge til rette for bærekraftig utvikling og sikre forsvarlig økonomistyring. Stabene skal være pådrivere i dette arbeidet, gjennom å bidra i strategiske, administrative og operative prosesser, og gi råd, støtte og veiledning til organisasjonen.

Den sentrale stabsorganisasjonen leder kommuneovergripende programmer og prosjekter

Den sentrale stabsorganisasjonen har en ledende rolle i det krevende omstillingsarbeidet som vil prege kommunen i de kommende årene. Ledelsen av program #bærekraft25 er lagt til stabene, noe som innebærer betydelig arbeid og ressurser knyttet til hele prosessen, fra å identifisere tiltak, gjennomføre analyser, utarbeide beslutningsgrunnlag, støtte implementering og omstilling, samt legge til rette for gevinstrealisering i hele organisasjonen. Dette arbeidet vil således omfatte store deler av virksomhetene i stabene, og beslaglegge betydelige ressurser.

I tråd med bystyrets bestilling vil stabene i 2022 lede en gjennomgang av organisasjons- og ledelsesstrukturen i kommunen, med hensikt å optimalisere driften og legge til rette for kostnadsreduksjon. Det er også startet opp et prosjekt Bedre innkjøp, for å møte kravene til innsparinger fra 2021 og framover. Tiltakene fra dette prosjektet er i ferd med å iverksettes, og forventes å gi betydelige innsparinger i planperioden.

Stabsorganisasjonen vil være under utvikling

Det jobbes kontinuerlig med videreutvikling av en kompetent, framoverlent og serviceinnstilt stabs- og støttefunksjon for å støtte opp under behovene til kommunen og sikre effektiv drift. Den sentrale

stabsorganisasjonen vil derfor også i 2022 videreutvikle organisering og samarbeid. Innovasjon og utviklingsarbeid bør fortrinnsvis basere seg på å hente inspirasjon og læring fra andre.

Strategiske satsingsområder videreføres

Kommunedirektørens sentrale stabsorganisasjon har følgende føringer for satsingsområdene:

- Strategisk ledelse, utvikling og omstilling av hele kommuneorganisasjonen.
- Program #bærekraft25.
- Virksomhetsstyring, effektivisering og endrings- og forbedringsarbeid.
- Utvikling av anskaffelsesprosessene, med sikte på økt effektivitet og innsparinger.
- En forutsigbar og kvalitetssikret økonomistyring.
- Digitalisering, robotisering, integrerte og helhetlige elektroniske løsninger.
- Omdømmebygging, aktiv kommunikasjon og klart språk.
- Kultur for samskapende innovasjon og tjenesteutvikling.
- Heltidskultur og heltid som norm.
- Helsefremmende og attraktive arbeidsplasser.
- Økt fokus på likestilling, inkludering og forebygging av diskriminering.
- Helhetlig og systematisk beredskapsarbeid.
- Internkontroll og eierskapsforvaltning.

Økonomi

Tall i tusen kroner (I 2022-kroner)	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ramme 2021	232 343	232 343	232 343	232 343
Netto endringer i vedtatt økonomiplan 2021–2024	-3 088	-2 865	-5 865	-5 865
<i>Rammeendringer</i>				
Korrigerende valg				3 000
Oppgaveendringer	-235	-235	-235	-235
Omdisponering av sentrale midler	2 000	2 000	2 000	2 000
Endring/effektivisering	-2 900	-4 000	-4 000	-4 000
Innsparing anskaffelser	-1 944	-1 944	-1 944	-1 944
<i>Endringer som følge av statsbudsjett 2022</i>				
Universell utforming IKT	518	518	518	518
Netto ramme	226 695	225 818	222 818	225 818

Noter: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

Hovedårsaken til endringer i vedtatt økonomiplan 2021–2024 er statliggjøringen av skatteoppkreverfunksjonen. I tillegg settes det av ekstra ressurser annet hvert år til gjennomføring av valg. De årene det ikke er valg, blir rammen redusert med tilsvarende beløp. I valgåret 2021 ble budsjettet for gjennomføring av stortingsvalget styrket med 0,3 millioner ekstra, grunnet smittevern hensyn.

Oppgaveendringer innbefatter overføring av 0,3 årsverk fra HR til Seksjon for helse og velferd (opplæring i legemiddelhåndtering).

Deler av den sentrale rammen/fellestjenester er budsjetteknisk omdisponert til stabsseksjonen, til bruk for lisenser og vedlikehold av felles fagsystemer for hele kommunen.

Innsparing i administrative kostnader med 2,15 millioner kroner er innarbeidet i kommunens fellesposter. Sentrale staber vil ta sin del av denne innsparingen.

Endring/effektivisering innbefatter blant annet:

- Bruk av fond og tilføring av midler til lærlingordningen.
- Omdisponering og frigjøring av ressurser internt i seksjonen og reduksjon av administrative utgifter. Oppnås gjennom effektivisering og digitalisering av løsninger, vurdering av framtidig bemanningsbehov, naturlig avgang og vakante stillinger/utsette reansettelser.
- Effektivisering som følge av program #bærekraft25.
- Finansiering av spleiselaget Søndre Viken interkommunalt politisk råd (IPR).
- Endrede rammebetingelser som følge av reduserte gebyrsatser på fakturerings- og innfordringsområdet.

Stabsseksjonens andel av kommunens innsparing på anskaffelser er i hovedsak innenfor IKT-området. Dette er en av tre kategorier hvor prosjektet Bedre innkjøp har analysert og beregnet kostnadsbesparelser for hele kommunen.

Rammen er styrket med bevilgning til omlegging av nettsider og mobilapplikasjoner. Dette er del av den nasjonale gjennomføringen av EUs direktiv om universell utforming av offentlige virksomheters nettløsninger (nettsteder og mobilapplikasjoner). EUs webdirektiv (WAD) er nå en del av norsk rett og trer i kraft fra 1. januar 2022. Innføringstiden er på et år, og nye krav gjelder fra 1. januar 2023. Seksjonen er, som i 2021, tilført omstillingsmidler til fire tjenstedesignere, som er ansatt i to-års engasjement og som arbeider med heltidssatsingen og program #bærekraft25.

Brutto utgifter og inntekter

<i>Tall i tusen kroner (I 2022-kroner)¹⁾</i>	<i>Justert budsjett 2021²⁾</i>	<i>Budsjett 2022</i>
Brutto utgifter	298 949	285 302
Brutto inntekter	57 142	58 608
Netto ramme	241 808	226 695

Noter: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.
2) Forskjeller mellom justert budsjett i 2021 og budsjett i 2022 gjelder i hovedsak bruk av sentrale midler til eiendomstaksering og fondsmidler til digitalisering av eiendomsarkivet, ekstrebevilgede midler til stortingsvalget, bruk av omstillingsmidler til implementering av innkjøpsanalyseverktøy og medarbeider på Kommunikasjon, overføring av 0,3 årsverk til Seksjon for helse og velferd samt bruk av formannskapetets disposisjonskonto.

I budsjettallene er det hensyntatt refusjon fra Viken fylkeskommune til kommunens lærlingordning. Årlig refusjon utgjør 10–12 millioner kroner.

Omprioriteringer og nye aktiviteter/tiltak som er innarbeidet innenfor rammen

Seksjonen har noen nye behov som må dekkes gjennom effektiviserings- og omstillingsarbeid. Dette gjelder oppgradering av Elements og Elements Drop, og anskaffelse av sekundær datalagringsenhet/frittstående arkivkjerne. Prosessen med nytt rekrutteringssystem starter i 2022 og innarbeides i eksisterende ramme. I tillegg er robotisering av fakturamottak, som har forenklet manuelle prosesser, lisenskostnader til innkjøpsanalyseverktøy og robotiseringstjenesten Fredrik-robot, innarbeidet innenfor rammen. Heltidssatsingen dekkes av fond og omstillingsmidler. Engasjement innenfor kommunikasjon dekkes av omstillingsmidler. Digitaliseringen av eiendomsarkivet dekkes av fond, og forventes ferdig i 2022.

Arbeidet med omtaksering av eiendomsmassen ferdigstilles i 2022. Det er avsatt sentrale midler til dette arbeidet.

Økonomiske utfordringer og behov det ikke er funnet rom for i planperioden

I en krisesituasjon er tidsfaktoren viktig. Det er kritisk å nå befolkningen og de som tilfeldig oppholder seg i et bestemt geografisk område med eksakt informasjon. Det er i 2021 kartlagt at det er behov for

å anskaffe et sikkert varslingssystem for utsending av slik informasjon, sett opp mot eksisterende systemer. Det er per i dag kun ett fullverdig system i det norske markedet, men det er flere systemer under utvikling. Engangskostnaden for et slikt system er estimert til 200 000 kroner, og årlig vedlikehold, opplæring, trening og øvelser utgjør 500 000 kroner (basert på vanlig bruk). Leverandøren ligger som opsjon i vår telefoniavtale med Phonero (Telia).

Egenbetalinger og gebyrer

Innfordringskostnadene settes på grunnlag av størrelsen på rettsgrunnlaget og er styrt av Stortingets vedtak om rettsgebyr, inkassosatser og forsinkelsesrenter. Det tas forbehold om prisjustering i Stortingets vedtak.

Skjenkeavgifter fastsettes av alkoholoven og reguleres hvert år. Satsene fastsettes i slutten av 2021 eller begynnelsen av 2022. Det er ingen endring i gebyret for ambulerende bevilling eller tilsynsavgift for salgssteder av tobakk.

Investeringer det ikke er funnet rom for i planperioden

Det er behov for en investering på 0,5 millioner kroner til etablering av kameraer i sentrum og sentrumsnære områder, inkludert Gamlebyen.

Optimalisere digitale innbyggertjenester. Det er behov for å gjøre endringer i kommunens CRM-løsning. Videre bør alle innbyggertjenester integreres med innbyggernes MinSide. De tekniske løsningene på CRM, MinSide og kommunens nettsider må også vurderes byttet ut eller optimaliseres. Samtidig bør det også vurderes å ta i bruk KS' Fiksplattform og MinSide. Estimert investeringsbehov er anslått til 700.000 kroner.

Fredrikstad kirkelige fellesråd

Satsinger og utfordringer

Fredrikstads kommuneplan – Fredrikstad mot 2030 – har som mål at det skal være godt å leve, godt å skape og godt å møte framtiden i Fredrikstad. Fredrikstad kirkelige fellesråd som samfunnsaktør skal bidra til dette gjennom å forvalte, organisere og videreutvikle folkekirken i Fredrikstad. Kirken er tilstede for innbyggerne i lokalsamfunnene og kirkelig aktivitet genererer i tillegg betydelig frivillighet. Kommune og kirke samarbeider, med innbyggerne i fokus.

Den norske kirke i Fredrikstad forsøker å møte innbyggerne med hjelp til livstolking og livsmestring gjennom sine kjernevirksomheter gudstjenester, begravelser, kultur- og konsertvirksomheter, omsorgs- og barne- og ungdomsarbeid.

Omsorgsarbeid

Fredrikstad har store utfordringer knyttet til utenforskap og psykisk helse. Levekårsindikatorene viser en systematisk skjevfordeling i helse hos befolkningen, og det er store geografiske forskjeller i kommunen. Kirken vil supplere kommunens innsats her ved å øke innsatsen for sårbare og marginaliserte grupper, ungdom og innbyggere som sliter med isolasjon og ensomhet.

Fredrikstad kirkelige fellesråd har fått tilsagn fra bispedømmerådet til en to-årig prosjektstilling som diakon. Diakonen skal ha ungdom og unge voksne som prioritert målgruppe, og skal arbeide på tvers av menigheter og bydeler. Diakonen skal bidra til å bygge fellesskap og skape trygge arenaer, videreutvikle og styrke samarbeidet med dialogforum og ha fokus på flerkulturelt arbeid. Bispedømmet oppretter samtidig en studentprest/byprest, som skal jobbe med gruppen ungdom og unge voksne, og sammen skal disse utvikle nye tiltak. Å øke denne delen av kirkens tjenesteproduksjon mobiliserer ressurser i lokalsamfunnet. Når det bygges nye nettverk og samarbeid på tvers utløser det enda mer frivillighet.

Vedlikeholdsetterslep og driftsmessige utfordringer

Fredrikstad har store verneverdige kirkebygninger og meget verdifulle instrumenter. Våtere klima gir nye utfordringer (lekkasje, råteskader). Det er et vedlikeholdsetterslep med behov for økte midler til forebyggende og verdibevarende vedlikehold av kirkebygg, kapellbygg og orgler. Kirkebyggene er kulturskatter med stor symbol- og identitetsverdi i lokalsamfunnet, og manglende vedlikehold over tid kan medføre ekstra store kostnader.

Gravplassforvaltning og grønt skifte

Endret klima gir også endrede utfordringer for driften av gravplassene. Økt nedbør og økt nedbørintensitet gir problemer med overvann på gravplassene; både utvasking av veier og gravfelt som står under vann. Mildere klima gir også lenger driftssesong og økt mannskapsbehov. Flere store prosjekter er under planlegging både på bygninger og gravplass. Det arbeides med å legge om til mer miljøvennlig gravplassdrift, gjennom redusert sprøyting, tilrettelegging for økt biomangfold og elektrifisering av maskinpark.

Administrative krav og forventninger

I planperioden er det behov for å styrke kirkeorganisasjonen for å imøtekomme framtidige utfordringer endrede rammebetingelser og krav om en mer effektiv folkekirke. Kirkevergen ser behov for en ytterligere innsats rundt og prioritering av ulike administrative oppgaver med fokus på forbedring av prosesser, ledelses- og organisasjonsstruktur, digitalisering og bruk av ny teknologi.

Prosess rundt ny kirkelig organisering, se punktet nedenfor, tar blant annet sikte på en mer effektiv forvaltning og ett felles arbeidsgiveransvar i en framtidig kirkeordning, men effekter av dette vil først kunne tas ut etter en nyorganisering, som tidligst kan skje fra 2024.

Kommunens finansieringsansvar for kirkelig virksomhet lokalt framgår av trossamfunnsloven §14 (tidligere Kirkeloven §15). I stedet for å gi tilskudd kan kommunen yte tjenester. Fredrikstad kommune og Fredrikstad kirkelige fellesråd har en tjenesteleveranseavtale fra 2003 som er under revidering. Avtalens innhold vil bestemme fordelingen mellom tilskudd og tjenesteyting. Avtalens innhold har stor innvirkning på hvor omfattende støttetjenester fellesrådet må bygge opp selv eller kjøpe eksternt.

Ny kirkelig organisering

Kirken er en kompleks organisasjon med ulike styringsorganer, stillingskategorier og egne folkevalgte. Alle kirkelige medarbeidere er ansatt i kirkelige organer, men på to ulike nivåer med to arbeidsgiverlinjer. Prestetjenesten organiseres ut fra bispedømme- og prostinivå, mens alt annet arbeid i lokalkirken organiseres på kommunenivå. Det nasjonale «Prosjekt kirkelig organisering» tar blant annet sikte på en mer effektiv forvaltning og ett felles arbeidsgiveransvar. Den nye trossamfunnsloven har gitt Kirkemøtet myndighet til å organisere kirken. Det legges opp til at Kirkemøtet skal fatte endelige beslutninger om organisering i 2023.

Økonomi

Tall i tusen kroner (i 2022-kroner)	2022	2023	2024	2025
Vedtatt ramme 2021	47 009	47 009	47 009	47 009

Note: 1) Alle tall er i 2022-kroner, det vil si at budsjettall for 2021 er justert med pris- og lønnsvekst på 2,5 prosent.

Fredrikstad kirkelige fellesråd driftes hovedsakelig via tilskudd som bevilges fra Fredrikstad kommune. I tillegg får fellesrådet flere faste tilskudd fra Borg bispedømme og mer prosjektbaserte tilskudd fra både Borg bispedømme samt andre aktører og diverse egenbetalinger og leieinntekter.

I handlingsplanperioden har kirken en økt satsing på omsorgsarbeid for sårbare og marginaliserte grupper, ungdom og innbyggere som sliter med isolasjon og ensomhet. Borg bispedømmeråd finansierer fullt ut en diakonstilling i en oppstartsfase, men etter hvert vil det gå over til ordinær delfinansiering. For å videreføre denne satsningen må kirken finne alternativ finansiering.

Kommunedirektøren forutsetter at nye behov og prioriteringer innarbeides innenfor rammen.

Økonomiske utfordringer og behov det ikke er funnet rom for i planperioden:

Økt vedlikehold av bygg
Klimatilpasning og grønt skifte på gravplasser
Styrking av støttetjenester

Investeringer

Kirkevergen foreslår at følgende prosjekter planlegges utredet, startet opp og/eller gjennomført i handlingsplanperioden.

- Fornyelse av orgel og gjennomføring av bygningsmessige og tekniske tilpasninger på orgelgalleriet og tårnrom bak orgelet i Kråkerøy kirke.
- Brannsikring i Gamle Glemmen kirke (delfinansieres ved tilskudd fra Riksantikvaren til automatisk slukkeanlegg i middelalderkirker.) Arbeidet er utsatt fra 2021 og planlagt startet i 2022.
- Etablering av nytt inngangsparti med universell utforming ved Borge kapell, med tilhørende overvannshåndtering av tilstøtende arealer.

- Personalbygg ved Onsøy kirkegård og Gressvik kirkegård gjennomføres i 2022-2023. Eksisterende bygningsmasse tilfredsstillende ikke kravene i henhold til arbeidsmiljøloven.
- Driftsbygg og parkering Torsnes..
- I flere av kapellene er det behov for en gjennomgang av kiste-kjølerommene med tanke på utbedring av teknisk oppbygning, kjøle- og varslingssystem.
- Rehabilitering av Leie kapell inkludert klokketårn. Fornyelse av pipeorgelet i Leie gravkapell planlegges i forbindelse med rehabilitering av kapellet.
- På Leie gravlund er det behov for ombygging av eksisterende prosesjonsvei hvor kravet til universell utforming blir ivarettatt.
- Utvidelse av Rolvsøy kirkegård kommer så snart jernbanetrase er bestemt.
- Planlegging av utvidelse av Onsøy kirkegård og Borge gravlund
- Maskiner og utstyr til kirkegårder og gravlunder
- Generell kapell- og kirkerehabilitering inkludert uteområder.
- Omfattende rehabilitering av Rolvsøy kirke med tårn, spir og fasader.
- Innvendig omfattende rehabilitering av Domkirken.
- Fornyelse og rehabilitering av pipeorgel i Domkirken. Avhengig av innvendig rehabilitering.
- Rehabilitering av Betania menighetssenter i Gamlebyen (mulig delfinansiering).
- Rehabilitering av menighetssal i Glemmen kirke (mulig delfinansiering).

Investeringer

Prosjektmodell og beskrivelse av hovedaktiviteter

Fredrikstad kommune har innført en prosjektmetodikk og et investeringsreglement, som skal brukes på alle investeringsprosjekter.

Reglementets formål er å tydeliggjøre hvordan kommunens egne investeringsprosjekter innen bygg og anlegg skal gjennomføres, samt klargjøre ansvar og roller i prosessen. Reglementet skal bidra til å ivareta kommunens interesser i spørsmål vedrørende bygge- og anleggsprosjekter. Videre skal reglementet sikre en mest mulig lik behandling av alle sakstyper innen virkeområdet. Det skal også tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt. Reglementet gjelder all planlegging og gjennomføring av kommunens egne byggeprosjekter, rehabiliteringsprosjekter og investeringer som gjelder kommunaltekniske anlegg og uteområder.

Prosjektmodellen:

Beskrivelse av hovedaktiviteter og leveranser

Foranalyse/utredning – fase 0

Behov/idé foreligger, men behovsutredning er ikke startet. Det er ikke avgjort om prosjektet skal gjennomføres. Denne fasen finansieres over driftsbudsjettet.

Behovsutredning og alternativanalyse – fase 1

Behovsutredningen skal identifisere, systematisere og så langt som mulig prioritere mellom de ulike behovene som eiere, brukere og andre berørte har for tiltaket. I alternativanalysen identifiseres alternative konsepter, som kan imøtekomme de behov, mål og krav som er definert for tiltaket. Deretter gjøres en grovsortering, før en sitter igjen med et håndterbart antall alternative konsepter som så analyseres nærmere.

Fasen avsluttes med beslutningspunktet valg av konsept, og angivelse av usikkert kostnadsanslag. Estimerer for tid og kostnader er usikre fram til gjennomført anskaffelse. Av hensyn til planlegging av finansiering og låneopptak i kommunens økonomi er det likevel behov for å innarbeide et foreløpig beløp i økonomiplanen. Usikre anslag som er tatt inn i økonomiplanen må forventes å kunne bli justert, og er ikke egnet for å evaluere planlegging og gjennomføring av enkeltprosjekter. For hele kommunens prosjektportefølje vil summen av usikre anslag likevel kunne gi et godt bilde av økonomiske konsekvenser av budsjettforslagene.

Skisse- og forprosjekt – fase 2

Etter skisseprosjektet tas det fram en kalkyle, og det gjennomføres en usikkerhetsanalyse for å fastsette prosjektets styringsramme P50, og prosjektets investeringsramme P85. P50 tilsvarer det beløpet som prosjektet med 50 prosent sannsynlighet kan gjennomføres innenfor, P85 tilsvarer det beløpet som prosjektet med 85 prosent sannsynlighet kan gjennomføres innenfor.

Prosjektene i økonomiplanen vedtas på P50, og differansen mellom P50 og P85 legges til en egen bufferbevilgning med en definert formel. Bufferbevilgningen disponeres av kommunedirektøren.

Prosjektgjennomføring – fase 3

Prosjektet er under gjennomføring i henhold til vedtatt P50. Fasen omfatter entreprenørkonkurranse og bygg- og anleggsutførelse, og avsluttes med overlevering.

Garantiperiode – fase 4

Prosjektet er overlevert og tatt i bruk. Fasen omfatter godkjennings-/garantiperiode.

Samlebevilgning

Investeringsramme som er avsatt til investeringer ved flere bygg og/eller enkeltanlegg eller anskaffelser, for eksempel rehabiliteringsmidler for tiltak ved ulike bygg, eller vann- og avløpsinvesteringer for oppfølging av vann- og avløpsplan. Det kan være utvikling, brukerdefinerte behov og lovpålagte tiltak.

Enkelte samlebevilgninger dreier seg om større utviklingsløp med mange delprosjekter, men som overordnet sett går gjennom de samme fasene som et enkeltprosjekt. Noen ganger vil slike delprosjekter bli så omfattende at de utvikler seg til egne prosjekter.

Program for disponering av samlebevilgninger behandles av teknisk utvalg.

Strukturen i investeringsoversikten og prosjektoversikten

Investeringene i dette kapittelet er strukturert etter følgende områder:

- Barn, familie og skole
- Kultur og fritid
- Helse, omsorg og velferd
- Bygg og eiendom
- Infrastruktur og samferdsel
- Vann, avløp, renovasjon og feier
- Kirke og andre religiøse formål
- Organisasjon, styring og utvikling

Prisregulering

Kommunedirektørens foreløpige estimer (usikre anslag) prisjusteres årlig, i henhold til deflator. Det samme gjelder prosjekter i skissefase med en beregnet P50.

Garantiavsetninger

Ved avslutning av enkeltprosjekter overføres budsjettramme til egen servicekonto, med inntil 2 prosent av budsjettet byggekostnad. Servicekonto benyttes til finansiering for utbedring av feil, som ikke kan henføres til entreprenører eller andre involverte parter, eller til andre nødvendige arbeider som ikke er gjort i byggefasen.

Utfordringer spesielt knyttet til investeringsprosjekter

Med mange investeringsprosjekter og et høyt investeringsvolum, vil risikoen knyttet til både framdrift og kostnader øke. Vi må ha et realistisk bilde av kapasitet og drift, men samtidig være rustet for framtiden med tanke på befolkningsvekst og byutvikling. Et godt forarbeid, med utredninger og analyser, vil være nødvendig for å legge til rette for de rette investeringene. Det vil dermed være nødvendig med driftsmidler til dette arbeidet.

Det blir i dette dokumentet presentert investeringer i de ulike fasene, med en kort beskrivelse av hver budsjettpost inndelt etter tjenesteområde. Tallene representerer netto beløp, hvilket vil si brutto investering fratrukket eventuelle tilskudd.

1. Barn, familie og skole

Tall i millioner kroner, netto	Fase	Budsjett	Økonomiplan		
		2022	2023	2024	2025
Inventar elevtallsøkning	S	0,5	0,5	0,5	0,0
IKT-investeringer skole	S	11,2	11,2	11,2	11,2
Gudeberg og ny Råkollen skole (tot 209,5 mill kr)	F2	5,1	99,0	96,4	0,0
Rolvsøy barnehage (tot 66,4 mill kr)	F4	0,6	0,0	0,0	0,0
Ombygging Ambjørnørd skole (tot 49,2 mill kr)	F3	4,6	0,0	0,0	0,0
Fredrikstadmarka barnehage – Veum (tidl Trollstua, 21 mill kr)	F3	0,3	0,0	0,0	0,0
Rød skole (Kråkerøy tot 75,8 mill kr)	F2	5,3	25,3	41,8	0,0
Lunde skole (tot 262,1 mill kr)	F2	5,1	143,7	109,3	0,0
Sum Barn, familie og skole		32,7	279,7	259,2	11,2

Prosjekter i fase 0 – foranalyse/utredning

Plan for skolebygg 2021–2031

Fredrikstad kommune er en vekstkommune, og antall barn og unge er økende. Det er behov for å sikre at det til enhver tid er riktig skolestruktur og skolekapasitet. Skolestrukturen og kapasiteten må tilpasses det til enhver tid gjeldende behovet, slik at vi bygger riktige bygg til riktig tid, på riktig sted, og bygger opp under ønsket arealutvikling.

Dagens skolestruktur henger i stor grad sammen med den tidligere kommuneinndelingen. Det er i dag manglende skolekapasitet i de fleste skolekretser i tettsteder og i byområdet. Spesielt mangler det skolekapasitet i byområdet, hvor det er planlagt at den største delen av framtidig boligbygging skal skje. Skoleutbyggingen bør støtte opp om målsettingen om at 60 prosent av boligbyggingen skal skje i byområdet.

Det er nødvendig å få på plass en god plan for skolebygg, med en hensiktsmessig skolestruktur, og som bidrar til bærekraftig kommuneøkonomi.

Plan for skolebygg 2021–2031 er forankret i Fredrikstad kommunes planstrategi 2021–2023. I tråd med planstrategien skal planen omfatte utredning og planlegging av riktig dimensjonerte og framtidsrettede skolebygg.

Plan for skolebygg skal være en plan for kommunens skolestruktur og skolekapasitet framover, på kort og lengre sikt, og gi en samlet framstilling av alle skolebygg og alle planlagte og foreslåtte byggeprosjekter i Fredrikstadskolen fram mot 2031, både nybygg, utvidelser og rehabiliteringer. Plan for skolebygg skal være en kapasitetsplan, som samtidig skal bidra til høy kvalitet i opplæringen.

Plan for barnehagebygg 2021–2031

Plan for barnehagebygg 2021–2031 ble vedtatt i 2021. Planen beskriver videre barnehageutbygging og barnehagestruktur i Fredrikstad. Handlingsdelen av planen har behov for snarlig revidering.

Kommunens helsestasjoner

Det er kapasitetsutfordringer på flere av våre helsestasjoner. I tillegg har flere av byggene dårlig tilstand og egnethet. Det er behov for å utrede framtidig lokalisering og tjenestebehov, for å sikre gode tilbud til våre innbyggere i et langsiktig perspektiv. Midler til dette arbeidet må «sikres».

Det pågår kartlegging og planleggingsarbeid i 2021 for sentrum helsestasjon (tidligere Vestsiden og Kråkerøy helsestasjon), som har blitt samlokalisert.

Prosjekter i fase 2 – skisse- og forprosjekt

Gudeberg og ny Råkollen skole

For Gudeberg skole omfatter prosjektet nytt musikkrom, auditorium og nye lokaler til administrasjon, personalrom og lærerarbeidsplasser, samt å erstatte dagens skolepaviljonger. Råkollen skole skal bygges samlokalisert med Gudeberg skole. Detaljreguleringen ble vedtatt i bystyret i februar 2021 men ble deretter klaget inn til Statsforvalteren. Klagene ble ikke tatt til følge hos Statsforvalteren, og prosjektet kan derfor startes opp på nytt.

Prisjustert P50 er 209,5 millioner kroner, og P85 236,9 millioner kroner, inklusive mva.

Rød skole Kråkerøy

Det er behov for å erstatte dagens svartbygg på Rød skole Kråkerøy med et nytt bygg, som skal dekke behov for utvidelse til en to-parallell skole, med tilstøtende arealer som garderobes, grupperom og arealutvidelse av SFO-base. I tillegg kommer utvidelse av kontorarbeidsplasser og personalgarderobe. Det skal også utredes muligheter for flerbrukshall.

Reguleringsprosess pågår, samt geoteknisk vurdering av områdestabilitet med supplerende grunnundersøkelser. Det er gjennomført et mulighetsstudie med å utrede tre pluss tre alternativer med flerbrukshall, alternativt gymsal. Det er besluttet å gå videre med alternativ 2A og B.

Det foreligger kun et meget usikkert anslag, prisjustert til 75,8 millioner kroner, inklusive mva.

Lunde skole

Prosjektet Lunde skole omfatter utvidelse til to paralleller på alle syv klassetrinn og en stor aktivitetshall, rehabilitering og tilpasninger for skolens spesialrom samt fasiliteter for ansatte. Prisjustert usikkert anslag er 262,1 millioner kroner, inklusive mva.

Prosjekter i fase 3 – prosjektgjennomføring

Ambjørnrød skole

Prosjektet omfatter oppgradering og rehabilitering både utvendig og innvendig. I tillegg til byggteknisk arbeid skal det investeres i nye ventilasjonsaggregater, varmepumper og energibrønner, samt en ny brannsentral. Prosjektet har hatt en noe raskere framdrift enn antatt, og planlegges ferdigstilt ved årsskiftet 2021/2022 innenfor P50 på 49,2 millioner kroner, inklusive mva.

Fredrikstadmarka barnehage – Veum

Prosjektet omfatter rehabilitering og ombygging av tidligere Trollstua barnehage, og ble ferdigstilt sommeren 2021 innenfor P50 på 21 millioner kroner, inklusive mva. Offisiell åpning var 20. september. De utvendige lekearealene ble ikke omfattet av prosjektet, men gjerdet rundt lekearealet skal byttes ut vår/sommer 2022 og belastes prosjektet.

Samlebevilgninger (S)

Inventar elevtallsøkning

Det er en generell elevtallsnedgang i grunnskolen i Fredrikstad, og i henhold til befolkningsprognosene vil ikke dette snu før i 2032. Samtidig er det variasjoner mellom de ulike skolekretsene i kommunen, som gjør at det er behov for inventar ved vesentlige økninger i elevtall på enkelte skoler.

IKT-investeringer skole

Det er i digitaliseringsstrategien vedtatt 1:1 dekning med PCer for alle trinn i grunnskolen. I løpet av 2021 har alle grunnskoleelever i Fredrikstad ned til og med 4. trinn fått sin egen digitale enhet. Videre vil det innføres til 3. trinn i 2022, 2. trinn i 2023 og til sist 1. trinn i 2024. Investeringsbudsjettet for IKT-investeringer i skole er justert til 11,2 millioner årlig ut planperioden. Dette er det estimerte behovet for å kunne innføre og opprettholde en 1:1-strategi, hvor man fra 2024 kommer inn i en fast syklus med ny enhet i 1. trinn, 4. trinn og til sist 8. trinn, med forutsetning om at enhetene har en levetid på 3-4 år. Det er planlagt med nettbrett for de laveste trinnene, og deretter Chrome Books fra 4. trinn og oppover.

Prosjekter i fase 4 – garantiperiode

Rolvøy barnehage

Nye Rolvsøy barnehage ble ferdigstilt i juni 2021, med offisiell åpning 30. august. Barnehagen er på cirka 1600m² og er består av seks avdelinger med kapasitet til 114 barn og 30 ansatte. Barnehagen erstatter tidligere Rolvsøy barnehage, med fire avdelinger og 66 plasser totalt. Det er beregnet en 12 måneders prøvedriftsperiode, som vil strekke seg fram til juni 2022. Totalregnskap for prosjektet har en prognose mellom P50 på 66,4 millioner kroner og P85 på 73,1 millioner kroner, inklusive mva.

2. Kultur og fritid

Tall i millioner kroner, netto	Fase	Budsjett	Økonomiplan		
		2022	2023	2024	2025
Mindre anskaffelser, samt utskifting av instrument- og utstyrspark	S	2,0	1,0	1,0	0,0
Arena Fredrikstad (tot 620,1 mill kr)	F2	87,6	191,9	298,5	0,0
Tårnet på Isegran (tot 10,0 mill kr)	F2	6,5	0,0	0,0	0,0
Kunstgressbaner	S	23,2	0,0	0,0	0,0
Blå Grotte, kjøp av utstyr (tot 10,7 mill kr)	S	-3,9	0,0	0,0	0,0
Blå Grotte, ombygging og tilpasning (30,0 mill kr)	F2	1,0	27,0	0,0	0,0
Tak St. Croix (tot 6,9 mill kr)	F2	3,3	2,6	0,0	0,0
Flerbrukshall Trosvik skole (tot 117,7 mill kr)	F2	61,5	51,3	0,0	0,0
Ridesenter Bekkevold (tot 60 mill kr)	F2	6,2	51,3	0,0	0,0
Sum Kultur og fritid		187,5	327,8	299,5	0,0

Prosjekter i fase 0 – foranalyse/utredning

Kino

Bystyret skal i planperioden ta stilling til markedsposisjoneringen til Fredrikstad kino. Det er gjennomført en dialogkonferanse for å undersøke interessen i markedet for et eventuelt samarbeid om utbygging av flere kinosaler. Det vil legges fram en egen politisk sak om videre prosess i 2022.

Prosjekter i fase 2 – skisse- og forprosjekt

Arena Fredrikstad

Kommunedirektøren vil legge fram politisk sak til bystyret på nyåret 2022, med endelig investeringsforslag og framdrift. I kommunedirektørens dialog med Viken fylkeskommune er det kommunisert at fylkeskommunen legger til grunn en framdrift for Frederik II videregående skole slik den er vedtatt i fylkestinget i juni 2021. Budsjettet ligger inne med en prisjustert P50 på 620,1 millioner kroner, og er periodisert med tanke på tomtekjøp og prosjekteringskostnader i 2022.

Tårnet på Isegran

Bystyret har vedtatt anbefalt løsning for tårnet, med en total investeringsramme på 10 millioner kroner, inklusive mva. Det vises til vedtak i bystyresak 172/21 som legger premisser for investeringsbeslutningen.

Blå Grotte

Blå Grotte skal oppgraderes til en regional kulturscene. Arbeidet er delt i to faser, hvor fase 1 omfatter utstyrsanskaffelse for lyd, lys, bilde og scenemekanikk, og fase 2 omfatter ombygging og tilpasning. Fase 1 har et budsjett på 15 millioner kroner, inklusive mva., og ferdigstilles i 2021. Fase 2 har et prisjustert usikkert anslag på 34,1 millioner kroner, inklusive mva., og er planlagt ferdigstilt i 2023. Det er gitt tilsagn på spillemidler på 8,4 millioner kroner til hele prosjektet Blå Grotte.

St. Croix-huset

Prosjektet omfatter rehabilitering og heving av tak. St. Croix-huset har en særskilt vernestatus og en eventuell heving må gjennomføres i samråd med kulturminnemyndighet og relevante fagmiljøer. Budsjettet står foreløpig med et prisjustert usikkert anslag på 8,7 millioner kroner, inklusive mva. Prosjektet har mottatt 1,8 millioner kroner i spillemidler.

Flerbrukshall Trosvik

Det ble høsten 2021 gjennomført en tilbudskonkurranse, og det vil framlegges en politisk sak for endelig investeringsbeslutning. Budsjettet står foreløpig med et prisjustert usikkert anslag på 117,7 millioner kroner, inklusive mva.

Bekkevold natur- og ridesenter

Bystyret har vedtatt anbefalt løsning for ridesenteret med en øvre investeringsramme på 60 millioner kroner, inklusive mva, med liten ridehall for oppstalling av 30 hester. Det vises til bystyresak 174/21.

Samlebevilgninger (S)

Mindre anskaffelser instrument- og utstyrspark

Seksjon for kultur, miljø og byutvikling har behov for mindre anskaffelser som ikke har egne budsjettlinjer. Eksempler på dette er nytt lyd- og lysutstyr til kulturskolen og utlånsautomater på hovedbiblioteket.

Kunstgressbaner

Det avsettes midler til nye baner på Gressvik og Begby. Videre er det satt av midler til å skifte ut undervarme på Fredrikstad stadion og til å imøtekomme forurensningsforskriftens kapittel om utslipp og spredning av gummigranulat. Det siste gjelder investeringer i barrierer for å hindre spredning på eksisterende baner med granulat. Nye baner prosjekteres uten granulat.

3. Helse, omsorg og velferd

Tall i millioner kroner, netto	Fase	Budsjett	Økonomiplan			
		2022	2023	2024	2025	
Utstyr helse og velferd	S	3,0	3,0	3,0	0,0	
Velferdsteknologi	S	7,5	7,5	7,5	0,5	
Nye Onsøyheimen sykehjem (tot 310,2 mill kr)	F3	210,0	-127,4	0,0	0,0	
Bofellesskap – personalbaser og fellesarealer	S	18,5	24,5	15,0	0,0	
Furutun rehabilitering og tomt (tot 105,8 mill kr)	F1	2,6	92,3	0,0	0,0	
Nybygg og kjøpsramme boliger	S	94,7	54,5	47,9	11,2	
Sum Helse, omsorg og velferd		336,3	54,4	73,4	11,7	

Prosjekter i fase 0 – foranalyse/utredning

Plan for helse- og omsorgsbygg mot 2040

Planen er forankret i Fredrikstad kommunes planstrategi 2021–2023 og vedtatt i bystyret 17.6.2021. I tråd med planstrategien skal planen omfatte utredning og planlegging av riktig dimensjonerte og framtidsrettede helse- og omsorgsbygg, for å møte et økt behov som forventes framover mot 2030 og 2040. Planen omfatter både rehabilitering og nybygg, som skal sikre en bygningsmasse som er riktig dimensjonert, plassert og fleksibel for framtidens behov. Særskilte botilbud for personer med utviklingshemming og psykiske helseutfordringer omfattes ikke.

Planen har to deler:

Del 1 – Mål og strategier, som beskriver utfordringer og utviklingstrekk, gir en oversikt over dagens botilbud, presenterer tilstands- og egnethetsvurderinger av bygningsmassen, og foreslår mål og strategier for det videre utviklingsarbeidet. Dette utgjør planens kunnskapsgrunnlag og strategiske plattform.

Del 2 – Byggutvikling, som beskriver konkrete tiltak, som skal vurderes i perioden fram mot 2040.

Tiltak som foreslås i planen skal gi grunnlag for videre utrednings- og prosjekteringsarbeid, og skal følges opp i de årlige rulleringene av økonomiplan og budsjett.

Boligplan 2022–2030

Boligplanen er forankret i Planstrategi for Fredrikstad kommune 2021–2023, vedtatt av bystyret 17.06.2021. I tråd med planstrategien skal det være en plan for framtidig målrettet boligpolitikk og tiltak som skal tilrettelegge for godt boligsosialt arbeid og god utnyttelse av virkemidler og ressurser. Den skal beskrive boligpolitiske strategier og tiltak i planperioden, for hele boligmarkedet i kommunen, samt framtidige boligtilbud til alle innbyggerne. Boliger og tjenester i bolig for de grupper av befolkningen som har vansker med å skaffe seg, eller beholde en tilfredsstillende bolig på egenhånd, bør ha et særskilt fokus. Planen skal også omhandle kompetanseutvikling på det boligsosiale området, og foreslå tiltak og handling for å få opparbeidet best mulig kompetanse og bruk av denne.

Lokalisering Etat tjenester til funksjonshemmede

Utredning av færre og større lokasjoner med spesielt fokus på avlastnings- og aktivitetstilbudet. Arbeidet ses i sammenheng med temaplan Leve mitt liv – plan for livsmestring og levekår for mennesker med nedsatt funksjonsevne 2021–2028.

Omsorgsboligprosjekt for eldre (Holmen II)

I henhold til sak 51/20, behandlet av formannskapet 19.3.2020, skal det utlyses en konkurranse om boligprosjekt for eldre.

Både omsorgsboliger i kombinasjon med ordinære boliger for salg på det åpne markedet, og utleieboliger med tilvisings-/tildelingsavtale er anbefalte modeller. Begge modellene bidrar til å øke kommunens tilgang på egnede boliger, og medfører i prinsippet ingen kapitalbinding for kommunen (forutsetter videresalg).

Arealer til kommunalt dagsentertilbud, personalbase og/eller kantine, må dekkes av rammefinansierte midler. Behovet for dette må avgjøres etter en helhetsvurdering av leveransene.

Prosjekter i fase 1 – behovsutredning og alternativanalyse

Furutun – rehabilitering og tomt

Innenfor helse- og velferdsområdet er det påpekt noen viktige grep for å redusere kostnadsnivået i seksjonen. I etat tjenester til funksjonshemmede gjelder det blant annet tiltak som går på strukturendringer til færre og større lokasjoner, med spesielt fokus på avlastningstjenesten og dagtilbudene. Furutun er pekt på som aktuelt for et kompetansesenter for avlastning. Sak om renovering og oppgradering av bygget til slikt formål ble behandlet i bystyret 7. mai 2020. Det ble fattet vedtak om utsettelse. Det tas sikte på å fremme en sak på nytt tidlig i 2022. Prisjustert usikkert anslag er 105,8 millioner kroner, inklusive mva.

Prosjekter i fase 3 – prosjektgjennomføring

Nye Onsøyheimen sykehjem

Onsøyheimen sykehjem skal bygges på tomten til gamle Onsøyheimen sykehjem, som ble sanert i 2017. Det nye sykehjemmet blir på seks etasjer, med BRA på 12 459 m² og BTA på 14 605 m². Sykehjemmet vil bestå av 120 beboerrom, dagavdeling med 12 plasser, samt kafeteria for ansatte/beboere og lokalbefolkning.

Etter gjennomført entreprisekonkurranse og usikkerhetsanalyse for prosjektet, er prosjektets styringsramme P50 beregnet til 526,4 millioner kroner inklusive mva., og investeringsramme P85 beregnet til 543,4 millioner kroner inklusive mva. Det er gitt tilsagn fra Husbanken på 216,2 millioner kroner i investeringstilskudd.

Prosjektet gjennomføres som totalentreprise, som omfatter bygging av nytt sykehjem inklusive utomhusanlegg, samt opparbeidelse av nytt utomhusanlegg rundt eksisterende Onsøy rådhus. Dette i tillegg til utvidelse av vei fra Storveien og opp til ny parkeringskjeller, samt opparbeidelse og

rehabilitering av eksisterende sansehage. Planlagt ferdigstilling høsten 2022, med innflytting på nyåret 2023.

Samlebevilgninger (S)

Utstyr helse og velferd

Investeringer i utstyr som er kritisk og nødvendig for å klare driften i seksjonen, og for å sikre god flyt i tjenestene.

Velferdsteknologi

Midlene brukes til innføring av velferdsteknologiske løsninger i seksjonen. Etablerte løsninger skal utbres og nye løsninger skal på plass. Fokus framover vil være teknologi for hjemmeboende, både trygghet, mestring og medisinsk hjemmeoppfølging. Digitale tilsyn, og andre verktøy for økt trygghet og egenmestring i hjemmet, er en viktig faktor i kommunens arbeid med å gi innbyggerne mulighet til å bo hjemme lenger.

Det vil også vurderes velferdsteknologiske løsninger for andre boformer, som omsorgsboliger og institusjoner.

Bofellesskap – personalbaser og fellesarealer

De fleste personalbaser tilknyttet bofellesskapene i Etat tjenester til funksjonshemmede er bygget på starten av 1990-tallet, dimensjonert etter datidens krav til baser. Det er nå et stort behov for oppgradering, dels på grunn av alder, men også fordi det har blitt store endringer i krav til arealer, utforming og annet for å ivareta de ansattes behov. I tillegg er det på flere steder større bemanning nå enn da basene ble bygd. Eksempler på innmeldte behov er Haugeløkka, Torp og Borgarveien 9 og 11. Gjennomgang og prioritering av rekkefølge for oppgradering må gjennomføres før igangsetting. I 2022 vil det pågå arbeid med kartlegging og planlegging, samt oppstart av rehabilitering. I tillegg er det avsatt midler til en ny personalbase i forbindelse med boligprosjektet i Østheimveien, nærmere forklart under *Boliginvesteringer – nybygg og kjøpsramme*.

Østsiden eldresenter i Borgarveien 1-3 skal rehabiliteres. Rammen til prosjektet er på 46 millioner kroner, inklusive mva. (P50). P85 er beregnet til 47,5 millioner kroner, inklusive mva. Prosjektet omfatter både ombygging og oppgradering av leiligheter, fellesarealer og inngangsparti. Finansieringen er delt 50/50 på ramme- og selvfinansierte midler.

Boliginvesteringer – nybygg og kjøpsramme

Denne samlebevilgningen er selvfinansiert og omfatter boliger til vanskeligstilte, både kommunale utleieboliger og omsorgsboliger. Et godt boligsosialt arbeid får positive konsekvenser for måloppnåelse innen arbeid, helse, utdanning og integrering.

Husbanken gir tilskudd til utleieboliger der kommunen sannsynliggjør at prosjektet bidrar til flere egnede kommunalt disponerte utleieboliger og en mer formålstjenlig boligmasse.

Husbankens investeringstilskudd skal stimulere kommunene til å fornye og øke tilbudet av omsorgsboliger for personer med behov for heldøgns helse- og omsorgstjenester. Dette er selvfinansierende investeringer, som dekkes gjennom husleie.

Et av prosjektene finansiert med investeringstilskudd er boligprosjektet i Østheimveien, et borettslag med 7 omsorgsboliger og en personalbase. Planen er at to av boligene beholdes av kommunen, mens resterende boliger selges til beboerne. Kommunen ønsker å bygge etter et bo-konsept med utgangspunkt i en eie-modell for personer som normalt er livslange leietakere på boligmarkedet. Kontrakt med entreprenør er signert, og antatt ferdigstilling er høsten 2022.

4. Bygg og eiendom

Tall i millioner kroner, netto	Fase	Budsjett	Økonomiplan		
		2022	2023	2024	2025
Bygningsmessige endringer, brukertilpasset	S	3,0	3,0	3,0	0,0
Bygningsmessig rehabilitering og påkostning	S	34,1	20,7	19,9	1,3
Digitalisering og robotisering	S	3,0	0,3	0,3	0,0
SD-anlegg (Sentral Driftsstyring)	S	5,5	2,5	2,5	0,5
ENØK	S	15,0	10,0	10,0	6,0
HMS og lovpålagte påkostninger	S	2,0	0,0	0,0	0,0
Uteanlegg og lekeplasser	S	13,4	5,0	2,5	0,0
Eiendomsutvikling					
Næringsarealer, TD	S	1,5	1,5	1,5	0,0
Boligarealer, TD	S	3,6	3,6	3,6	0,0
Sum Bygg og eiendom		81,0	46,5	43,2	7,8

Prosjekter i fase 0 – foranalyse/ utredning

Brannstasjon

Utredning av om dagens brannstasjon kan benyttes videre, og hvordan dette kan løses organisatorisk. Vil pågå fra november 2021 til april 2022, og planlegges framlagt for politisk behandling medio 2022.

Samlebevilgninger (S)

Bygningsmessig endring, brukertilpasning

Investeringsbehovet er avhengig av brukerspesifikke endringsbehov som vanskeligjør konkrete prosjekter. Det må likevel avsettes investeringsmidler dersom slike behov melder seg.

Bygningsmessig rehabilitering og påkostning

Det er planlagt flere prosjekter i 2022 knyttet til rehabilitering og oppgradering av eksisterende formålsbygg. Det forventes at investeringsaktiviteten i Byggutvikling er høy gjennom hele planperioden, slik at det tilstandsbaserte rehabiliteringsarbeidet lever opp til vedtatte normer.

HMS og lovpålagte påkostninger

Det er nødvendig å opprettholde et handlingsrom i planperioden for uforutsette pålegg som kan oppstå fra bruk eller myndighet knyttet til HMS og arbeidsmiljø.

Næringsarealer

Salg næring forventer i mindre grad å komme til anvendelse i kommende planperiode, sammenliknet med foregående planperiode. Innløsning næring forekommer uregelmessig og det er ikke planlagt konkrete investeringer på nåværende tidspunkt.

Boligarealer

Salg av bolig er avhengig av antall henvendelser fra boligfestere som anmoder om lovpålagt innløsning av festetomt. Innløsning bolig er aktuelt i økonomiplanperioden dersom man kommer til enighet med grunneiere om innløsningsvilkår.

Uteanlegg og lekeplasser

Det planlegges oppgradering av uteanlegg i tilknytning til formålsbyggene, herunder lekeområder, rekreasjonsområder og øvrige utomhusanlegg.

Digitalisering og robotisering

Renhold og Eiendomsdrift planlegger investeringer knyttet til driftsmaskiner som bidrar til økt effektivitet i forhold til manuelle operasjoner, eksempelvis robotklippere og robotiserte renholdsmaskiner, håndholdte enheter og IOT-sensorer.

SD-anlegg

Det planlegges investeringer i bygg med gammel og utdatert automatikk, slik at en høyere andel anlegg kan kontrolleres fra driftssentralen.

ENØK

Det planlegges ENØK-investering i eksisterende bygg med kortest mulig nedbetalingstid. Målet er at årlige investeringer skal bidra til å redusere energiforbruket med 1 MWh. Hovedsatsing neste år er mer effektive varmeanlegg. Det er også planlagt noe investeringer i fornybar energiproduksjon.

5. Infrastruktur og samferdsel

Tall i millioner kroner, netto	Fase	Budsjett	Økonomiplan		
		2022	2023	2024	2025
Biler, maskiner	S	8,4	6,1	6,3	4,1
Elvebredder, fergeleier, kaier, brygger og broer	S	3,3	4,8	1,5	1,5
Parker, grøntområder, lekeplasser og nærmiljøanlegg	S	3,6	9,0	2,8	2,1
Trafikksikring	S	8,4	6,0	6,0	4,0
Gatelys	S	15,0	3,0	2,0	2,0
Rehabilitering av veier	S	44,0	21,0	21,0	21,0
Ny vei Floa (totalt 20 mill kr)	F3	2,0	0,0	0,0	0,0
Biogassstasjon (tot 26,3 mill kr)	F3	2,0	0,0	0,0	0,0
FMV-vest, infrastruktur	S	4,2	0,0	0,0	0,0
Stordammen (tot 15,3 mill kr)	F2	7,5	6,0	0,0	0,0
Sikringstiltak ras og skred	S	2,0	3,0	3,0	3,0
Utstyr brannstasjon	S	2,9	1,0	0,7	0,0
Øvningsfelt brann	S	3,0	0,0	0,0	0,0
Ny el-ferge 1 (tot 26,2 mill kr i 2021 – rebudsjetteres)	F3	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny el-ferge 2	F2	5,0	21,2	0,0	0,0
Ny båt (skjærgårdstjenesten)	S	6,5	0,0	0,0	0,0
Infrastruktur ferger	S	32,7	6,0	17,0	0,0
Sykkelplan	S	10,0	5,0	5,0	5,0
Ombygging automater til billettløs betaling (selvfinansiert)	S	1,0	1,0	1,0	0,0
Sum Infrastruktur og samferdsel		161,4	93,0	66,2	42,7

Prosjekter i fase 0 – foranalyse/utredning

Infrastruktur FMV-vest

Det planlegges for oppstart av prosjekt «Felles infrastruktur FMV-vest». Det utarbeides felles formingsveileder i samarbeid med Jotne AS, Værste AS og Viken fylkeskommune for parker, gater og plasser på FMV-vest, og kostnader for prosjektering og realisering fordeles på grunneiere. Fredrikstad kommune blir grunneier på FMV-vest når tomt for Arena Fredrikstad kjøpes, og vil da bidra forholdsmessig som angitt i de avtaler som framforhandles mellom øvrige grunneiere og kommunen.

I tillegg til dette så skal det etableres et nytt fergeleie på FMV 1 området som er avsatt til Frederik II og Arena Fredrikstad. Felles infrastruktur FMV-vest blir et stort og krevende prosjekt hvor det blant annet for Parkgata fra rundkjøring ved Værstebua til Sagparken/Sveiseparken kan stilles krav til finansiering og sikring av opparbeidelse før Arena Fredrikstad og Frederik II tas i bruk. Bruk av utbyggingsavtale og avtale etter anleggsbidragsmodellen avklares. Det må påregnes videre investeringer for realisering av felles infrastruktur i år 2022 og år 2023, men det er for tidlig å angi kostnad for dette.

Prosjekter i fase 1 – behovsutredning og alternativanalyse

Infrastruktur framtidens ferger

I PS 111/18 vedtok bystyret den 20. september 2018 i saken Offentlig forsknings- og utviklingskontrakt (OFU) – framtidig fergemateriell, at det skal etableres et forprosjekt som skal legge til rette for en eller flere offentlige forsknings- og utviklingskontrakter. Forprosjektet er nå gjennomført og vil bli etterfulgt av et prosjekt som skal se på framtidens fergedrift i Fredrikstad. Framtidens fergemateriell må sees i sammenheng med framtidens fergeruter og arbeidet med temaplanen framtidens fergetilbud i Fredrikstad, vedtatt i planstrategien.

Prosjekter i fase 2 – skisse- og forprosjekt

Stordammen

Dammens tilstand er ikke godkjent av NVE iht. damforskriften og damsikkerhet. Arbeid med prosjektering og utarbeidelse av konkurransegrunnlag for rehabilitering av dammen er i sluttfasen. I nordenden grenser Stordammen inntil Stordamsmyra naturreservat/vernet område (våtmark), som eventuelt kan kreve særtiltak allerede under videre prosjektering.

Det foreligger et prisjustert usikkert anslag på 15,3 millioner kroner, inklusive mva. Dersom en usikkerhetsanalyse viser at anslaget er for lavt, vil det bli utarbeidet en egen sak for budsjettvedtak. Det er ønske om oppstart i august 2022 med ferdigstilling i juni 2023.

Prosjekter i fase 3 – prosjektgjennomføring

Ny vei Floa

Teknisk utvalg vedtok oppstart av investeringsprosjekt *Ny vei Floa*, i møte den 14.10.2020. Prosjektet er delvis fullført, men det gjenstår oppføring av en støttemur. Budsjettet for prosjektet er justert ned i samsvar med totalprognosen på 20 millioner kroner, inklusive mva.

Biogasstasjon

Prosessanlegg for biogass er under etablering, og vil etter planen være i drift høsten 2021. Anlegget skal forsyne renovasjonsbiler og andre kommunale kjøretøy på biogass med drivstoff. Kommunens vaskeri skal også benytte biogass fra anlegget. Det er planlagt en fyllestasjon for eksterne biler, for å gjøre det mulig for eksterne bedrifter og private å velge mer miljøvennlig drivstoff ved anskaffelse av kjøretøy, i tråd med kommunens klimasatsing. Det er for omsøkte midler fra Viken fylkeskommune lagt til rette med en kulvert for senere å kunne legge rør for forsyning av flytende biogass til langtransport. Anlegget er lokalisert i tilknytning til nytt garasjeanlegg i Tomteveien, og vil bli gjennomført innenfor P85 på 26,3 millioner kroner, inklusive mva.

Samlebevilgninger (S)

Sykkelplan

Fredrikstads sykkelprogram planlegger i 2022 strategiske tiltak, store og små infrastrukturtiltak, samt maskininnkjøp. Det er to finansieringskilder til tiltakene: kommunens investeringsmidler og statlige belønningsmidler gjennom Samferdselsdepartementet.

Sikringstiltak ras og skred

Det er behov for midler til kommende ras, skred og erosjonssikring. Hvilke konkrete tiltak som skal etableres skal kartlegges i løpet av første halvår 2022.

Nye ferger

I planperioden skal to nye elektriske ferger settes inn i driften. Én el-ferge bestilles sent 2021 for levering i 2022. Denne skal erstatte eksisterende ferge på ruten Ålekilen-Gamlebyen. Den andre el-fergen er planlagt bestilt tidlig i 2022, for levering og idriftsetting sent i 2023. Denne fergen er planlagt som erstatningsferge når tre av dagens dieselferger skal elektrifiseres.

Totalt budsjett per ferge er 26,2 millioner kroner, inklusive mva. Det er for el-ferge 2 satt av 5 millioner kroner i 2022 til kontraktsforpliktelser og resterende sum i 2023. El-ferge 1 rebudsjetteres fra 2021 til 2022 i en egen sak.

Ny båt skjærgårdstjenesten

Det er planlagt kjøp av ny båt til skjærgårdstjenesten, grunnet tilstanden til dagens båt. Innkjøp av ny driftsbåt til skjærgårdstjenesten planlegges i 2021, og vil bli gjennomført i 2022. Finansieringskilder til den nye driftsbåten er: kommunale investeringsmidler, tilskudd fra Miljødirektoratet, tilskudd fra Oslofjorden friluftslivs båtfond, og tilskudd fra tidligere Østfold fylkeskommune.

Utstyr brannstasjon

Fornyelse av brannbekledning og personlig utstyr, herunder også siste rest av hjelm- og sambandsprosjektet. Refleksmerking av brannbilene og fornyelser av noe dykkerutstyr med mer.

Øvingsfelt brann

Brannvesenet har per i dag ingen fasiliteter eller arealer hvor man kan trene og øve på en tilfredsstillende måte. Vi trenger et «utvendig klasserom», hvor både beredskap og forebyggende kan gjennomføre sine praktiske øvelser. 3 millioner kroner inklusive mva. er i første omgang tenkt å dekke en slokkecontainer. Videre vil det være behov for prosjektmidler knyttet til formålet.

Biler, maskiner

Investeringsplanen for biler og maskiner er lagt med bakgrunn i mål om at 50 prosent av kommunens biler og maskiner skal være utslippsfrie innen 2025. For å oppnå dette er det behov for en forutsigbar investeringsplan for å opprettholde utskiftingstakten for overgang til en utslippsfri bilpark. Som hovedregel byttes enhetene etter endt nedskrivning på 10 år, men det gjøres en vurdering for den enkelte enhet basert på alder, slitasje og driftskostnader.

Elvebredder, fergeleier, kaier og broer

Store vassdrag som Glomma og Seutelven gjennom kommunen samt lang kystlinje krever at det årlig settes av midler til å håndtere uforutsette hendelser som krever mindre investeringer. Det samme gjelder kaianlegg og bro-konstruksjoner.

For planperioden er det planlagt sikring av elvebredder og rehabilitering av tredekker på Glommastien, samt rehabilitering av brygger og broer i populære friområder.

Parker, grøntområder, lekeplasser og nærmiljøanlegg

I planperioden planlegges det for rehabilitering av lekeplasser, bytte belysningskilder, samt opprusting av beplantning og historiske kvaliteter i parker (vedtatt i teknisk utvalg i 2015). I henhold til vedtak 2018 vil det også planlegges for servicebygg, øke renovasjon ved investering i smarte søppelkasser samt annen teknologi i friluftsområdene. Det er ønske om rehabilitering av badeflåter, HC-ramper, stier og turløyper. I planperioden vil det samarbeides med lokalsamfunnene om belysning av aktivitetsområder, grønne korridorer og løypenett. I henhold til kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplanen Aktive liv skal glommastien, kyststien samt grønne korridorer og nærmiljøanlegg sikres og utvikles.

Trafikksikring

Midler til trafikksikkerhetstiltak, slik som fartsbegrensende tiltak, lys ved gangfelt og regulering av hastighet/ kjøremønster.

Gatelys

Gatelysanleggene i kommunen består av ca. 14.000 lysstolper. Det er ønskelig å skifte gatelysanlegg i de gatene der det rehabiliteres vann- og avløpsledninger. I tillegg er det igangsatt en utskifting av armaturer for å få nytte av vårt nye styrings- og administrasjonssystem for gatelys samt å oppnå den energibesparelse og miljøgevinst som dagens teknologiske utvikling har gitt oss mulighet til.

Rehabilitering av veier

Rehabilitering av Porsmyrveien og vei Gunnelandet er planlagt med ferdigstillelse i 2022. Resterende del skal gå til rehabilitering på eksisterende veinett.

6. Vann, avløp, renovasjon og feier

Tall i millioner kroner, netto	Fase	Budsjett	Økonomiplan		
		2022	2023	2024	2025
Vann	S	84,0	88,0	93,0	98,0
Avløp	S	126,0	132,0	137,0	142,0
Avfallssugeanlegg (tot 22,1 mill kr)	S	1,0	19,0	0,0	0,0
Holmegata og Veumbekken (tot 152 mill kr)	F2	1,0	50,0	50,0	50,0
Overføringsledning nytt renseanlegg	F2	40,0	40,0	80,0	0,0
Fellesinvesteringer VA	S	6,5	4,7	4,7	0,0
Renovasjon	S	6,0	12,0	7,0	5,0
Sum Vann, avløp, renovasjon og feier		264,5	345,7	371,7	295,0

Investeringer innen selvkostområdene vann, avløp, renovasjon og feier finansieres med lån, som i sin helhet dekkes over gebyrer.

Prosjekter i fase 2 – skisse- og forprosjekt

Overføringsledning nytt renseanlegg

Fredrikstad kommune har vedtatt å bygge nytt renseanlegg, i henhold til krav fra statsforvalteren om at et nytt anlegg som skal være i drift senest 01.07.2025. Mens investeringsmidler for renseanlegget innarbeides i FREVARs portefølje, vil nødvendige overføringsledninger og infrastruktur budsjetteres i kommunens investeringsbudsjett.

Overføringsledningene er nødvendig infrastruktur for å transportere avløpet til det nye renseanlegget. Budsjettet er beregnet i en tidlig utredning med et usikkert anslag på 160 millioner kroner. Prosjekteringen vil dekke sikrere investeringsbehov.

Holmegata og Veumbekken

Eksisterende kulvert i Holmegata er i svært dårlig forfatning og må fornyes. Det er vurdert at kapasiteten må utvides. Bystyrets vedtak med prosessledende beslutning har medført at planen må omarbeides. Bystyret forutsetter at planen for Veumbekken – Holmen tilpasses til pågående planarbeid for Trosvikstranda. Omarbeidet reguleringsplan vil bli oversendt planavdelingen juni 2022 for videre behandling. Investeringsplanen er utarbeidet på bakgrunn av kostnadsoverslag i tidligere skisseprosjekt, med et usikkert anslag på 152 millioner kroner.

Samlebevilgninger (S)

Avfallssuganlegg

Det er vedtatt at det, ved utbyggingsprosjekter med 150 boenheter eller flere, skal vurderes avfallssuganlegg som avfallsløsning. Kommunen kan kreve at det skal bygges avfallssug i nye utbyggingsområder med 150 boenheter eller flere.

Stasjonært avfallssug skal etableres som renovasjonsløsning på FMV-vest samt i andre utbyggingsområder i samme størrelsesorden. Det utarbeides en finansieringsmodell for kostnadsfordeling mellom kommunen og private utbyggere.

Vann

Kommunal teknisk infrastruktur utbedres og fornyes i takt med utvikling og behov, samt for å ta vare på ressurser. Investeringsplanen er forankret i at ledningsnett fornyes i henhold til tilsynsmyndigheters krav og anbefalinger. Investeringsplanen skal sikre utskifting av 9 km ledningsgrøft vann per år, i henhold til anbefaling fra Mattilsynet.

Avløp

Investeringsplanen skal sikre utskifting av 8 km ledningsgrøft avløp per år, i henhold til krav fra Statsforvalteren.

Fellesinvesteringer VA

Fellesinvesteringer for vann og avløp gjelder innkjøp av biler og maskiner etter investeringsplan for kommunens biler og maskiner i henhold til kommunens investeringsplan for biler og maskiner.

Renovasjon

Fellesinvesteringer for renovasjon skal dekke behov for avfallsbeholdere, beregnet til 1 million kroner per år. I 2022 er det i tillegg budsjettert innkjøp av avfallsbeholdere til matavfall med 6 millioner kroner. Det resterende budsjettet er for innkjøp av renovasjonsbiler etter investeringsplan for kommunens biler og maskiner.

7. Kirke og andre religiøse formål

Tall i millioner kroner, netto	Fase	Budsjett	Økonomiplan		
		2022	2023	2024	2025
Ramme – kirken	S	13,0	13,0	13,0	13,0
Sum Kirken		13,0	13,0	13,0	13,0

Samlebevilgninger (S)

Kirken

Investeringsmidler knyttet til kirkebygg og gravplasser.

8. Organisasjon, styring og utvikling

Tall i millioner kroner, netto	Fase	Budsjett	Økonomiplan		
		2022	2023	2024	2025
IT – sentrale investeringer	S	1,5	1,5	1,5	0,0
Eget nett II	S	1,1	1,1	1,1	1,0
Nettverksoppgraderinger	S	1,0	1,0	0,0	0,0
Reservestrømsaggregater (tot 27,1 mill kr)	S	10,0	10,0	0,0	0,0
Bufferbevilgning P85	S	1,5	8,4	13,7	39,0
Sum Organisasjon, styring og utvikling		15,1	22,1	16,3	40,0

Samlebevilgninger (S)

IT – sentrale investeringer

Investeringer i sentral infrastruktur servere.

Eget nett II

Omfatter infrastruktur IT i kommunal virksomhet.

Nettverksoppgraderinger

Utskiftning av kommunens virksomhetsring og kjernekomponenter for å imøtekomme økt digital bruk.

Reservestrømsaggregater

Prosjekt «Mobilt strømaggregat – beredskap/Nedre Glomma ROS» omfatter etablering av nødstrømsaggregat for fire lokasjoner med prioritert rekkefølge: Hancobygget, Helsehuset, Torsnes og Rolvsøy sykehjem.

Bufferbevilgning P85

Prosjektene i økonomiplanen vedtas på P50, og differansen mellom P50 og P85 legges til en egen bufferbevilgning med en definert formel. Bufferbevilgningen disponeres av kommunedirektøren.

Vedlegg

1. Detaljoversikt investeringer
2. Budsjettnotat selvkost
3. Oversikt over låneporteføljen per 30. september 2021
4. Budsjettskjemaer
5. Særutskrift Bystyret 9. desember 2021

VEDLEGG 1

Barn, familie og unge		Sum		2021			2022			2023			2024			2025		
		Brutto	Netto	Brutto	Tilsk	netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Tall i millioner kroner	Fase																	
Inventar elevtallsøkning	S	2,0	2,0	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0
IKT - investeringer skole	S	60,1	60,1	15,5	0,0	15,5	11,2	0,0	11,2	11,2	0,0	11,2	11,2	0,0	11,2	11,2	0,0	11,2
Gudeberg og ny Råkollen skole (tot 209,5 mill kr)	F2	201,5	201,5	1,0	0,0	1,0	5,1	0,0	5,1	99,0	0,0	99,0	96,4	0,0	96,4	0,0	0,0	0,0
Rolvøy barnehage (tot 66,4 mill)	F4	37,9	37,9	37,3	0,0	37,3	0,6	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ombygging Ambjørnrød (tot 49,2 mill kr)	F3	39,6	39,6	35,0	0,0	35,0	4,6	0,0	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fredrikstadmarka barnehage - Veum (tidl Trollstua, 21 mill kr)	F3	18,1	0,3	17,8	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rød skole (Kråkerøy tot 75,8 mill kr)	F2	73,7	73,7	1,3	0,0	1,3	5,3	0,0	5,3	25,3	0,0	25,3	41,8	0,0	41,8	0,0	0,0	0,0
Lunde skole (tot 262,1 mill kr)	F2	258,1	258,1	0,0	0,0	0,0	5,1	0,0	5,1	143,7	0,0	143,7	109,3	0,0	109,3	0,0	0,0	0,0
Sum		691,0	673,2	108,4	0,0	90,6	32,7	0,0	32,7	279,7	0,0	279,7	259,2	0,0	259,2	11,2	0,0	11,2

Kultur og fritid		Sum		2021			2022			2023			2024			2025		
		Brutto	Netto	Brutto	Tilsk	netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Tall i millioner kroner	Fase																	
Mindre anskaffelser, samt utskiftning av instrument og utstyrspark	S	5,0	5,0	1,0	0,0	1,0	2,0	0,0	2,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Arena Fredrikstad (tot 620,1 mill)	F2	592,5	592,5	14,5	0,0	14,5	87,6	0,0	87,6	191,9	0,0	191,9	298,5	0,0	298,5	0,0	0,0	0,0
Tårnet på Isegran (tot 10,0 mill kr)	F2	6,5	6,5	0,0	0,0	0,0	6,5	0,0	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kunstgressbaner	S	44,8	37,8	14,6	0,0	14,6	30,2	7,0	23,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Blå Grotte, kjøp av utstyr (tot 15 mill kr)	S	15,0	10,7	15,0	0,5	14,6	0,0	3,9	-3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Blå Grotte, ombygning og tilpasning (tot 34,1 mill kr)	F2	32,1	28,0	0,0	0,0	0,0	5,1	4,1	1,0	27,0	0,0	27,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tak St.Croix (tot 8,7 mill)	F2	7,7	5,9	0,0	0,0	0,0	5,1	1,8	3,3	2,6	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Flerbrukshall Trosvik skole (tot 117,7 mill kr)	F2	112,8	112,8	0,0	0,0	0,0	61,5	0,0	61,5	51,3	0,0	51,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ridesenter Bekkevold (tot 60 mill kr)	F2	55,7	51,1	1,0	0,0	1,0	6,2	0,0	6,2	48,5	4,6	43,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum		872,1	850,3	46,1	0,5	45,7	204,2	16,8	187,5	322,3	4,6	317,7	299,5	0,0	299,5	0,0	0,0	0,0

Helse og velferd		Sum		2021			2022			2023			2024			2025		
		Brutto	Netto	Brutto	Tilsk	netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Tall i millioner kroner	Fase																	
Utstyr helse og velferd	S	12,0	12,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
Velferdsteknologi	S	30,0	30,0	7,0	0,0	7,0	7,5	0,0	7,5	7,5	0,0	7,5	7,5	0,0	7,5	0,5	0,0	0,5
Nye Onsøyheimen sykehjem (526,4 mill kr)	F3	511,8	295,6	213,0	0,0	213,0	210,0	0,0	210,0	88,8	216,2	-127,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bofellesskap - personalbaser og fellesarealer	S	58,0	58,0	0,0	0,0	0,0	18,5	0,0	18,5	24,5	0,0	24,5	15,0	0,0	15,0	0,0	0,0	0,0
Furutun rehabilitering og tomt (erstatn. Kiæråsen, totalt 105,8)	F1	94,9	94,9	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	2,6	92,3	0,0	92,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nybygg og kjøpsramme, TD	S	299,6	247,8	42,4	2,9	39,5	108,9	14,2	94,7	65,6	11,1	54,5	70,8	22,9	47,9	11,9	0,7	11,2
Sum		1006,3	738,3	265,4	2,9	262,5	350,5	14,2	336,3	281,7	227,3	54,4	96,3	22,9	73,4	12,4	0,7	11,7

Infrastruktur og samferdsel		Sum		2021			2022			2023			2024			2025		
Tall i millioner kroner	Fase	Brutto	Netto	Brutto	Tilsk	netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Biler, maskiner	S	38,5	38,5	13,7	0,0	13,7	8,4	0,0	8,4	6,1	0,0	6,1	6,3	0,0	6,3	4,1	0,0	4,1
Elvebredder, fergeleier, kaier, brygger og broer	S	16,6	16,6	5,6	0,0	5,6	3,3	0,0	3,3	4,8	0,0	4,8	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5
Parker, grøntområder, lekeplasser og nærmiljøanlegg	S	27,0	22,7	7,2	1,9	5,3	5,0	1,4	3,6	9,5	0,5	9,0	3,3	0,5	2,8	2,1	0,0	2,1
Trafikksikring	S	25,0	24,6	0,6	0,4	0,2	8,4	0,0	8,4	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	4,0	0,0	4,0
Gatelys	S	36,2	36,2	14,2	0,0	14,2	15,0	0,0	15,0	3,0	0,0	3,0	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0	2,0
Rehabilitering av veier	S	128,0	128,0	21,0	0,0	21,0	44,0	0,0	44,0	21,0	0,0	21,0	21,0	0,0	21,0	21,0	0,0	21,0
Ny vei Floa (totalt 20 mill kr)	F3	10,6	10,6	8,6	0,0	8,6	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Biogasstasjon (tot 26,3 mill kr)	F3	16,3	16,3	14,3	0,0	14,3	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FMV Vest, Infrastruktur	S	5,0	5,0	0,8	0,0	0,8	4,2	0,0	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stordammen (tot 15,3 mill kr)	F2	14,3	14,3	0,8	0,0	0,8	7,5	0,0	7,5	6,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sikringstiltak ras og skred	S	11,0	11,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	2,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
Utstyr brannstasjon	S	6,7	6,7	2,1	0,0	2,1	2,9	0,0	2,9	1,0	0,0	1,0	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0
Øvningsfelt brann	S	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny el-ferge 1 (tot 26,2 mill kr)	F3	21,2	21,2	21,2	0,0	21,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny el-ferge 2	F2	26,2	26,2	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	5,0	21,2	0,0	21,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny båt (skjærgårdstjenesten)	S	13,0	6,5	0,0	0,0	0,0	13,0	6,5	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Infrastruktur ferger	S	62,1	62,1	6,4	0,0	6,4	32,7	0,0	32,7	6,0	0,0	6,0	17,0	0,0	17,0	0,0	0,0	0,0
Sykkelplan	S	30,0	30,0	5,0	0,0	5,0	10,0	0,0	10,0	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0
Ombygging automater til billettløs betaling	S	4,0	4,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Sum		494,7	483,5	122,5	2,3	120,2	169,3	7,9	161,4	93,5	0,5	93,0	66,7	0,5	66,2	42,7	0,0	42,7

Vann, avløp, renovasjon, feier, slam		Sum		2021			2022			2023			2024			2025		
Tall i millioner kroner	Fase	Brutto	Netto	Brutto	Tilsk	netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Vann	S	442,9	442,9	79,9	0,0	79,9	84,0	0,0	84,0	88,0	0,0	88,0	93,0	0,0	93,0	98,0	0,0	98,0
Avløp	S	656,8	656,8	119,8	0,0	119,8	126,0	0,0	126,0	132,0	0,0	132,0	137,0	0,0	137,0	142,0	0,0	142,0
Avfallssugeanlegg	S	22,1	22,1	2,1	0,0	2,1	1,0	0,0	1,0	19,0	0,0	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Holmegata og Veumbekken (tot 152 mill kr)	F2	152,0	152,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	50,0	0,0	50,0	50,0	0,0	50,0	50,0	0,0	50,0
Overføringsledning nytt renseanlegg	F2	160,0	160,0	0,0	0,0	0,0	40,0	0,0	40,0	40,0	0,0	40,0	80,0	0,0	80,0	0,0	0,0	0,0
Fellesinvesteringer VA	S	21,9	21,9	6,0	0,0	6,0	6,5	0,0	6,5	4,7	0,0	4,7	4,7	0,0	4,7	0,0	0,0	0,0
Renovasjon	S	43,9	43,9	13,9	0,0	13,9	6,0	0,0	6,0	12,0	0,0	12,0	7,0	0,0	7,0	5,0	0,0	5,0
Garasjeanlegg Tomteveien 45 (tot 103,1 mill)	S	44,7	44,7	44,7	0,0	44,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum		1544,3	1544,3	267,4	0,0	267,4	264,5	0,0	264,5	345,7	0,0	345,7	371,7	0,0	371,7	295,0	0,0	295,0

Bygg og eiendom		Sum		2021			2022			2023			2024			2025		
Tall i millioner kroner	Fase	Brutto	Netto	Brutto	Tilsk	netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Bygningsmessig endringer, brukertilpasset	S	12,0	12,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
Bygningsmessig rehab og påkostning	S	115,0	115,0	39,2	0,0	39,2	34,1	0,0	34,1	20,7	0,0	20,7	19,9	0,0	19,9	1,3	0,0	1,3
Digitalisering og robotisering	S	5,5	5,5	2,0	0,0	2,0	3,0	0,0	3,0	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
SD-anlegg (Sentral Driftsstyring)	S	12,5	12,5	1,5	0,0	1,5	5,5	0,0	5,5	2,5	0,0	2,5	2,5	0,0	2,5	0,5	0,0	0,5
ENØK	S	45,0	45,0	4,0	0,0	4,0	15,0	0,0	15,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	6,0	0,0	6,0
HMS og lovpålagte påkostninger	S	10,5	10,5	8,5	0,0	8,5	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uteanlegg og lekeplasser	S	30,0	28,8	7,9	0,0	7,9	14,6	1,2	13,4	5,0	0,0	5,0	2,5	0,0	2,5	0,0	0,0	0,0
Eiendomsutvikling																		
Næringsarealer, TD	S	6,0	6,0	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0
Boligarealer, TD	S	14,3	14,3	3,6	0,0	3,6	3,6	0,0	3,6	3,6	0,0	3,6	3,6	0,0	3,6	0,0	0,0	0,0
Sum		250,8	249,6	71,2	0,0	71,2	82,2	1,2	81,0	46,5	0,0	46,5	43,2	0,0	43,2	7,8	0,0	7,8

Kirken		Sum		2021			2022			2023			2024			2025		
Tall i millioner kroner	Fase	Brutto	Netto	Brutto	Tilsk	netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
Ramme	S	65,0	65,0	13,0	0,0	13,0	13,0	0,0	13,0	13,0	0,0	13,0	13,0	0,0	13,0	13,0	0,0	13,0
Sum		65,0	65,0	13,0	0,0	13,0	13,0	0,0	13,0	13,0	0,0	13,0	13,0	0,0	13,0	13,0	0,0	13,0

Sentrale investeringer		Sum		2021			2022			2023			2024			2025		
Tall i millioner kroner	Fase	Brutto	Netto	Brutto	Tilsk	netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto	Brutto	Tilsk	Netto
IT- sentrale investeringer	S	6,0	6,0	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0
Eget nett II	S	4,4	4,4	0,1	0,0	0,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,0	0,0	1,0
Nettverksoppgraderinger	S	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reservestrømsaggregat (tot 27,1 mill kr)	S	22,1	22,1	2,1	0,0	2,1	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Etablere mobil administrasjonsplattform	S	0,3	0,3	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bufferbevilgning P85	S	62,6	62,6	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	1,5	8,4	0,0	8,4	13,7	0,0	13,7	39,0	0,0	39,0
Sum		97,4	97,4	4,0	0,0	4,0	15,1	0,0	15,1	22,1	0,0	22,1	16,3	0,0	16,3	40,0	0,0	40,0

VEDLEGG 2

Kommunale gebyrer – Budsjett 2022

Fredrikstad kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost.

Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene.

Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2017 i sin helhet være disponert innen 2022.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

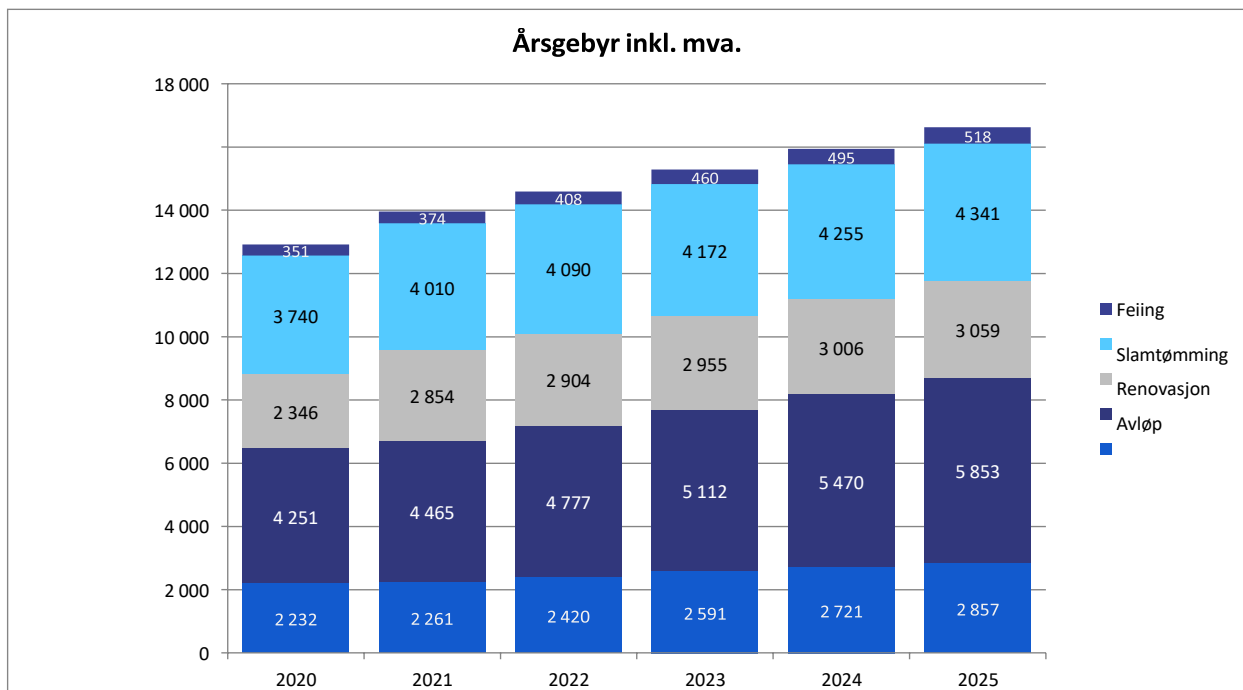
Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng), kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er anslått å bli 2,25 % i 2022. Budsjettet er utarbeidet den 15. september 2021. Tallene for 2020 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2021 er prognostiserte verdier, mens tallene for 2022 til 2025 er budsjett-/økonomiplan. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Gebyrutvikling for vann, avløp, renovasjon, slamtømming og feiing

Fra 2021 til 2022 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 4,5 %, hvor feiing øker mest med 9,0 %. Renovasjon øker med 1,8 %. I perioden 2020 til 2025 øker samlet gebyr med kr 3 706, fra kr 12 921 i 2020 til kr 16 627 i 2025. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 4,3 %. Gebyrseksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 150 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Gebyrendring fra året før	2022	2023	2024	2025
Vann	7,0 %	7,1 %	5,0 %	5,0 %
Avløp	7,0 %	7,0 %	7,0 %	7,0 %
Renovasjon	1,8 %	1,8 %	1,7 %	1,7 %
Slamtømming	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Feiing	9,0 %	12,9 %	7,6 %	4,5 %
Samlet endring	4,5 %	4,7 %	4,3 %	4,3 %

Fredrikstad kommune benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune til for- og etterkalkulasjon av kommunale gebyrer. Modellen benyttes for tiden av flere enn 300 norske kommuner og selskap.

Forslaget til gebyrsatser for 2022 er utarbeidet av Fredrikstad kommune i samarbeid med EnviDan AS som har mer enn 17 års erfaring med selvkostberegninger og -rådgivning og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Plansaker (private) - 2020 til 2026

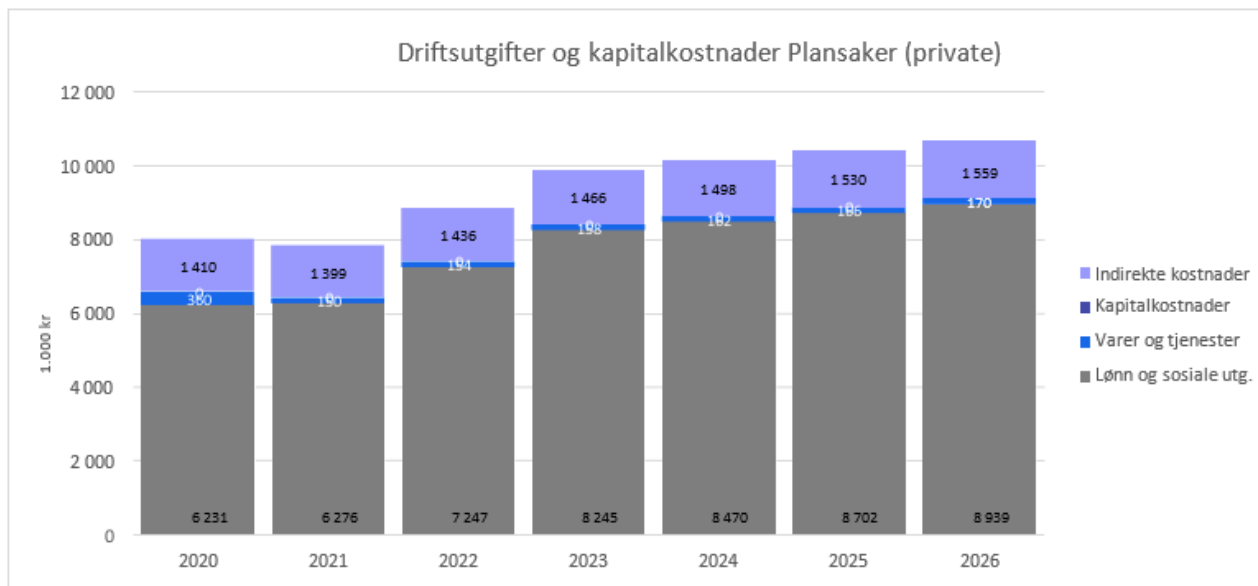
Gebysatser - Plansaker (private) 2020 til 2026

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år. Dekningsgraden viser hvor mye gebyrene dekker av kommunens kostnader på tjenestområdet. For årene etter 2021 viser tabellen hvilke inntekter kommunen må ha for å oppnå vedtatt kostnadsdekning.

Driftsinntekter, Plansaker (private) (ekskl. mva.)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsinntekter	5 574 414	3 503 515	5 814 992	6 493 488	6 665 094	6 841 357	7 019 466
Endring fra året før		-37,2 %	66,0 %	11,7 %	2,6 %	2,6 %	2,6 %

Driftsutgifter og kapitalkostnader Plansaker (private)

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for plansaker (private) i Fredrikstad kommune fram mot 2026.

Fra 2021 til 2022 forventes de totale kostnadene å øke med 15,2 %, hvorav lønnsutgiftene øker mest med omtrent 971 000 kroner. Hovedinntekt er art "1624 gebyrinntekter ekskl. mva" som utgjør 100,0 % av gebyrinntektene.

Selvkostoppstilling Plansaker (private)

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
10*** Lønn	6 231	6 276	7 247	8 245	8 470	8 702	8 939
11*** Varer og tjenester	242	80	82	84	86	88	91
12*** Varer og tjenester	118	70	72	74	75	77	79
Direkte driftsutgifter	6 591	6 426	7 401	8 403	8 632	8 867	9 109
Indirekte kostnader (drift og kapital)	1 410	1 399	1 436	1 466	1 498	1 530	1 559
Øvrige inntekter	-145	12	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	7 856	7 837	8 837	9 869	10 129	10 397	10 668
Gebyrinntekter	5 430	3 516	5 815	6 493	6 665	6 841	7 019
Selvkostresultat	-2 426	-4 322	-3 022	-3 375	-3 464	-3 556	-3 648
Selvkost dekningsgrad i %	69,1 %	44,9 %	65,8 %	65,8 %	65,8 %	65,8 %	65,8 %
Selvkostfond/framførbart underskudd (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Selvkostfond 01.01	0	0	0	0	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostgrad i %	69,1 %	44,9 %	65,8 %	65,8 %	65,8 %	65,8 %	65,8 %

Bygge- og delesaker - 2020 til 2026

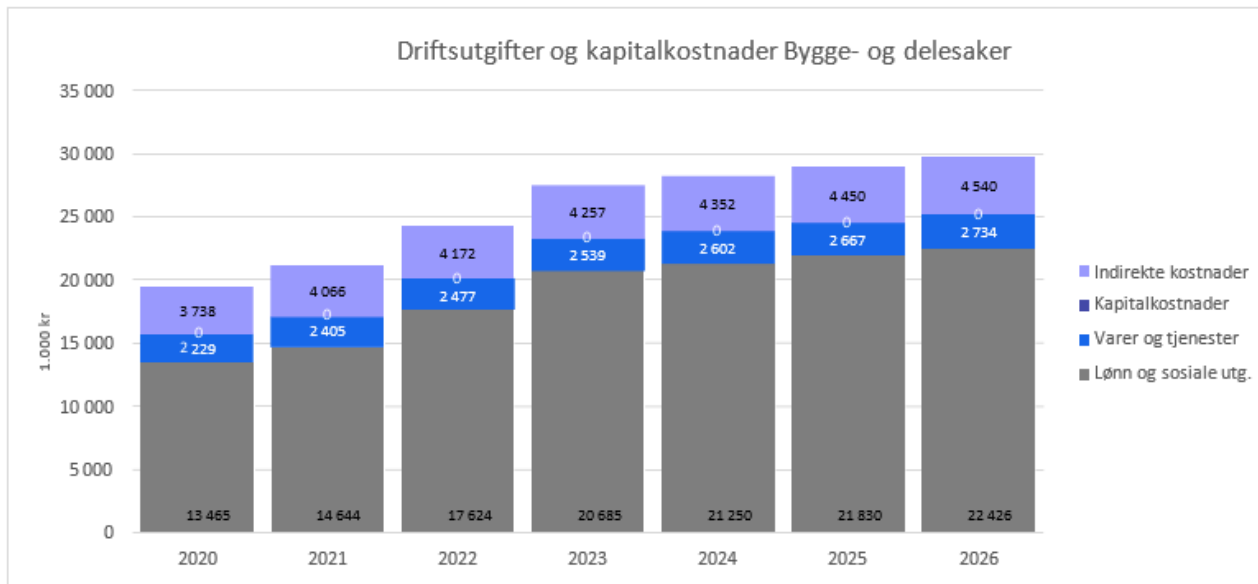
Gebyrsetter - Bygge- og delesaker 2020 til 2026

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år. Dekningsgraden viser hvor mye gebyrene dekker av kommunens kostnader på tjenesteområdet. For årene etter 2021 viser tabellen hvilke inntekter kommunen må ha for å oppnå vedtatt kostnadsdekning.

Driftsinntekter, Bygge- og delesaker (ekskl. mva.)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsinntekter	19 225 477	24 100 400	23 744 773	26 820 715	27 536 132	28 275 950	29 027 057
Endring fra året før		25,4 %	-1,5 %	13,0 %	2,7 %	2,7 %	2,7 %

Driftsutgifter og kapitalkostnader Bygge- og delesaker

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for bygge- og delesaker i Fredrikstad kommune fram mot 2026.

Fra 2021 til 2022 forventes de totale kostnadene å øke med 17,9 %, hvorav lønnsutgiftene øker mest med omtrent 2 980 000 kroner. Hovedinntekt er art "1624 gebyrinntekter ekskl. mva" som utgjør 97,8 % av gebyrinntektene.

Selvkostoppstilling Bygge- og delesaker

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
10*** Lønn	13 465	14 644	17 624	20 685	21 250	21 830	22 426
11*** Varer og tjenester	793	1 230	1 061	1 087	1 114	1 142	1 171
12*** Varer og tjenester	1 426	1 175	1 416	1 451	1 488	1 525	1 563
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenp	10	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	15 694	17 049	20 101	23 224	23 852	24 497	25 160
Indirekte kostnader (drift og kapital)	3 738	4 066	4 172	4 257	4 352	4 450	4 540
Øvrige inntekter	-1 939	-387	-300	-300	-300	-300	-300
Gebyrgrunnlag	17 493	20 728	23 973	27 180	27 904	28 647	29 399
Gebyrinntekter	17 287	23 714	23 445	26 521	27 236	27 976	28 727
Selvkostresultat	-206	2 986	-528	-660	-668	-671	-672
Selvkost dekningsgrad i %	98,8 %	114,4 %	97,8 %	97,6 %	97,6 %	97,7 %	97,7 %
Selvkostfond/framførbart underskudd (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Selvkostfond 01.01	-0	0	3 015	2 549	1 943	1 317	672
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	2 986	-528	-660	-668	-671	-672
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-0	29	62	54	41	26	9
Selvkostfond 31.12	-0	3 015	2 549	1 943	1 317	672	9
Selvkostgrad i %	98,8 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Oppmåling - 2020 til 2026

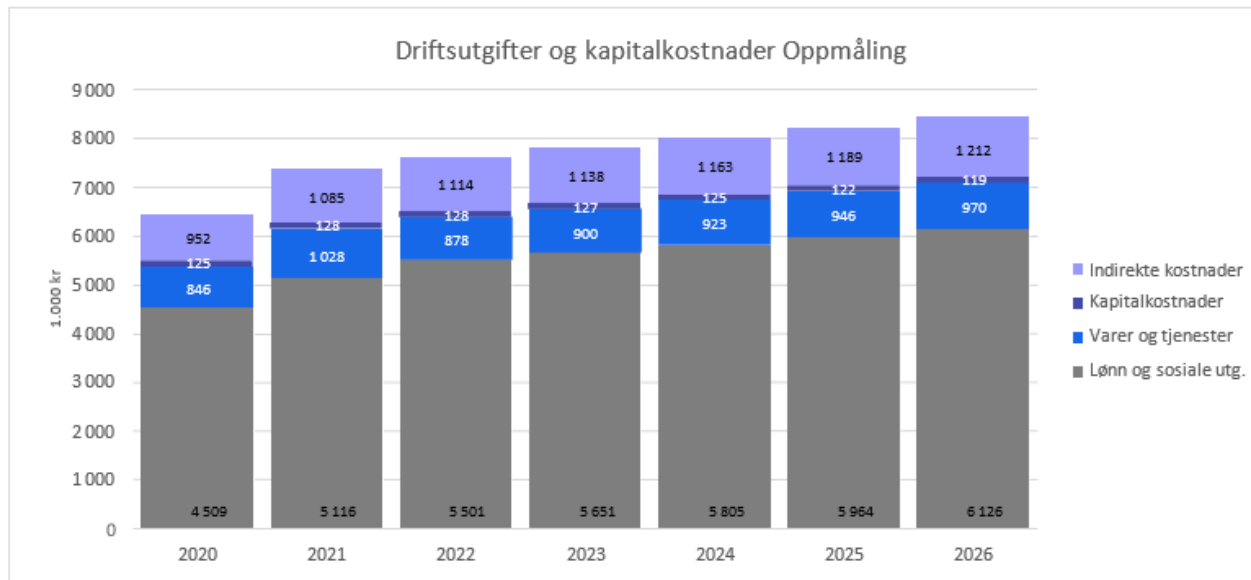
Gebyrsetter - Oppmåling 2020 til 2026

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år. Dekningsgraden viser hvor mye gebyrene dekker av kommunens kostnader på tjenestområdet. For årene etter 2021 viser tabellen hvilke inntekter kommunen må ha for å oppnå vedtatt kostnadsdekning.

Driftsinntekter, Oppmåling (ekskl. mva.)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsinntekter	5 309 532	5 866 667	7 620 959	7 815 827	8 015 477	8 220 349	8 427 082
Endring fra året før		10,5 %	29,9 %	2,6 %	2,6 %	2,6 %	2,5 %

Driftsutgifter og kapitalkostnader Oppmåling

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for oppmåling i Fredrikstad kommune fram mot 2026.

Fra 2021 til 2022 forventes de totale kostnadene å øke med 3,8 %, hvorav lønnsutgiftene øker mest med omtrent 385 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 1,7 % av de totale kostnadene og forventes å reduseres med 8 887 kr fra 2022 til 2026. Hovedinntekt er art "1624 gebyrinntekter ekskl. mva" som utgjør 100,0 % av gebyrinntektene.

Selvkostoppstilling Oppmåling

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
10*** Lønn	4 509	5 116	5 501	5 651	5 805	5 964	6 126
11*** Varer og tjenester	548	613	628	644	660	676	693
12*** Varer og tjenester	298	415	250	257	263	270	276
Direkte driftsutgifter	5 355	6 144	6 379	6 551	6 728	6 910	7 096
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	112	112	112	112	112	112	112
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	13	16	16	15	13	10	7
Indirekte kostnader (drift og kapital)	952	1 085	1 114	1 138	1 163	1 189	1 212
Øvrige inntekter	-61	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	6 371	7 357	7 621	7 816	8 015	8 220	8 427
Gebyrinntekter	5 249	5 867	7 621	7 816	8 015	8 220	8 427
Selvkostresultat	-1 123	-1 490	0	-0	-0	-0	-0
Selvkost dekningsgrad i %	82,4 %	79,7 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Selvkostfond/framførbart underskudd (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Selvkostfond 01.01	0	0	0	0	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostgrad i %	82,4 %	79,7 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Eierseksjonering - 2020 til 2026

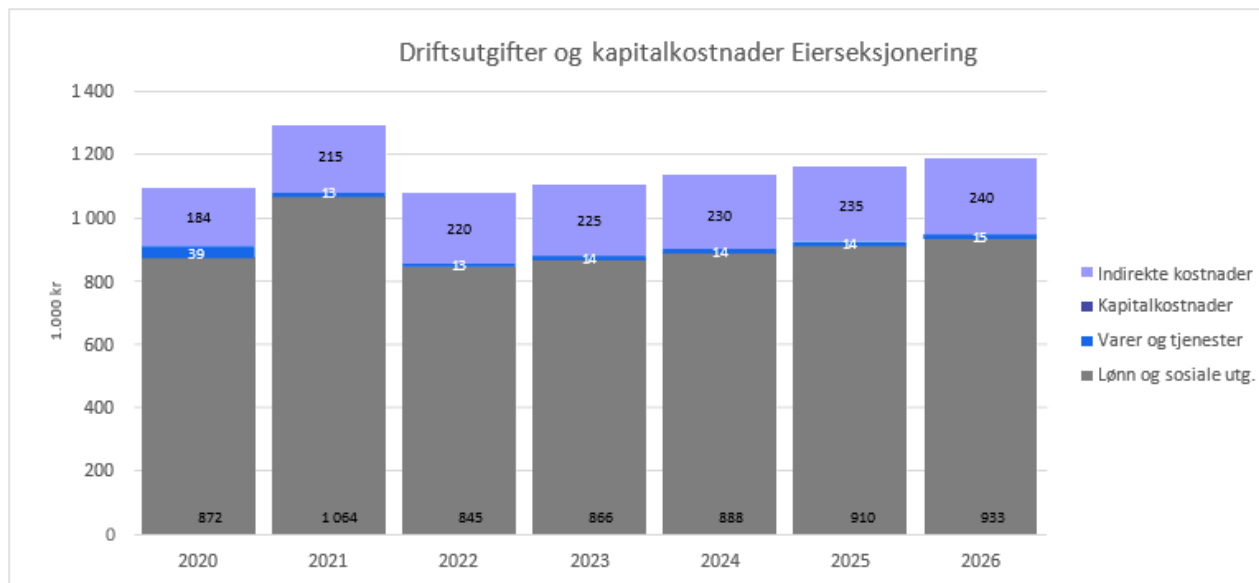
Gebyrsatser - Eierseksjonering 2020 til 2026

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år. Dekningsgraden viser hvor mye gebyrene dekker av kommunens kostnader på tjenestområdet. For årene etter 2021 viser tabellen hvilke inntekter kommunen må ha for å oppnå vedtatt kostnadsdekning.

Driftsinntekter, Eierseksjonering (ekskl. mva.)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsinntekter	465 721	528 000	1 078 870	1 105 024	1 131 896	1 159 445	1 186 999
Endring fra året før		13,4 %	104,3 %	2,4 %	2,4 %	2,4 %	2,4 %

Driftsutgifter og kapitalkostnader Eierseksjonering

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for eierseksjonering i Fredrikstad kommune fram mot 2026.

Fra 2021 til 2022 forventes de totale kostnadene å reduseres med 20,3 %, hvorav indirekte kostnader øker mest med omtrent 6 000 kroner. Hovedinntekt er art "1624 gebyrinntekter ekskl. mva" som utgjør 100,0 % av gebyrinntektene.

Selvkostoppstilling Eierseksjonering

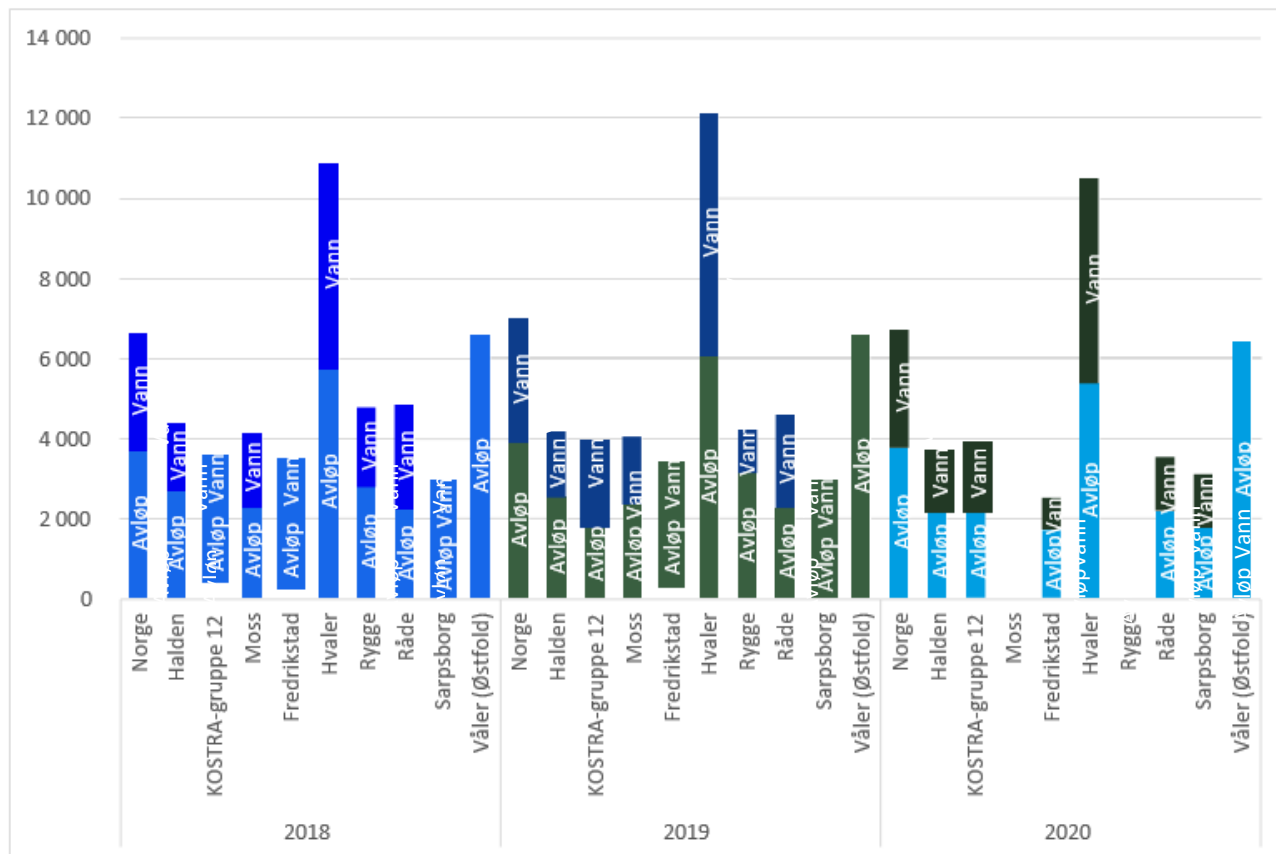
Selvkostregnskap (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
10*** Lønn	872	1 064	845	866	888	910	933
11*** Varer og tjenester	29	13	13	14	14	14	15
12*** Varer og tjenester	9	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	911	1 077	858	880	902	924	947
Indirekte kostnader (drift og kapital)	184	215	220	225	230	235	240
Øvrige inntekter	-38	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	1 057	1 292	1 079	1 105	1 132	1 159	1 187
Gebyrinntekter	428	528	1 079	1 105	1 132	1 159	1 187
Selvkostresultat	-629	-764	0	0	0	-0	-0
Selvkost dekningsgrad i %	40,5 %	40,9 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Selvkostfond/framførbart underskudd (1.000 kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Selvkostfond 01.01	0	0	0	0	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostgrad i %	40,5 %	40,9 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Effektivitetsbarometer VA

Grafen nedenfor viser gebyrgrunnlag for vann og avløp per husholdningsabonnent, som tilsvarer samlet årsgebyr per abonnent når man justerer for bruk av selvkostfond, subsidiering og lignende.

Siden kommuner ikke kan tjene penger på vann- og avløpstjenester vil summen av gebyrgrunnlag og

gebyrinntekter i kommuner som ikke subsidierer vannforsyningen bli lik over tid. I tabellen sammenlignes Fredrikstad kommune med tilgrensende nabokommuner, egen kostragruppe og landsgjennomsnittet.

Beregningen tar hensyn til andelen vannmengde som går til næringsforbruk ved at gebyrgrunnlaget er multiplisert med forholdstallet mengde vann levert husholdninger og mengde vann totalt. Nøkkeltallet er derfor en god indikator på prisnivået i kommunen sammenlignet med andre kommuner.

Gebyrgrunnlag per husholdningsabonnent inngår som én av flere forklaringsvariabler i EnviDans benchmarkrapport, Effektivitetsbarometer VA, hvor målet er å sammenligne kommunene på parameter som måler effektivitet i VA-sektoren for på den måten å si noe om hvorfor gebyrene er som de er.

Les mer om Effektivitetsbarometer VA på:

<https://www.envidan.no/selvkost/effektivitetsbarometer-va>

VEDLEGG 3

Oversikt låneporteføljen per 30. september 2021

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Husbanken - Startlån									
Lån	11503561.10	Husbanken	24 994 362	-286 594	2,287	0,000	2,287	571 621	0,34 %
Lån	11513011.40	Husbanken	33 823 524	-488 224	2,879	0,000	2,879	973 779	0,46 %
Lån	11516864.10	Husbanken	58 500 000	-139 864	2,869	0,000	2,869	1 678 365	0,79 %
Lån	11516864.40	Husbanken	56 444 798	-125 731	2,673	0,000	2,673	1 508 769	0,76 %
Lån	11520509.10	Husbanken	30 959 423	-184 131	2,379	0,000	2,379	736 525	0,42 %
Lån	11520509.40	Husbanken	33 016 824	-66 680	0,748	0,000	0,748	246 966	0,45 %
Lån	11528671	Husbanken	23 000 000	-62 103	0,749	0,000	0,749	172 270	0,31 %
Lån	11505316.20F	Husbanken	20 909 070	-42 227	0,748	0,000	0,748	156 400	0,28 %
Lån	11505867.10F	Husbanken	26 980 704	-109 720	0,749	0,000	0,749	202 085	0,36 %
Lån	11513011.10.B	Husbanken	28 406 160	-115 517	0,749	0,000	0,749	212 762	0,38 %
Lån	11495341.10.B	Husbanken	23 148 010	-14 231	0,748	0,000	0,748	173 147	0,31 %
Lån	11498027.10.B	Husbanken	15 789 468	-53 008	0,749	0,000	0,749	118 263	0,21 %
Lån	11508899.10.B	Husbanken	32 243 940	-131 123	0,749	0,000	0,749	241 507	0,43 %
Lån	11537564.10	Husbanken	80 000 000	-268 574	0,749	0,000	0,749	599 200	1,08 %
Lån	11537564.50	Husbanken	57 700 000	-196 400	0,749	0,000	0,749	432 173	0,78 %
Lån	11540051.10	Husbanken	122 400 000	-416 626	0,749	0,000	0,749	916 776	1,65 %
Lån	11541752	Husbanken	167 000 000	-457 181	0,749	0,000	0,749	1 250 830	2,25 %
Lån	11520509.30 (2)	Husbanken	65 295 194	-131 868	0,748	0,000	0,748	488 408	0,88 %
Lån	11524019	Husbanken	66 000 000	-221 574	0,749	0,000	0,749	494 340	0,89 %
Lån	11532055	Husbanken	86 688 000	-291 027	0,749	0,000	0,749	649 293	1,17 %
Lån	11543324	Husbanken	180 000 000	-712 065	0,749	0,000	0,749	1 348 200	2,43 %
Lån	11543723	Husbanken	70 000 000	-276 914	0,749	0,000	0,749	524 300	0,94 %
Lån	11544291.10	Husbanken	250 000 000	-988 979	0,749	0,000	0,749	1 872 500	3,37 %
			1 553 299 477	-5 780 359				15 568 480	20,94 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, KLP Kommunekreditt									
Lån	8317.56.24360	KLP	520 000 000	-3 418 119	2,171	0,000	2,171	11 289 200	7,01 %
			520 000 000	-3 418 119				11 289 200	7,01 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Kommunalbanken									
Lån	20100637.B	KBN	76 505 590	-715 484	0,900	0,000	0,900	688 550	1,03 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Kommunalbanken									
Lån	20190136	KBN	430 000 000	-4 974 861	2,125	0,000	2,125	9 137 500	5,80 %
Lån	20200044	KBN	500 000 000	-6 018 833	1,876	0,000	1,876	9 380 000	6,74 %
Lån	20200366	KBN	205 000 000	-69 216	0,715	0,000	0,715	1 465 750	2,76 %
Lån	20210173	KBN	320 000 000	-1 627 920	1,377	0,000	1,377	4 406 400	4,31 %
			1 531 505 590	-13 406 315				25 078 200	20,64 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Verdipapirmarkedet									
Lån	NO0010809213	Danske Bank	282 000 000	-4 952 312	1,910	0,000	1,910	5 386 200	3,80 %
Lån	NO0011050221	Danske Bank	400 000 000	-362 700	0,240	0,163	0,403	1 612 000	5,39 %
Lån	NO0010777576	DNB	381 000 000	-6 345 026	1,795	0,000	1,795	6 838 950	5,14 %
Lån	NO0010793532	DNB	451 300 000	-3 172 188	1,917	0,000	1,917	8 651 421	6,08 %
Lån	NO0011088684	DNB	350 000 000	-413 233	1,518	0,000	1,518	5 313 000	4,72 %
Lån	NO0010821424	Nordea Mkts	400 000 000	-3 890 444	2,135	0,000	2,135	8 540 000	5,39 %
Lån	NO0010834179	Nordea Mkts	300 000 000	-6 982 500	2,394	0,000	2,394	7 182 000	4,04 %
Lån	NO0010859754	Nordea Mkts	270 000 000	-1 208 190	2,369	0,000	2,369	6 396 300	3,64 %
Lån	NO0010917289	SEB MB	330 000 000	-302 940	0,240	0,168	0,408	1 346 400	4,45 %
Lån	NO0010945835	SEB MB	350 000 000	-3 107 854	1,515	0,000	1,515	5 302 500	4,72 %
Lån	NO0011030637	SEB MB	300 000 000	-477 436	0,548	0,000	0,548	1 644 000	4,04 %
			3 814 300 000	-31 214 823				58 212 771	51,41 %

Total: 7 419 105 067 -53 819 616 110 148 652 100,00 %

VEDLEGG 4

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 første ledd

(i tusen kroner)		Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
1	Rammetilskudd	2 443 890	2 264 526	2 446 065
	Rammetilskudd Covid - 19		129 931	
	Rammetilskudd vaksinasjon		21 096	
2	Inntekts- og formueskatt	2 171 553	2 394 286	2 517 000
	Realvekst frie inntekter			0
3	Eiendomsskatt	284 228	272 000	325 000
4	Andre generelle driftsinntekter	11 952	57 227	10 800
5	Sum generelle driftsinntekter	4 911 623	5 139 066	5 298 865
6	Sum bevilgninger drift, netto	4 624 845	4 924 893	4 943 608
7	Avskrivninger	351 113	0	0
8	Sum netto driftsutgifter	4 975 957	4 924 893	4 943 608
9	Brutto driftsresultat	-64 335	214 173	355 257
10	Renteinntekter	28 906	23 300	24 506
11	Utbytter	6 218	15 700	17 700
	Overføring fra FREVAR	9 000	14 000	22 000
12	Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	57 039	34 565	36 900
13	Renteutgifter	127 721	111 118	136 452
14	Avdrag på lån	268 250	290 000	333 933
15	Netto finansutgifter	-294 809	-313 553	-369 279
16	Motpost avskrivninger	351 113	0	0
17	Netto driftsresultat	-8 031	-99 380	-14 022
Disp. eller dekning av netto driftsresultat				
18	Overføring til investering	-1 413	-340	
19	Avsetning til bundne driftsfond	-75 542	-6 699	-463
20	Bruk av bundne driftsfond	32 475	34 188	22 791
21	Avsetning til disposisjonsfond	-63 847	-96 646	0
	- Disposisjonsfond vedlikehold			-5 000
	- Disposisjonsfond mot barnefattigdom			-1 000
	- Disposisjonsfond FEAS 99/00			-5 000
	- Disposisjonsfond til bestemte formål			-2 000
22	Bruk av disposisjonsfond	52 698	168 877	4 694
	Bruk av tidligere års mindreforbruk	63 660		
23	Dekning av tidligere års merforbruk			
24	Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	8 031	99 380	14 022
25	Fremført til inndekn. i senere år (merforbruk)	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften
§ 5-4 andre ledd

<i>(i tusen kroner)</i>	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Politisk og administrativ ledelse*	18 684		
Økonomi og organisasjonsutvikling*	170 969		
Innovasjon og styring*	42 812		
Kommunedirektørens sentrale staber		242 599	226 695
Effektivisering administrasjon		-5 000	-2 150
Kultur, miljø og byutvikling	210 790	273 445	178 719
Teknisk drift	443 657	450 730	424 775
Utdanning og oppvekst	1 769 757	1 838 058	1 907 185
Helse og velferd	2 104 195	2 140 148	2 262 230
Kirken	54 148	45 966	47 009
Felles ansvar regnskap (899001)	-147 289	51 115	42 528
ØKUS og TSR	189	50	
Delsum	4 667 912	5 037 111	5 086 991
Avsetning til bundne fond	-75 542	-6 699	-463
Bruk av bundne fond	32 475	34 188	22 791
Kalkulatoriske poster (motpost)		139 707	165 711
6 Sum bevilgninger drift, netto	4 624 845	4 924 893	4 943 608

**Gjelder kun regnskap 2020, fra 2021 er de samordnet under kommunedirektørens sentrale staber*

Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften
§ 5-5 første ledd

<i>(i tusen kroner)</i>	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
1 Investeringer i varige driftsmidler	617 363	1 107 083	1 124 025
2 Tilskudd til andres investeringer	13 164	13 000	13 000
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	15 843	15 800	16 748
4 Utlån av egne midler	0	0	0
5 Avdrag på lån	0	0	0
6 Sum investeringsutgifter	646 370	1 135 883	1 153 773
7 Kompensasjon for merverdiavgift	66 122	146 142	151 341
8 Tilskudd fra andre	133 227	91 189	44 530
9 Salg av varige driftsmidler	22 985	21 565	17 250
10 Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0
11 Utdeling fra selskaper	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	3 553	0	0
13 Bruk av lån	417 844	838 511	923 354
14 Sum investeringsinntekter	643 732	1 097 407	1 136 475
15 Videreutlån	219 032	265 029	250 000
16 Bruk av lån til videreutlån	219 032	265 029	250 000
17 Avdrag på lån til videreutlån	38 305	141 748	41 571
18 Mottatte avdrag på videreutlån	93 645	100 001	41 571
19 Netto utgifter videreutlån	-55 340	41 747	0
20 Overføring fra drift	1 413	132	0
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	-68 205	-69 600	0
22 Bruk av bundne investeringsfond	15 123	111 395	0
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	-16 129	-16 007	-3 450
24 Bruk av ubundet investeringsfond	15 097	54 303	20 748
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-52 702	80 223	17 298
27 Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften
§ 5-5 andre ledd

<i>(i tusen kroner)</i>	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
<i>Investering i varige driftsmidler</i>			
Administrasjon og fellesutgifter	48 180	146 407	81 650
Oppveksttjenester	120 241	99 592	32 650
Omsorgstjenester	15 987	246 579	278 950
Helse- og sosialtjenester	9 905	34 882	71 500
Næringsområder og miljø	1 597	8 009	1 500
Boligområder	796	33 663	3 550
Kultur	59 530	77 783	201 200
Vann, avløp og renovasjon	227 655	268 253	264 500
Samferdsel og andre tekniske tjenester	133 471	191 915	188 525
Sum investering i varige driftsmidler	617 363	1 107 083	1 124 025
Tilskudd til andres investeringer	13 164	13 000	13 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	15 843	15 800	16 748
Utlån av egne midler	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0
6 Sum bevilgninger til investering	646 370	1 135 883	1 153 773

Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-6

<i>(i tusen kroner)</i>	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Driftsinntekter			
1 Rammetilskudd	2 443 890	2 415 553	2 446 065
2 Inntekts- og formuesskatt	2 171 553	2 394 286	2 517 000
3 Eiendomsskatt	284 228	272 000	325 000
4 Andre skatteinntekter	0	0	
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	252 771	230 764	133 249
6 Overføringer og tilskudd fra andre	682 723	574 439	552 602
7 Brukerbetalinger	186 083	195 796	189 723
8 Salgs- og leieinntekter	637 783	719 859	788 632
9 Sum driftsinntekter	6 659 031	6 802 697	6 952 271
Driftsutgifter			
10 Lønnsutgifter	3 430 716	3 527 229	3 557 782
11 Sosiale utgifter	834 935	982 694	985 171
12 Kjøp av varer og tjenester	1 634 859	1 563 474	1 616 418
13 Overføringer og tilskudd til andre	461 680	502 388	416 633
14 Avskrivninger	351 113	0	
15 Sum driftsutgifter	6 713 301	6 575 784	6 576 004
16 Brutto driftsresultat	-54 270	226 913	376 267
Finansinntekter			
17 Renteinntekter	30 028	24 550	25 426
18 Utbytter	6 226	15 710	17 770
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	57 039	34 565	36 900
20 Renteutgifter	129 916	111 118	136 452
21 Avdrag på lån	268 250	290 000	333 933
22 Netto finansutgifter	-304 873	-326 293	-390 289
23 Motpost avskrivninger	351 113	0	0
24 Netto driftsresultat	-8 031	-99 380	-14 022
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:			
25 Overføring til investering	-1 413	-340	0
26 Avsetning til bundne driftsfond	-75 542	-6 699	-463
27 Bruk av bundne driftsfond	32 475	34 188	22 791
28 Avsetning til disposisjonsfond	-63 847	-96 646	-13 000
29 Bruk av disposisjonsfond	52 698	168 877	4 694
Bruk av tidligere års mindreforbruk	63 660		
30 Dekning av tidligere års merforbruk			
31 Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	8 031	99 380	14 022
32 Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	0	0	0

Saksnr.: 2021/9774
 Dokumentnr.: 6
 Løpenr.: 246766/2021
 Klassering: 100
 Saksbehandler: Tone Elisabeth Myhra

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	25.11.2021	201/21
Bystyret	09.12.2021	176/21

Budsjett 2022 og økonomiplan 2022–2025

Partiene legger fram sine forslag i møtet.

Vedlegg

1. Kommunedirektørens forslag til Økonomiplan 2022-2025 og årsbudsjett 2022 oppdatert per 15.11.21 ref budsjettnotat 2
2. Egenbetalinger og gebyrer 2022 oppdatert per 15.11.21, ref. budsjettnotat 2
3. Særutskrift sak 21_46_Forslag til budsjettarbeidet 2022_kontrollutvalgets møte 15.09.2021
4. Uttalelser fra rådene RFF, MIR og ELD
5. Særutskrift UKS PS 3221 - Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2022-2025 og årsbudsjett 2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Formannskapetets behandling 25.11.2021:

Victor Kristiansen (Ap) fremmet på vegne av Ap, MDG, Sp og R følgende forslag:

1. Med hjemmel i kommunelovens paragraf 14-3 og 14-4 vedtas Fredrikstad kommunes økonomiplan for perioden 2022–2025 og årsbudsjett for 2022 med netto utgiftsrammer fordelt på de enkelte tjenesteområder slik det framkommer i oversikten for driftsbudsjettet på side 9.
2. Investeringsbudsjettet for 2022 med finansiering vedtas slik det framkommer i investeringsoversikten på side 17 og i vedlegg 1. og 2.
3. Kommunale avgifter, egenbetaling og gebyrer fastsettes i samsvar med dokumentet «Egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser 2022», med følgende endringer:
 - Kapittel 6 Parkering og transport endres til at dagens parkeringspolitikk opprettholdes, med unntak av:
 - Innføring av parkeringsavgift for el-bil i grønn sone (gateparkering).
 - Innføring av parkeringsavgift for el-bil i parkeringshus i tidsrommet kl. 00.00-06.00.
 Parkeringsprisene justeres ellers som foreslått i dokumentet.
 - Punktene 4.1, 4.1.3 og 4.9 justeres i tråd med samarbeidspartienes budsjettdokument.
4. Det godkjennes låneopptak på 920,9 millioner kroner for finansiering av investeringer i 2022. Rebudsjettering av investeringer fra 2021 vedtas i egen sak.

5. Investeringsstilskudd til Fredrikstad kirkelige fellesråd overføres netto (fratrasket merverdikompensasjon).
6. Det godkjennes låneopptak i Husbanken til videre utlån med inntil 250,0 millioner kroner for 2022. Rebudsjettering fra 2021 vedtas i egen sak.
7. Kassekreditt i bank med inntil 150 millioner kroner kan benyttes for å overholde økonomiske forpliktelser i løpet av året.
8. Det godkjennes en ramme for leasingavtaler for utskifting av biler og andre mindre behov på inntil 10,0 millioner kroner for 2022.
9. Det godkjennes en garantiramme på til sammen 15,0 millioner kroner til dekning av depositum og husleiegarantier ved NAV.
10. Det godkjennes en ramme for leasing av el-sykler til ansatte på inntil 5,0 millioner kroner for 2022.
11. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre justeringer i budsjetterte kalkulatoriske renter og avdrag og budsjetterte finansposter, der avvik i framdriften av prosjektet fører til forsinket låneopptak.
12. For selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam og feier skal eventuelle underskudd framføres til neste års selvkostberegning og dekkes over kommende års gebyrer.
13. Låneporteføljen til Fredrikstad kommune som framkommer i vedlegg 3, vedtas og legges til grunn for refinansieringer i 2022.
14. For eiendomsskatt gjelder:
 - 14.1. Det utskrives eiendomsskatt for 2022 i henhold til Lov om eiendomsskatt av 6. juni 1975 § 3 a på alle faste eiendommer i hele kommunen.
 - 14.2. Ved utskriving av eiendomsskatt for 2022 gjøres det i henhold til eiendomsskattelovens § 8 A-3, med takster vedtatt 1. mars 2022 med virkning fra 1. januar 2022, jf. eiendomsskattelovens § 14.
 - 14.3. Etter overgangsreglene i lov av 19.12.2017 utskrives eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. For 2022 utskrives skatten på 4/7 deler av differansen mellom eiendomsskattegrunnlagene for slikt utstyr for 2018 og 2019.
 - 14.4. Med de unntak som nevnt under i vedtakets pkt. 1.5, skal skatteøre i Fredrikstad kommune være 7 %, jf. eiendomsskattelovens § 11.
 - 14.5. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 12 litra a skal «skatteøre for bustaddelen i eiendomar med sjølvstendig bustaddelar og fritidseiendomar være 3,4 %. I henhold til § 8 A-2 vil skattegrunnlaget for bustader og fritidsbustader bli sett til verdet multiplisert med 0,7.
 - 14.6. Bolig- og fritidseiendommer tilordnes et bunnfradrag etter Lov om eiendomsskatt § 11. 2. ledd på 1 million kroner for skatteåret 2022 per boenhet. Som selvstendig boenhet som har krav på bunnfradrag anses:
 1. Bolig som er godkjent av plan- og bygningsmyndighetene som selvstendig boenhet etter gjeldende regelverk på godkjenningstidspunktet.
 2. Alle fritidsboliger.
 3. Hver enkelt leilighet/boenhet i boligsammenslutninger som boligsameier, boligselskap, borettslag, eierseksjonssameier mv.
 4. Andre boenheter som:
 - a. er fysisk atskilt fra øvrig boareal i eksisterende bolig,
 - b. er godkjent til varig opphold,
 - c. har egen separat inngang og
 - d. har alle hovedfunksjoner (stue, kjøkken, soverom (soveplass), bad og wc) for en bolig.
 - 14.7 Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:
 - litra a, «Eiendomar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten».

- litra b, «Bygning som har historisk verdi, som er fredet gjennom fredningsvedtak, jf. Lov om kulturminner».
- 14.8 Eiendommer som spesifisert i eiendomsskattelovens § 5 er fritatt for eiendomsskatt. Eiendommer som blir drevet som gårdsbruk og skogsbruk, jf. § 5h, skal svare eiendomsskatt for våningshuset og kårboligen med garasje og uthus og passende tomt. Eiendomsskatten svares etter samme satser som for andre boligeiendommer.
- 14.9 Ved utskriving av eiendomsskatt, taksering og klager over utskrevet eiendomsskatt, gjelder «Veiledende rammer og retningslinjer for taksering i Fredrikstad kommune i henhold til lov om eiendomsskatt», vedtatt av skattetakstutvalget og klageutvalget for eiendomsskatt 25.05.2020.
- 14.10 Eiendomsskatten for 2022 betales i 4 årlige terminer. Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger betales med samme antall terminer som offentlige avgifter for øvrig.
- 14.11 Klager over utskriving av eiendomsskatt avgjøres av klageutvalget for eiendomsskatt oppnevnt av kommunestyret, jf. Lov om eiendomsskatt § 20.

Truls Velgaard (H) fremmet på vegne av H og KrF følgende forslag:

1. Med hjemmel i kommunelovens paragraf 14-3 og 14-4 vedtas Fredrikstad kommunes økonomiplan for perioden 2022–2025 og årsbudsjett for 2022 med netto utgiftsrammer fordelt på de enkelte tjenesteområder slik det framkommer i oversikten for driftsbudsjettet på side 13.
2. Investeringsbudsjettet for 2022 med finansiering vedtas slik det framkommer i investeringsoversikten i kommunedirektørens budsjettforslag, og i vedlegg der.
3. Kommunale avgifter, egenbetaling og gebyrer fastsettes i samsvar med dokumentet «Egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser 2022».
4. Det godkjennes låneopptak 913,3 MKR for finansiering av investeringer i 2022. Rebudsjettering av investeringer fra 2021 vedtas i egen sak.
5. Investeringsstilskudd til Fredrikstad kirkelige fellestid overføres netto (fratrullet merverdikompensasjon).
6. Det godkjennes låneopptak i Husbanken til videre utlån med inntil 250,0 millioner kroner for 2022. Rebudsjettering fra 2021 vedtas i egen sak.
7. Kassekreditt i bank med inntil 150 millioner kroner kan benyttes for å overholde økonomiske forpliktelser i løpet av året.
8. Det godkjennes en ramme for leasingavtaler for utskifting av biler og andre mindre behov på inntil 10,0 millioner kroner for 2022.
9. Det godkjennes en garantiramme på til sammen 15,0 millioner kroner til dekning av depositum og husleiegarantier ved NAV.
10. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre justeringer i budsjetterte kalkulatoriske renter og avdrag og budsjetterte finansposter, der avvik i framdriften av prosjektet fører til forsinket låneopptak.
11. For selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam og feier skal eventuelle underskudd framføres til neste års selvkostberegning og dekkes over kommende års gebyrer.
12. Låneporteføljen til Fredrikstad kommune som framkommer i kommunedirektørens budsjettforslag vedtas og legges til grunn for refinansieringer i 2022.
13. For eiendomsskatt gjelder:
 - 13.1 Det utskrives eiendomsskatt for 2022 i henhold til Lov om eiendomsskatt av 6. juni 1975 § 3 a på alle faste eiendommer i hele kommunen.
 - 13.2 Ved utskriving av eiendomsskatt for 2022 gjøres det i henhold til eiendomsskattelovens § 8 A-3, med takster vedtatt 1. mars 2022 med virkning fra 1. januar 2022, jf. eiendomsskattelovens § 14.
 - 13.3 Etter overgangsreglene i lov av 19.12.2017 utskrives eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. For 2022 utskrives skatten på 4/7

- delar av differansen mellom eiendomsskattegrunnlagene for slikt utstyr for 2018 og 2019.
- 13.4 Med de unntak som nevnt under i vedtakets pkt. 1.5, skal skatteøre i Fredrikstad kommune være 7 promille, jf. eiendomsskattelovens § 11.
- 13.5 Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 12 litra a skal «skatteøre for bustaddelen i eiendommar med sjølvstendig bustaddelar og fritidseiendommar være 3,0 promille. I henhold til § 8 A-2 vil skattegrunnlaget for bustader og fritidsbustader bli sett til verdet multiplisert med 0,7.
- 13.6 Bolig- og fritidseiendommer tilordnes et bunnfradrag etter Lov om eiendomsskatt § 11. 2. ledd på 1 million kroner for skatteåret 2022 per boenhet. Som selvstendig boenhet som har krav på bunnfradrag anses:
1. Bolig som er godkjent av plan- og bygningsmyndighetene som selvstendig boenhet etter gjeldende regelverk på godkjenningstidspunktet.
 2. Alle fritidsboliger.
 3. Hver enkelt leilighet/boenhet i boligsammenslutninger som boligsameier, boligselskap, borettslag, eierseksjonssameier mv.
 4. Andre boenheter som:
 - a. er fysisk atskilt fra øvrig boareal i eksisterende bolig,
 - b. er godkjent til varig opphold,
 - c. har egen separat inngang og
 - d. har alle hovedfunksjoner (stue, kjøkken, soverom (soveplass), bad og wc) for en bolig.
- 13.7 Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:
- litra a, «Eiendommar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten».
 - litra b, «Bygning som har historisk verdi, som er fredet gjennom fredningsvedtak, jf. Lov om kulturminner».
- 13.8. Eiendommer som spesifisert i eiendomsskattelovens § 5 er fritatt for eiendomsskatt. Eiendommer som blir drevet som gårdsbruk og skogsbruk, jf. § 5h, skal svare eiendomsskatt for våningshuset og kårboligen med garasje og uthus og passende tomt. Eiendomsskatten svares etter samme satser som for andre boligeiendommer.
- 13.9. Ved utskriving av eiendomsskatt, taksering og klager over utskrevet eiendomsskatt, gjelder «Veiledende rammer og retningslinjer for taksering i Fredrikstad kommune i henhold til lov om eiendomsskatt», vedtatt av skattetakstutvalget og klageutvalget for eiendomsskatt 25.05.2020.
- 13.10. Eiendomsskatten for 2022 betales i 4 årlige terminer. Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger betales med samme antall terminer som offentlige avgifter for øvrig.
- 13.11 Klager over utskriving av eiendomsskatt avgjøres av klageutvalget for eiendomsskatt oppnevnt av kommunestyret, jf. Lov om eiendomsskatt § 20.

Bjørnar Laabak (FrP) fremmet følgende forslag:

1. Med hjemmel i kommunelovens paragraf 14-3 og 14-4 vedtas Fredrikstad kommunes økonomiplan for perioden 2022–2025 og årsbudsjett for 2022 med netto utgiftsrammer fordelt på de enkelte tjenesteområder slik det framkommer i oversikten for driftsbudsjettet på side 9.
2. Investeringsbudsjettet for 2022 med finansiering vedtas slik det framkommer i investeringsoversikten på side 10 og i vedlegg.
3. Kommunale avgifter, egenbetaling og gebyrer fastsettes i samsvar med dokumentet «Egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser 2022»

4. Det godkjennes låneopptak på 913,3 millioner kroner for finansiering av investeringer i 2022. Rebudsjettering av investeringer fra 2021 vedtas i egen sak.
5. Investeringsstilskudd til Fredrikstad kirkelige fellesråd overføres netto (fratrasket merverdikompensasjon).
6. Det godkjennes låneopptak i Husbanken til videre utlån med inntil 250,0 millioner kroner for 2022. Rebudsjettering fra 2021 vedtas i egen sak.
7. Kassekreditt i bank med inntil 150 millioner kroner kan benyttes for å overholde økonomiske forpliktelser i løpet av året.
8. Det godkjennes en ramme for leasingavtaler for utskifting av biler og andre mindre behov på inntil 10,0 millioner kroner for 2022.
9. Det godkjennes en garantiramme på til sammen 15,0 millioner kroner til dekning av depositum og husleiegarantier ved NAV.
10. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre justeringer i budsjetterte kalkulatoriske renter og avdrag og budsjetterte finansposter, der avvik i framdriften av prosjektet fører til forsinket låneopptak.
11. For selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam og feier skal eventuelle underskudd framføres til neste års selvkostberegning og dekkes over kommende års gebyrer.
12. Låneporteføljen til Fredrikstad kommune som framkommer i vedlegg 3 vedtas og legges til grunn for refinansieringer i 2022.
13. For eiendomsskatt gjelder:
 - 13.1 Det utskrives eiendomsskatt for 2022 i henhold til Lov om eieendomsskatt av 6. juni 1975 § 3 a på alle faste eiendommer i hele kommunen.
 - 13.2. Ved utskriving av eiendomsskatt for 2022 gjøres det i henhold til eiendomsskattelovens § 8 A-3, med takster vedtatt 1. mars 2022 med virkning fra 1. januar 2022, jf. eiendomsskattelovens § 14.
 - 13.3. Etter overgangsreglene i lov av 19.12.2017 utskrives eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. For 2022 utskrives skatten på 4/7 deler av differansen mellom eiendomsskattegrunnlagene for slikt utstyr for 2018 og 2019.
 - 13.4. Med de unntak som nevnt under i vedtakets pkt. 1.5, skal skatteøre i Fredrikstad kommune være 7 ‰, jf. eiendomsskattelovens § 11.
 - 13.5. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 12 litra a skal «skatteøre for bustaddelen i eieedomar med sjølvstendig bustaddelar og fritidseieedomar være 3,0 ‰. I henhold til § 8 A-2 vil skattegrunnlaget for bustader og fritidsbustader bli sett til verdet multiplisert med 0,7.
 - 13.6. Bolig- og fritidseiendommer tilordnes et bunnfradrag etter Lov om eieendomsskatt § 11. 2. ledd på 1,1 million kroner for skatteåret 2022 per boenhet. Som selvstendig boenhet som har krav på bunnfradrag anses:
 1. Bolig som er godkjent av plan- og bygningsmyndighetene som selvstendig boenhet etter gjeldende regelverk på godkjenningstidspunktet.
 2. Alle fritidsboliger.
 3. Hver enkelt leilighet/boenhet i boligsammenslutninger som boligsameier, boligselskap, borettslag, eierseksjonssameier mv.
 4. Andre boenheter som:
 - a. er fysisk atskilt fra øvrig boareal i eksisterende bolig,
 - b. er godkjent til varig opphold,
 - c. har egen separat inngang og
 - d. har alle hovedfunksjoner (stue, kjøkken, soverom (soveplass), bad og wc) for en bolig.
 - 13.7. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:
 - litra a, «Eieedomar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten».

- litra b, «Bygning som har historisk verdi, som er fredet gjennom fredningsvedtak, jf. Lov om kulturminner».
- 13.8. Eiendommer som spesifisert i eiendomsskattelovens § 5 er fritatt for eiendomsskatt. Eiendommer som blir drevet som gårdsbruk og skogsbruk, jf. § 5h, skal svare eiendomsskatt for våningshuset og kårboligen med garasje og uthus og passende tomt. Eiendomsskatten svares etter samme satser som for andre boligeiendommer.
- 13.9. Ved utskriving av eiendomsskatt, taksering og klager over utskrevet eiendomsskatt, gjelder «Veiledende rammer og retningslinjer for taksering i Fredrikstad kommune i henhold til lov om eiendomsskatt», vedtatt av skattetakstutvalget og klageutvalget for eiendomsskatt 25.05.2020.
- 13.10. Eiendomsskatten for 2022 betales i 4 årlige terminer. Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger betales med samme antall terminer som offentlige avgifter for øvrig.
- 13.11. Klager over utskriving av eiendomsskatt avgjøres av klageutvalget for eiendomsskatt oppnevnt av kommunestyret, jf. Lov om eiendomsskatt § 20.
- 14. Det godkjennes en ramme for leasing av el-sykler til ansatte på inntil 5,0 millioner kroner for 2022.

Votering

Forslaget fremmet av Bjørnar Laabak (FrP) fikk 2 stemmer (FrP 2) og ble ikke vedtatt.
 Forslaget fremmet av Truls Velgaard (H) fikk 3 stemmer (H 2, KrF 1) og ble ikke vedtatt.
 Forslaget fremmet av Victor Kristiansen (Ap) ble vedtatt med 8 stemmer (Ap 5, MDG 1, Sp 1 og R 1) mot 5 stemmer (H 2, FrP 2, KrF 1).

Formannskapetets innstilling 25.11.2021 til bystyret:

1. Med hjemmel i kommunelovens paragraf 14-3 og 14-4 vedtas Fredrikstad kommunes økonomiplan for perioden 2022–2025 og årsbudsjett for 2022 med netto utgiftsrammer fordelt på de enkelte tjenestoområder slik det framkommer i oversikten for driftsbudsjettet på side 9.
2. Investeringsbudsjettet for 2022 med finansiering vedtas slik det framkommer i investeringsoversikten på side 17 og i vedlegg 1. og 2.
3. Kommunale avgifter, egenbetaling og gebyrer fastsettes i samsvar med dokumentet «Egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser 2022», med følgende endringer:
 - Kapittel 6 Parkering og transport endres til at dagens parkeringspolitikk opprettholdes, med unntak av:
 - Innføring av parkeringsavgift for el-bil i grønn sone (gateparkering).
 - Innføring av parkeringsavgift for el-bil i parkeringshus i tidsrommet kl. 00.00-06.00.
 Parkeringsprisene justeres ellers som foreslått i dokumentet.
 - Punktene 4.1, 4.1.3 og 4.9 justeres i tråd med sambeidspartienes budsjettdokument.
4. Det godkjennes låneopptak på 920,9 millioner kroner for finansiering av investeringer i 2022. Rebudsjettering av investeringer fra 2021 vedtas i egen sak.
5. Investeringsstilskudd til Fredrikstad kirkelige fellesråd overføres netto (fratrullet merverdikompensasjon).
6. Det godkjennes låneopptak i Husbanken til videre utlån med inntil 250,0 millioner kroner for 2022. Rebudsjettering fra 2021 vedtas i egen sak.
7. Kassekreditt i bank med inntil 150 millioner kroner kan benyttes for å overholde økonomiske forpliktelser i løpet av året.
8. Det godkjennes en ramme for leasingavtaler for utskifting av biler og andre mindre behov på inntil 10,0 millioner kroner for 2022.
9. Det godkjennes en garantiramme på til sammen 15,0 millioner kroner til dekning av depositum og husleiegarantier ved NAV.

10. Det godkjennes en ramme for leasing av el-sykler til ansatte på inntil 5,0 millioner kroner for 2022.
11. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre justeringer i budsjetterte kalkulatoriske renter og avdrag og budsjetterte finansposter, der avvik i framdriften av prosjektet fører til forsinket låneopptak.
12. For selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam og feier skal eventuelle underskudd framføres til neste års selvkostberegning og dekkes over kommende års gebyrer.
13. Låneporteføljen til Fredrikstad kommune som framkommer i vedlegg 3, vedtas og legges til grunn for refinansieringer i 2022.
14. For eiendomsskatt gjelder:
 - 14.1. Det utskrives eiendomsskatt for 2022 i henhold til Lov om eiendomsskatt av 6. juni 1975 § 3 a på alle faste eiendommer i hele kommunen.
 - 14.2. Ved utskriving av eiendomsskatt for 2022 gjøres det i henhold til eiendomsskattelovens § 8 A-3, med takster vedtatt 1. mars 2022 med virkning fra 1. januar 2022, jf. eiendomsskattelovens § 14.
 - 14.3. Etter overgangsreglene i lov av 19.12.2017 utskrives eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. For 2022 utskrives skatten på 4/7 deler av differansen mellom eiendomsskattegrunnlagene for slikt utstyr for 2018 og 2019.
 - 14.4. Med de unntak som nevnt under i vedtakets pkt. 1.5, skal skatteøre i Fredrikstad kommune være 7 ‰, jf. eiendomsskattelovens § 11.
 - 14.5. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 12 litra a skal «skatteøre for bustaddelen i eiedomar med sjølvstendig bustaddelar og fritidseiendomar være 3,4 ‰. I henhold til § 8 A-2 vil skattegrunnlaget for bustader og fritidsbustader bli sett til verdet multiplisert med 0,7.
 - 14.6. Bolig- og fritidseiendommer tilordnes et bunnfradrag etter Lov om eiendomsskatt § 11. 2. ledd på 1 million kroner for skatteåret 2022 per boenhet. Som selvstendig boenhet som har krav på bunnfradrag anses:
 1. Bolig som er godkjent av plan- og bygningsmyndighetene som selvstendig boenhet etter gjeldende regelverk på godkjenningstidspunktet.
 2. Alle fritidsboliger.
 3. Hver enkelt leilighet/boenhet i boligsammenslutninger som boligsameier, boligselskap, borettslag, eierseksjonssameier mv.
 4. Andre boenheter som:
 - a. er fysisk atskilt fra øvrig boareal i eksisterende bolig,
 - b. er godkjent til varig opphold,
 - c. har egen separat inngang og
 - d. har alle hovedfunksjoner (stue, kjøkken, soverom (soveplass), bad og wc) for en bolig.
 - 14.7. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:
 - litra a, «Eiedomar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten».
 - litra b, «Bygning som har historisk verdi, som er fredet gjennom fredningsvedtak, jf. Lov om kulturminner».
 - 14.8. Eiendommer som spesifisert i eiendomsskattelovens § 5 er fritatt for eiendomsskatt. Eiendommer som blir drevet som gårdsbruk og skogsbruk, jf. § 5h, skal svare eiendomsskatt for våningshuset og kårboligen med garasje og uthus og passende tomt. Eiendomsskatten svares etter samme satser som for andre boligeiendommer.
 - 14.9. Ved utskriving av eiendomsskatt, taksering og klager over utskrevet eiendomsskatt, gjelder «Veiledende rammer og retningslinjer for taksering i Fredrikstad kommune i henhold til lov om eiendomsskatt», vedtatt av skattetakstutvalget og klageutvalget for eiendomsskatt 25.05.2020.

- 14.10 Eiendomsskatten for 2022 betales i 4 årlige terminer. Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger betales med samme antall terminer som offentlige avgifter for øvrig.
- 14.11 Klager over utskriving av eiendomsskatt avgjøres av klageutvalget for eiendomsskatt oppnevnt av kommunestyret, jf. Lov om eigedomsskatt § 20.

Bystyrets behandling 09.12.2021:

Victor Kristiansen (Ap) presenterte fellesforslaget fra Ap, MDG, Sp, R (formannskapets innstilling) med følgende justeringer:

Innstillingens pkt. 1: side 9 endres til «side 10 i flertallspartienes budsjettdokument».
Innstillingens pkt. 2: side 17 endres til «side 19 i flertallspartienes budsjettdokument».
Investering - Tårnet på Isegran: Endres i tråd med vedtak i bystyrets sak 172/21.
Investering - Bekkevold ridesenter: Endres i tråd med vedtak i bystyrets sak 174/21.
Endringer i Budsjettnotat 4 og Budsjettnotat 5 innarbeides, men endres i henhold til flertallets budsjettforslag av 25.11.21.

Truls Velgaard presenterte fellesforslaget fra H, KrF, V

Bjørnar Laabak (FrP) presenterte forslaget fra FrP

Votering:

Forslag fra Bjørnar Laabak (FrP) fikk 9 stemmer (FrP 7, Pp 2) og ble ikke vedtatt.
Forslag fra Truls Velgaard (H) fikk 11 stemmer (H 8, KrF 1, V 1, Uavh.1) og ble ikke vedtatt.
Formannskapets innstilling med justeringer (forslag Victor Kristiansen) ble vedtatt med 33 stemmer (Ap 19, MDG 3, Sp 3, R 3, SV 2, KrF 1, Bym 2) mot 20 stemmer (H 8, FrP 7, Pp 2, KrF 1, V 1, Uavh 1).

Bystyrets vedtak 09.12.2021

1. Med hjemmel i kommunelovens paragraf 14-3 og 14-4 vedtas Fredrikstad kommunes økonomiplan for perioden 2022–2025 og årsbudsjett for 2022 med netto utgiftsrammer fordelt på de enkelte tjenesteområder slik det framkommer i oversikten for driftsbudsjettet på side 10 i flertallspartienes budsjettdokument med følgende justeringer:
 - Investering - Tårnet på Isegran: Endres i tråd med vedtak i bystyrets sak 172/21.
 - Investering - Bekkevold ridesenter: Endres i tråd med vedtak i bystyrets sak 174/21.
 - Endringer i budsjettnotat 4 og budsjettnota 5 innarbeides, men endres i henhold til flertallets budsjettforslag av 25.11.21.
2. Investeringsbudsjettet for 2022 med finansiering vedtas slik det framkommer i investeringsoversikten på side 19 i flertallspartienes budsjettdokument og i vedlegg 1 og 2.
3. Kommunale avgifter, egenbetaling og gebyrer fastsettes i samsvar med dokumentet «Egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser 2022», med følgende endringer:
 - Kapittel 6 Parkering og transport endres til at dagens parkeringspolitikk opprettholdes, med unntak av:
 - Innføring av parkeringsavgift for el-bil i grønn sone (gateparkering).
 - Innføring av parkeringsavgift for el-bil i parkeringshus i tidsrommet kl. 00.00-06.00.
 - Parkeringsprisene justeres ellers som foreslått i dokumentet.
 - Punktene 4.1, 4.1.3 og 4.9 justeres i tråd med samarbeidspartienes budsjettdokument.

4. Det godkjennes låneopptak på 920,9 millioner kroner for finansiering av investeringer i 2022. Rebudsjettering av investeringer fra 2021 vedtas i egen sak.
5. Investeringsstilskudd til Fredrikstad kirkelige fellelsråd overføres netto (fratrasket merverdikompensasjon).
6. Det godkjennes låneopptak i Husbanken til videre utlån med inntil 250,0 millioner kroner for 2022. Rebudsjettering fra 2021 vedtas i egen sak.
7. Kassekreditt i bank med inntil 150 millioner kroner kan benyttes for å overholde økonomiske forpliktelser i løpet av året.
8. Det godkjennes en ramme for leasingavtaler for utskifting av biler og andre mindre behov på inntil 10,0 millioner kroner for 2022.
9. Det godkjennes en garantiramme på til sammen 15,0 millioner kroner til dekning av depositum og husleiegarantier ved NAV.
10. Det godkjennes en ramme for leasing av el-sykler til ansatte på inntil 5,0 millioner kroner for 2022.
11. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre justeringer i budsjetterte kalkulatoriske renter og avdrag og budsjetterte finansposter, der avvik i framdriften av prosjektet fører til forsinket låneopptak.
12. For selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam og feier skal eventuelle underskudd framføres til neste års selvkostberegning og dekkes over kommende års gebyrer.
13. Låneporteføljen til Fredrikstad kommune som framkommer i vedlegg 3, vedtas og legges til grunn for refinansieringer i 2022.
14. For eiendomsskatt gjelder:
 - 14.1. Det utskrives eiendomsskatt for 2022 i henhold til Lov om eieendomsskatt av 6. juni 1975 § 3 a på alle faste eiendommer i hele kommunen.
 - 14.2. Ved utskriving av eiendomsskatt for 2022 gjøres det i henhold til eiendomsskattelovens § 8 A-3, med takster vedtatt 1. mars 2022 med virkning fra 1. januar 2022, jf. eiendomsskattelovens § 14.
 - 14.3. Etter overgangsreglene i lov av 19.12.2017 utskrives eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. For 2022 utskrives skatten på 4/7 deler av differansen mellom eiendomsskattegrunnlagene for slikt utstyr for 2018 og 2019.
 - 14.4. Med de unntak som nevnt under i vedtakets pkt. 1.5, skal skatteøre i Fredrikstad kommune være 7 %, jf. eiendomsskattelovens § 11.
 - 14.5. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 12 litra a skal «skatteøre for bustaddelen i eieedomar med sjølvstendig bustaddelar og fritidseieedomar være 3,4 %. I henhold til § 8 A-2 vil skattegrunnlaget for bustader og fritidsbustader bli sett til verdet multiplisert med 0,7.
 - 14.6. Bolig- og fritidseiendommer tilordnes et bunnfradrag etter Lov om eieendomsskatt § 11. 2. ledd på 1 million kroner for skatteåret 2022 per boenhet. Som selvstendig boenhet som har krav på bunnfradrag anses:
 1. Bolig som er godkjent av plan- og bygningsmyndighetene som selvstendig boenhet etter gjeldende regelverk på godkjenningstidspunktet.
 2. Alle fritidsboliger.
 3. Hver enkelt leilighet/boenhet i boligsammenslutninger som boligsameier, boligselskap, borettslag, eierseksjonssameier mv.
 4. Andre boenheter som:
 - a. er fysisk atskilt fra øvrig boareal i eksisterende bolig,
 - b. er godkjent til varig opphold,
 - c. har egen separat inngang og
 - d. har alle hovedfunksjoner (stue, kjøkken, soverom (soveplass), bad og wc) for en bolig.
 - 14.7 Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:

- litra a, «Eigedomar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten».
 - litra b, «Bygning som har historisk verdi, som er fredet gjennom fredningsvedtak, jf. Lov om kulturminner».
- 14.8 Eiendommer som spesifisert i eiendomsskattelovens § 5 er fritatt for eiendomsskatt. Eiendommer som blir drevet som gårdsbruk og skogsbruk, jf. § 5h, skal svare eiendomsskatt for våningshuset og kårboligen med garasje og uthus og passende tomt. Eiendomsskatten svares etter samme satser som for andre boligeiendommer.
- 14.9 Ved utskriving av eiendomsskatt, taksering og klager over utskrevet eiendomsskatt, gjelder «Veiledende rammer og retningslinjer for taksering i Fredrikstad kommune i henhold til lov om eiendomsskatt», vedtatt av skattetakstutvalget og klageutvalget for eiendomsskatt 25.05.2020.
- 14.10 Eiendomsskatten for 2022 betales i 4 årlige terminer. Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger betales med samme antall terminer som offentlige avgifter for øvrig.
- 14.11 Klager over utskriving av eiendomsskatt avgjøres av klageutvalget for eiendomsskatt oppnevnt av kommunestyret, jf. Lov om eiendomsskatt § 20.

Fredrikstad, 16.12.2021
Rett utskrift.

Yvonne Meidell
møtesekretær

Utskrift til: Egil Olsen, virksomhetsleder økonomi og finans
Kopi til: Ole Sverre Strand, direktør VIRØK